

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

H. SALİH ZENGİN'İN ÇOCUK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI

GİZEM KARA

İzmir
2022

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

H. SALİH ZENGİN'İN ÇOCUK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI

GİZEM KARA

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZER

İzmir
2022

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “H. Salih Zengin’in Çocuk Edebiyatı Çalışmaları” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

18/04/2022

Gizem KARA

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 18/04/2022

Tez Başlığı:

H. Salih Zengin'in Çocuk Edebiyatı Çalışmaları

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 242 sayfalık kısmına ilişkin, 18/04/2022 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 11'dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı

Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☒

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
☒ Kaynakça hariç,
☒ Alıntılar dâhil,
☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
☐ Kaynakça dâhil,
☐ Alıntılar dâhil.

EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☐

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Gizem KARA
Öğrenci No : 2018950215
Anabilim Dalı : Temel Eğitim
Programı : Sınıf Öğretmenliği
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ
Gizem KARA
(Adı Soyadı, İmza, Tarih)

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZER
(Unvan, Adı Soyadı, İmza, Tarih)

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (☐) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin citlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar Dizini	xii
ÖZET.....	xiii
ABSTRACT.....	xiv
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Amaç ve Önem	2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri.....	2
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Varsayımlar.....	3
1.6. Tanımlar.....	3
BÖLÜM II.....	5
ÇOCUK EDEBİYATI	5
2.1. Çocuk, Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı.....	5
2.2. Dünyada Çocuk Edebiyatının Gelişimi.....	8
2.3. Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Gelişimi	17
2.4. Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları	22
BÖLÜM III	24
YÖNTEM.....	24
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni.....	24
3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar	24
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	24
3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci	25
3.5. Verilerin Analizi.....	25
3.6. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği.....	25
3.7. Araştırmacının Rolü	26

BÖLÜM IV	27
BULGULAR.....	27
H. SALİH ZENGİN’İN ÇOCUK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI.....	27
4.1. Hayatı ve Edebi Kişiliği.....	27
4.2. Çocuğa ve çocuk Edebiyatına Bakışı.....	30
4.2.1. MinikaÇocuk ve MinikaGO ile Dergicilik Faaliyeti	36
4.2.2. Olması Gereken Kütüphane Modeli ve 2-6 Yaş Arası Çocuklar İçin Kütüphane Önerisi	37
4.3. H. Salih Zengin’in Eserleri	38
4.3.1. Hikâye	38
4.3.2. Roman	39
4.3.3. Deneme	39
4.4. Eserlerin Özetleri ve Değerlendirme.....	40
4.4.1. Çok Mavi Hikâyeler.....	40
4.4.1.1. Pencereniz Açık Olsun.....	40
4.4.1.2. Her Şeye Selam	41
4.4.1.3. Elifba’mı Okurken	41
4.4.1.4. Kalbimde Uyuyan Güneş	41
4.4.1.5. Güvercin Serinliği	42
4.4.1.6. Uzun Bir Yolculuk	42
4.4.1.7. Kuş Olsaydınız Anlardınız.....	42
4.4.1.8. Kuş Olmak İstiyorum.....	43
4.4.1.9. Kırk Kelebek Olmak	44
4.4.1.10. Ucundan Accık.....	44
4.4.1.11. Gökten Sarkan İp.....	45
4.4.1.12. Kuşlar da Kaderle Uçar.....	45
4.4.1.13. Melekler Sizin Şehrinize de İnsin	46

4.4.1.14. Annem Bir Kelebek	46
4.4.1.15. Avucumuzda Biriken Yağmur	47
4.4.2. Çok Serin Hikâyeler	48
4.4.2.1. Yaprak Yaprak Bir Kuş.....	48
4.4.2.2. Serçenin Oyunu	48
4.4.2.3. Ağlarsam Uçabilirim.....	49
4.4.2.4. İçine Kuş Eklenen Bir Sabah Vakti	49
4.4.2.5. Yağmurun Bir Adı Daha Var	50
4.4.2.6. Yıldız Çiçeği	50
4.4.2.7. Yolculuk Nereye?.....	51
4.4.2.8. Dört Çay Söylüyorum; Biri Kuşlara	51
4.4.2.9. Kedicik Babası	52
4.4.2.10. Gökyüzünün Tadı.....	53
4.4.2.11. Rüya Bahçesi.....	53
4.4.2.12. Sabredince... ..	54
4.4.2.13. Burnum Uzamayınca	54
4.4.2.14. Kapıları Açan Ne?.....	55
4.4.2.15. Hiç Bitmeyen O Şarkı	55
4.4.3. Devekuşları Plan Yapmaz	56
4.4.3.1. Dağa Saklanan Fil	56
4.4.3.2. Kuş Mezarlığı.....	56
4.4.3.3. Şemsiyeler İçin Bir Masal	57
4.4.3.4. Bulut Şarkısı.....	58
4.4.3.5. Kurbağa Bir Zıplar, İki Zıplar!.....	58
4.4.3.6. Kumruların Hüzünlü Şarkısı	59
4.4.3.7. Fincandan Dökülen Deniz.....	59

4.4.3.8. Devekuşları Plan Yapmaz	60
4.4.3.9. Dikkat Tren Var!	61
4.4.3.10. Kanatları Kapanmayan Kelebekler	62
4.4.4. Bir Miyav İki Hav Hav	62
4.4.4.1. Karınca Kararınca... ..	63
4.4.4.2. Gıt Gıt Gıdaaak!	63
4.4.4.3. Tin Tin Tilki	63
4.4.4.4. Evinden Bacaklı Kaplumbağa	64
4.4.4.5. Federasyon İyi, Havuç ve Tavşanlar Pekiye	64
4.4.4.6. Bir Oltanın İki Ucu	64
4.4.4.7. Pisi Pisi Miyav Kedi	65
4.4.4.8. Kıtır Kıtır Fare	65
4.4.4.9. Hav Hav Köpek	66
4.4.4.10. Horoz Şekeri	66
4.4.4.11. Pırasa ve Yarasa	66
4.4.4.12. Eşek Pijama Giyerse!	67
4.4.4.13. Mee Mee Koyun	67
4.4.4.14. Deve Misin, Kuş Musun?	67
4.4.4.15. Lak Lak Leylek!	68
4.4.4.16. Oku Bakiim: Ayı	68
4.4.4.17. Karanfilin İçindeki Fil	68
4.4.4.18. Yok Deve!	69
4.4.4.19. Deve Kulaklı, Somun Ayaklı Penguenler	69
4.4.4.20. İçimizden Geçip Giden Atlar	70
4.4.4.21. Anlayana Sinek	70
4.4.4.22. Kelebek Öpücüğü	71

4.4.5. Dede Korkut Hikâyeleri (Hikâye).....	71
4.4.5.1. Dirse Han Oğlu Boğaç Han.....	71
4.4.5.2. Kam Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek	72
4.4.5.3. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul	74
4.4.5.4. Kanlı Koca Oğlu Kanturalı	75
4.4.5.5. Kazılık Koca Oğlu Yeğenek	76
4.4.5.6. Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi	76
4.4.5.7. Begil Oğlu Emren	77
4.4.5.8. Uşun Koca Oğlu Segrek.....	78
4.4.6. İstanbul'u Tanıyorum Serisi (Masal)	79
4.4.6.1. İstanbul'un Masal Ağaçları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-1/ Masal)79	
4.4.6.2. İstanbul'un Tarihi Sarayları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-2/ Masal)	80
4.4.6.3. İstanbul'un Prens Adaları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-3/ Masal)..	81
4.4.6.4. İstanbul'un Süslü Çeşmeleri (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-4/ Masal)	82
4.4.7. Masallı Eğitim Seti (Masal)	83
4.4.7.1. Kaplumbağa Rafi ve Arkadaşlarının Sesi (Masallı Eğitim Seti- 1/Masal).....	83
4.4.7.2. Pituki ve Bulut Bubi (Masallı Eğitim Seti-2/Masal).....	84
4.4.7.3. Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi (Masallı Eğitim Seti-3/Masal)	84
4.4.7.4. Kalın-İnce Düz-Eğri Sizce Ne Yapmalı Kirpi Kiki? (Masallı Eğitim Seti-4/Masal).....	85
4.4.7.5. Fare Mumu ve Beş Duyu (Masallı Eğitim Seti-5/Masal)	86
4.4.7.6. Altı Yedi Sarı Kedi (Masallı Eğitim Seti-6/Masal).....	86
4.4.7.7. Pazartesi Salı Şişman Bir Arı (Masallı Eğitim Seti-7/Masal).....	87

4.4.7.8. Tik! Tak! Tik! Tak! Ağaçkakan Susi'ye Bak! (Masallı Eğitim Seti-8/Masal).....	87
4.4.7.9. Ağustos Eylül Ekim Bizi İzleyen Kim? (Masallı Eğitim Seti-9/Masal)	88
4.4.7.10. Uykucu Pepe ve Abece (Masallı Eğitim Seti-10/Masal)	89
4.4.8. Türk Kahramanları Serisi (Masal)	89
4.4.8.1. Türk Destanlarının Atası Dede Korkut (Türk Kahramanları Serisi-1/Masal).....	90
4.4.8.2. Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina (Türk Kahramanları Serisi-2/Masal).....	90
4.4.8.3. Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna (Türk Kahramanları Serisi-3/ Masal)	91
4.4.8.4. Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre (Türk Kahramanları Serisi-4/Masal).....	92
4.4.8.5. Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet (Türk Kahramanları Serisi-5/ Masal)	93
4.4.8.6. Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi (Türk Kahramanları Serisi-6/Masal).....	93
4.4.8.7. Bir Dünya Gezgini Evliya Çelebi (Türk Kahramanları Serisi-7/Masal).....	94
4.4.8.8. Dünya Haritasını Çizen Denizci Piri Reis (Türk Kahramanları Serisi-8/ Masal).....	95
4.4.8.9. Taşın Dili Mimar Sinan (Türk Kahramanları Serisi-9/ Masal).....	96
4.4.8.10. Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca (Türk Kahramanları Serisi-10/ Masal)	98
4.4.9. Şişkonun Bütün Adamları	99
4.4.9.1. Yurda Merhabanın İlk Günü	99
4.4.9.2. Kavgalı Bir Hoş geldin Töreni	100

4.4.9.3. Tırmık İş Başında.....	100
4.4.9.4. Üç Saatlik Firar Denemesi	101
4.4.9.5. İlginç Adam Şu Kılkuyrak	101
4.4.9.6. Filozof'un Getirdiği Şey	102
4.4.9.7. Gökten Yağan Pamuk	103
4.4.9.8. Yurtta Cin Var!	103
4.4.9.9. Dört İşlem'in Başlı Belada	104
4.4.9.10. Kalbime Oruç Kuşu Kondu.....	105
4.4.9.11. Kılkuyrak Enteresan Olmaya Devam Ediyor	105
4.4.9.12. Sihirli Mendil	106
4.4.9.13. Elmanın Suyu Çıkarsa.....	107
4.4.9.14. Ne Diyorlarsa O!	107
4.4.9.15. Altmışiki = Tavşan.....	108
4.4.9.16. Sakıncalı Oda	108
4.4.9.17. İntihar Eden Farecik	109
4.4.9.18. Güneşin Doğduğu Tepe	109
4.4.9.19. Korku Dolu Bir Keşif.....	110
4.4.9.20. Eyvah! Kızılderililer!	110
4.4.9.21. Yağdı Yağmur, Çaktı Şimşek	111
4.4.9.22. Sarımsak Kokulu, Vampir Kokulu Bir Gece	111
4.4.10. Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem	112
4.4.10.1. Eyvah Kılkuyrak	113
4.4.10.2. Herodot'a Tarihi Karşılama Töreni.....	113
4.4.10.3. Müzik Kutusundan İstek Şarkılar.....	114
4.4.10.4. Plastik Sepetin Uzun Kuyruklu Şifresi	115
4.4.10.5. Fıçı Diyet Niyet Edince... ..	116

4.4.10.6. Fıçı'nın Başı Rejimle Fena Halde Dertte	117
4.4.10.7. Organik Kurtlu Meyve ve Sebzelerimiz Gelmiştir!	119
4.4.10.8. Huzurevinin Küçük Ziyaretçileri	120
4.4.10.9. Banyoda Ter Diyeti	121
4.4.10.10. Pilates Topu Mu? O da Ne?	122
4.4.10.11. Hayvanat Bahçesi Tam Bize Göre	122
4.4.11. Gazoz Kapağı	124
4.4.11.1. Kapağın Altına Bak!	124
4.4.11.2. Şimdilik Merhaba.....	124
4.4.11.3. Balıkla Ay Arasında.....	125
4.4.11.4. Susmak İstiyorum	125
4.4.11.5. N'aber?	125
4.4.11.6. İstedğin Kadar Güzel Olabilirsin Bugün.....	125
4.4.11.7. Nereye Gidiyorsun Böyle?	125
4.4.11.8. Bir Şey Var, Tam Anlayamadığım.....	125
4.4.11.9. İşe Bak!	126
4.4.11.10. Gözlerinden Uyku Akan Bir Yazı.....	126
4.4.11.11. Birazdan... ..	126
4.4.11.12. Sana Bir Şey Öğreteceğim	126
4.4.11.13. Resimler İçinde Sen!	126
4.4.11.14. Işıkları Yakma!.....	126
4.4.11.15. Kuşlar Açabilir mi Kafeslerini?	127
4.4.11.16. Sana Doğru Herhangi Bir Deniz	127
4.4.11.17. Küçük Şeyler.....	127
4.4.11.18. Eksik Düğmeler.....	127
4.4.11.19. Bir Irmağın Aynısı... ..	127

4.4.11.20. Sen Git İstersen...	127
4.4.11.21. Kısacık Bir Yazı...	127
4.4.11.22. Bilmen Gereken Bir Şey Var	128
4.4.11.23. Sözlerinin Evi.....	128
4.4.11.24. Kalbimiz İçin Tek Bir Şey... ..	128
4.4.11.25. Ağaç Yapraklarını Okumak	128
4.4.11.26. Büyüyen Kim, Büyüten Ne?	128
4.4.11.27. Toprakla Senin Aranda	128
4.4.11.28. Sen Neredeysen.....	129
4.4.11.29. Gazoz Kapakları Ne İşe Yarar?.....	129
4.4.11.30. II. BÖLÜM.....	129
4.4.11.31. Öyle Bitmişti, Böyle Başlıyor... ..	129
4.4.11.32. Altıncı Duyunun Aylak Yazısı.....	129
4.4.11.33. Bir Resim, Bir Çiçek, ve ve... ..	129
4.4.11.34. İyi Olduğum Bir Gün: Seyrek Cuma	129
4.4.11.35. Renkler Okulu	129
4.4.11.36. Yüzümü Biriktiren Sen!	130
4.4.11.37. Diyebilir miyiz?	130
4.4.11.38. Biz Buradayken.....	130
4.4.11.39. ... Diyor ki:	130
4.4.11.40. ‘Arkaüstü Sözcükler’	130
4.4.11.41. Beş Şey ve Altıncısı... ..	130
4.4.11.42. Bu Yaz.....	131
4.4.11.43. Yeniden... ..	131
4.4.11.44. Bir Çift Kiraz Resmi Çiz!	131
4.4.11.45. Saymazsak.....	131

4.4.11.46. Kafana Göre.....	131
4.4.11.47. Kuş İşaretleri	131
4.4.11.48. Nesin Sen?.....	131
4.4.11.49. Biliyor musun?	132
4.4.11.50. Yakana Taktığın O Çiçek!	132
4.4.11.51. Sahi Kimdi O?.....	132
4.4.11.52. İşte Tam O Anlarda	132
4.4.11.53. Yazdığım Kim, Okuyan Kim?	132
4.4.11.54. Nereden Nereye	132
4.5. Eserlerin Kök Değerlere Göre İncelenmesi	133
4.5.1. Adalet	133
4.5.2. Dostluk	134
4.5.3. Dürüstlük.....	138
4.5.4. Öz Denetim	138
4.5.5. Sabır	143
4.5.6. Saygı.....	147
4.5.7. Sevgi.....	150
4.5.8. Sorumluluk.....	154
4.5.9. Vatanseverlik.....	156
4.5.10. Yardımseverlik.....	156
4.6. Eserlerdeki Dini Öğeler.....	163
4.7. Eserlerdeki Mizahi öğeler	182
BÖLÜM V	198
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	198
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	198
5.2. Öneriler	201
KAYNAKÇA.....	203
6.1. İncelenen Eserler.....	203
6.2. Faydalanan Eserler.....	206

EK 1. Öğrencinin Akademik Özgeçmişi.....	211
Ek.2 H. Salih Zengin ile Röportaj.....	212

Kısaltmalar Dizini

- TDK: Türk Dil Kurumu
- ÇMH: Çok Mavi Hikâyeler
- ÇSH: Çok Serin Hikâyeler
- DPY: Devekuşları Plan Yapmaz
- BMİH: Bir Miyav İki Hav Hav
- DKH: Dede Korkut Hikâyeleri
- İTS: İstanbul’u Tanıyorum Serisi
- İTS. İMA: İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Masal Ağaçları
- İTS. İTS: İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Tarihi Sarayları
- İTS. İPA: İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Prens Adaları
- İTS. İSÇ: İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Süslü Çeşmeleri
- MES: Masallı Eğitim Seti
- MES. KRAS: Masallı Eğitim Seti Kaplumbağa Rafi ve Arkadaşlarının Sesi
- MES. PBB: Masallı Eğitim Seti Pituki ve Bulut Bubi
- MES. SKMÜPT: Masallı Eğitim Seti Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi
- MES. AYSK: Masallı Eğitim Seti Altı Yedi Sarı Kedi
- MES. PSSBA: Masallı Eğitim Seti Pazartesi Salı Şişman Bir Arı
- MES. AEEBİK: Masallı Eğitim Seti Ağustos Eylül Ekim Bizi İzleyen Kim
- MES. UPA: Masallı Eğitim Seti Uykucu Pepe ve Abece
- TKS: Türk Kahramanları Serisi
- TKS. DK: Türk Kahramanları Serisi Türk Destanlarının Atası Dede Korkut
- TKS. İS: Türk Kahramanları Serisi Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina
- TKS. M: Türk Kahramanları Serisi Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna
- TKS. FSM: Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet
- TKS. İDE: Türk Kahramanları Serisi Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi
- TKS. EÇ: Türk Kahramanları Serisi Bir Dünya Gezgini Evliya Çelebi
- TKS. YE: Türk Kahramanları Serisi Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre
- TKS. PR: Türk Kahramanları Serisi Dünya Haritasını Çizen Denizci Piri Reis
- TKS. MS: Türk Kahramanları Serisi Taşın Dili Mimar Sinan
- TKS. NH: Türk Kahramanları Serisi Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca
- ŞBA: Şişkonun Bütün Adamları
- ŞBA2: Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem
- GK: Gazoz Kapağı

ÖZET

H. SALİH ZENGİN'İN ÇOCUK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI

Çocuğun bilişsel, duyuşsal, dilsel ve düşsel zekâ gelişimini büyük oranda tamamlayabileceği ve gelişimindeki kritik dönemleri de kapsayan çocukluk döneminde, karşılaşması gereken en önemli uyaranlardan biri de çocuk edebiyatıdır. Çocuk edebiyatı, çocuğa göre ve çocuk gerçekliğine dayalı nitelikli eserleri ile çocuğun dünyasına girmeyi başarır. Çocuk, çocuk edebiyatı sayesinde kendisini ve dünyayı daha iyi anlayarak tanımlayabilir. Çocuğa yönelik eserlerin ve çalışmaların varlığı, uzun zaman öncesine dayansa da çocuk edebiyatı, çağdaş bir kavram olarak gelişim göstermektedir.

Türkiye’de çocuk edebiyatı alanında, özellikle 1979 yılının Dünya Çocuk Yılı ilan edilmesinden sonra çocuğa göre ve çocuk gerçekliğine dayalı önemli eserler yazılmıştır. Günümüzde çocuğa yönelik çalışmaları ve eserleri ile tanınan yazarlardan biri de H. Salih Zengin’dir. H. Salih Zengin, 1974 yılında Maraş’ın Andırın ilçesinde doğmuş, 1996 yılından beri çeşitli platformlarda çocuklar için yazılar yazmış, birçok dergi ile çocuklara seslenmiş çağdaş çocuk edebiyatı yazarıdır. Araştırmamızın amacı, H. Salih Zengin’in çocuğa ve çocuk edebiyatına bakışını açıklamak ve çocuklar için yazdığı hikâye, masal ve romanları ile çocuklara yönelik yazdığı deneme kitabını çocuk edebiyatı ilkelerine ve genel niteliklerine göre değerlendirmektir.

H. Salih Zengin, çocuklar için dergiler çıkarmış, hikâyeler, masallar, romanlar ve denemeler yazmıştır. Yazar, eserlerinde genellikle çocuk ve hayvan karakterlerine yer vermiştir. Sade, anlaşılır bir dil kullanmış; düş gücüne, renklere ve doğaya sık sık yer vermiştir. Yazar, eserlerinde tarihi kahramanları, tarihi yerleri, dinsel öğeleri ve değerleri konu edinerek çocuğun edebi zevk içerisinde öğrenmesini sağlamaya çalışmıştır.

Araştırmamız sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama metodu kullanılmıştır. H. Salih Zengin ile görüşme sağlanmış, kendisi hakkında bilgi edinilebilecek diğer kaynaklara ve yazarın eserlerine ulaşılmış, analiz çalışmaları yapılmıştır. Elde edilen bulgular konu ile ilgili başlıklar altında sunulmuştur. Araştırmamız ile H. Salih Zengin’in ve eserlerinin literatüre tanıtımı sağlanarak daha sonra yapılabilecek araştırmalara yardımcı olunabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Çocuk Eğitimi, H. Salih Zengin

ABSTRACT

CHILDREN'S LITERATURE STUDIES BY H. SALİH ZENGİN

Children's literature is one of the most important stimuli that the child should encounter in childhood, which can greatly complement the development of cognitive, sensory, linguistic and intellectual intelligence and includes critical periods in the development of the child. Children's literature manages to enter the world of the child with its qualified works based on child's and child reality. The child can define himself and the world by understanding better through children's literature. Although the existence of works and works aimed at children goes back a long time, children's literature develops as a contemporary concept. Although children's literature in our country developed later than European countries, especially after 1979 was declared the World Year of Children, important works based on child reality started to be given. One of the important authors known today for his work and works for children is H. Salih Zengin. H. Salih Zengin was born in 1974 in The Andirn district of Maraş, he has written for children on various platforms since 1996 and is a contemporary children's literature writer who has addressed children with many magazines.

The aim of our research is to explain H. Salih Zengin's view of children's and children's literature and to evaluate the stories, fairy tales and novels he wrote for children and his essay book for children according to the principles and general qualities of children's literature. As a result of our research, H. Salih Zengin's essay book for children, magazines, stories, fairy tales, novels and children has been obtained since 1996. The author used simple, understandable language, often featuring children's and animal characters in his works. One of the most important features of the works is that imagination, colors and nature are frequently included. The author has written works with a strong literary aspect, using literary arts such as depiction. In his works, the author tried to make the child learn in literary pleasure by frequently focusing on historical heroes, historical places, religious elements and values.

In the process of our research, the method of descriptive scanning from qualitative research methods was used. H. Salih Zengin was interviewed and other sources and works that could be obtained about him were analyzed. The findings are categorized and presented under the relevant headings. With our research, it is thought that H. Salih Zengin and his works can be introduced to the literature and help with the researches that can be done later.

Keywords: Children's Literature, Children's Education, H. Salih Zengin.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Genel anlamıyla iki yaşından ergenlik çağına kadar geçen süreyi kapsayan çocukluk dönemi; çocuğun bilişsel, duyuşsal, sosyal, fiziksel ve dilsel gelişiminin büyük oranda tamamlandığı, kişilik ve karakterinin oluşumunu etkileyecek kritik dönemlerden oluşan, gelişimini tamamlayabilmek için birçok uyarana ihtiyaç duyduğu önemli bir geçiş dönemidir. Çocuk bu dönemde karşılaştığı nitelikli uyaranlar sayesinde sosyalleşir, dilsel ve düşünsel gücü artar, kendisini bir özne olarak tanımlayabilir. Çocuğun sözcük dağarcığının gelişimini, düş gücünün artmasını, yaşamı daha iyi algılayabilmesini sağlayan çocuk edebiyatı, doğrudan çocuğun dünyasına hitap ederek eğitime yardımcı olabilecek önemli bir uyarandır. Çocuk, çocuğa göre ve çocuk gerçekliğine uygun kurgulanmış nitelikli eserler sayesinde kendisini ve dünyayı daha iyi anlayarak tanımlayabilecektir.

Çocuğa ve çocuk eğitime yönelik eserlerin varlığı uzun yıllar öncesine dayansa da çocuk edebiyatı kavramı, gelişmekte olan çağdaş bir kavramdır. Çocuğun ihtiyaç duyduğu dilsel, düşsel, sosyal ve duygusal uyaranlar ile yetişkinlerden farklı bir düşünce sistemlerinin oluşu, çocuğa göre bir edebiyatın olmasını gerekli kılmıştır. Çocuğun dünyasını anlamaya ve bu dünyada çocuğun yanında yer alamaya çalışan birçok yazar ve araştırmacı, çocuk edebiyatı alanında önemli çalışmalarda bulunmuştur.

Günümüzde çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmalar ve yazılan eserler, nitelik ve nicelik bakımından artış göstermektedir. Çocuk ve çocuk eğitimi önemsenerek birçok fikir üretilmektedir. Çocuğun duygusal ve düşünsel gelişiminde yanında olacak, eğlenirken öğrenmesini sağlayacak ve çocuğa hitap ederek çocuğun dünyasına girebilecek çocuk edebiyatı ise ayrı bir alan olarak değerlendirilip nitelikli ürünlerle gelişim göstermektedir. Çocuğa yönelik eserler veren çağdaş çocuk edebiyatı yazarlarından H. Salih Zengin, çocuklar için yazdığı hikâyeler, masallar, romanlar ve çıkardığı çocuk dergileri ile tanınmaktadır. Yazarın çocuğa ve çocuk edebiyatına bakışı, çocuklar için yazdığı eserlerin nitelikleri ve çocuklara yönelik çalışmaları, araştırmamızın problem durumunu oluşturmaktadır. Araştırmamızın amacı, H. Salih Zengin'in eserlerini, çocuk edebiyatının temel ilkeleri kapsamında analiz ederek eserlerin iç ve dış yapı özelliklerini literatüre sunmaktır. Araştırmamızın H. Salih Zengin'i daha yakından tanıtarak yapılabilecek başka araştırmalara da yardımcı olabileceğini düşünmekteyiz.

1.1. Problem Durumu

Çocuk, okuma ihtiyacını tamamlayabilmek ve dilsel, düşünsel, duygusal zekâsını geliştirebilmek için kitaba ve edebiyata ihtiyaç duyar. Çocuk edebiyatı, nitelikli ürünleri ile çocuğun bu ihtiyaçlarını giderebilecek ana kaynaktır. Çocuk edebiyatı alanında yer alan çocuğa yönelik, çocuğa göre ve çocuk gerçekliğine uygun yazılan eserleri çocuğa sunmak gerekmektedir. Ailelerin ve öğretmenlerin yapması gereken şey ise, çocuğun eğitimine katkıda bulunacak nitelikli eserleri bularak çocuğa sunmaktır.

Günümüzde çocuğa ve çocuk eğitimine verilen önem artış göstermektedir. Çocuk edebiyatı alanında eser veren birçok yazar bulunmaktadır. H. Salih Zengin de günümüzde çocuklara yönelik yaptığı çalışmalar, çıkardığı dergiler ve kitaplarla dikkat çekmektedir. Yazarın çocuk edebiyatı alanına katkısı ve tanıtımı, çocuk edebiyatı alanında yapılan akademik araştırmalar içerisinde yeterince yer bulamamıştır. H. Salih Zengin'in yaptığı çalışmalar ve yazdığı eserlerle çocuk edebiyatına katkı sağladığı düşünülerek, çocuk edebiyatı alanında yapılan akademik çalışmalara dâhil etmek gerekmektedir.

1.2. Amaç ve Önem

Çocuk edebiyatı alanında eser veren günümüz yazarlarından H. Salih Zengin, birçok masal, hikâye ve çocuk dergisi yayımlayarak çocuklara hitap etmektedir. Çalışmamızın amacı, H. Salih Zengin'in çocuklara yönelik yazdığı eserleri inceleyerek çocuk eğitime ve çocuk edebiyatına katkısını literatüre sunmak; çocuğa, çocuk eğitime ve çocuk edebiyatına bakışını araştırmaktır.

Günümüzde çocuğa yönelik yayımlanan eserler arasında H. Salih Zengin'in eserlerinin de bir payı vardır. Yaptığı çalışmalar ile adını birçok üründe görebileceğimiz yazarın bütün eserlerini bir arada tanıtan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma, H. Salih Zengin'in çocuk edebiyatı alanında yaptığı çalışmaları genel bir bakış açısıyla inceleyen ve tanıtan ilk çalışma olması dolayısıyla önemlidir. Yazar ve eserleri ile ilgili yapılabilecek diğer çalışmalara da yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

H. Salih Zengin'in çocuk edebiyatı alanında yaptığı çalışmalar nelerdir?

- H. Salih Zengin kimdir?
- H. Salih Zengin'in çocuğa ve çocuk edebiyatı ile ilgili görüşleri nelerdir?
- H. Salih Zengin'in çocuğa yönelik yaptığı çalışmalar ve yazdığı eserler nelerdir?
- H. Salih Zengin'in çocuk edebiyatındaki yeri ve önemi nedir?

- H. Salih Zengin'in çocuk kitaplarının dış yapı özellikleri nelerdir?
- H. Salih Zengin'in çocuk kitaplarının iç yapı özellikleri nelerdir?
- H. Salih Zengin'in kitapları iç yapı ve dış yapı unsurları dikkate alındığında hangi yaş grubuna hitap etmektedir?
- H. Salih Zengin'in çocuk kitaplarının eğitsel özellikleri nelerdir?

1.4. Sınırlılıklar

H. Salih Zengin'in çocuk edebiyatı kapsamında yazdığı kitapları dışında da eserleri bulunmaktadır. Zengin, editörlüğünü kendisinin üstlendiği ve hala yayınlanmakta olan MinikaGo ile MinikaÇocuk dergileri başta olmak üzere çeşitli dergilerde çocuklara yönelik yazılar yazmaktadır. Bu çalışmada ise H. Salih Zengin'in sadece kitap haline getirilmiş eserleri incelenmiştir.

1.5. Varsayımlar

- Evrenden alınan örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırmanın yeteri kadar geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Çocuk: Çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek” olarak tanımlanmaktadır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 13)

Edebiyat: “Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi” olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2021)

Çocuk edebiyatı: Çocuk edebiyatı, temel kaynağı çocuk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve “çocuk gerçekliği”ni yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde “çocuğa göre” içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır. (Şirin, 2007, s. 16)

Çocuk gerçekliği: Çocukların gerçekmiş gibi alımladıkları, fakat hiç de nesnel olmayan alımlama farklarının yakalanmasıdır. (Dilidüzgün, 1996, s. 83)

Çocuğa görelik: Çocuğa uygun dil, anlatım ve çocuğun ilgisini açıklamaktadır. (Şirin , 2019, s. 32)

BÖLÜM II

ÇOCUK EDEBİYATI

2.1. Çocuk, Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatının ne olduğunu daha iyi kavrayabilmek için çocuk ve edebiyat kavramlarının ne olduğunu anlamamız gerekmektedir. Çocuk edebiyatının amacını, niteliğini ve içeriğini kapsayan, çocuk ve edebiyattır.

Çocuk, TDK tarafından hazırlanan Türkçe sözlükte ‘küçük yaştaki oğlan veya kız’ olarak tanımlanmaktadır. (TDK, 2021) 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne göre ise ‘On sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.’ (Madde 1). Bu tanım, hukuk alanına özgü ‘reşit’ kavramı ile çocuğun yetişkinliğe geçerek hukuk kurallarına bağlı bir birey olması için geçerlidir.

Bir başka tanıma göre; “Çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek” olarak tanımlanmaktadır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 13) Çocuğun bilişsel ve bedensel gelişimi göz önünde bulundurularak çocuk kavramı genellikle 0-16 yaş grubunu kapsamaktadır. Bazı araştırmacılara göre ise 0-14 yaş grubu esas alınmaktadır. Çocukluğun dönemleri, birçok araştırmacı tarafından farklı boyutlarda ele alınmıştır. Yalçın ve Aytaş’a göre çocukluk dönemi bebeklik, çocukluk ve ilk gençlik çağları olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır. İlk gençlik çağlarının bitişi 16 yaş civarında olduğundan, 0-16 yaş arası çocukların fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimine yardımcı olacak bir eğitim sürecinin çocuk edebiyatı dönemi olduğunu savunmaktadır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 13)

Şimşek ve Yakar’a göre ise çocukluk dönemi dört aşamadan oluşur. Doğumdan yaklaşık üç haftalık oluncaya kadar birinci evreyi, on sekizinci aya kadar ikinci evreyi, 6-7 yaşına kadar üçüncü evreyi, ergenlik çağına kadarki dönem ise dördüncü ve son evreyi oluşturur. Bu evreler çocuğun bedensel ve psikomotor gelişimine göre belirlenir. (Şimşek & Yakar, 2016, s. 9)

“Çocuk” kavramı, 18. yüzyıldan sonra önem kazanmıştır. Rönesans ile yaşanan değişim ve gelişimlerden sonra çocukluk ayrı bir yaşam dönemi olarak ele alınmıştır. Çocukluk kavramının keşfinde büyük rol oynayan Romantizm akımının öncüsü Victor Hugo (1802-1885), “Kristof Kolomb Amerika’yı keşfetti, bense çocukluğu keşfettim” diyerek çocukluk kavramının önemini vurgulamıştır. Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) ise orta

çağa egemen olan “İnsan doğuştan günahkârdır” anlayışına karşı çıkararak çocuğu yücelten farklı bir yaklaşım sergilemiştir.

Ülkemizde ise 19. yüzyıla kadar çocuk, “küçük yetişkin” olarak ele alınmıştır. Çocuklara özgü herhangi bir yaklaşıma rastlanmamakla birlikte çocukların giyimleri bile yetişkinlerle aynıdır. Çocuğa yönelik anlayışın değişmesi, Tanzimat’la başlar. Bu dönemde, gerek tercüme yoluyla Batı dünyasındaki gelişmelerin yakından izlenmesi, gerekse eğitim için Avrupa ülkelerine gönderilen aydınların oradaki uygulamaları görüp ülkemize getirmeye çalışmaları aydınların çocuğa bakış açılarını değiştirmiştir. Toplumumuzdaki çocuk algısı Batılılaşma hareketiyle koşut bir çizgide ilerlemiştir. (Şimşek & Yakar, s. 11) Tanzimat döneminden sonra, çocuğa verilmesi gereken eğitimin de önemi anlaşılmış, çocuk eğitiminin ayrı bir uzmanlık gerektirdiğinin farkına varılmıştır.

Edebiyat, “Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi”dir. (TDK, 2021) Bir başka açıdan edebiyat; malzemesi dile dayanan, insanların duygu, düşünce ve hayallerini dile getiren, edebi ve estetik değeri olan, bayağılık ve çirkinliği kabul etmeyen sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 17)

Çocuk gelişimini tamamlayabilmek için olumlu çevresel faktörlere ihtiyaç duyar. Çocuğun kendini ifade edebileceği, kendi dünyasına benzer bir dünya bulabileceği ve zengin hayal gücüne hitap eden ürünlerle karşılaşabileceği bir alan olan edebiyat, çocuğun dilsel ve bilişsel gelişimine de katkıda bulunur. Edebiyat, çocukta güzellik duygusunu harekete geçiren unsurlardan biridir. Çocuğun zekâ, hayal gücü, muhakeme yeteneği, problem çözme becerisi gibi bilişsel yönlerini geliştirir. Edebi eserler, dilin etkili kullanıldığı metinler olduğuna göre, çocuk için edebiyat ihtiyacı ömür boyu sürecektir. (Şimşek & Yakar, s. 39)

Çocuk ve edebiyat kavramlarının birleşimiyle oluşan çocuk edebiyatı kavramı, 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında kullanılmaya başlamıştır. Çocuk edebiyatı, kavram olarak var olmalı mı ya da olmamalı mı, olmalıysa nasıl bir çocuk edebiyatı olmalı gibi sorularla sıkça karşı karşıya gelmiştir. Edebiyat araştırmacıları ile eğitimcilerin bu sorulara verdiği farklı yanıtlar dolayısıyla çocuk edebiyatı kavramı hakkında tartışmalar yaşanmaktadır. Çocuk edebiyatının ne olduğu hakkındaki bazı görüşler şunlardır:

Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine; hayallerine, duygularına, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 17)

Çocuk edebiyatı, çocuğun ilişkilerini düzenleyen yaş grubuna göre, duygu ve düşüncelerini eksiksiz olarak anlatmasını amaç edinen bir edebi türdür. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 17)

Çocuk edebiyatı, edebiyatın bütün alanlarında ve söz sanatlarında bulunan niteliklerin tamamını içinde barındıran, ancak kendisine seçtiği hedef kitlenin özelliklerini yetişkinler için yazılan edebi türlere göre daha fazla göz önünde bulunduran bir alandır. Hayata, ahlaka ve yüksek değerlere çocuğun gelişimine ait değerlere daha çok önem vererek, bunların ön plana çıkmasına dayanan bir alandır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 18)

Gelişme çağındaki çocukların duygu ve düşünce dünyasına, anlama ve kavrama becerilerine seslenen edebiyata çocuk edebiyatı denir. Terim, 20. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkmış, her yaştan çocuğu hedef alan duyarlılığın ifade biçimi olarak kullanılmaya başlanmıştır. (Şimşek, 2006) Bu edebiyatın öncelikli hedef kitlesi, 2-15 yaş aralığındaki çocuklardır. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 543)

Çocuk edebiyatı, temel kaynağı çocuk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve “çocuk gerçekliği”ni yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde “çocuğa göre” içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır. (Şirin, 2007, s. 16)

Çocuğun edebiyat ile bir şekilde tanışması ve kendisine hitap eden ninni, masal gibi türlerle tanışması çok eski zamanlara dayansa da “Çocuk Edebiyatı” kavramının ortaya çıkması ve ayrı bir alan olarak değerlendirilmesi son dönemlerde gerçekleşmiştir. Çocuğa ve çok edebiyatına bakışın değişmesi ile bu alanda birçok gelişme yaşanmıştır. Günümüzde çocuk edebiyatına yönelik eserler veren ve incelemeler yapan önemli isimler bulunmaktadır.

2.2. Dünyada Çocuk Edebiyatının Gelişimi

Çocuğa yönelik ilk kitabı M.Ö. 6. yüzyılda Hindistan’da kaleme alınmıştır. Didaktik bir tarzın kullanıldığı kitapta, ahlaki hikâyeler eğlenceli bir üslupla sunulmakta, böylece çocukların temsili hikâyeler yardımıyla iyi ahlaklı birer fert olarak yetişmesi amaçlanmaktadır. (Şimşek,2002, s. 33) Aynı yüzyılda Konfüçyüs’ün Çin klasikleri özet şeklinde çocuklara aktarılmıştır.

Çocuk edebiyatının gelişmesinde okur-yazarlık ve okullaşma oranlarının artışının yanı sıra halk edebiyatı ürünlerinin özellikle de masalların yeniden gündeme gelmesinin etkisi oldukça fazladır. Özellikle 17. yüzyıldan itibaren Ezop Masalları yeniden keşfedilir. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 45)

Matbaanın icadından önce, Orta Çağ’da sadece ruhban sınıfın ve asillerin bildiği Latince ile yazılmış el yazması kitaplar bulunmaktadır. Kitaplara ulaşmak ve dilini anlayarak okumak zordur. Okuma bile çocuklar, dini eserlerle veya tarihi kitaplarla yetinirken, okuma bilmeyenler de kulaktan dolma hikâyeler ve masallarla avunmuştur.

Avrupa’da matbaa teknolojisi önce Almanya ve Hollanda’da yaygınlaşmıştır. Bu dönemde alfabe öğretiminde bazı kitapların basıldığı ve ilk basılan kitaplar arasında “Ezop Masalları (1484)” bulunmaktadır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 19)

Dünya’da çocuk edebiyatının matbaanın kullanımı ve pedagojik araştırmaların ortaya çıkmasıyla başladığı söylenir. İngiltere’ye matbaayı getiren William Caxton, 1476’dan itibaren çocuklar için kitap yazmaya başlamıştır. Bu kitaplardan bazıları çocuk klasikleri arasına girmeyi başarmıştır. Caxton, Grek klasiklerini de hikâyeleştirmiştir. Modern romanın ilk örneği Miguel De Cervantes Saaverda’nın 1605 yılında yazdığı Don Quixote’tur. Bu eserden sonra 17. yüzyılda pedagojik çalışmaların başlamasıyla çocuklar için kitaplar yazılmaya başlanmıştır. Bu anlamda çocuk edebiyatının modern edebiyatın doğuşu ile başladığı söylenmektedir.

İngiltere

Çocuk edebiyatının gelişiminde ilk bilinçli girişimler İngiltere’ye aittir. Başlarda din adamları, eğitim dışındaki kitapların çocuklara okutulmaması gerektiğini söyleyerek çocuk edebiyatına karşı çıkmış olsa da bu hikâyeler çocukların ilgisini çekmeyi başararak sayıları sürekli artmıştır. 16. Ve 17. yüzyılda en çok okunan kitap Aesop’un Fabl’leri olmuştur. 18. yüzyıla kadar ise, bugün çocuk kitabı olarak değerlendirilmeyen “Gesta Romanorum” adlı

eser çocuklar tarafından ilgiyle okunmuştur. Gezi ve serüven hikâyeleri, çocukların dikkatini çekmiştir.

17. yüzyılda İngiltere’de “chapbooks” adıyla anılan ve çok eski çağlara ait efsaneler, orta çağ hikâyeleri ve peri masalları yaygınlaşmıştır. Bu kitapların yararlandığı en önemli eser, Galland’ın 1704-1712 yıllarında Fransızcaya çevirdiği ve ardından Ali Baba ve Kırk Haramiler, Alaattin ve Lambası, Gemici Simbad gibi eserlerin İngilizceye çevrildiği “Binbir Gece Masalları”dır.

18. yüzyılda İngiltere’de eğlendirici kitapların yanında ahlaki, öğretici ve eğitim vermek amacıyla da kitaplar yazılmıştır. John Bunyan’ın “Pilgrim’s Progress (Hacıların İlerleyişi)” 1678’de çocuklar için düzenlenen dini ve ahlaki bir kitaptır. John Locke’un “Some Thoughts Concerning Education (Eğitim Üzerine Bazı Düşünceler)” adlı eseri, çocuk eğitimiyle ilgili bilgi vermek için yazılmış ve Avrupa’da çok ilgi görmüştür. Eser, çouğa bakışı büyük oranda değiştirmiştir. John Newbery, 1744’te yazdığı “A Little Pretty Pocket Book (Küçük Güzel Cep Kitabı)” ile biçimsel olarak çocuklara yönelik bir kitap yazmış ve çocuklar için özel yayınların hazırlanmasında öncülük etmiştir. Çocuklar için şarkı ve tekerlemeleri de “Mother Goose (Ana Kaz)” başlığı altında derlemiş, çocuk dergilerinin önderliğini yapan “Lillipution Magazin” dergisini çıkarmıştır. 18. yüzyılda ortaya çıkan diğer önemli eserler ise; Daniel Defoe’nun “Robinson Crusoe (1719-1720)”, Dorrington’un 1727’de yayımlanan “Adventures of Philip (Philip’in Serüvenleri)”, Johann David Wyss’in 1814’te yayımlanan “Swiss Family Robinson (İsviçreli Robinson Ailesi)” ve Jonathan Swift’in 1726’da yayımlanan “Gulliver’s Travels (Güiver’in Gezileri)” gibi eserler olmuştur. 18. yüzyılın ikinci yarısından sonra Rousseau’nun görüşlerinden yola çıkılarak çocuk eğitiminde öğreticiliğin önemi artmıştır.

19. yüzyılın sonlarında ABD’de Robert Louis Stevenson’un öncülüğüyle bir eğlendirici serüven hikâye ve roman akımının başladığı görülür. Bu akımın etkisiyle başta Fransız yazarları olmak üzere öteki ülkelerde yaşayan birtakım yazarlar da çocuklar için ilginç eserler yazmışlardır. İngiliz çocukları da gerek Amerika’da gerek Avrupa’nın çeşitli ülkelerinde yayımlanan bu tür eserlerden çeviri yoluyla ya da doğrudan doğruya yararlanmışlardır. Örneğin İsviçreli yazar Johanna Spyr’in kız çocuklarınca çok beğenilen Heidi’si böyle bir ortam içinde ilk kez 1884’te İngilizceye çevrilmiştir. (Oğuzkan, 1976) Aynı yüzyılda İtalyan yazar Carlo Collodi (1826-1890)’nin yazdığı “Pinokyo” bu yüzyılın en önemli çocuk kitapları arasında kabul edilmektedir. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 46)

İngiltere’de masalların gelişimi; Fransız Perrault, Alman Grimm Kardeşler, Danimarkalı Anderson gibi yazarların eserlerinin çevirileri sayesinde olmuştur. 19. yüzyılın sonlarında birçok derleme kitap yayımlanmıştır. Bu dönemde doğrudan çocuklar için yazılan masal ve hikâye kitabı yazarlarının başında John Ruskin, William Makepeace Thackeray, Oscar Wilde, Lewis Carroll gibi isimler gelmektedir. Çocuk edebiyatı 19. yüzyılda Lewis Carroll’un (1832-1898) kaleminden “Alice Harikalar Diyarında (1865)” adlı nitelikli bir örneğe kavuşur. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 45) Yine bu dönemde yazılan kısa ve ahlaki manzumelerin ilgi görmesi ile şiir türünün de çocuk edebiyatında devamı sağlanmıştır. 19. yüzyılın başlarında çocuk kitapları daha çok ahlaki ve öğretici içeriğe sahipken dönemin sonlarında ev ve okul yaşantısı, serüven hikâyeleri gibi konular görülmeye başlanmıştır. Bu dönemde Charles Dickens (1812-1870), David Copperfield isimli romanıyla tanınmıştır. Okul hikâyelerinin ilk örneği olarak Thomas Hughes’in “Tom Brown’s School Days” kitabı gösterilmektedir. Bunu Frederick Farrar’ın duygusal yönü ağır basan “Eric, or Little By Little (Eric veya Yavaş Yavaş, 1858” ile Rudyard Kipling’in güldürücü ve etkili eseri “Stalykand Co (1899)” izlemiştir. (Oğuzkan, 1976) Yine bu dönemde Anna Sewell, “Black Beauty (Siyah Güzellik, 1877)” eseri ile bir atın başından geçenleri anlatmış, daha sonra yazılacak ilginç hayvan yaşamlarını konu edinen kitaplara öncülük etmiştir.

20. yüzyılda hayal ürünü çocuk kitaplarına ilgi artmıştır. İngiltere’de Peter Pan (1904), The Treasure Seekers (Define Arayıcıları, 1900) gibi hikâyeler dikkat çekmiştir. Çocuklar bu dönemde sadece hayal ürünü değil, gerçekçi romanlara da ilgi göstermiştir. 20. Yüzyılda çocuk kitaplarında önem kazanan bir diğer unsur ise, çocuk kitaplarının resimlendirilmesine verilen önem olmuştur. Çocuk kitaplarının resimlendirilmesinde, ayrı bir uzmanlık alanının gerektiği görüşü benimsenmiştir.

Amerika

ABD tarihinin ilk dönemlerinde ise, püritenlere özgü bir anlayışla çocuk eğitime karşı sert bir tutum sergilenmiştir. Bu dönemde ilk Amerikan çocuk yayınları arasında İngiliz hikâyeleri yer almıştır. ABD’de yayımlanan ilk yerli eserlerin çoğu ise öğretici niteliktedir. John Cotton’un 1646’da yayımlanan “Spiritual Milkfor Boston Babes (Bostonlu Küçük Çocuklar İçin Manevi Süt)” ve Jacob Abbott’un 1850-53 yıllarında yayımlanan “Franconia Stories (Frankoniya Hikâyeleri)” adlı kitapları ile Peter Perley (asıl adı Goodrich)’in ahlaki hikâyeleri doğrudan doğruya çocukları göz önünde tutan ilk Amerikan eserleridir. (Oğuzkan, 1976)

19. yüzyılın sonlarına kadar süren iç savaş dolayısıyla Amerikan çocuk edebiyatının gelişimi gecikmiştir. Avrupa’da hızla gelişen çocuk edebiyatı Amerika’da püritenizmin de zayıflaması üzerine Alcott ve Mark Twain gibi yazarlar öncülüğünde gelişmiştir. Mark Twain, macera türünde verdiği eserlerle dikkat çekmiştir. “Tom Sawyer’in Maceraları” adlı eseri, Twain’i çocuk edebiyatının önemli isimlerinden biri haline getirir. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 46) Amerikan çocuk edebiyatı 19. yüzyılın sonlarına doğru romantik bir eğilim gösterir. Bu eğilime Howard Pyle, Eugene Field, Burnett gibi yazarlar öncülük etmiştir.

20. yüzyılın başlarında ABD’de, fanteziye ve masala yönelik denemeler yapılarak çok sayıda eser yayımlanmıştır. Birinci Dünya Savaşından sonra hikâye roman ve şiirin dışında başka türler de yayımlanmıştır. Bu kitaplar başlangıçta öğretici nitelikler bulundursa da sonradan yazın eserlerine özgü niteliklere daha çok önem verilmiştir. Yine bu dönemde resimli kitapların öncüleri arasında yer alan ve güldürücü öğelerle yeni bir çığır açan Dr. Seuss olmuştur. İki savaş arasındaki dönem olan 1920-1940 yılları arasında çocuk yazınında tarihi roman gelişme göstermiştir. Çocukların düşünce dünyalarını genişletmelerini sağlayan yabancı ülkelerle ilgili kitapların sayısı artmıştır. Şiir dalında Dorothy Aldis, Rosemary Carr Benet ve Stephan Vincent Benet gibi isimler ilgi görürken; mizah dalında Mr Popper’s Penguins (Bay Popper’in Penguenleri, 1938) adlı eser ile Florence ve Richard Atwater tanınmıştır.

ABD’de çağdaş çocuk kitapları içerik olarak daha çok ev ve aile yaşamıyla ilgilidir. Büyük çocuklara özgü kitaplarda daha çok toplumsal ve ruhsal konular üzerinde durulur. Estetik kaygılardan çok eleştiriye ve ruhsal çözümlemeye önem verilir. Tarihsel, şiirsel ve resimli kitaplarda da nicelik ve nitelik bakımından artış görülür. Daha çok düşsel denilebilecek kadar hayale yakın, güldürücü kitaplar ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Günümüzde, eğitim teknolojilerini en çok kullanan ve bu konuda çok büyük yatırımlara giren Amerika Birleşik Devletleri’nde çocuk edebiyatının daha çok, millet olma şuuru etrafında şekillendiği görülmektedir. Bu yüzden, çocuklar için yazılan eserlerde eğitcilik yanının daha ön planda olduğu görülmektedir. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 21)

Fransa

La Fontaine’in 1668-1693 yıllarında yayımlanan ve çocuklar tarafından kavranması daha zor olan fablları ile Fenelon’un eğitim amacıyla yazdığı “Telemaque”ı çocuklar daha önceden okumuş olsalar da Fransız çocuk edebiyatının Perrault ile başladığı kabul edilir. Perrault, duru bir dil ve sade bir anlatımla çocukların dikkatini çekmeyi başarmıştır.

Rousseau; çocuk edebiyatının, çocuğun sorunlarını gidermesi, onlara içinde oldukları ortamı tanıtmayı ve öğretmesi gerektiğini savunmuştur. “Emile” adlı eseri ile çocuk edebiyatında köklü değişimlere yol açmıştır. Sonradan ilk gençlik çağı çocuklarının elinden düşürmedikleri “Pol ve Virjini”, J. J. Rousseau’nun bu düşüncelerinin etkisinde kaleme alınmış bir romandır.(Yalçın & Aytaş, 2005, s. 23) Bu dönemde dürüstlük, erdem, özveri gibi kavramlar ana tema olarak kullanılmıştır.

Fransa’da 19. Yüzyılın en önemli ismi Jules Verne olmuştur. Yüzyılın sonlarına doğru ise George Sand, Alphons Daudet, Alexandre Dumas Pere gibi yazarlarla gelişim sağlanmıştır. Çocuk dergilerinin gelişimi de bu döneme rastlamıştır.

Fransız çocuk yazını yirminci yüzyılın başından İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesine değin değerli eserlerin yayımıyla gelişmesini sürdürmüştür. Yazar ressam Jean de Brenhoff’un ilginç kitapları; Paul Faucher’in güzel, eğitici resimlerle bezenmiş Pere Castor (Castor Baba) dizisi ve Marcel Ayme’nin iki küçük kız çocuğu ile konuşan hayvanların serüvenlerini anlatan hikâyeleri bu dönemin unutulmaz eserleridir. Bunlardan başka Andre Maurois’nın savaşı yeren ve İngilizceye Pattypuffsand Thinifers diye çevrilen Patapoufs et Filifers ve Le Paysdes 36,000 volontes adlı eserleri ile Charles Vildrac’ın L’isle Rose (Pembe Ada, 1920) ve Coloni (Koloni); Antonie de Saint-Exupery’nin sanat bakımından oldukça yüksek bir düzeyde kaleme alınmış olan Le Petit Prince (Küçük Prenses, 1943) adlı eserleri bu dönemin önemli çocuk kitapları arasında yer alır. (Oğuzkan, 1976)

20. yüzyılın başlarında Fransa’da Tintin ve Asterix gibi güldürü ve eleştiriyi birleştiren resimli hikâye türü gelişmiştir. Bu dönemde sadece ahlaki ders vermek yerine gerçeklik ilkesine uygun çocuk romanları, dedektif hikâyeleri, bilim-kurgu gibi hikâyeler görülür.

Almanya

Almanlar çocuk kimliği ve gelişimi ile ilgili kesin ve nesnel birçok bilgiye sahip oldukları ve çocuk gelişimine önem verdikleri için çocuk yazını çok gelişmiştir. 16. yüzyılda Protestanların etkisiyle öğretici ve öğüt verici hikâyeler yaygındır. 18. yüzyılda yaşanan Aydınlanma Çağı ile çocuğun bağımsız kişiliğine saygı duyulmaya başlanmıştır. Bu değişikliğin önemli ürünlerinden biri, Joachim Heinrich Campe’nin 1779’da yayımlanan Robinson der Jüngere (Genç Robinson) adlı eseri olmuştur. Campe, bu kitabında, Rousseau’nun görüşlerinden esinlenerek Defoe’nin eserini çocuklar için doğal ilgilerini merkez alarak yazmaya çalışmıştır. (Oğuzkan, 1976)

19. yüzyılda başlayan romantizm akımı Almanya'yı da etkilemiştir. Bu dönemde halk şarkıları ve halk şiirleri de ilgi görmüştür. Almanya'da peri masallarının yaygınlaşmasına öncülük eden isim ise Grimm Kardeşler olmuştur. Ardından Hoffman gibi önemli isimler de görülmüştür. Yüzyılın ikinci yarısında daha çok, çocukların duygu ve duyularına seslenen kitaplar yayımlanmıştır. Alman eğitimcilerden Henrich Wolgas'ın 1896'da yayımlanan *Das Elend unserer Jugendliteratur* (Çocuk Yazınınızın Acınacak Durumu) adlı eseri ilgili çevrelerde büyük yankılar uyandırmıştır. (Oğuzkan, 1976) Wolgas, çocuk kitaplarının sanat ürünü olması gerektiğini savunmuştur. Wolgas'ın etkisiyle sanat yönü ağır basan birçok çocuk şiiri yayımlanmıştır.

İki dünya savaşı arasında geçen dönemde ve Hitler döneminde düzyazı alanında çok gelişme yaşanmamıştır. Bu dönemde Erich Kastner tarafından yazılan "Emil ve Dedektifler (1929), güçlü sanat yönü ile dedektif hikâyelerinin başlangıcı sayılmaktadır. Kastner, İngilizceye "The Animals Conference (Hayvanlar Konferansı)" diye çevrilen "Konferenz der Tier (1549)" adlı bir başka eseriyle uluslararası üne de kavuşmuştur. (Oğuzkan, 1976) İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Alman çocuk yazını "çağcıl eğitim" anlayışıyla gelişmeye devam etmiştir. Tarihsel roman alanında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Özellikle Hans Baumann'ın eserleri ilgi görmüş, çocuk klasikleri arasında yerini almıştır.

Avusturya

Avusturyalı yazar Christine Nöstlinger (1936-2018) Aklından Düşünceler Geçen Çocuk, Kim Takar Salatalık Kral'ı, Konrad ya da Konserve Kutusundan Çıkan Çocuk, Konuk Değil Baş Belası, Lollipop, Susi'nin ve Paul'ün Gizli Günlükleri ile Saklı Miras gibi kitaplarıyla anti-terbiyeci bir anlayışın temsilcisi olarak çocuk edebiyatı tarihinde önemli bir iz bırakır. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 48)

Rusya

Rus yazını 1917 öncesinde ilgi çeken gelişmeler gösterse de çocuk yazını çok geç gelişmiştir. Devrim öncesinde köylü çocuklar masal anlatıcılarından, yüksek tabaka çocukları ise batı dillerinden çevrilen eserlerle yetinmiştir. Orta sınıfın ise kendi çocukları için yazın oluşturacak gücü yoktur. Devrimden sonra çocuk yazınlarına yoğun ilgi gösterilmiştir. Çocuk, küçük bir Sovyet yurttaş olarak görülmüş; çocuğa o döneme ait düşünceler benimsetilmeye çalışılmıştır. Sovyet insanı önemsenmiş, eserlerde sıkça Sovyet tarihinin önemli olaylarına yer verilmiştir. Rus çocuk yazınının gelişmesinde Maksim Gorki'nin büyük etkisi olmuştur. O, yeni bir kültürün yaratıcısı olarak düşünülen Sovyet

çocuklarının özgür ve etkin birer sanatçı ruhu taşıyabilmeleri için yaratıcı hayale önem verilmesi gereği üzerinde durmuştur. Gerçekte Gorki'nin denemelerinde Marxçı öğreti ile batıya özgü insancı düşüncelerin kaynaştığı göze çarpar. Bununla birlikte, 1920'lerden bu yana yayımlanan çocuk kitaplarında öğreticilik ve eğlendiricilik niteliklerinin birbiriyle uzlaştırılmaz nitelikler olarak düşünüldüğü kolayca gözlenebilir. (Oğuzkan, 1976)

1920-1930- yıllarında Rus çocuk yazınında peri masallarına karşı savaş açılmıştır. Bazı yazarlar gerçeği ve doğayı yansıtan hikâyelerin önemine vurgu yaparak hayale karşı çıkmıştır. Korney Chukovsky ve Gorki gibi yazarlar ise bu görüşün karşısında yer almıştır. Rus çocuk yazını, evrensel ölçütlere ulaşmasa da biçim ve içerik bakımından canlı, sevimli ve ilgi çekici bir duruma gelmiştir. Rus çocuklar, diğer ülkelere nazaran şiir dinlemeyi ve okumayı sevmektedir. Öte yandan çocukların zihin gelişimlerine de ayrı bir önem verildiği için bu gelişime yardımcı olacağı düşünülen bol resimli ve ucuz kitapların yayımı bir devlet politikası olarak ele alınmıştır.

İskandinav Ülkeleri

İsveç, çocuk yazınında nitelik ve nicelik bakımından İngiltere ve Amerika'yı takip eden bir ülke olmuştur. Bu durumun nedenleri arasında H. C. Andersen'in esin kaynağı olduğu, Ellen Key'in "Çocuk Yüzyılı" adlı eseri ve Stochkholm Çocuk Tiyatrosu'nun rol oynadığı ileri sürülür. Çocuk yazınında uzun süre de Almanya'nın etkisinde kalmıştır. İsveç, çocuk tiyatrosu alanında çok gelişmiştir. 1700'lü yıllarda bile çok sayıda çocuk piyesi yazılmıştır. Kont Carl Tessin'in 1751-1753 yıllarında yayımladığı "Yaşlı Bir Adamın Genç Bir Prense Mektupları" adlı eseri çocuk yazınıyla ilgili ilk basılı eserler arasındadır. İsveçli çocuk yazarları arasında Finli Topelius'un, Danimarkalı Andersen'in ve romantik sanat akımının izleri görülür. (Oğuzkan, 1976) Selma Lagerlöf'ün "Nils Holgerson'un Eşsiz İsveç Yolculuğu" adlı eseri bir ders gereci olarak yayımlanmış fakat kısa sürede çeşitli dillere çevrilerek çocuk kitabı niteliği kazanmıştır. İsveç çocuk yazını, 1920'lere kadar düşünce ve sanat etkinliklerinde didaktizmin egemenliğinde kalmıştır. İsveç çocuk yazınında önemli gelişmeler 1940'tan sonra görülmeye başlamıştır. Eserlerde genellikle ruhsal çözümlemeler, işçi sınıfının yaşayış özellikleri, aile ilişkileri gibi konular ele alınır. 20. yüzyılda Astrid Anna Emilia Lindgren tarafından yazılan "Uzun Çoraplı Kız Pippi" serisi fantastik kurgusuyla çocukların ilgisini çekmiştir.

Norveç çocuk yazını 1837-1844 yılları arasında Asbjornsen ile Moe tarafından yayımlanan ve ulusal benliğe erişilmesinde de önemli katkısı olduğu söylenen halk

masallarıyla başlamıştır. (Oğuzkan, 1976) Çocuklar uzun süre Henrik Wergeland'ın da peri masallarını ve şiirlerini okumuştur. 1890-1920 yılları arası çocuk yayınlarında ülke için altın çağ olduğu ileri sürülmüştür. Dikken Zwilgmeyer, Inger Johanne, Barbra Ring ve Johann Falkberget tanınmış Norveç yazarlardandır. Norveç çocuk yazınında çağdaş isimler olarak; Halvor Floden, Zinken Hopp, Jan-Magnus Bruheim, Finn Havrevold, Leif Hamre ve Thorbjorn Egner gibi yazarlardan bahsedilmektedir.

Danimarka'da, çocukların okuma gereksinimleri genellikle Alman çocuk edebiyatından sağlanan çeviriler ve uyarlamalar ile giderilmiştir. Danimarka; zengin bir tekerleme, eğlenceli ve anlamsız şiirler geleneğine sahiptir. Bu tekerlemeler ve şiirler 1843'te derlenerek yayımlanmış ve başta Andersen olmak üzere Johan Krohn, Halfdan Rasmussen gibi birçok 19. ve 20. yüzyıl yazarını etkilemiştir. (Oğuzkan, 1976) Danimarka'da çocuk yazını bakımından en büyük atılım, Andersen'in 1884'te yayımladığı "Ocakbaşı Hikâyeler" i olmuştur. İkinci Dünya Savaşından sonra, resimli kitaplar dışında çok önemli bir gelişme görülmemiştir. Danimarkalı çağdaş yazarlar arasında ise, Jytte Lyngbirk ve Anne Holm gibi isimler sayılmaktadır.

Finlandiya'da uzun bir süre aydın kesim tarafından yazı dili olarak İsveççe kullanılmıştır. İlk çocuk yazıları ve Fin edebiyatçılarından Zacharias Topelius ve Anni Swan'ın yazdığı eserler de İsveççe yazılmış, daha sonra Finceye çevrilmiştir. Fin çocuk yazını, Topelius'un halk yazınıyla ilgili çalışmaları ve Elias Lönnrot'nun ulusal halk yazını ürünlerinden derlediği ve düzenlediği eserler (örneğin Kalavela, 1835) üzerine kurulmuştur. (Oğuzkan, 1976) Birinci Dünya Savaşından sonra, halkbilgisi araştırmalarının da etkisiyle kendine özgü bir nitelikte gelişmeye devam etmiştir. Çağdaş çocuk edebiyatı yazarları arasında Tore Jansson, Aila Meriluoto ve Kirsi Kunnas gibi isimler tanınmaktadır.

Günümüzde çocuk edebiyatı gerek nitelik gerekse nicelik yönünden büyük bir sektöre dönüşmüş, varlığı ve gerekliliği dünya çağında kabul edilen bağımsız bir edebiyat haline gelmiştir. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 48)

Jose Mauro de Vasconcelos (1920-1984) (Şeker Portakalı, Güneşi Uyandırılım, Delifışek...), Michael Ende (1929-1993) (Bitmeyecek Öykü, Momo...), Christine Nostlinger (1936) (Konrad ya da Konserve Kutusundan Çıkan Çocuk, Konuk Değil Baş Belası, Hadi Ama Baba, İşte Şimdi Hapı Yuttum!..) gibi isimler, çağdaş dünya çocuk edebiyatında adı sıklıkla anılan yazarlardandır. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 47)

2000’li yıllara gelindiğinde J. K. Rowling’in (1965-) tüm dünyada 400 milyon adetten fazla satılarak dikkat çeken Harry Potter dizisi büyük ilgi görmüş, aynı zamanda da birçok tartışmaya neden olmuştur. (Şimşek & Yakar, 2018, s. 48)

2.3. Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Gelişimi

Çocuk, ilk olarak halk edebiyatı ürünleri ile büyümüştür. İslam dininin kabul edilmesinden önceki Türk edebiyatında sözlü kültür hâkimdir. Bu döneme ait en önemli eser “Oğuz Kağan Destanı”dır. (Çılgın, 2007, s. 55)

İslamiyet’in kabulünden sonra yazılan Yusuf Has Hacıb’in “Kutadgu Bilig”, Kaşgarlı Mahmut’un “Divan ü Lügat-it Türk”, Mevlâna Celaleddini Rumi’nin “Mesnevi” ve Amasyalı Hüseyinoğlu Ali’nin “Tacü’l Edeb” adlı eserlerinde eğitim hakkında bilgiler verilmiştir. Amasyalı Hüseyinoğlu Ali, bugünün eğitim anlayışına yakın bir bakış açısı geliştirmiştir. Çocuk edebiyatı açısından önemli ve destanın bir parçası olan diğer eser de “Dede Korkut Hikâyeleri” dir.

Sözlü edebiyat döneminden sonra çocuklar için yazılmış ilk eserler, Nabi’nin “Hayriyye (1701)” ve Sümbülzade Vehbi’nin “Lutfiye-i Vehbi (1791)” dir. Ayrıca Sümbülzade Vehbi’nin yine oğlu için yazdığı manzum bir sözlük olan “Tuhfe-i Vehbi (1782)” adlı eseri, medreselerde ders kitabı olarak okutulmuştur. Klasik Türk edebiyatında manzum sözlük yazma geleneğinin amacı, çocuklara dil öğretmektir. Tuhfe-i Vehbi dışında Tuhfe-i Hüsamî (Hüsamettin Efendi), Tuhfe-i Şahidi (Konyalı Şahidi İbrahim Dede), Tuhfe-i Lami’i (Lami’i Çelebi), Manzum Lügat (Fuzuli Mehmet), Nazm-ı Bedî (Çelebizade Ali İlmî), Tuhfe-i Asım (Mütercim Asım Efendi) gibi manzum sözlüklerin hedef kitlesi öncelikle çocuklardır. (Çılgın, 2007, s. 57)

Türkiye’de çocuk edebiyatının başlangıcı Tanzimat Dönemi olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde yazılan Münif Paşa’nın “Ehemmiyet-i Terbiye-i Sıbyan”, Ziya Paşa’nın “Emile Tercümesi” ve Sadık Rıfat Paşa’nın “Risale-i Ahlak (Terbüyetü’l-etfal Risalesi)” adlı eserler çocuklara ahlak değerlerini öğretmeye çalışarak sade bir dil ve kısa cümlelerle yazılmıştır. (Enginün, 1991) Kayserili Doktor Rüştü, 1859’da yazdığı “Nuhbetü’l Etfal” adlı kısa hikâyelerden oluşan eseri ile çocuklara okuma zevki vermek istemiştir.

Tanzimat döneminde La Fontaine’den ilk çeviriyi Şinasi (1826-1871) yapar. “Eşek ile Tilki Hikâyesi”ni 1859’da yayımlanan “Tercüme-i Manzume” adlı eserine alan Şinasi, ayrıca kendi yazdığı fablları da 1863’te yayımlanan “Müntehabat-ı Eş’ar” adlı eserine alır. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 53)

Ahmet Mithat’ın “Hace-i Evvel” ve “Kıssadan Hisse” adlı eserleri, ilk çocuk kitapları arasında yer alır. Türkiye’de ilk çocuk kitapları Şinasi, Recaizade Mahmut Ekrem ve Ahmet Mithat’ın Fransızcadan yaptıkları kısa şiir ve hayvan öyküleri içeren çevirilerdir.

Daha sonra Recaizade Mahmut Ekrem, “Tefekkür”ü, Muallim Naci ise “Ömer’in Çocukluğu” nu çocuklar için yazmıştır. Yusuf Kâmil Paşa, Fenelon’un “Telemak” eserini çocuklar için çevirmiştir. Daha sonra Vakanüvis Lütfi, Daniel Defoe’nun “Robinson Crusoe”nu; Mahmut Nedim Jonathan Swift’in “Güliverin Gezileri”ni; Mehmet Emin, Jules Verne’in “Dünyanın Merkezine Yolculuk” ile “Balonla Beş Hafta”sını çevirmiştir. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 25) Tanzimat döneminden sonra, Çaylak Tevfik’in “Nasreddin Hoca” fıkraları gibi tamamen çocuğu hedef alan daha başarılı eserler verilmeye başlamıştır.

İkinci Meşrutiyet döneminde, Satı Bey önderliğinde birçok yazar çocuklar için eser vermiş, dergiler yayımlanmıştır. İbrahim Alaaddin Gövsa’nın “Çocuk Şiirleri”, Ali Ulvi Elöve’nin “Çocuklarımıza Neşideler” ve Tevfik Fikret’in “Şermin” adlı eseri dönemin tanınan eserlerindendir. Bu dönemde çocuklar için eser veren diğer yazarlar arasında Ahmet Rasim, Ahmet Mithat, Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Ali Ekrem Bolayır, Aka Gündüz ve Mehmet Fuat Köprülü’dür.

İkinci Meşrutiyet döneminde bir diğer önemli gelişme de okullarda drama çalışmalarının başlamasıdır. Bu konuya katkı sağlayan en önemli isim İsmail Hakkı Baltacıoğlu olmuştur. Baltacıoğlu, 1918 yılında Orta Öğretim Genel Müdürlüğü’ne atanmasının ardından, okul temsillerini teşvik etmiştir. Dönemin Millî Eğitim Bakanlığı’nın çıkardığı “Mektep Temsillerinin Usul-i Tedrisi” adlı kitapçıkta tiyatronun eğitim, öğretimde işlevi üzerinde durulmuş, okullarda özellikle tarihi olayların oynanması istenmiştir. Baltacıoğlu, daha sonraki dönemde “Küçük Şahit, Edirne Muhasarası, Yavuz” gibi piyesler de yazmıştır. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 58)

Milli Edebiyat döneminde, milli ve manevi değerleri çocuklar için işleyen Ziya Gökalp ile Ömer Seyfettin, çocuk edebiyatının gelişmesine katkı sağlamıştır. Türkçülük akımının önemli isimlerinden Mehmet Emin Yurdakul’un bazı şiirleri de çocuk edebiyatı içine alınmaktadır. İsmail Hikmet Ertaylan (1899-1967), Fazıl Ahmet Aykaç (1884-1967), Ahmet Cevat Emre (1887-1961), Kazım Nami Duru (1876-1967) gibi isimler de akımın bilinen isimlerindendir. (Enginün, 1991) Yeni Lisan hareketiyle Türkçülük akımına öncülük edenlerden biri olan Ömer Seyfettin, konularını kendi çocukluğundan ve tarihten alan hikâyeleri ile tanınmaktadır.

Cumhuriyet’in kuruluşundan hemen sonra ulusal egemenlik kavramının çocukların bilincine yerleşmesi, yeni toplum anlayışının gelişmesi için 23 Nisan 1920 Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açılış günü, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak planlanmıştır.

Çocuk ve çocuk eğitiminin ulusal bir politika olarak düşünülmesi sebebiyle çocuk edebiyatının da çeşitlenerek geliştiğini görürüz. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 25)

Cumhuriyetin ilanından sonra yapılan harf devrimi ile yeni bir dönem başlar. Kitaplar kabul edilen harflerle yeniden basılır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 25) Cumhuriyet döneminde çocuk daha çok önemsenmiştir. Dilde sadeleşme ve konuşulan Türkçe ile yazılan eserler sayesinde çocukların okumasına imkân sağlanmıştır. Reşat Nuri Güntekin gibi öğretmen olan bazı yazarlar bu nitelikte eserler vermiştir.

Genellikle tarih şuurunu vermek maksadıyla yazılan ve çocuk okuyucuyu hedef alan romancıların başında Abdullah Ziya Kozanoğlu gelir. (Enginün, 1991) Bu dönemde tanınan diğer isimler ise özellikle “Bağrı Yanık Ömer (1930)” adlı eseriyle dikkat çeken Mahmut Yesari, Peyami Safa, “87 Oğuz (1933)” adlı eseriyle dikkat çeken Rakım Çalapala, “Köprüaltı Çocukları (1936)” adlı eseriyle dikkat çeken Huriye Öniş, İskender Fahrettin Sertelli, Hüseyin Nihal Atsız, Cemal Erten, Kemalettin Tuğcu gibi isimler olmuştur.

Rakım Çalapala, Falih Rıfkı Atay, Münir Hayri Egeli gibi isimler bu dönemde Atatürk ile ilgili biyografik eserler vermiştir. Münir Hayri Egeli, kaynağını Anadolu halk masalları, efsane ve mitolojilerden alan birçok masalı derleyerek “Bu Toprağın Öz Masalları” başlığı altında toplamıştır. Atatürk ile ilgili olarak Münir Hayri Egeli (1904-1907)’nin yazdığı ve Atatürk’ün el yazısı ile de üzerinde düzeltmeler yaptığı “Bay Önder” adlı oyun, onu destanî çehresiyle gösterir. (Enginün, 1991).

Bu dönemde polisiye roman çevirileri de yapılır. Özellikle Maurice Leblanc’ın “Arsen Lüpen” serisi 1934’te dilimize aktarılır. Bu eserden yola çıkan Peyami Safa, Server Bedi takma adıyla “Cingöz Recai” tiplerini yaratır ve bu seride birçok kitap yayınlanır. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 43)

1940’lara kadar çocuk edebiyatında yapılan yayınlar yeterli değildir. Çocuk Esirgeme Kurumu’nun 1943 yılında çoğu çeviri 100’e yakın kitabı bastırarak dağıtması, bu alandaki boşluğu doldurmaya yetmemiştir. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 25) 1950’li yıllarda kitap haftaları ve kitap sergileri gibi çeşitli çocuk etkinlikleri düzenlenmiştir. 1952’den sonra verilen eserlerde toplumsal içerikler de görülmüştür.

Yavuz Bahadıroğlu ismiyle yazdığı tarihi romanlarıyla tanınan Niyazi Birinci (1945-), 100’den fazla çocuk kitabıyla çocuk edebiyatımızın çok okunan imzalarındandır. Cahit Zarifoğlu (1940-1987) ise, “Yürekdede ile Padişah” isimli eseriyle 1984 Türkiye Yazarlar

Birliği Yılın Çocuk Edebiyatı Yazarı ödölünü alır. Gelenekten faydalanarak çocuk duyarlığına uygun masallar yazar. “Serçekuş, Ağaçkakanlar, Katıraslan (1983), Motorlu Kuş (1987)” gibi eserleriyle çocuk edebiyatımızın önemli isimleri arasında yer alır.

Çocuklar için yazılan roman, hikâye ve tiyatro oyunlarının bir kısmında; fakir, kimsesiz, kısaca zor durumda olan bir çocuğun dürüstlüğü, çalışkanlığı ve açıkgozlülüğü sayesinde bulunduğu durumdan kurtulması anlatılmıştır. Bu tür romancıların başında Kemalettin Tuğcu gelir (Enginün, 1991).

1960 yılında, Türk Dil Kurumu ve Kültür Bakanlığı tarafından yarışmalar düzenlenir. Rifat Ilgaz ve Mehmet Seyda gibi isimler önemli eserler verir. “Bir Gün Büyüyeceksin” isimli eseriyle 1964 Doğan Kardeş Çocuk Romanı Armağanı kazanan Mehmet Seyda, daha çok çocukluk anılarının kaynaklık ettiği “Şeytan Çekiçleri (1971) ve Ölümsüz Dostluk (1978)” u yazar. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 62) 1960’den sonra çocuklar için verilen eserlerin sayısı artmış, çocuk edebiyatı nitelik olarak daha başarılı bir duruma gelmiştir. 1966’dan sonra çocuk kitaplarında daha çok gelişim görülür. Gülten Dayıoğlu, 1971 yılında yayımlanan “Fadiş” isimli romanıyla dikkat çekmiştir ve birçok türde eser vermiştir.

Eflatun Cem Güney, “Açıl Sofram Açıl” ve “Dede Korkut Masalları” ile Doğan Kardeş ödölünü kazanırken, 1964 yılında Vala Nurettin ve Nihal Karamağaralı’nın yazdığı “Korkusuz Murat” Doğan Kardeş ödölünü alır. Aynı dönemde Orhan Veli Kanık “La Fontaine”nin tercümelerini ve “Nasreddin Hoca” fıkralarını akıcı bir dille yazar. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 26) Fazıl Hüsnü Dağlarca, Aziz Nesin, Cahit Uçuk, Mümtaz Zeki Taşkın bu dönemde önemli eserler vererek tanınmış yazarlardır. Aziz Nesin (1915-1995), hayvanlar ve bitkiler dünyasından ilginç konuları “Anıtı Dikilen Sinek (1985)” adlı öykü kitabında mizahi bir üslupla işleyerek çocuk duyarlığına seslenirken; kahramanlarını kurtuluş savaşın yıllarından seçtiği “Bu Yurdu Bize Verenler (1975) ve Borçlu Olduklarımız (1976)” adlı öykü kitaplarıyla da çocuklara tarih bilinci vermek ister. (Şimşek, 2006, s. 560) “Türk İkizleri (1973)” adlı çocuk romanı İngilizce ve Japonca dâhil birçok dile çevrilen Cahit Uçuk (1909-2004), 1958’de Uluslararası Çocuk Kitapları Birliği’nin Hans Christian Andersen Şeref Armağanı’nı kazanır. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 62)

Ülker Köksal, radyo ve TV çocuk oyunlarında güncel olaylara yer verir. Ülkü Ayvaz (1955-) da çağdaş çocuk tiyatromuzun önemli isimlerindendir. Ünver Oral (1937-) ise, kukla tiyatrosu ve gölge oyunu gibi geleneksel çalışmalarıyla dikkat çeker.

1966-67 yıllarında “Ayşegül ve Ayşecik” dizisi Türkiye’ye gelene kadar resimli kitap yok denecek kadar azdır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 26) Bu kitaplar Batı’nın sosyal yapısına daha uygun olduğu için çocuklarla özdeşleşmesi zor olmuştur fakat baskı kalitesi yüksek eserlerdir. 1970’li yıllardan sonra ise okul kitapları arasında yer alan öğretmen Rasim Kaygusuz’un resimli çocuk kitabı “Cin Ali” serisidir.

1987’de Kültür Bakanlığı Çocuk Kitapları Ödülünü “Tek Kanatlı Güvercin” adlı eseriyle alan Üzeyir Gündüz (1950-), çocuk ve dil alanında akademik çalışmalar yapan Gülçin Alpöge, özellikle okulöncesi döneme yönelik eser veren Serpil Ural ve Mavisel Yener son dönemlerde dikkat çeken isimler olmuştur. Eserlerinde daha çok eğitici öğeleri bulunduran Aytül Akal (1952-), ve “Çok Mavi Hikâyeler (1997), Çok Serin Hikâyeler (2003), Devekuşları Plan Yapmaz (2001)” gibi eserleriyle dikkat çeken H. Salih Zengin (1974-) son dönem çocuk edebiyatımızın tanınan isimlerindendir.

Çocuk edebiyatı alanında akademik çalışmaları da bulunan ve çocuk edebiyatı yayıncılığını sürdüren Fatih Erdoğan (1954-), çıkardığı “Kızımızifare” adlı dergi ve “Okula Geç Kaldım (1985), Gırrr! (2001), Ayşegül’e Ne Oldu? Korsan Kitap Çetesi, Sihirli Şapka (2001), Sihirli Küre (2004)” gibi eserleriyle tanınmaktadır.

Mustafa Ruhi Şirin (1955-), 1990 yılında kurduğu Çocuk Vakfı aracılığıyla dikkatlerin çocuğa ve çocuk sorunlarına yönelmesini sağlamıştır. Farklı türlerde yazdığı eserler ve çocuğa bakış açısı ile, çocuk edebiyatının önemli isimlerindendir.

Cumhuriyet döneminden günümüze kadar geçen sürede, çocuklar için eser veren diğer yazarlar arasında ise; Hasan Latif Sarıyüce (1929-), Göktürk Mehmet Uytun (1935-2001), Ayla Kutlu (1938-), Aygören Dirim (1941-), Çetin Öner (1943-), Hasan Nail Canat (1943-2004), Refik Durbaş (1944-), Bilgin Adalı (1944-), Mehmet Güler (1944-), Necati Tosuner (1944-), Sadettin Kaplan (1944-), Hüseyin Yurttaş (1946-), İsmail Uyaroglu (1948-), Işıl Özgentürk (1948-), Nur İçözü (1948-), Gülsüm Cengiz (1949-), Hasan Kallımcı (1949-), Rıfkı Kaymaz (1950-2010), Abdülkadir Budak (1952-), Mustafa Özçelik (1954-), Sevim Ak (1955-), Ahmet Efe (1955-), Aydaoğan Yavaşlı (1955-), Aysel Gürmen (1956-), Behiç Ak (1956-), Fahrettin Bozdağ (1958-), Gökhan Akçiçek (1961-), Sadık Yalsızuçanlar (1961-), Tacettin Şimşek (1961-), Nurdan Damla (1963-), Melike Günyüz (1968-), Mustafa Oğuz (1974-), Selami Şimşek (1974-) gibi isimler sayılabilir.

2.4. Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları

Tanzimat dönemi ile gazete ve dergi alanında gelişmeler görülür. Çocuklar için 1869 yılında “MümeYYiz” dergisi ve gazetelerin yanında verilen “Tercüman-ı Hakikat (1878), Sadakat, Etfal (1875)” gibi ürünler çıkmıştır. Çocukların gazeteye daha çok ihtiyacı olduğunu söyleyen Mehmet Şemseddin, gazeteyi bir öğretim aracı olarak görür (Enginün, 1991) . Şemsi takma adını kullanan Mehmet Şemseddin; Arkadaş, Çocuklara Talim (1887), Çocuklara Arkadaş (1881) dergilerini çıkarmıştır. Çocuklara dil kılavuzu çıkarmış, “Çocukların Cuma Günü Mektebi” adlı dört ciltlik bir kitap yazmış ve gazetelerde çıkan kısa hikâyelerini “Çocukların Gece Eğlencesi” adlı eseri altında toplamıştır. Bu dönemde; Bahçe (1880), Çocuklara Kıraat (1881), Arkadaş, Vasıta-ı Terakki (1882), Çocuklara Rehber (1897), Çocuklara Mahsus Gazete (1896), Çocuk Bahçesi (1904), Çocuk Dünyası (1913), Çocuk Dostu (1914) ve Hür Çocuk (1918) gibi kısa ömürlü dergi ve gazeteler görülmüştür. Bu yıllarda, Numune-i Terakki Okulu’nun kurucusu olan Mehmet Nadir tarafından öğrencilerin yararlanabileceği ilkokul dergisi yayımlanmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra çocuk dergileri, sadece eğlendirici ve eğitici bir amaç gütmemiş; yapılan yenilik ve inkılâpların çocuklara benimsetilmesi de amaçlanmıştır. Cumhuriyet döneminde; Talebe Mecmuası (1925), Çocuk Postası (1923), Çocuk Dünyası (1926-1927), Çocuk Yıldızı (1923), Çocuk Sesi (1928), Mektepli (1932), Arkadaş Çocuk (1936-1948), Haftalık Resimli Gazetemiz (1925), Doğan Kardeş (1945 vd.) gibi gazete ve dergiler çıkmıştır.

1940 ve 1950’li yıllara gelindiğinde, Çocuk Haftası ve Yavrutürk dergileri ile Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından çıkarılan Çocuk dergisi dikkat çekmektedir. 1945’te yayımlanmaya başlayan Doğan Kardeş dergisi ve Kültür Bakanlığının çıkardığı Elma Şekeri dergisi de bu dönemdeki önemli dergilerdendir.

1950’li yıllardan sonra Amerikan kültürüne ait eserler ve özellikle çizgi romanlar çeviriler yolu ile çocuklara tanıtılmıştır. Amerika’dan gelen “Teksas, TomMiks, Zagor” gibi çizgi romanlar çocukların dikkatini çekmiş önemli eserlerdir. Bizde çizgi romanın bir gelenek haline gelmesinde Suat Yalaz’ın “Karaoğlan” çizgi romanının ayrı bir yeri bulunmaktadır. (Yalçın & Aytas, 2005, s. 26) 1970’li yıllardan sonra ise Sezgin Burak’ın “Tarkan” adlı çizgi romanı tanınmıştır.

1980’li yıllarda bazı bankalar yayınladıkları çocuk dergileri ile dikkat çekmiştir. Bu dergiler arasında Kumbara (İş Bankası), Şeker Çocuk (Şekerbank), Başak Çocuk (Ziraat

Bankası) ve Pamuk Çocuk (Pamukbank) sayılabilir. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 51) Bu dönemde çeşitli gazetelerin çocuklara yönelik çıkardığı Tercüman Çocuk, Milliyet Çocuk, Milliyet Kardeş ve Türkiye Çocuk dergileri de önemli örnekler arasındadır.

1981’de Niyazi Birinci’nin yönetiminde haftalık bir dergi olarak yayın hayatına atılan ve Yeni Asya gazetesinde yayımlanan Can Kardeş uzun ömürlü dergiler arasına girer. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 51) Bu dönemden sonra çıkan süreli çocuk yayınları arasında H. Salih Zengin’in Nisan 1996 yılından 1997 yılının Ekim ayına kadar 19 sayı yayımlanan Mavi Kuş dergisi ile Kervan ve Bando gibi dergiler yer almaktadır. Yalvaç Ural’ın yönettiği ve ilk sayısı Ekim 2001’de çıkan Miço dergisi ise, hala bir gazetenin haftalık eki olarak yayınına devam etmektedir. Fatih Erdoğan’ın yönettiği ve aralıklarla çıkan Kırmızıfare dergisi ve Kasım 2001’den bu yana yayımlanan Ebe-Sobe dergileri de bu çerçevede öne çıkan dergilerdir. (Şimşek , Arslan, & Yakar, 2018, s. 52)

TÜBİTAK’ın Ocak 1998’den başlayarak yayımladığı Bilim Çocuk dergisi, günümüzde de yayımlanmaya devam etmektedir. 2002-2003 yıllarında 12 sayı çıkabilen Mobidik adlı gezi-keşif dergisi çocuklara yönelik özgün bir süreli yayındır. (Şimşek, 2006, s. 551) Yine TÜBİTAK’ın 2007’de yayımlamaya başladığı Meraklı Minik de okul öncesi öğrencilerine seslenmektedir. Ocak 2013’te yayın hayatına başlayan Küçük Kâşif ve Ocak 2014’te yayımlanmaya başlayan Atlas Çocuk, National Geographic Kids de son dönemde çıkan süreli yayınlardandır. Günümüzde yayımlanan önemli diğer dergiler arasında ise TRT Çocuk, Pepee, Bilge Çocuk, MinikaGo, MinikaÇocuk ve Sevgi Bir Kuş gibi dergiler sayılabilir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

H. Salih Zengin'in hayatına, çocuğa bakış açısına ve çocuk edebiyatına dair düşüncelerine ulaşabilmek için öncelikle yazarla görüşme yöntemi kullanılmıştır. Yazar hakkında daha fazla bilgi edinmek için literatür taraması yapılmıştır. Var olan kaynak ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya literatür taraması denir. Literatür taraması, araştırma probleminin seçilerek anlaşılmasına ve araştırmanın tarihsel bir perspektife oturtulmasına yardımcı olur. (Karasar, 2005, s. 183)Elde edilen verilen doküman incelemesi yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Araştırma sürecinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlar. Eğitim alanındaki araştırmalarda, en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların özelliklerini özetler. (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel , 2016, s. 23)

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Araştırmanın evreni, H. Salih Zengin'in çocuk edebiyatına yönelik yaptığı çalışmalar ve yazdığı eserlerdir. Araştırmanın örneklemi ise, H. Salih Zengin'in beş hikâye kitabı, iki romanı, bir deneme kitabı, on kitaptan oluşan iki ayrı masal seti ve dört kitaptan oluşan hikâye seti olmak üzere toplamda otuz iki kitabı oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Öncelikle çocuk edebiyatına dair kuramsal ve kavramsal çerçevenin oluşturulabilmesi için literatür taraması yapılmış, kaynakçada yer verilen çocuk edebiyatı alanında yapılmış çalışmalara ve eserlere ulaşılmıştır. Ulaşılan kaynaklardan çocuk, edebiyat ve çocuk edebiyatı kavramları incelenerek bir araya getirilmiştir. Çocuk edebiyatının dünyada ve Türkiye'de gelişimi farklı boyutlarda değerlendirildikten sonra ayrı başlıklar altında sunulmuştur.

Araştırmanın bulgular kısmı için H. Salih Zengin ile görülmüş, yazar hakkında birinci kaynaktan bilgi edinilmiştir. Yazarın röportajlarına, dergi yazılarına, hakkında yapılan haberlere; internet ortamı, dergiler ve yazarın kendi anlatımı ile ulaşılmıştır. H. Salih

Zengin'in hayatı ve edebi kişiliği tanıtıldıktan sonra yazarın bütün kitapları incelenerek değerlendirilmiştir.

3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci

Tez konusu Haziran (2019) ile Eylül (2019) tarihleri arasında belirlenmiştir. Konu belirlendikten sonra araştırmaya yönelik yararlanılabilecek kaynaklara ulaşılmıştır. Eylül (2019) ile Aralık (2019) tarihleri arasında kullanılacak kaynaklar tedarik edilmiş, tez konusu yazar H. Salih Zengin ile görüşme yapılmış, yazarın eserlerine ulaşılmıştır. Ocak (2020) ile Aralık (2020) tarihleri arasında elde edilen kaynaklar taranarak analiz edilmiştir. Ocak (2021) ile Ekim (2021) tarihleri arasında, bulgular kategorize edilerek tezin son hali oluşturulmuştur. Nisan (2022) de tez şablonu oluşturularak tez tamamlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

H. Salih Zengin'in çocuğa bakış açısını anlayabilmek için yazarla daha önceden yapılan röportajlara ulaşıp incelenmiştir. Yazara ulaşılarak kendisi ile ayrıca yüz yüze röportaj yapılmıştır. Elde edilen tüm veriler incelenerek kategorize edilmiştir. Konu bütünlüğü sağlanarak bir başlık altında sunulmuştur.

H. Salih Zengin'in eserlerine ulaşıldıktan sonra hikâyeler ayrı ayrı incelenmiştir. Hikâyelerin her biri çocuk edebiyatında olması gereken nitelikler, iç ve dış yapı özellikleri, konu ve tema özellikleri kapsamında değerlendirilmiştir. Kitap başlıklarının altında, kitabın içinde yer alan bütün hikâyeleri bütünsel biçimde açıklanmış ve kitabın genel yapı özellikleri değerlendirilmiştir.

3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmamızı tamamlamak için nitel araştırma yöntemlerinden faydalanılmıştır. Nicel araştırmalarda kullanılan geçerlik ve güvenilirlik ifadelerinin yerine nitel araştırmalarda inanılrlık, sonuçların doğruluğu ve araştırmacının yetkinliği gibi ifadelerden bahsetmek daha doğru olur (Krefting, 1991). Nitel bir çalışmada alan kayıtlarının alınması, araştırma ekipleri tarafından doğru ve kapsamlı bilgi sağlanması, doğruluk için alan notlarının katılımcılar tarafından incelenmesi, ses ve görüntü kayıtlarının tutulması, fotoğrafların çekilmesi, katılımcılardan alıntılar yapılması, alıntıların ekleme yapılmadan olduğu gibi verilmesi, üye kontrolü, araştırmanın her bir aşamasının ve izlenen yolun tanımlanması araştırmanın güvenirliliğini arttırmaktadır. Bu çalışmada da bahsedilen yöntemlerden birkaçı kullanılarak güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır.

Nitel bir araştırmada i geçerlik araştırmacının ulaştığı yorumların doğrularla örtüşmesine ve gerçeği yansıtmasına bağlıyken dış geçerlik, sonuçların genellenebilirliği ile ilgilidir. Araştırma yapan kişinin tarafsız olması ve n yargılardan uzak davranması gerekir. Nitel bir araştırmada detaylı tutulan notlar araştırmacının tarafsız düşünmesine yardımcı olacağından i geçerliği arttırır. Ayrıca i geçerliği arttırmanın başka bir yolu da araştırmanın birden fazla kişi tarafından incelenmesidir. Nitel bir araştırmada dış geçerliği arttırmak için ise, araştırma aşamalarının her biri iyi bir şekilde tanımlanabilir ve diğer araştırmacıların konuyu anlayarak benzer çalışmalar yapmalarına katkı sağlanabilir. Araştırmamızda da geçerliği sağlayabilmek için bahsettiğimiz yöntemlerden faydalanılmıştır.

3.7. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, Dokuz Eyll Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Sınıf ğretmenliği programından lisans mezunudur. İlgilendiği yaş grubu itibari ile çocuğa ve ocuk edebiyatına ilgi duymaktadır. ocuk eğitiminde ocuk edebiyatının rolüne dikkat çekmek, bu alanda araştırmalar yaparak literatüre katkıda bulunmak ve kendisini geliştirmek istemektedir. ocuk edebiyatı alanında çalışmalar yapan H. Salih Zengin ilgisini çekmiş, yazarın kitaplarını ve diğer çalışmalarını incelemek istemiştir. Yazara, yazar hakkında yayımlanan bilgilere ve yazarın eserlerine ulaşarak incelemelerde bulunmuştur. Görüşme, literatür ve kaynak tarama yöntemleri ile elde edilen verileri analiz ederek ocuk edebiyatının temel ilkeleri, kitap i ve dış yapı özellikleri kapsamında değerlendirmiştir. Elde edilen sonuçları sentezleyerek konu bütünlüğü içerisinde sunmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR

H. SALİH ZENGİN'İN ÇOCUK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI

4.1. Hayatı ve Edebi Kişiliği

H. Salih ZENGİN 1974 yılında Maraş'ın Andırın ilçesinde, geleceğine büyük ölçüde yön verecek bir evde doğmuştur. Bir halk kütüphanesi bulunmayan ilçenin tek kütüphanesi Zengin'in babasına aittir ve bu kütüphane için yaşadıkları evin bir odasını ayırmışlardır. Dolayısıyla Zengin, bir oda dolusu kitap olan bir evde doğup büyümüştür. Yazar bu durumu kendisi için bir şans olarak görmektedir. Yazarın bir diğer şansı da kendi söylemiyle, her sabah babasının daktilo sesi ile uyanan dokuz kardeşten iki abisinin de kendisi gibi yazar olmasıdır.

Zengin, ortaokul yıllarındayken en büyük abisi Nedim Ali, Andırın Postası adında altı yapraktan oluşan haftalık bir gazete çıkarmaktadır. Zengin ise arkadaşlarıyla birlikte abisinin yanına, derginin basım, paketlenme, postalama gibi işlemlerine yardımcı olmak için gitmiştir. Yazar bu dönemden kendisine dergicilik, gazetecilik ruhunun işlediğini düşünmektedir. Ortaokul yıllarında çıkan İkinci Yazıları adlı edebiyat dergisini de yine abisi Nedim Ali dolayısıyla tanımış, yaşına göre algılaması zor olan metinleri keşfetmiş ve kendisinde bir edebiyat aşinalığı oluşmuştur.

Yazarın bir diğer abisi Mevlâna İdris Zengin de çocuk edebiyatı yazarıdır. H. Salih Zengin 11 yaşlarındayken abisi kitap yazmaya başlamıştır ve H. Salih Zengin de bu kitaplarla ilgilenmiştir. Zengin okumayı her zaman çok sevmiş; Teksas, Tommiks, Zagor, Kaptan Swing gibi çizgi romanlar ve o dönemde çıkan Selam Çocuk, Büyük Çocuk gibi dergileri takip etmiştir. Yazarın ilk şiiri ortaokul yıllarında Selam Çocuk dergisinde çıkmıştır.

Zengin daha sonra masallara merak salmış ve kendisine bir defter alarak yazmaya başlamıştır. Ortaokul 3. Sınıftayken 'Saatsiz Karga' adında 12 masaldan oluşan bir kitap yazmıştır fakat bu kitabı hala basılmamıştır.

Lisede 'Mavi Tilki' adında bir Duvar gazetesi çıkarmıştır. Önemli günlerde yazılar yazmış, şiir yarışmalarına katılarak genellikle birinci olarak ayrılmıştır. Lise 3. sınıftayken

Diyanet İşleri Bakanlığı'nın Türkiye genelinde düzenlediği naat yarışmasında bir peygamber şiiri yazmış ve ilk 100 şiir arasına girerek ödül almıştır.

H. Salih Zengin Konya'da yaşadığı yıllarda, oradaki gençlerle toplanarak Yeni Meram gazetesinde çocuk bölümü ve 'Şemsiye' adında bir dergi çıkarmaya başlamıştır.

Zengin, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümüne yerleşmiştir ve yurttan kalmaya başlamıştır. Yurttan yaşadığı ve şahit olduğu eğlenceli olaylardan yola çıkarak 'Şişkonun Bütün Adamları' kitabını yazmıştır. Üniversite üçüncü sınıftayken gazetecilik ve muhabirlik yapmaya başlamıştır. 1996'nın Nisan ayında 18 sayı yayımlanan Mavi Kuş dergisini çıkarmış ve derginin yazı işleri müdürlüğünü yapmıştır. 1996-1997 yılları arasında bir yandan da Millî Gazete'nin Kurşunkalem adlı kültür ve sanat sayfasında yazmıştır. Mavi Kuş dergisi ile Zengin, çocuk edebiyatını daha ciddiye almaya başlar ve derginin her sayısında bir hikâye yazar. Mavi Kuş dergisinde Türkiye'nin en iyi yazarlarının ve çizerlerinin buluşturulduğunu söyleyen Zengin, çocuk edebiyatı alanında yapacağı ve söyleyeceği çok şeyin olduğunu düşünür. Zengin'in yazdığı 18 hikâye bir araya getirilerek 'Çok Mavi Hikâyeler' adı altında kitap haline getirilmiştir. Ardından benzer tarzda 'Çok Serin Hikâyeler' adlı kitabını yazan Zengin, 'Şişkonun Bütün Adamları'nı da bu kitaplarla beraber basar. Yazar, Mevlâna İdris Zengin'in Kırk Ambar yayınlarında kurduğu Gazoz Kitaplığı'ndan 3 kitap ile yola çıkmıştır ve çocuk edebiyatı alanına tam anlamıyla girmiştir. Bir yandan teorik bilgileri araştırmaya bir yandan çocuk edebiyatı kitaplarını incelemeye başlamıştır.

ABC Çocuk sayfası devam ederken bir yandan da 22 sayı yayımlanan 'Kırmızı Bisiklet' adında bir çocuk edebiyatı dergisi çıkarmaya başlar ve derginin çocuk sayfasıyla ilgilenir. Zengin Kırmızı Bisiklet dergisinde haftada bir 'Gazoz Kapağı' başlığı altında yazılar yazmıştır. Bu yazılar çocuklar için deneme niteliğinde olsa da büyüklerden de ilgi görür. Dergi kapanınca Gazoz Kapağı'nı resimleyerek kitap haline getirir ve böylelikle bir deneme kitabı ortaya çıkar. Bu denemelere 'Orta İkidem Terk Denemeler' adını verir.

Dergiler kapanınca tekrar gazeteciliğe başlamıştır. Mizahi röportajlar yapmıştır. Radyoda 'Beyin Jimnastiği' adında bir genel kültür yarışması yapmıştır. Bir yandan da 'Sonradan Gurme' adı altında gurmelik yazıları yazmaya başlamıştır ve bu yazıları birleştirerek 'İstanbul'un En Güzel Alkolsüz Lokantaları' adıyla kitap haline getirmiştir. Daha sonra 'Sonradan Gurme', televizyon bünyesinde bir yemek programı olarak devam etmiştir. Yine televizyon bünyesinde bir gezi programı, 'İzlenimler' ve 'Seçmen Taksi' gibi

çeşitli programlar ile Masaüstü adında bir tartışma programı yapmıştır. Bu sırada radyoculuk, gazetecilik ve dergicilik devam etmiştir. TRT İstanbul Radyosu'nda 'Ve Medeniyet' adında bir program yapmıştır ve bu programa hala devam ettirmektedir. 2017'de MinikaGO (7-14) ve MinikaÇocuk (3-6) dergilerini çıkarır ve hala dergilerin genel yayın yönetmeni olarak görev yapmaktadır. Zengin, Turkuvaz Çocuk Yayınları'nda yazarlık ve editörlük yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babası olan yazar, İstanbul'da yaşamaktadır.

H. Salih Zengin eserleriyle; Türkiye Yazarlar Birliği yılın çocuk dergisi ödülünü (Mavikuş dergisi, 1997), Türkiye Yazarlar Birliği Çocuk Edebiyatı Yılın Yazarı ödülünü (2003) ve Türkiye Yazarlar Birliği Basın Röportaj ödülünü (2009) almıştır.

Zengin, UNESCO tarafından somut olmayan kültür mirası listesine dâhil edilen Dede Korkut Hikâyeleri' ni çocuklar için sadeleştirmiştir.

H. Salih Zengin, ön isminin ne olduğunu soran çocuklara şu şekilde cevap vermektedir: "Benim kitaplarımı çok severseniz 'Hep Salih Zengin' olurum, kitaplarımı sevmezseniz 'Hiç Salih Zengin olurum.'"

4.2. Çocuğa ve çocuk Edebiyatına Bakışı

“Çocukluk büyüğü bir süreçtir, hayret makamıdır insanın.” (Zengin, 2018) diyen Zengin, çocuğun kalbine dokunabilmek için o makamın önünde eğilmek ve çocukluk çemberinden çıkmamak gerektiğini vurgular. “Her çocuk, yeni bir dünya için taze bir başlangıcın adıdır.” (Zengin, 2019) der. Çocuğun kelimelerle büyüyen kalbi ve çocukluğun sonsuzluğu fikri, Zengin’i çocuk edebiyatına yönlendirir. Çocuk edebiyatının “çocuk işi” olarak görüldüğü dönemden bugüne bakıldığında çocuklar için yazmanın öneminin her geçen gün ve artarak devam ettiğini belirtir.

H. Salih Zengin’e göre, “Çocuk dediğimiz varlık kelimelerle geleceğe gönderdiğimiz canlı mesajlardır. Bu mesajın ne olacağı ve içinin nasıl doldurulacağı da çocuk edebiyatının kendisidir.” (Zengin, 2019) Çocuğu, hayatın varlığını ve var olacağını belirten, geçmişe gönderdiğimiz canlı mesajlar olarak betimler.

H. Salih Zengin kendisini, herkes gibi kendini arayan, hayal kuran ve hayallerini yazan, işi kelimelerle ve cümlelerle olan bir yazar olarak tanıtmaktadır. Okuyamadığı kitapları okumak için yazdığını söyleyen Zengin’e göre, çocuklar için yazmak kendisine ruh huzuru sağlamaktadır. “İnceliyor kalemim, saflaşıyor kalbim. Ağaca bakmak, çimende yuvarlanmak, gökyüzüne bakıp ıslıkla şarkı söylemek gibi bir şey bu.” (Zengin, 2018) diyerek çocuklar için yazmanın kendisine sağladığı ruh huzurunu belirtir. Çocuklar için yazmak, çocuk gibi saf, berrak, asude ve çocuk kalabilmektir. (Zengin, 2018)

Bir metne önce kalemimle başlamam gerekiyor diyen Zengin, yanında görünmez bir çocuk ordusuyla yazdığını belirtir. Çocukların yüzüne baktığını, yazdığı cümlelerden suratı asılan bir çocuk olursa o cümleyi kaldırıp attığını söyler. Çocukları güldüremeyecekse yazmasının bir anlamı olmadığını düşünmektedir. Çocukların durumuna, ilgilerine, ihtiyaçlarına, yalnızlıklarına bakarak yazdığını söyleyen Zengin, çocukların kendisine ilham kaynağı olduğunu dile getirmiştir. Çocuklarla birlikte hayata bakmanın ve onlarla oyunlar oynamanın yazarlığını beslediğini ifade eder. “Yazdığım bir metnin bir çocuk tarafından okunduğunu ve beğenildiğini görmenin tadını hiçbir şeyle değişmem. Sizin kalbinizden çıkan bir şeyin başkasının kalbine dolduğunu görmek çok özel bir şey!” (Zengin, 2018)der. Yazarın kalemine güç veren bir diğer şeyin ise, kendi çocukluğundan bugüne taşınan büyüğü atmosfer olduğunu belirtir.

Her ne kadar taşrada doğmuş, büyümüş olsa da daha çok kent çocukları için yazan Zengin’e göre; hayatları büyük şehirlerde ev-okul-avm arasında geçen geçen kent çocukları

yalnızlaşmıştır ve sokaklardaki çocuk sesleri her geçen gün azalmaktadır. Çocukların enerjilerini boşaltacak bir alanları yoktur. Kendileri gösterecek bir yer bulamamakta ve daha çok zihinsel, hayal gücüyle boşaltım yapabilmektedirler. Çocuk edebiyatı bu noktada hayal gücü ile çocukları besleyebilecek ve çocuklara dokunabilecektir. (Zengin, 2019)

Çocuk edebiyatını ilgilendiren şey, çocuğun ruhu ve yalnızlığıdır. Edebiyat, çocuğun yalnızlığı ile baş edecek yolları bulmasında bir araç olabilecektir. Çocuk edebiyatının amacı, çocuğu güldürerek ve hayallerine seslenerek, sevdiği bir şeyi güzel bir dille anlatmak ve çocukta bir kıpırtı oluşmasını sağlamaktır. (Zengin, 2019)

Çocukların ilgi, merhamet ve kendini anlatacak bir söz, bir metin gibi birçok şeye ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaçlar yazarı çocukların safında durmaya itmiştir. Çocuk edebiyatının asıl amacı çocuğu güldürebilmek, çocuğa iyilik, güzellik, ülke bilinci gibi değerleri edebi ilkeler çerçevesinde vererek yazmaktır. Ancak edebi değerlere sahip, çocuğa göre yazılmış bir kitap kalıcı olabilir. (Zengin, 2019)

H. Salih Zengin'e göre; "Masalsız bir çocukluk, yitik bir çocukluktur." (Zengin, 2018) Gerçek, çocuklara hayal ile anlatılabilir. Hayale ve masala geçit olmayan okulda, öğrenmek için gereken başka bir yol da hayaldir. Çocuğun ilgisi derslerinden ve öğretmeninden çok masallara yöneliyorsa eğitimciler ve pedagoglar bunu düşünmelidir. (Zengin, 2019) Çocuğun; masal aracılığıyla okuma alışkanlığı, dil zevki, hayal gücü, hafıza geliştirme gibi çok yanlı zihni ve ruhi doyuma ulaşabileceğini söyler. Masalın, çocuğun ana dili ile yazı dili arasında bir köprü işlevi gördüğünü ve çocuğun, masalın içinden sözcükler yoluyla hayata açıldığını düşünür. Gerçeğin taarruzuna karşı hayaller kurduğunu söyleyen Zengin'e göre, hayaller gerçeklerden daha güçlüdür. Okuyan ve hayal kuran çocuklar geleceğin mimarlarıdır. Bu yüzden çocuk edebiyatı çok önemli bir uğraştır. (Zengin, 2018)

Edebiyatın amacı, her yaş grubu için aynıdır ve değişmez ilkelere sahiptir diyen yazar, çocukluk dönemine seslenen edebi kitapların da öncelikle edebiyatın ilkelerine sahip olması gerektiğini düşünmektedir. Bir çocuk kitabının başarılı olabilmesi için hem çocuğun hem yetişkinin severek okuması gerekir. Çocuk edebiyatının iyi bir Türkçe ile yazılmış, edebi ilkelere sahip ve çocuğun ilgisini kazanacak, çocuğun yaşadığı dönemi yakalayan, çocukların ruhlarına seslenen incelikli metinlerden oluşması gerekir. Çocuk kitabı yazarken çocuğa göre yazmak, çocuk okuyacak diye düşünmek, dünyaya çocuğun gözünden bakmak gerekir. Yaşadığımız dijital dünyada çocuğun da dünyası sürekli değişir. (Zengin, 2019) Bu yüzden Zengin, bu dünyayı takip eder ve çocuklarla sürekli muhabbet halindedir.

H. Salih Zengin, “Çocuk edebiyatında eğitim ikinci plandadır. Çocuk edebiyatının öncelikli işlevi çocuklara dilin imkânlarını öğretmek ve hayal güçlerini geliştirmektir.” der. Kitapları çocuğu eğitmek için bir araç olarak kullanmak çocuğu sıkacaktır. Çocuk edebiyatındaki temel problem üslup ve mizah eksikliğidir. Önemli olan mizah dilidir, akıcı bir üslupla çocuğa yönelik bir edebiyat dili yakalamak gerekir. (Zengin, 2019)

Çocuklara geçmişi anlatan kitaplar vermemek gerekir. Çocukların kendi dünyası yazılmalıdır. Geçmişe dönük kitaplar iyi bir edebi değer taşıyor olsalar bile çocukların ilgisini çekmez. Çocuklar okudukları metinde kendi hayatlarını bulmak ister ve kendi dilleriyle okumak isterler. Çocuğun ilgisini çekmeyen metinlerle çocuğun okuma zevkini azaltmamak gerekir. Çocuğa kendi çocukluğunuzu değil yeni çocukluk paradigmasına uygun edebiyat ve görsel üretebilmek, bunu yaparken de edebiyatı ve çocuğu yakalamak gerekir. (Zengin, 2019)

İyi bir çocuk kitabında olması gereken en önemli şey hayaldir. Çocukların dünyası kadar sür-reel ve fantastik bir hayal gücü, edebi bir dil ile hayali kucaklayan güçlü bir illüstrasyon içinde vermek gerekir. (Zengin, 2019)

Çocuk edebiyatında mizah çok belirleyici bir unsurdur. Çocuklar korku kitabı da okusalar gülmek isterler. Metinde mizah zekice kullanılmalı ve edebiyatın ilkelerini de bozmadan yazılmalıdır. (Zengin, 2019)

Çocuk edebiyatında olmazsa olmaz bir diğer şey ise mavi ve yeşil renkleridir. Gökyüzünün ve denizin mavi olduğu bir dünyada özgürlüğün bile rengi mavidir. (Zengin, 2019) Bu yüzden Zengin, kullandığı imgeleri de daha çok doğadan seçer.

Yazarın yazımı ortaya çıktığında düşündüğü bir diğer şey de çizerdir. Çizim de çocuk kitaplarında çok önemlidir. Türkiye çizir anlamında iyi durumdadır. (Zengin, 2019)

Her şeyin dijitalleştiği bu dönemde çocuğun da dünyası dijitalleşir ve çocuğun hayatı anlamlandırma, yorumlama bilgisi değişir. Çocuğa yönelik kitaplar, çocuğun dünyasını, yaşadığı dönemi yakalayarak, çocuğun ilgisine ve çağına uygun yazılmalıdır. Dünyadaki internet kullanıcılarının çoğunluğu 18 yaşından küçüktür. Çocuklarının zihinleri ve mahremiyetleri saldırı altındadır ve çocuklar dijital teknoloji karşısında dezavantajlıdır. Teknolojik aletlere bağımlı büyüyen çocukların düşünme kalıpları ve bilişsel yapıları da değişir, hipermetin zihinler haline gelirler. (Zengin, 2018) Dijitalleşen dünyada, bir dergi, bir

kitap, bir metin, bir duygu bu gidişat karşısında bir itirazdır. Kitap ve dergi okumak, doğaya temas etmek çocuklarda özgüven ve zihinsel esenlik sağlar. (Zengin, 2019)

H. Salih Zengin; “Yeni teknolojilerin gereklerine uyduğumuz gidişata edebiyat, kitap, dergi bir bariyerdir. Geri dönülecek, sınımlanacak bir limandır. Bu teknolojinin ardında yatan ideolojilerin çatışmasında biz çocukların safında yer tutmalıyız.” (Zengin, 2018) der. Çocuğun yüzünü yeniden kitaba, dergiye, yazıya çevirmek gerektiğini düşünür. Bunun yöntemini bulmanın ise büyüklerin görevi olduğunu belirtir. Yazar bu konu üzerine: “Çocukların hayal güçlerine seslenen, zihinlerini besleyen kitap, dergi gibi yayınları desteklemek, daha çok çocuğa ulaştırmak hem normal kitabı hem de doğru dijital okur-yazarlığı öğretmek sivil toplum kuruluşlarının çabaları yanında devlet politikası olarak ele alınmalı, bu yönde yoğun ve hızlı bir çaba içerisine girilmelidir.” (Zengin, 2018) der.

Bir çocuğun karakterini şekillendiren şeyin %30’u gen, %70’i de çevredir. Çocuğun büyük ölçüde şekillendiği dönem ise 0-6 yaş arasındadır. Türkiye’de bu yaş grubuna yönelik bir boşluk vardır. Okul öncesi dönem ihmal edilmektedir. Hayatı yeni algılamaya başlayan çocuğu bir şekilde objeler ile tanıştırmak gerekir. Çocuğun kitapların içinde büyümesi sağlamalıdır. Çocuklara kitap aşinalığı sağlarsak edebiyatla da barışık olarak büyüyeceklerdir. (Zengin, 2019) Çocukların 2 yaşına kadar çıkardıkları seslerin zekâ ile bir ilişkisinin olmamasına karşın, 2 yaşından sonra dil gelişimi ile zekâ arasında sıkı bir bağ vardır. Çocuklar kendi dillerini 2 yaşına kadar öğrenir ve bunu da gerekli ses uyaranlarını alarak yapabilirler. Çocuklar dijital teknoloji ile basmakalıp cümleler öğrenir. Çocuğun hayal gücünün dâhil edilmediği bir ortamda çocuğun kendine ait bir dilinin ortaya çıkması da beklenemez. Çocukların teknoloji okur-yazarlığı ile zekâları arasında doğru bir orantı yoktur. Çocukların yaparak ve yaşayarak öğrenebilecekleri, eğlenerek vakit geçirecekleri, sosyalleşerek konuşma becerilerini geliştirebilecekleri ortamlar sağlanmalıdır. (Zengin, 2019)

H. Salih Zengin; “2-6 yaş arasındaki çocukların dil ve ruhsal gelişimlerini destekleyecek ve zihinsel esenlik sağlayacak tek şey edebiyattır. Çocuğun duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerini kitaplardan ve ebeveynlerin sohbetinden başka geliştirecek bir enstrüman yoktur.” (Zengin, 2018)der. Bu düşüncelerden de hareketle 3-6 yaş grubundaki çocuklar için yayınladığı MinikaÇocuk dergisinin yanında, Minik Adımlar adlı bir dergi ile 0-3 yaş grubundaki çocuklara seslenmektedir. Minik Adımlar’da 0-3 yaş grubundaki çocuklara görsel açıdan daha zengin metinler ve oyunlarla seslenerek oldukça ilgi çekebilmiştir.

Zengin, kendi ikiz çocuklarından da yola çıkarak okul öncesi çağının isteklerini gözlemiş, Çıtı Pıtı adlı ikiz masalları da bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Ortaokul çağındaki çocuklar ise hipermetin beyinlere sahiptir. Bu gruptaki çocukların bilişsel zekâları sürekli hareket halindedir. Bu dönem çocukları boşluktadır ve yaş gruplarına yönelik kitaplar çok az sayıda yazılmaktadır. Ortaokul çocuklarının ilgileri dijital dünyaya çevrilidir fakat bu dönem çocuklarını anlayacak, anlamlandıracak eserler yazmak gerekir. Çocuklar 12 yaşından sonra ergenlik çağıının da etkisiyle, kendilerini çocuk olarak görmezler ve çocuk kitapları taşımaktan çekinirler. Bu yaş grubundaki çocukların da bir yerden yakalanması gerekir. (Zengin, 2019)

Edebiyatın yaptığı şey, geleceğe bir mesaj göndermektir. Çocuk bu mesajla şekillenir ve mesajı eyleme dönüştürür. Bu yüzden verilen mesaja dikkat etmek gerekir. (Zengin, 2019)

Yetişkinler okuduklarını süzgeçten geçirip kabul ederler ya da reddederler fakat çocuklar okuduklarını sorgulamadan kabul ederler. Çocuklara ne verirsен onu alıp tüketir, hazmeder, uygulamaya geçirir ve düşünmezler. Her ebeveyn aslında kendi çocuğunun pedagogudur fakat yaşadığımız dönemde çocuklar ile ebeveynler arasında bir iletişim kopukluğu yaşanmaktadır. Herkesin telefon, bilgisayar gibi kendine ait bir iletişim ağı bulunmaktadır. Konuşmanın ve sözün azaldığı bir ortamda çocuğun yalnızlaşması, zihinsel ve dil gelişimini sağlıklı bir şekilde tamamlayamaması olağan durumlardır. Bu yüzden ailelerin çocukları ile verimli ve daha çok zaman geçirmeleri gerekir. (Zengin, 2019)

Dünya üzerindeki bir diğer tehlike de çocuk edebiyatına kadar inen cinsiyetsizlik pazarlamasıdır. Çocuğa fitratın dışında bir cinsel yönelim aşılınmaya çalışılmakta ve bu kitaplar hikâye gibi, masal gibi yazılarak çocuklara okutulmaktadır. Özellikle, henüz kimlik arayışında olan 12-16 yaş grupları arasındaki çocuklara yönelik yazılan kitaplarda yer verilir. Her insanda doğuştan belli olan cinsel kimliğin özgürlük adı altında seçilebileceğini edebi kitaplar ile çocuklara benimsetmeye çalışan bu yaklaşım edebiyatı ve gelecek nesilleri bekleyen bir tehlikedir. Çocuğun okuduğu bir karakterin inanç ve düşünceleri, cinsiyetlere yönelik davranış ve tutumları toplumsallaşma sürecinde çocuğu etkileyen unsurlardandır. Temel cinsel dinamiklerin bir fanteziye, oyuna ve kişinin tercihiine bırakılması da küçük yaşlardaki çocukların zihinlerini karıştırmakla elde edilebilir. Dünyada cinsel oryantasyon sapmalarını pazarlayan lobi, bunu kader olarak kodlayıp hikâye ve masallarla çocukların zihinlerine yerleştirilmektedir. Tabuları yıkmak, sınırsız özgürlük, insan hakları gibi

sloganlar adı altında doğal olmayan cinsel ilişkilerin propagandası yapılmaktadır ve bu sistemli pazarlama çocuk kitaplarına kadar inmiştir. (Zengin, 2019)

Dünyayı ve çocuk edebiyatını bekleyen bir tehlike olan ve doğal olmayan cinsel yönelimin çocukları etkisi altına almaması için dikkat etmek gerektiğini söyler. Çocuk, okuduğu bir kitapta karşılaştığı kahramanın olumlu ve doğru bir karakter olup olmadığını fark edemez. Yetişkinler ayırt edecek bir zihinsel süzgece sahipken çocuk okuduğunu sorgulamadan kabul eder. Kahramanların içine gizlenmiş cinsel sapkınlıkların farkında olmak ve çocuğa okutulacak kitaplardaki tehlikelerden arındırmak da yetişkinlerin görevidir. Çocuğa iyi, yapıcı, olumlu ve doğru bir örnek sunmak en başta ebeveynlerin görevidir. Çocuğun denetiminden ve zihninden öncelikle ebeveynler sorumludur. Çocukların sağlıklı bir cinsel gelişimi için ise zamanı geldiğinde açık ve net bir şekilde, çocuğu kendi bedenine yabancılaştırmadan konuşmak gerekir. (Zengin, 2019)

4.2.1. MinikaÇocuk ve MinikaGO ile Dergicilik Faaliyeti

MinikaÇocuk dergisi ile okul öncesi dönemindeki çocuğa masal evreninde harfleri, sayıları, renkleri, günleri, zıt kavramları, sesleri, şekilleri, saatleri, ay ve mevsimleri, beş duyu organlarını anlatmaktadır. Dış dünyaya ait temel kavramları, didaktik ve alışılmışın dışına çıkarak masala dönüştürmüştür.

3-6 yaş grubu arasındaki çocuklar için yayınlanan MinikaÇocuk ve 7-14 yaş grubu çocuklar için yayınlanan MinikaGo dergilerinde edebiyat ve eğlenceyi bir araya getirmiştir. Amaçları ise, dijital bir ekrana hapsolan çocuklara nefes aldırmaktır. Okuyan, sorgulayan ve düşünen çocuklar için yayınladıkları dergilerin her sayfasında iyi düşünülmüş zengin bir içerik bulunmaktadır. Türkiye'nin önemli yazar ve çizerleriyle bir arada bulunulan dergiler, aynı zamanda çocuklardan oluşan bir de yayın kuruluna sahiptir. Bu anlamda Türkiye'de tek olma özelliğine de sahiptir. Klasik ve didaktik bir anlatım yerine edebi bir üslup tercih edilmiştir.

Dergilerin, MinikaGo ve MinikaÇocuk adında televizyon kanalları da bulunmaktadır. Kanalda yayınlanan kahramanların dergiye taşınması değil, dergideki kahramanların kanala taşınması çocuk dünyasına daha büyük katkı sağlayacaktır. Çünkü televizyon dili ile yazı dili aynı değildir. Öncelikli hedef, izletmek değil okutmak ve hayal kurdurmaktır. (Zengin, 2019) Zengin, dergiler ile kanallar arasında uyum sağlayacak projeler oluşturmaya çalışmaktadır.

H. Salih Zengin; “Çocuklarının zihinsel duyularını arttırmanın yolu okumaktan ve hayal kurmaktan geçer.” der. (Zengin, 2018) 3-6 yaş için çıkardıkları MinikaÇocuk ve 7-14 yaş için çıkardıkları MinikaGo dergilerinin dijitalleşen dünyaya teslim olmama çağrısı olduğunu ifade eder.. Düşünmeyi, okumayı ve dinlemeyi kaybettiğimiz an her şeyin ötesine savrulacağımızı düşünür. Yazar bu dergiler ile çocukları ekrandan uzaklaştırıp yazının aydınlığına çağırdıklarını ifade eder. Özellikle okul öncesi dönem çocukları dergiye çok ilgi göstermiştir. Bu, anne-babalar tarafından çocuğun yazıya, kitaba, dergiye yönlendirmesi ile sağlanmaktadır. Dergilerdeki yoğun içerik ve özgün oyunlarla o yaş grubunun beklentileri karşılanmaktadır. (Zengin, 2018)

Teknoloji ile daha iç içe, dikkatlerini kitaba, dergiye çekmenin daha zor olduğu 7-14 yaş grubu çocukları ise, dergi ile aralarında kurulan bağ sonucunda kendi kararları ile okumayı tercih etmektedir. (Zengin, 2019) Zengin, edebiyatın ve ona eşlik eden görselliğin iç içe geçtiği dergiler ile bütün çocuklara seslenmektedir.

4.2.2. Olması Gereken Kütüphane Modeli ve 2-6 Yaş Arası Çocuklar İçin Kütüphane Önerisi

Çocuğun kitapla bağı 2-6 yaşlarında başladığını, kütüphanelerin ise genellikle okul çağındaki çocuklara yönelik oluşturulduğunu söyleyen Zengin, 2-6 yaş grubundaki çocukların ihmal edildiğini düşünür. Kütüphanelerin yaş gruplarına göre düzenlenmesi gerektiğini savunur.

“2-6 yaş ve 7-14 yaş aralığındaki çocuk grupları için iki farklı kütüphane geliştirmek gerekir. İlk yaş grubundaki çocukların ebeveynleri ile gelebilecekleri, her gün düzenli etkinliklerle, yazar-çizer söyleşileriyle desteklenen ve erken okuryazarlık kavramının öne çıkarılacağı bir modele ihtiyaç vardır. Oyun-kitap eksenli ve belli temaların işleneceği bu buluşmalar, okumanın doğuşu olarak da isimlendirilebilir. Kütüphanelerin bir kampanya ile aileler ve çocukları için masal okuyup şarkı söyleyen destekçiler/gönüllüler bulması zor değil.” (Zengin, 2019)

Çocukların ilgilerini çekebilecek, hayal güçlerini destekleyecek ve eğlenceli keşifler yapabilmelerini sağlayacak farklı konseptler ile kütüphaneler yeniden düzenlenebilir. Çocuğun bilişsel ve motor becerilerini geliştirecek materyaller ile kütüphanelerin donatılması gerekir. Macera ve eğlence içerikli tematik kütüphaneler ile birçok hayali yaşatacak kütüphaneler yapılabilir. (Zengin, 2019) Kütüphanelerdeki bir diğer eksik de görme ve işitme engelli çocuklar için düzenlenmiş bir bölümün olmamasıdır. (Zengin, 2019)

4.3. H. Salih Zengin'in Eserleri

4.3.1. Hikâye

1) Çok Mavi Hikâyeler

2) Çok Serin Hikâyeler

3) Devekuşları Plan Yapmaz

4) Bir Miyav İki Hav Hav

5) Dede Korkut Hikâyeleri

6) İstanbul'u Tanıyorum Serisi

İstanbul'un Masal Ağaçları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-1)

İstanbul'un Tarihi Sarayları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-2)

İstanbul'un Prens Adaları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-3)

İstanbul'un Süslü Çeşmeleri (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-4)

7) Masallı Eğitim Seti

Kaplumbağa Rafi ve Arkadaşlarının Sesi (Masallı Eğitim Seti-1)

Pituki ve Bulut Bubi (Masallı Eğitim Seti-2)

Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi (Masallı Eğitim Seti-3)

Kalın-İnce Düz-Eğri Sizce Ne Yapmalı Kirpi Kiki? (Masallı Eğitim Seti-4)

Fare Mumu ve Beş Duyu (Masallı Eğitim Seti-5)

Altı Yedi Sarı Kedi (Masallı Eğitim Seti-6)

Pazartesi Salı Şişman Bir Arı (Masallı Eğitim Seti-7)

Tik! Tak! Tik! Tak! Ağaçkakan Susi'ye Bak! (Masallı Eğitim Seti-8)

Ağustos Eylül Ekim Bizi İsleyen Kim? (Masallı Eğitim Seti-9)

Uykucu Pepe ve Abece (Masallı Eğitim Seti-10)

8) Türk Kahramanları Serisi

Türk Destanlarının Atası Dede Korkut (Türk Kahramanları Serisi-1)

Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina (Türk Kahramanları Serisi-2)

Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna (Türk Kahramanları Serisi-3)

Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre (Türk Kahramanları Serisi-4)

Çağ Açıp Çağ Kapatın Padişah Fatih Sultan Mehmet (Türk Kahramanları Serisi-5)

Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi (Türk Kahramanları Serisi-6)

Bir Dünya Gezmini Evliya Çelebi (Türk Kahramanları Serisi-7)

Dünya Haritasını Çizen Denizci Piri Reis (Türk Kahramanları Serisi-8)

Taşın Dili Mimar Sinan (Türk Kahramanları Serisi-9)

Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca (Türk Kahramanları Serisi-10)

4.3.2. Roman

1) Şişkonun Bütün Adamları

2) Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem

4.3.3. Deneme

1) Gazoz Kapağı

4.4. Eserlerin Özetleri ve Değerlendirme

4.4.1. Çok Mavi Hikâyeler

H. Salih Zengin, 1996-1997 yıllarında çıkardıkları Mavi Kuş dergisinde yazdığı hikâyeleri kitap haline getirerek ‘Çok Mavi Hikâyeler’ adı altında toplamıştır. Kitap, hikâye kitabı boyutunda ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Kitabın ilk uyarıcısı olan kapak, konu ile uyumlu resmedilmiş, sert materyalden üretilmiştir. Hikâyeler resimlerle iç içe sunulmuştur. Kitap Tuğrul Karacan tarafından renkli olarak resmedilmiştir.

Kitapta 15 hikâye yer almaktadır. Hikâyeler, çocuğa dini kavramları öğretmek amacıyla yazılmıştır. Her hikâyede belirli bir dini kavram anlatılmıştır. Açık, sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Hikâyelerde din ve doğa temaları ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Hikâyelerde sırasıyla, besmele, dua, selamlaşmak, Kur’an okumak, abdest almak, namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, Hacca gitmek, sünnet olmak, okumak, ölüm ve cenaze, bereket gibi konular; doğadan alınan imgelerle harmanlanarak işlenmiştir. Yazar, hikâyelerinde betimlemeler, benzetmeler, hayaller ve tekerlemeler kullanmış; din ve doğa temalarını edebi bir üslupla anlatmıştır.

4.4.1.1. Pencereniz Açık Olsun

İlk defa gördüğü her şeyin heyecanını yaşayan küçük çocuk, pencereden kendine seslenen ilk defa gördüğü bir kuşu fark eder. Penceresinin önüne koyduğu ekmek kırıntılarını yemeye başlayan kuşla birbirlerine sorular sorarak konuşmaya başlarlar. Küçük çocuk kuşa ilk duasının ne olduğunu sorar ve kuş “besmele” yanıtını verir. Besmelenin anlamını kuşa açıklayan küçük çocuk Fatiha suresini de okur. Kuş, küçük çocuğa Müslümanlığa girmek için söylenen sözün ne olduğunu sorar. Küçük çocuk kuşun sorusuna bir türlü yanıt veremez. Kuş, küçük çocuğa “kelime-i şهادet getirmektir” yanıtını verir. Küçük çocuk bunu hatırlayarak anlamının ne olduğunu kuşa söyler. Aralarında geçen muhabbetten sonra kuş artık gitmesi gerektiğini söyler. Küçük çocuk kuşun kalmasını istese de kuş, başka pencerelerin onu beklediğini söyleyerek uçar ve gider. Küçük çocuk ise kuşun tekrar gelebileceğini umut ederek penceresini açık bırakır.

4.4.1.2. Her Şeye Selam

Babaannesinin selamsız kalmaktan şikâyet etmesi üzerine Yusuf, bunun ne demek olduğunu anlayamaz ve ne anlama geldiğini çok sevdiği babaannesine sorar. Babaannesi Yusuf’a selam vermenin insanları birbirini unutmaması olduğunu, karşısındaki insana dua etmek olduğunu söyler. Yusuf’un çok hoşuna gider ve bundan sonra gördüğü herkese, her şeye selam vermeye karar verir. Babaannesi Yusuf’a selamların en güzelinin “selamünaleyküm” olduğunu söyler ve anlamını açıklar. Yusuf bu kelimeyi hemen ezberler ve kendisine seslenen arkadaşlarının yanına gidip onlara selam vermek için heyecanla dışarı yönelir. Giderken babaannesine de selamünaleyküm diyen Yusuf, babaannesinden “Aleyküm Selam” yanıtını alınca bunun ne demek olduğunu sorar ve öğrenir. Babaannesini öper ve arkadaşlarının yanına gider. Oynayacakları oyunun şifresinin de selam olmasına karar verir.

4.4.1.3. Elifba’mı Okurken

Ninesinin önüne diz çöküp Elifba’sını okuyan küçük çocuk, bir yandan da dut ağacının altında ötüşen kuşları izler. Ninesine Elifba’sını okur. Ninesi küçük çocuğa Kur’an dersi verir, onu çalıştırır. Oyuna geç kaldığı için gitmek isteyen çocuğa ninesi bir de dualı tekerleme öğretir. Küçük çocuk tekerlemeyi söylerken kuşlar da ona eşlik eder. Küçük çocuk tekerleme oyununu çok sever ve biraz daha kalmak ister. Küçük çocuk tekerleme söyler, kuşlar ötüşür, ninesi dua eder.

4.4.1.4. Kalbimde Uyuyan Güneş

Sinan bir yaz tatili günü heyecanla uyanır ve hızlıca kahvaltı yapar. Telaşının sebebini soran annesine bugün yaz okullarının açılacağını ve geç kaldığını söyler. Eline Kur’anı Kerim’ini alır, kardeşi Bilal de Elifba’sını alır ve hızlı adımlarla camiye giderler. Camide iki kardeşi Abdullah Hoca ve arkadaşları karşılar. Yerlerine otururlar ve besmele ile birlikte okumaya başlarlar. Onlara kuş cıvıltıları da eşlik eder.

Abdullah Hoca sırayla bütün çocuklarla ilgilenir. Abdullah Hoca çocuklara, Kur’an okumanın kalbimizdeki güneşi uyandırmak olduğunu söyler. Çocuklara Kur’an’ı öğretir, onların meraklı sorularına yanıt verir ve hep birlikte eğlenerek öğrenirler. Kur’an kursunun ilk günü çok güzel geçer. Kurs çıkışında Bilal koşarak eve gider. Salih kardeşine neden bu kadar acele ederek gittiğini sorar. Bilal, içindeki uykucu güneşi uyandırmaya gittiği yanıtını verir.

4.4.1.5. Güvercin Serinliği

Cami avlusunda kuşlar ve ağaçlarla birlikte neşeli zaman geçiren çocuklar ezan okunmadan önce kim daha önce abdest alacak yarışmasına başlarlar. Küçük çocuk bir yandan abdest alırken bir yandan da arkadaşı Semih'in sorularını yanıtlar. Semih, neden ilk önce ellerimizi yıkamamız gerektiğini sorar. Küçük çocuk da ellerimizin her şeyin başlangıcı olduğunu, diğer organlarımıza dokunmak için temiz ellere ihtiyacımız olduğunu söyler. Semih'in abdest alırken yanlış yaptığı yerlerde hikâyenin kahramanı onu uyarır ve doğrusunu birlikte yaparlar. Kuşlar da yanlarına gelerek çocuklara eşlik eder ve kafaları su birikintisinin altına daldırırlar. Abdest almaları tamamlandıktan sonra okunan ezan ile içlerine tatlı bir serinlik dolar.

4.4.1.6. Uzun Bir Yolculuk

Sinan; dedesi, ninesi ve kardeşi Furkan hep birlikte köydeki evlerinde sohbet ederler. Dedesi çocuklara namaz kılmanın uzun bir yolculuğa çıkmak olduğunu söyler. Çocuklar dedelerinden bu yolculuğu anlatmalarını isterler. Dedesi abdestin alınmasıyla anlatmaya başlar. Namaza başlarken Sübhaneke okuyup Besmele ve Fatiha ile devam edildiğini söyler. Furkan heyecanla bu duaları ezbere bildiğini söyler. Namaz kılarken sırasıyla yapılanları ve okunan duaları konuşurlar.

Nineleri içeri çay tepsisiyle girer ve dedeleri, namazımızı tamamladığımıza göre çay molası verelim der. Bunun üzerine Furkan dedesine, tespih çekmeyi ve dua etmeyi unuttuklarını söyler. Hep birlikte gülüşürler.

4.4.1.7. Kuş Olsaydınız Anlardınız

İsmet ve abisi bir tatil sabahı uykudan uyanır. Ramazan ayındalardır. Mahallelerindeki çok sevdikleri, üzerinde oyunlar oynadıkları ve bütün önemli kararları aldıkları söğüt ağacının altına arkadaşlarının yanına giderler. Mahallenin çocukları Ramazan ayı ve oruç hakkında tartışıyorlardır. Serhat bu sene yirmi üç tane oruç tutacağını söyler. Aralarında yaşça en büyük olan Ali ise, hepsini tuttuğunu söyleyerek övünür. Selçuk ise on üç buçuk tane tuttuğunu söyler ve gülüşürler.

Hikâyenin kahramanı arkadaşlarına, iftara kadar söğüt ağacında kovboyculuk oynama fikrini sunar. Okan, iftarın ne demek olduğunu sorar. Ali de iftarın orucun başladığı zaman olduğunu söyler, iftar ve imsak vaktini karıştırmıştır. Aralarında tartışarak iftarın, sahurun ve imsak vaktinin ne olduğunu konuşurlar. Konuşmanın ardından kovboyculuk oynamaya devam ederler. O sırada İsmet

aralarından ayrılıp eve gider. Abisi İsmet'in uyumak için gittiğini düşünür. Oyun oynamaya devam ederler. Hikâyenin kahramanı Kızılderililerin reisi, Ali de kovboyların reisidir.

Oyun oynarlarken Ali arkadaşlarına seslenir ve Şişko Erol'un geldiğini söyler ve şişmanlıktan oruç bile tutmuyordur diye de ekler. Hikâyenin kahramanı Ali'yi uyarır. İnsanlara lakap takmanın güzel bir davranış olmadığını söyler. Ali çok utanır. Erol'dan özür diler ve bu konu kapanır.

İftar vaktine daha iki üç saat vardır ve kahraman çok acıktığı için zamanın nasıl geçeceğini düşünür. O sırada Serhat söğüdün dalıyla elini kesmiştir ve birden bağırır. Serhat "Ah orucum!" diye bağırmaktadır. Osman orucuna ne olduğunu sorar. Serhat elinin kanadığını gösterir. Oruç ile abdesti karıştırmıştır, eli kanadığı için orucunun bozulduğunu düşünür. Arkadaşları kanamanın orucu bozmadığını, sadece dışarıdan alıp yuttuğumuz şeylerin orucu bozduğunu söyler. Erol, az önce unutarak elma yediğini, elmanın yarısında aklına geldiğini ve ağzındakini tükürdüğünü söyler. Orucunun bozulup bozulmadığını arkadaşlarına telaşla sorar.

Arkadaşları Erol'a, unutarak yediklerimizin orucu bozmadığını söyler. Bilerek orucunu bozarsan da altmış bir gün ceza orucu tutması gerektiğini de eklerler. Selçuk, altmış iki olsaydı tavşan yapar ona tuttururduk der ve gülüşürler. İftara yarım saat kaldığını fark ederek teravih namazında buluşmak üzere evlerine giderler.

İftar sofrasında oturmuş ezanın okunmasını beklerler. İsmet ise ezan okunmadan yemek yemeye başlar. Abisi İsmet'in neden yemek yediğini sorar. İsmet abisine kuş orucu tuttuğunu söyler. Abisi İsmet'le dalga geçer. İsmet abisine, Kızılderili reisi değil de kuş olsaydın anlardın der.

4.4.1.8. Kuş Olmak İstiyorum

Bir gece babası çocuğuna birlikte bir yere gideceklerini söyler. Karanlık bir yoldan tek katlı ahşap bir eve gelirler. Kapıyı Hatice Teyze adında birisi açar ve içeri buyur eder. Çay yapmak ister ama babası hemen kalkacaklarını söyler. Hâl hatır sorarlar, Hatice Teyze hep dualar eden birisidir ve sürekli tespih çeker.

Çocuk evi inceleyip ne kadar sade bir yer olduğunu düşünürken babası cebinden bir zarf çıkarıp usulca bir kenara bırakır. Hatice Teyze'nin gözleri dolar ve kalkarlar.

Aynı yoldan eve doğru yürürken çocuk babasına Hatice Teyze'nin kim olduğunu ve babasının verdiği zarfın içinde ne olduğunu sorar. Babası çocuğuna, Hatice Teyze'nin fakir, yaşlı ve yalnız bir insan olduğunu; verdiği zarfın içinde de zekât olduğunu söyler. Çocuk babasına zekâtın ne olduğunu sorar. Babası da zekâtın İslam'ın beş şartından biri olduğunu, malı olan her Müslümanın vermesi gereken bir farz olduğunu ve kendisinin de zekâtını Hatice Teyze'ye para olarak verdiğini söyler. Zekâtın kimlere ve nasıl verileceğini, neden verilmesi gerektiğini ve zekât verince neler olacağını çocuğuna anlatır. Zekât vermenin insanları hafifleteceğini söyler.

Çocuk babasına kendisinin de zekât verip veremeyeceğini sorar. Babası, büyüyünce verebileceğini anlatır ve neden bu kadar çok istediğini sorar. Çocuk, hafifleyip kuş olmak istediğini söyler.

4.4.1.9. Kırk Kelebek Olmak

Annesi ve babası Hac'dan dönen çocuğun evinde büyük bir telaş vardır. Annesi babasının yüzünde en güzel ibadeti yapmanın sevinci vardır.

Komşular evlerine 'hoş geldiniz 'e gelirler. Gelenlere zemzem suyu ve hurma ikram edilir. Hediye olarak tespih ve namaz örtüsü verilir, 'inşallah size de nasip olur' diyerek dua edilir.

Çocuk, anne ve babasından hac yolculuklarını anlatmalarını ister. Çocuklarına Hac'cı, Kâbe'yi, Tavaf yapmayı, Hacer'ül Esved taşını, Safa ile Merve arasında gidip gelmeyi, şeytan taşlamayı ve ihramı anlatırlar. Mekke ve Medine şehirlerinin güzelliğinden bahsederler. Çocukta büyüünce Hac'ca gitme isteği oluşur, hayaller kurar.

4.4.1.10. Ucundan Accık

Oyun oynadıktan sonra eve yorgun gelen Fatih, sabırsızlıkla sofraya oturur. Sofrada kardeşi Gökhan'ın olmadığını fark eder. Yemekten sonra odasına giden Fatih, Gökhan'ın yatağın altına saklandığını görür. Gökhan, yarın sünnet edileceğini duymuş, korkup yatağın altına saklanmıştı.

Fatih, kardeşine sünnet olmanın Müslümanlara ait bir özellik olduğunu ve Gökhan'ın da sünnet olması gerektiğini anlatır. Kendisinin de sünnet olduğunu ve acımadığı söyler. Fatih elini makas işareti yaparak sadece ucundan accık alacaklar der. Gökhan buna çok güler.

Sünnet günü her taraf süslenir. Gökhan'ın başucunda da Kur'an-ı Kerim durmaktadır. Gökhan'ı maşallah yazılı kıyafetle giydirebilirler. Operasyon sırasında Gökhan küçük bir "Ahh!" sesinden başka bir ses çıkarmaz, herkesten övgüler toplar. Gökhan abisine hiç korkmadığını söyler. O sırada içeri Selim gelir ve diğer arkadaşlarının da sünnet olduklarını, toplu sünnet yapıldığını ve bu yüzden gelemediklerini söyler. Gökhan, onların da ucundan accık mı diye sorar.

4.4.1.11. Gökten Sarkan İp

Emre ile kardeşi Rabia için yaz tatilinin bitmesine ve okulların açılmasına altı gün kalmıştır. Rabia bir yandan ilk defa okula gideceği için sevinçli bir yandan tatili geçirdikleri köyden ayrılacakları için hüznölüdür.

Ninesi Emre'ye gelecek yıl için hazır olup olmadığını sorar. Emre hazır olduğunu ve yine sınıf birincisi olacağını söyler, asıl Rabia düşünsün der. Rabia yaz tatili sırasında gittiği Kur'an kursunda okumanın tadını almıştır.

Dedeleri okumak diye söze girer ve okumanın aydınlanmak ve aydınlatmak olduğunu, herkesi aydınlığa çağırdığını söyler. Emre dedesine bunun nasıl bir aydınlık olduğunu sorar. Dedesi "İlahi aydınlık!" cevabını verir. Anlamının da "yaratan Rabbi'nin adıyla oku" olduğunu söyler. Dedeleri Emre ve Rabia'ya okumanın ne demek olduğunu edebi sözlerle anlatır. Okumanın yeryüzüne gökyüzünden sarkan bir ipe sarılmak olduğunu söyler. Rabia yerinden fırlayarak koşmaya başlar. Nereye gittiğini soran abisi Emre'ye, gökyüzünden sarkan ipi tutmaya gittiğini söyler.

4.4.1.12. Kuşlar da Kaderle Uçar

Tatilin bitişinden sonra hala okula alışamayan ve arka sıradan dışarıyı seyreden kahraman ve arkadaşları Mehmet, Cahit, Abdullah ve Murat kendi aralarında konuşmaktadır. Ömer'in neden okula gelmediğini sorgularlar. Hikâyenin kahramanı, bunun kader olduğunu söyler ve kaderin ne olduğunu tartışırlar. Kaderin, kazanın ve tevekkülün ne olduğunu örnekler vererek aralarında konuşurlar. Dünyadaki her şeyin kader olduğunu düşünürler. Öğretmen dünyanın döngüsünden

bahsetmektedir. Bazen dersi dinleseler de kendi aralarında konuşmaya devam ederler. Cahit heyecanla gökyüzünü gösterir. Gökyüzünde leylekler daire çizerek uçmaktadır. Abdullah leyleklerin göç hazırlığında olduğunu söyler. Mehmet, leyleklerin nereye gideceklerini nerden bildiklerini sorar. Hikâyenin kahramanı, kuşlar da kaderle uçar der.

4.4.1.13. Melekler Sizin Şehrinize de İnsin

Çocuk gökyüzünden kar yağarken beyaz şiiirler yağıyor der. Kardeşi Ezel ise pamuk yağdığını söyler. Gece boyunca ara ara kar yağıyor mu diye dışarıyı izlerler. Daha çok yağsın ve melekler gelsin diye dua ederler.

Sabah uyandıklarında dışarının karla kaplı olduğunu görürler ve hemen giyinip kar topu oynamaya giderler. Çocuk bir kar topu yapıp biraz ileride duran arkadaşı İdris'e atar. İdris, her kar tanesini bir meleğin indirdiğini ve kar tanelerinin dua olduklarını söyler. Etraflarında milyarlarca melek olduğunu ve onları göremediklerini ama onları hissedebileceklerini düşünürler.

Çocuk İdris'e meleklerin nasıl bir şey olduklarını sorar. İdris, meleklerin Allah'a hamd eden, nurdan yaratılmış olduklarını ve başka görevlerinin de olduğunu söyler. Çocuk; Mikail, Cebrail, Azrail ve İsrail adlı melekleri tanıdığını ve ne görev yaptıklarını İdris'e anlatır. İdris de bunlar dışında cennet ve cehennemde bekleyen melekler de olduğunu söyler. Çocuk, sağ ve sol omuzlarında duran melekleri bilip bilmediğini İdris'e sorar. İdris buna çok şaşırmıştır. Çocuk omuzlarımızda duran Kiramen Kâtibin meleklerini İdris'e anlatır.

Akıllarına, meleklerin indirdikleri kardan bir kardan adam yapma fikri gelir. Evlerinin karşısına bir kardan adam yaparlar ve arkadaşlarıyla "Kar yağıdır Allah'ım toprağı güldür Allah'ım" tekerlemesini söylerler.

Eve döndüklerinde çocuk, öğrendiklerini kardeşi Ezel'e anlatır. Ezel pencereyi açar ve dışarıyı izler. Annesi hasta olacağını söyler. Ezel annesine, meleklerle konuşmak kimseyi hasta etmez ki, der.

4.4.1.14. Annem Bir Kelebek

Dışarıda yağmur ve şimşeklerin olduğu bir gece, annesi hasta yatağında yatmaktadır. Babası, ablası ve diğer tanıdıklar, annesinin başında Kur'an okurlar.

Annesi gözleri açar, herkesten helallik ister, çocuğu öper ve “Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammedenabdühu ve Resulühü” diyerek gözlerini yumar.

Annesinin bahar ülkesine uçtuğunu söyleyen babasına, annesinin kelebek mi olduğunu sorar. Kendisinin de kelebek olup annesinin yanına gidip gidemeyeceğini sorar. Odadakiler ağlayarak Kur’an okumaya devam ederler. Babası çocuğa; ölümün nasıl bir şey olduğunu, her nefsin mutlaka ölümü tadacağını, her insana uğrayan bir çiçek olduğunu anlatır. Sonra hep birlikte ruhuna birer Fatiha okurlar.

Günler sonra babası ve ablasıyla birlikte annesinin mezarına giden çocuk, mezarın üzerinde açan gülleri görür ve güllerin annesine dair güzel şeyler söylediğini düşünür. Annesini çok özlediğini de karıncalarla ve içindeki kelebekle paylaşır.

4.4.1.15. Avucumuzda Biriken Yağmur

Çocuk ve kardeşi Emre, pencereden dışarıda yağın yağmurunu seyrederek. Bir yandan yağmur “yağıyor yağmur yağıyor acem kızı camdan bakıyor” tekerlemesini söyler bir yandan da dışarıda olma hayali kurarlar.

Emre dışarıda gördüğü kuşu heyecanla abisine gösterir. Abisi bunun yağmur kuşu olduğunu söyler. Her yağmur yağdığında çocuklara dua dağıtmak için geldiğini söyler. Emre kendilerinin acem kızı gibi camdan baktıkları için kendilerine vermeyeceğini söyler. Birlikte yağmurun altında oldukları hayaller kurarken gök gürültüsü ile irkilirler. Emre korkudan abisine sarılır.

Annesi mutfakta ilahi söyleyerek yemek yaparken kapıyı sessizce açar ve dışarı çıkarlar, caminin avlusuna giderler. Çocuk cebinden, evden getirdiği ekmek parçalarını çıkarıp bir kısmını Emre’ye verir ve küçük parçalar halinde yağmur kuşunun önüne koyarlar. Kuşun ekmekleri yemesini izlerken Emre abisine, yağmurun bereket mi olduğunu sorar. Abisi ekmekleri göstererek, buğday tarlalarına yağmur yağmasa ekmeklerin olmayacağını, yağmurun dua olduğunu anlatır. Çocuk yağmurun değdiği her yerin bereketlendiğini, yağmurun bir dua olduğunu düşünür ve Allah’tan daha çok dua göndermesini diler.

Emre’yle ellerini yağmura tutup avuçlarında yağmur biriktirirler. Yağmur kesilince neşe içinde eve dönerler. Emre annesinin kucığına atlayıp avucunda bir sürü yağmur ve dua biriktirdiğini söyler.

4.4.2. Çok Serin Hikâyeler

H. Salih Zengin, 2003 yılında yayınladığı Çok Serin Hikâyeler adlı eserinde 15 hikâye bulunmaktadır. Hikâye kitap boyutunda, ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Kitabın kapağı konu ile uyumlu resmedilmiş, sert kapak kullanılmıştır. Kitap, Süleyman Karaoğlu tarafından siyah-beyaz olarak resmedilmiş ve hikâyelerle iç içe sunulmuştur. Hikâyeleri anlatan her zaman bir çocuktur. Hikâyelerde sırasıyla; iyilik, doğruluk, yardımseverlik, cömertlik, hayvan sevgisi, tövbe etmek, sabır, Allah'ı zikretmek, sadaka vermek, oruç tutmak, namaz kılmak, fitre vermek, zekât vermek, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı gibi dini konuları ele almıştır. Yazar hikâyelerde, doğadan aldığı imgeleri de kullanarak edebi bir üslupla yazmıştır. Çocuklara dini bilgiler verirken çocukların hayal kurmalarını ve edebi haz duymalarını sağlamaya çalışmıştır.

4.4.2.1. Yaprak Yaprak Bir Kuş

Çocuğun babası, bütün ağaçları bilir ve çok sever. İnsanın çocukluğunun kiraz ağacından başladığını, kışın çam ağaçlarının yeşiliyle soluklandığını çocuğuna anlatır. Çocuk babası sayesinde ağaçları, kuşları, rüzgârı ve ağaç şarkılarını öğrenir.

Bahar geldiğinde baba eline kazmayı ve küreği alır, çocuğuyla birlikte fidan diker. “Biraz sonra kıyametin kopacağını bilseniz bile, elinizdeki fidanı dikiniz.” hadisini hatırlatır.

4.4.2.2. Serçenin Oyunu

Bir serçe, bahçedeki erik ağacının üzerinde şarkı söylerken çocuk, cebinden buğday taneleri çıkarır ve serçeye verir. Serçe çocuğa teşekkür eder. Çocuk şaşırarak serçeye sorar: “Ben mi kuş dilinden anlıyorum yoksa sen mi bizim dilimizi konuşuyorsun?” der. Serçe “her ikisi de” yanıtını verir.

Serçe, çocuğun kendisine yem vermekle iyi bir şey yaptığını söyler. Bunun sadaka vermek olduğunu ve ne anlama geldiğini çocuğa anlatır. Çocuk serçeye, sadakanın sadece maddi olarak mı verilebileceğini sorunca serçe bilmediğini söyler. Daha bilgili bir serçe erik ağacının dalına konar. Bilgiç serçe, sadakanın sadece maddi olmadığını, yapılan birçok şeyin de sadaka olabileceğini anlatır ve uçup giderler.

Çocuk heyecanla dedesinin yanına gider ve olanları anlatır. Dedesinden sadaka ile ilgili hadisler söylemesini ister. Dedesi meleklerin yer yüzüne inerek

sadaka verenler için Allah'tan güzel şeyler istediğini, vermeyenler için ise kötü şeyler istediğini söyler. Çocuk dedesine, melekler serçe kılığına girebilir mi, der.

4.4.2.3. Ağlarsam Uçabilirim

Gece yarısı ayın yüzüne vuran ışıyla uyanan küçük çocuk, abisi Hakan'ın pencerenin yanında durup aya bakarak ağladığını fark eder. Yavaşça abisinin yanına gider ve neden ağladığını sorar. Hakan kardeşine sarılır ve birlikte ağlamaya başlarlar.

Pencereden aya bakarken Hakan, insanların birbirlerinin yanında ağlayamadıklarını, ağlamanın kendine zaman ayırmak olduğunu anlatır. Ağlamak için bilmek gerektiğini, “Benim bildiklerimi bilseydiniz az güler çok ağlardınız” hadisi ile anlatır. Ağlamanın insanı hafiflettiğini söyler. Bunun üzerine kardeşi, kuşların çok ağladığı için bu kadar hafif ve bilgili olduklarını sorar. İki kardeş yeniden sıkıca sarılırlar.

4.4.2.4. İçine Kuş Eklenen Bir Sabah Vakti

Ramazan ayının son oruç gününde evde bir bayram telaşı vardır. Çocuğun dedesi ve ninesi iki gün önceden geldikleri için çocuk çok mutludur. Bayram sabahı dedesi, babası ve kardeşi Enes ile birlikte bayram namazını kılmaya gideceklerdir. Çocuk dedesine bayram namazının neden kılındığını sorar. Dedesi bayramın namazla başlayacağını söyler. Çocuk bayramın neden yapıldığını sorar. Dedesi bayramın sabredip orucunu tutan Müslümanlara hediye olarak verildiğini söyler.

Çocuk dedesine bir de Kurban Bayramı olduğunu söyler ve dedesi Kurban Bayramı'nın ne olduğunu, neden yapıldığını ve Kurban Bayramı'nda fitre, zekât ve sadaka verilmesini anlatır.

Bayram sabahı çocuk neşeyle uyanır ve hemen abdest alıp bayramlıklarını giyinir. Hep birlikte çıkıp camiye giderler. Kuş seslerinin karıştığı bir sabah vaktiyle bayram namazını kılarlar. Eve döndüklerinde çocuk herkesin ellerini öper. Öğleden sonra komşular bayramlaşmak için gelirler, çocuk gelenlere kolonya ve şeker ikram eder.

Çocuk parka arkadaşlarının yanına gider ve herkesle bayramlaşır. Sıra Ahmet'e geldiğinde dargın olduklarını hatırlar ve bayramlaşmadan geçmeyi düşünür. Fakat dedesinin üç günden fazla dargın kalmamakla ilgili sözleri aklına gelir ve

bugünün bayram olduğunu düşünerek Ahmet ile bayramlaşır, birbirlerine gülümserler.

Annesi çocuğa seslenir. Mezarlığa ve oradan da lunaparka gideceklerini söyler. Çocuk mezarlıkların neden ziyaret edildiğini merak eder. Dedesi Kur'an okuduktan sonra çocuğa, ölenlerle de bayramlaşılacağını söyler.

4.4.2.5. Yağmurun Bir Adı Daha Var

Çocuk, sınıf arkadaşı Cemil'in annesi ile birlikte kendilerine misafirlğe gelecekleri için çok mutludur. Cemil ile neler oynayacağını düşünürken zilin sesini duyar ve kapıya yönelir. Annesi, Sevgi teyze ile kucaklaşır, Cemil annesinin çantasını tutarken bir yandan da annesine çantayı elinden alması için kızar. Annesi çantayı alır ama Cemil'in siniri geçmemiştir.

Çocuk Cemil'e seslenir, el sıkışıp çocuğun odasına çıkarlar. İkisinin de keyfi yoktur, dışarı çıkmaya karar verirler ve kendilerini camide bulurlar. Günlerden cumadır, abdest alıp Cuma namazı için hazırlanırlar. Çocuk Cemil'e neden keyfinin olmadığını sorar. Cemil, annesine ve babasına kızgın olduğunu, onu saat gibi kurmaya çalıştıklarını söyler. Çocuk, anne ve babaların çocuklarının iyiliğini istediğini, çocukları büyüse de anne ve babalar için hep küçük kalacaklarını anlatır.

Ezan sesi ile camiye girerler. Cami imamı, ana-baba haklarından bahsetmektedir. Allah'a en sevgili amellerden ilkinin vaktinde namaz kılmak, ikincisinin anne babaya iyilik yapmak olduğunu söyler. Cemil cami imamını merakla dinler. Namazdan sonra eve dönerler. Çocuk koşarak annesine sarılır. Cemil de annesinin elini öper ve boynuna sarılır. Annesinin gözünden yaşlar süzülür.

4.4.2.6. Yıldız Çiçeği

Ninesi vefat eden çocuk çok üzgündür. Cenaze namazını kıldıran Hacı Ahmet amca, iyi yaşayanların cennetteki yerinden bahsetmektedir. Allah'ın emri gereği yaşayıp cennete girenlerden olmak gerektiğini anlatır. Bir yandan Kur'an'lar okunurken ninesi toprağa indirilir. Ağlamamak için çabalayan çocuk bir kenara çekilip çimenlerin üzerine oturur. Ninesinin mezarının yanında duran çınar ağaca bakar. Çınar ağacının tepesindeki kuşlar durmadan dua eder gibi mırıldanır. Çocuk, bütün kuşların cennete gideceğini bildiği için bir kuş olmak ister. O sırada yanına bir serçe konar ve çocukla konuşmaya başlar. Çocuk henüz serçenin nasıl konuştuğunu anlayamadan serçe uçar, gider.

Ninesi toprağa indirilir, üzerine topraklar atılır ve Fatiha'lar okunur. O sırada yağmur çiselemeye başlar. Çocuk ninesinin mezarının yanına oturur ve bir çiçek görür. Bu çiçeğin ninesi için parladığını düşünür ve ona yıldız çiçeği der.

4.4.2.7. Yolculuk Nereye?

Dedesi ve ninesini ziyaret etmek için köye giden çocuk ve abisi trene binerler. Bulundukları kompartımda çocuk, abisi ve yaşlı bir dede vardır. Çocuk dağları, ovaları, tarlaları, kuşları izlerken abisi uyuyakalmıştır. Karşısında oturan dede, çocuğa nereye gittiklerini sorar. İnsanların birbirlerini ziyaret etmesinin güzelliğini, tren yolculuğunun verdiği mutluluktan bahseder. Dünyanın bir yolculuk olduğunu, son istasyona kadar sabreden insanların mutlu olacaklarını söyler.

Dede cebinden iki ceviz çıkarır ve çocuğa verir, bunların ceviz olduğunu söyler. Çocuk biliyorum ceviz olduklarını der. Dede, aslında bilmediğini, sadece hatırladığını, kendisi söyledikten sonra ceviz olduğunu öğrendiğini söyler. Kafası karışan çocuk, sorular sormaya başlar. Dede, bilmeye sorularla başlanacağını ve bunun soracak soru kalmayana kadar süreceğini söyler. Cevizi bilmek için onun nerede, nasıl yetiştiğini, tadını öğrenmek gerektiğini, cevizi gördüğünde sadece onun ceviz olduğunu bilebileceğini söyler. Dede ile çocuk bir süre sohbet ederler.

Çocuğun abisi uyumaya devam eder, dede de uyuklamaya başlamıştır. O sırada tren bir garda durur ve çocuk inip çeşmeye gider. Geri döndüğünde kompartımda dedeyi bulamaz. Her yerde dedeyi arayan çocuk bulamayınca kondüktöre sorar. Yolcu listesine bakan kondüktör, öyle birinin olmadığını, kompartımda sadece çocuğun ve abisinin olduğunu söyler.

Çocuk cebinden çıkardığı cevizleri uzun uzun inceler. Dışarı baktığında kasabanın biraz uzağında tek başına duran ceviz ağacını ve altında uyuklayan beyaz sakallı dedeyi görür.

4.4.2.8. Dört Çay Söylüyorum; Biri Kuşlara

Ali, düşünceler içinde pencereden yağmuru seyrederken evlerinin saçağında duran kuşları ve tam karşısında yağmur suyuna bakan iki çocuğu fark eder. Çocuklar ıslak saçlarıyla kibrit çöpü yarıştırmaktadır. İkisinin de sokak çocuğu olduğu üzerlerindeki kıyafetlerden anlaşılmaktadır. İki çocuk neşeli neşeli sohbet ederler, bir tanesi türkü söyler.

Ali mutfığa gidip dört bardak çay alır. Kendi aralarında konuşan çocuklara seslenerek onlara ve kuşlara çay getirdiğini söyler. Çocuklardan bir tanesi kuşların çay içmeyeceğini ama kurabiye verirken yiyebileceklerini söyler. Ali hemen mutfığa gider ve annesinin misafirler için yaptığı kurabiyelerden bir tabak alıp çocuklara getirir. Önce siz kanatsız kuşlara sonra da çatıdaki kuşlara, diyerek kurabiyeleri çocuklara ikram eder. Çocuklar çok aç oldukları için iştahla yerler.

Birinin ismi Çeto Zeki, diğerininki Kirli Memet'tir. Bu isimleri onlara sokaktaki diğer arkadaşları koymuştur. Ali de kendisini tanıştırır. Yağmur azalır ve çocuklar gitmek için yola koyulur. Ali, dolabından çocukların giyebileceği kıyafetler çıkarır, iki ayakkabı ve kumbarasındaki para ile birlikte çocuklara verir. Çocuklara hediyeleri ısrar ederek kabul ettirir ve ayrılırlar. Ali, masasında duran kitaptan, cennette bulunan Feriha Yurdu diye bir yere çocukları sevindirenlerin gireceğini söyleyen bir hadis okur.

4.4.2.9. Kedilik Babası

Annesi çocuğuna Hz. Süleyman ile karıncaların masalını anlatır. Masala göre Hz. Süleyman, karıncalara zarar vermemek için savaşa giden ordusunun yolunu değiştirmiştir. Çocuk bu masalla uyuyakalır ve karıncalı rüyalar görür.

Çocuk annesine bir tavşanın olup olamayacağını sorar. Annesinden yanıt alamayınca istemediğini düşünerek bir kuş ya da bir balık da besleyebileceğini söyler. Annesi, hayvanlara sorarsan böyle bir şey istemeyeceklerini, onların özgür olmak isteyeceklerini söyler.

Çocuk bir süre düşündükten sonra hayvanların konuşmadığı için bir şey söyleyemeyeceklerini annesine anlatır. Annesi çocuğa, biz dillerini bilmesek de hayvanların da konuşabildiklerini, onları eve alıp hapis gibi yaşamalarının işkence olacağını söyler ve çocuğuna peygamberimizin deve ile yaşadığı bir olayı anlatır. Olayda deve, sahibinden işkence gördüğü için bunları ağlayarak peygamberimize anlatır. Annesi çocuğa, biz bilmesek de hayvanların konuşabildiklerini, ahirette bizim gibi konuşup onlara yapılanları anlatacaklarını söyler. Bunun üzerine çocuk, bazen hayvanlara kötü davrandığını hatırlar ve onlardan özür dilemek için dışarı çıkar.

Evden getirdiği yiyecekleri kedilere veren çocuk, biraz ileride yaşlı bir amca görür. Amca elinde tuttuğu poşeti açarak kedileri isimleriyle çağırır. Kedilerin

amcaı tanıdıkları bellidir. Çocuğun aklına, peygamberimizin kedileri çok seven sahibesinden birine “Kedilerin Babası” anlamına gelen “Ebu Hureyre” adını verdiği gelir. Amca ile göz göze gelip gülümserler.

4.4.2.10. Gökyüzünün Tadı

Ayşe Nine, mahallenin iyi kalpli, herkesin yardımına koşan, çocuklara cebinde taşıdığı şekerlerden veren insanıdır. Ayşe Nine pazardan aldığı poşetlerle evine doğru yavaş yavaş yürümeye çalışırken Sinan yardımına koşar. Ayşe Nine’nin elindeki poşetleri alarak ona evine kadar yardım eder.

Ayşe Nine’nin baraka gibi bir yerdir, eve gelirler ve Ayşe Nine Sinan’ı içeri davet eder. Kendisi de namazını kılıp duasını ettikten sonra birlikte oturup muhabbet ederler. Ayşe Nine, Sinan’a portakal ve elma konulmuş bir tabak ikram eder.

Ayşe Nine Sinan’a; iyilikten, yardımseverlikten, hayvan sevgisinden bahseder. Hadislerle örnekler verir, kötülüğün ancak iyilikle yok edilebileceğini söyler.

Akşam olmak üzeredir. Sinan evden çıkar ve Ayşe Nine’ye sıcak pide alıp getirir. Ayşe Nine de Sinan’a şekerler verir. Sinan eve giderken şekerlerden birini açıp yemek için ağzına götürdüğünde, şeker kuş olup uçuverir.

4.4.2.11. Rüya Bahçesi

Küçük çocuk ve arkadaşı türlü kötülüklerle insanlara, hayvanlara ve ağaçlara zarar vermektedir. Kedilerin kuyruklarını keser, tavukların kanatlarını yolar, Süleyman Dede’nin bastonunu çalar, sapanla kuş avlar, cam kırar, küçük çocukların oyunlarını bozar, karıncaların yuvalarını bozar, okulda türlü haylazlıklar yapar ve geceleri sokak lambasının altındaki böceklerin antenlerini koparırlar.

Bir gün küçük çocuk rüyasında, kedi kuyruklarından yapılmış bir kafesin içinde görür. Arkadaşı ile birlikte zarar verdikleri herkes ve her şey gelip onlardan hesap sorarlar. O sırada öğretmenleri farklı bir sesle konuşmaya başlar. Kötülük yapanların cezalandırılacağını, tövbe ederek bir daha kötülük yapmamaları gerektiğini ve Allah’ın affedici olduğunu anlatan bir hadis okur.

Sabah ter içinde uyanan çocuk derin derin nefes alır. İçinden tövbe eder ve kalkıp pencereyi açar. Elektrik tellerine sıralanmış kuşları izler.

4.4.2.12. Sabredince...

Bilal; kardeşi Yunus, annesi ve misafir olarak gelen halası ile birlikte sofrada oturmuş, yemeğe başlamak için babasının gelmesini bekler. Yunus dayanamayıp ekmek parçalarından yemeye başlamıştır. Halası biraz sabırlı olması gerektiğini söyler. O sırada babası gelir ve hep birlikte yemek yerler. Sofradan kalkmak için hareketlendiklerinde halası yemek duası için beklemeleri için çocukları uyarır. Dualar ve yemeklerden sonra sofradan kalkılır.

Bilal ve kardeşi odalarında satranç oynarken halaları elinde çay tepsisi ile içeri girer. Çocuklarla muhabbet etmeye başlar. Satrancın sabır taşı olduğunu söyler. Çocuklara sabrın acemilik ile tembellik orta noktası olan kaderin zamanı olduğunu söyler.

Anneleri çayları doldurmak için içeri girer. Halaları çocuklara, annelerin en büyük sabır çiçekleri olduğunu söyler. Oruçluyken iftar saatini beklemenin de sabır örneği olduğunu söyler. Peygamberimizin sevdiği üç şeyden birinin sabır olduğunu, peygamberliğinin ilk yıllarında çektiği sıkıntıları sabırla atlattığını anlatır. Halaları çocuklara, gözleri görmeyen Yakup peygamberin, çocuklarının kuyuya attığı Yusuf adlı oğlunu yıllardır beklemesinin ne anlama geldiğini sorar. Yunus cevabı bilirse halası ile satranç oynama sözünü alır ve bunun da bir sabır olduğunu söyler. Halası Yunus'a, doğru cevap verdiğini ama satranç oynamak için halasının yatsı namazını kılmasını bekleyerek sabırlı olmasını ister.

4.4.2.13. Burnum Uzamayınca...

Küçük çocuk neden ödev yapmadığını soran öğretmenine, annesi hasta olduğu için ona yardım ettiği yalanını söyler. Öğretmeni yalan söylediğini fark etmez ve geçmiş olsun der. Çocuk o günden sonra yalan söylemeye devam eder.

Bir gün öğretmenin masasındaki vazo kırılır, kimin yaptığı belli değildir. Çocuk, öğretmenine sevmediği arkadaşı Selma'nın kırdığını söyler. Selma bu yüzden öğretmeninden ceza alır.

Küçük kız defterinde yalan söylemenin kötülüğünü anlatan, hadislerle açıklamalar yazılı bir not bulur, içinde omzumuzdaki meleklerin yalan söylediğimizi gördükleri yazılıdır. Bunu Selma'nın yazdığını hemen anlar.

Din dersinde öğretmen, doğruluk ve yalancılık üzerine konuşur. İnsanın doğru söyleyerek Allah katında doğrulardan yazılacağını anlatır. Çocuk söylediği yalanlardan çok utanır. Selma'ya dönerek Allah katında doğrulardan yazılmak istediğini söyler. Selma hala vaktinin olduğunu söyler, yan yana sokaklarda yürürler.

4.4.2.14. Kapıları Açan Ne?

Çocuklar hep birlikte sokakta oyun oynarken, aralarında durumu en iyi olan ve bunu her fırsatta arkadaşlarına hissettiren Tolga'ya birisi çelme takar ve düşer. Buna çok sinirlenen ve oynadıkları topun sahibi olan Tolga, topuyla kimseyi oynatmayacağını söyler. Bütün çocuklar ceviz ağacının altında canları sıkkin otururlarken Tolga tek başına topuyla oynar.

Pamuk Dede çocukların yanına gelir ve muhabbet etmeye başlarlar. Konuşurken konu cimrilik ve cömertliğe gelir. Hüseyin Tolga'yı göstererek onun cimri olduğunu söyler. Bunun üzerine Pamuk Dede, Hüseyin'inde de kin olduğu ve bunun iyi bir şey olmadığını anlatır.

Pamuk Dede, Tolga'yı da aralarına çağırmasını ister. Bütün çocuklara dört halifeden Hz. Ali'nin cimrilik üzerine söylediği sözleri söyler ve cimrilik hakkında konuşur. Tolga, Pamuk Dede'ye cömertliğin en çok ne zaman işe yarayacağını sorar. Pamuk Dede cömertlik hakkında çocuklara bilgi verir. Cennetin kapısını cömertlerin açacağını söyler.

Hep birlikte meydanda toplanırlar ve herkesin bir şeyler getirdiğini görürler. En çok da Tolga bir şeyler getirmiştir. Herkes getirdiklerini birbirine hediye eder, yüzlerinde bir parlama oluşmuştur.

4.4.2.15. Hiç Bitmeyen O Şarkı

Çocuk trende yolculuk yaparken pencereden buğday başaklarıyla dolu ovaları, kıvrılıp giden ırmağı, balıkları, güneşi, ağaçları izlemektedir. O sırada rüzgârın “Beni anınız ki ben de sizi anayım” dediğini duyar. Rüzgâr bunun yüce kitaptan bir ayet olduğunu fısıldar. Bir kırlangıç “Allah'ı zikrediniz ki, kurtulabilesiniz.” der. Ardından hep bir ağızdan Allah'ı zikrederler, çocuk tabiatın şarkısını dinlerken tren de dışarıdaki koroya eşlik eder. Bir peygamber kuşu gelir ve peygamberin sözünü şarkıya ekler.

Annesinin anlattığı hikâyeyi dinleyen çocuk uykuya dalmak üzeredir. Annesi çocuğun yüzüne bir öpücük kondurur. Çocuk uyumak için pencere tarafına döner, daha önce hiç görmediği kuş ötmektedir.

4.4.3. Devekuşları Plan Yapmaz

Kitap, hikâye kitabı boyutunda ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Sert kapak kullanılmıştır. Kapak resmi, hikâyeler ile uyumludur. Hikâyeler resimlerle iç içe sunulmuştur. Resimler, renkli ve canlı bir şekilde çizilmiştir. Kitabın çizeri, Huban Korman'dır.

H. Salih Zengin, bu kitapta hayal gücüne sıklıkla yer vermiştir. Hikâyenin kahramanları genellikle hayvanlardır. Değer vermek, özgürlük, beraberlik, sabır, çocukça bakabilmek ve hayatı kaçırmadan yaşayabilmek gibi temalar işlenmiştir. Renkler, benzetmeler ve hayal gücüne sık sık yer verilmiştir.

4.4.3.1. Dağa Saklanan Fil

Hikâyede, yalnız ve mutlu yaşayan bir filden bahsedilir. Dağda özgür yaşayan ve bu haliyle çok mutlu olan bir fil anlatılır. Kahramanları fil, kuşlar, ayı ve iki kargadır.

Fil, bir karınca kadar yavaş bir olsaydım nasıl olurdu diye düşünmektedir. Bunları düşünüp mutlu olduğunu ise kimse bilmez. Dağda tek başına yaşar ve hiç sıkılmaz. Doğduğundan beri yanına olan hortumu olmadan yaşayamaz. Varsa yoksa hortumudur. Bazen kuşlar, tilki veya bir ayı geçiyor yanından. Hayat hiç değişmeden devam ediyor. Filin üzerinden geçen iki karga, aşağıda bir tutsak filin yaşadığını konuşurken fil söylediklerini duyar. Fil için ise dağda tutsak olmak ve özgür olmak aynı şeydi. Bir sirkte görülse veya resim yapan bir fil olsa, herkes ona hayretle alkış tutacaktır. Ama o, bilinmeyen bir dağda, tek başına ve mutlu yaşayan bir fildir.

4.4.3.2. Kuş Mezarlığı

Hikâyede, ilginç özelliklere sahip bir çınar ağacı anlatılır. Çınar ağacının değeri bilinmeyip kesilişi anlatılır. Hikâyede; çınar ağacı, toprak, dal, yaprak, tepe, Böğürtlen köyü, orman, çimen, köy, güneş ışığı, kuş sesleri, ardıc ağacı, ay ışığı, sis, tarla, buğday ve gökyüzü gibi doğadan alınmış sözcükler kullanılmıştır. Yazar, diğer kitaplarında da kullandığı mavi, yeşil ve sarı renklerine yer vermiştir. Laboratuvar, deney, dürbün ve teleskop gibi aletlere yer vermiştir.

Küçük bir tepe üzerinde, büyük dallarıyla bir çınar ağacı durmaktadır. Böğürtlen Köyü çocuklarının buluşma yeri de çınar ağacının altıdır. Çınar ağacının hiçbir vakitte gölgesi oluşmaz. Gölgesiz olan çınar ağacının bir diğer özelliği de hiçbir ağaçtan duyulmayan binlerce kuş sesine sahiptir ama dallarında bir tane bile kuş yoktur. Çocuklar çınar ağacının altına gidip kuş seslerini dinlerler. Gün onlar için yirmi dört saatten fazladır. Gece bile çınar ağacının altına gitmeye başlarlar. Köyün yaşlıları ise çocukken çınar ağacının kuşlarını şimdiki çocuklar kadar aramış olsalar da bu durumdan şikâyetçidir. Şehirden doğa bilimi uzmanlarını getirterek ağacı inceletirler. Köye gelen araştırmacılar ağacın etrafını sarar ve kimseyi yaklaştıramaz. Uzun zaman çalışmalar devam eder. Bir gün bir çocuk kaçarak ağacın dallarına tırmanır ve arkadaşlarına kuşların eskisi gibi mutlu olmadıklarını söyler. Köye gelen bilim insanlarından sonra elektrik ve televizyon da gelir. Çocuklar televizyon izlemekten çınar ağacının altına gidemez. Bir de saatleri olur, artık gün onlar için yirmi dört saat olmuştur. Bir gece, çınar ağacının sırrını çözemeyen bilim insanları kimsenin haberi olmadan çınar ağacını keserler. Ertesi sabah, çınar ağacının yanı başında binlerce kuş ölüsü bulunur.

4.4.3.3. Şemsiyeler İçin Bir Masal

Hikâyede bir şemsiyenin hayallerinden bahsedilir. İlahi bakış açıcı ile yazılmıştır. Güneş, yağmur, kar, gibi doğadan alınmış sözcükler ile yazarın sıkça kullandığı yeşil rengine yer verilmiştir.

Güneşli havalarda dışarı çıkması yasak olan şemsiye, yağmurun hayaliyle yaşamaktadır. Şemsiyesini çok seven ve yıllardır değiştirmeyen adam, şemsiyesini hiç yanından ayırmaz. Çoğu zaman yağmurlu havalarda yürümeyi sevdiği için şemsiyesini açmaz, onu sallayarak, gezer, insanlara onunla selam verir.

Büyük bir salonda şemsiyeler ile ilgili bir konferans verilmektedir. Şemsiyelerin hava şartları göz önünde bulundurularak yapılmasını söyleyen uzman, sosyolog, psikolog, meteoroloji uzmanı ve dinleyiciler gürültü içinde konuşur. Adam konferanstan ayrıldıktan sonra şemsiyesinin açılmadığı fark eder ve hemen bir tamirciye götürür. Tamirci, artık bunu değiştirmesini ve yeni model şemsiyelerden almasını söyler. Adam şemsiyesini evin bir kenarına bırakıp uyur, ertesi gün yenisini alacaktır. Ama şemsiye bozulmamıştır, konferansta konuşan adamların şemsiyelerin hayallerinden bahsetmemelerine bozulmuştur. İnsanların hayatından çıkıp gitmeye karar verir.

4.4.3.4. *Bulut Şarkısı*

Hikâyede renk ve şekil değiştiren bir bulutun, etrafındakiler tarafından nasıl karşılandığı anlatılır. Bulut, rüzgâr, güneş, ağaç, gökyüzü, kuş, kırlangıç, kaplumbağa, lahana gibi doğadan alınmış sözcükler ile eflatun, kırmızı, mor, yeşil, sarı, kahverengi ve turuncu renkleri kullanılmıştır. Bilim adamı, teleskop, neon ışıkları, amatör fotoğrafçı, deklanşör ve Tanrı kelimelerini kullanmıştır.

Bulut, rüzgârı gördüğünde şarkısını söyler, çok uzaklarda olduğu için duyamayız. Rüzgâr, eflatun bulutun önünden şaşkınlıkla geçer. Daha önce hiç görmemiştir. Başka bir bulut eflatun buluta dönüp bakar. Ama artık kırmızı bir gardırop olmuştur. Başka bir bulut baktığında mor bir yelkenli olur. Şarkıdan habersiz bir kırlangıç, gökyüzünde yeşil bir heykelinin yapıldığını görür, bulut yeşil bir kırlangıç olmuştur. Bir bilim adamı teleskopundan, sarı bir musluktan beyaz bir su aktığını görür. Bir fotoğrafçı olan biteni renksiz olduğunu fark etmediği makinası ile çeker. Bulut, koşan bir dinozor olur. Bir Kızılderili, sarı bir trenden duman çıktığını görünce Tanrıların mesaj gönderdiğini düşünür. Bir çocuk gökyüzüne bakarken, demliği kahverengi bir kaplumbağaya, altlığı turuncu lahanaya benzeyen bulutu görür. Hiç şaşırmadan el salları ve bulutun rüzgâra söylediği şarkıyı söyler. Sonra da mutfağa gidip demliği kahverengi bir kaplumbağaya, altlığı turuncu lahanaya benzeyen çaydanlıktan kendine çay doldurur. Bulut gülümseyerek küp şeker olur.

4.4.3.5. *Kurbağa Bir Zıplar, İki Zıplar!*

Hikâyede bir çocuk tarafından esir alınıp yarış yapmaya zorlanan bir kurbağa anlatılır. Kurbağa, dere, çimen gibi doğadan alınmış sözcükler kullanılmıştır. Jimnastik, balerin gibi kelimelere yer verilmiştir.

Kurbağa, dere kenarında öterken bir çocuk onu yakalayıp poşetine koyar. Evine götürdüğü kurbağaya bir de “Mırk” ismini verir. Kurbağanın olan bitene karşı fikrini alan yoktur. Sekiz gün sonra yapılacak olan yarışlarda kurbağanın birinci olmasını ister. Bunun için önüne ne gelirse kurbağaya yedirir, parlak örünsün diye üzerine ayakkabı cilası bile sürer.

Yarış zamanı gelmiştir. Kurbağa hızla zıplayarak bitiş çizgisine doğru ilerlemektedir. Çocuklar arkalarından “Hadi zıpla oğlum” diye bağırır. Kurbağa bir

zıplar, iki zıplar sonra durur. O bir kurbağadır ve bu yarıştan çok sıkılmıştır. Canı zıplamak istemez ve çimenlerin arasından zıplaya zıplaya kaybolup gider.

4.4.3.6. Kumruların Hüzünlü Şarkısı

Hikâyede, kumruların birbirlerine bağlılığı anlatılır. Kuş, kumru, aşk, kanat, dal, çeşme, buğday başaklı düz ova, toprak, gökyüzü, bulut, kelebek, avcı, gaga, tüy, güneş, orman gibi doğayla ve kuşlarla ilgili kelimeler kullanılmıştır. Sade, açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.

Kuşlar, aşkı kumrularla açıklayabilir. Kumrular, birbirlerinden ayrı kalmadan, kanatları birbirinin içine düşerek uçarlar. Birbirlerine yapışık gibi uçan iki kumruyu gören diğer kuşlar, gökyüzünde tek bir kumrunun uçtuğunu zanneder. Kumruların yalnız uçmaları alışılmış değildir, bu yüzden şaşırırlar. Dikkatli bakanlar ise iki kumru olduğunu görebilirler. Kumruların bu hallerinin görenler kıskanarak kızarlar. Kumrular, hassas kuşlar oldukları için söylenenlere dayanamazlar.

Erkek kumru o sabah uyandıktan sonra hanımın boynundan öperek, bu sefer ayrı ayrı uçmayı denemek ister. Ayrı ayrı uçmaya başlarlar. Uçabilecekleri her yere uçup, kendilerini göstermelilerdir. Akşam olur, bir patlama sesi duyulur ve kadın kumru bir daha erkek kumrudan haber alamaz. Çaresiz bir şekilde yuvasına döner ve beklemeye başlar. Çok uzaklarda bir avcı, vurduğu erkek kumruyu sevinçle evine götürmektedir. Kadın kumru, ertesi sabah ağaçtan yere düşüp toprağın sessiz bir parçası olur. Çünkü kumrulardan biri ölünce diğeri de ölür.

4.4.3.7. Fincandan Dökülen Deniz

Hikâyede, eski bir fincanın kenarındaki mavi balığın şahit olduğu olaylara karşı duyguları ele alınmıştır. Sade, açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Yüzmek, yüzgeç, deniz, yosun kokusu, dalga, olta, balık ağı, mürekkep balığı gibi kelimelere yer verilmiştir. Gece, gündüz, Güneş ışığı, Ay, yıldızlar, bulut, gökyüzü gibi doğadan alınmış kelimeler kullanılmıştır.

Fincanın kenarında küçük bir mavi balık vardır. Balık oraya çizileli uzun zaman olmuş olacak ki rengi solgun bir maviye dönmüştür. Balığın diğer balıklarla bölüştüğü mutluluk ise yüzmektir. Balığa göre fincanın içinde ve dışında bitmeyen bir deniz vardır. Mavi yüzgeçlerini açarak durmadan yüzer. İnsanlar fincandan ne

içerlerse içsinler içlerini bir serinlik kaplar, balık bu yüzden kendini hiç yalnız hissetmez. Biri fincandan su içmeye kalksa mavi balık neşelenir ve yüzmeye başlar.

Evin büyükbabası bazen fincanla çay içer. Fincanla ilk çay içtiği günü hatırlar. Ona da anneannesine hediye etmiştir mavi balıklı fincanı. Anneannesine de babasından kalmıştır. Fincana sıcak bir çay konulduğunda mavi balık yaz mevsiminin geldiğini düşünür. Çay kaşığını da denize atılmış bir olta zannederek ölümü düşünür ve paniğe kapılır. Poşet çay atıldığında balık ağının atıldığı duygusuna kapılır. Evin küçük çocuğu bardağa kola doldurduğunda gece olduğunu zanner, kolanın üstündeki beyaz kabarcıklar da yıldız gibi gelir. Fincanla süt veya ayran içildiğinde de ay ışığının denize yakınlığını düşünür. Portakal suyu doldurulduğunda ise güneş doğmuştur mavi balık için. Vişne suyu doldurulduğunda, etrafa yayılan boyalardan göremediği mürekkep balığına el sallar. Mavi balık böylece hayata dair her şeyi bilirdi. Bir gün evin insanları yerde fincandan geriye kalan parçalarla karşılaşır. Fincan kırılmıştır ve yerde sadece büyük babanın gördüğü bir şey vardır. Geride sadece mavi balığın olduğu parça kalmıştır, diğer parçalar ortada yoktur. Bir de deniz suyu tadında su birikintisi kalmıştır.

4.4.3.8. Deveküşları Plan Yapmaz

Hikâyede her şeyin planlı olduğu bir ülkede, düzeninin dışına çıkmayan ülke yöneticisi prensin ani ölümü anlatılır. Planlar yaparken hayatın önümüze ne getireceğini bilemeyeceğimiz mesajı verilmek istenmiştir. Sade, açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Benzetmelere ve betimlemelere, edebi bir söylemle yer verilmiştir. Standartlar Ülkesi, yönetici prens, protokol, saray ve dışişleri bakanı gibi politik kelimeler kullanılmıştır.

Standartlar ülkesinde her şey planlı ve programlıdır. Ülkede en önemli şey; plan, program ve düzendir. Ülkeyi yöneten prensin siyah bir defteri vardır. Defteri yanında gezdiren bir de hizmetlisi vardır. Defterin içinde prensin otuz yıllık randevuları yazılıdır. Prens, hizmetlisinin deftere göre yönlendirmeleri ile yaşar. Defterde yazılanın dışına çıkılmaz.

Bir gün hizmetli, vaktinden önce prensin yanına gider ve bir sorun olduğu için erken geldiğini, bir çocuğun prensle görüşmek için saraya geldiğini söyler. Prens sinirlenerek, randevusu olmadığı için çocuğu kabul etmez ve randevu almasını söyler. Az sonra çocuk, balkona uzanan ağaçlara tırmanarak prensin yanına gider.

Canı sıkıldığı için prensle konuşmaya geldiğini söyler. Prens çocuğa, otuz yıl sonrası için randevu verir ama çocuğun gitmeye niyeti yoktur. Prensın planları aksamaktadır. Çocuk prensle bu şekilde yaşamının sıkıcı olduğunu söyler ve rüyalarında ne gördüğünün de defterde yazıp yazmadığını sorar. Prensle göre düzen olan şey, çocuğa göre can sıkıntısıdır. Prens sinirlenmektedir ama çocuk konuşmaya devam eder. Prens ile yürüyüşe çıkmak ister ama prens, defterinde böyle bir şey yazmadığını ve uyku saatinin geldiğini söyler. Ancak pazar günü yürüyüş yapabileceğini, planının bu şekilde olduğunu söyler. Çocuk, pazar günü yağmur yağarsa ne olacağını sorunca prens sinirlenerek kendisini meşgul ettiğini söyler. Uykudan sonra bir ülkenin dışişleri bakanıyla görüşecektir. Çocuk, devekuşu ticareti yapan ülkenin dışişleri bakanı ile mi görüşeceğini sorar. Prens şaşırarak bunu nerden bildiğini sorunca çocuk bunun bir öneminin olmadığını söyleyerek devekuşlarının çok hızlı koştuklarını ve koşarken siren yutmuş ambulansa benzediklerini anlatır. Fakat prensin defterinde yazmadığı için böyle bir bilgiye ihtiyacı yoktur.

Prens çocuğa otuz yıl sonrası için randevu verir ama çocuk buna söz veremeyeceğini, prensin de söz vermemesi gerektiğini söyleyerek gider. Uyku vaktinin on iki dakika geçtiğini gören prens, hemen uykuya dalar. Yetiştirilmesi gereken bir randevusu vardır ama randevusuna yetişemeyecek bir uykuya dalmıştır. Çünkü ölmüştür ve derin uykusunda siren yutmuş devekuşlarını görür. Gerçekten ambulansa benziyorlardır.

4.4.3.9. Dikkat Tren Var!

Hikâyede özgür bir trenin yolculuğu anlatılır. Sade, açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Tren, vagon, lokomotif, demiryolu, ray, tekerlek, düdük, hangar, istasyon, kara taşıtları, uçak ve gemi gibi konu ile uyumlu kelimelere yer verilmiştir. Buğday tarlaları, dağ, tepe, gökyüzü, toprak, dere gibi doğadan alınmış kelimeler ile zürafa, yılan, devekuşu gibi hayvanlara yer verilmiştir. Sarı, yeşil, kırmızı, patlıcan moru renkleri kullanılmıştır.

Kırmızı lokomotifli ve dört tane sarı vagonu olan tren, uzun zaman çalıştırıldıktan sonra bir köşeye bırakılmıştır. Bu duruma canı sıkılan tren, tekerleksiz bir şekilde ve raylardan bağımsız olarak istasyondan kaçır. Artık özgürdür, canı nereye isterse oraya gider. Dağlardan, derelerden, topraktan geçer. Bazen kendisine merakla bakan hayvanlarla karşılaşır ve düdüğüyle onları

selamlayarak devam eder. Bazen de vagonuna konmak isteyen kuşlarla karşılaşır. Bazen de vagonuna bir devekuşu bindirir.

Devekuşuna özgürlüğünü ve yolculuğunu anlatır ama devekuşu iki yumurtalı menemenden oluşan hep aynı cümleyi kurar. Bir tepede inmek ister ve gider. Tren yolculuğuna devam eder. Kara taşıtlarının, uçakların, gemilerin olduğu bir şehre gelmiştir ama burası onun için tehlikelidir. Şehrin kenarından düdük çalarak yoluma devam eder.

4.4.3.10. Kanatları Kapanmayan Kelebekler

Hikâyede, kelebek koleksiyoncusu bir adamın sabırsızlığı anlatılır. Kelebek Vadisi, ipekten kanatlar, kanat çırpma gibi konu ile uyumlu kelimeler kullanılmıştır. Doğadan alınmış kelimeler ve mavi, kahverengi, kırmızı renklerine yer verilmiştir.

Kelebek koleksiyoncusu bir adam, Kelebek Vadisi denilen yeri duyunca hemen gitmek ister. Çocukluğundan beri dünyanın en güzel kelebeklerini koleksiyonuna katmak istemiştir. Hayatındaki her şey kelebeklerle ilgilidir. Sonunda kelebeklerle ilgilenen bir bilim adamı olmuştur. Evinde binlerce kelebek bulunur. Herkes adamın evinden “ölü kelebekler evi” olarak bahseder.

Kelebek koleksiyoncusu Kelebekler Vadisi denilen yere gitmek için yola çıkar. Uzun bir yolculuktan sonra vadiye vardığında gece olmuştur. Adam kelebekleri çok merak ettiğinden, bir ısıldak yakarak ışığa gelecek kelebekleri bekler. Bir tane kelebek gelir ama geldiği anda ısıldağın aküsü biter ve söner. Adamın gözü dönmüştür. Etraftan çalı çırpı toplayarak büyük bir ateş yakar. Ateşe gelecek kelebekleri beklerken bir tane kelebek gelir, ateşin etrafında döndükten sonra kendisini alevlerin içine bırakır. Peşinden yüzlerce kelebek alevlere düşmeye başlar. Adam, o gece koleksiyonuna binlerce yanmış kelebek katar.

4.4.4. Bir Miyav İki Hav Hav

Kitap, hikaye kitabı boyutunda ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Sert kapak kullanılmıştır. Kapak resmi, hikâyeler ile uyumludur. Hikâyeler resimlerle iç içe sunulmuştur. Resimler, renkli ve canlı bir şekilde çizilen hayvan motiflerinden oluşmaktadır. Kitabın çizeri, Cem Kızıltuğ’dur.

H. Salih Zengin, ‘Bir Miyav İki Hav Hav’ adlı eseri ile çocuklara hayvanları tanıtmaya çalışmıştır. Yazar, çocuklar ile hayvanlar arasında gizli bir dil olduğunu söyleyerek bu dili hatırlatmak gerektiğini söylemiştir. Kitabın içinde yirmi iki hikâye bulunmaktadır. Her bir hikâyede bir hayvan anlatılmıştır. Tanıtılan hayvanla birlikte; o hayvana ait atasözleri, deyimler, hikâyeler, şarkılar ve tekerlememelere sıkça yer verilmiştir. Yer yer dini motiflere yer verilmiştir. Renklerden sıklıkla yararlanılmıştır. Hikâyelerin kahramanları hayvanlardır.

4.4.4.1. Karınca Kararınca...

Karıncalar, dünyanın en sessiz ve en çalışkan hayvanlarıdır. Yer altındaki evlerine kendilerinin on katı yiyecekler taşırlar. Yiyeceklerini alın teri ile kazanırlar. Ağustos böceklerinin durumuna düşmemek için kışın kendilerine yetecek kadar yiyecek taşırlar. Bazen de atlıkarıncaların önden giderek keşfettiği evlere girip yiyecek toplarlar.

Hikâyenin sonunda karıncaların iyi hayvanlar olduğu, onların sevilmesi gerektiği anlatılır. Hz. Süleyman’ın savaşa giderken karıncalar için yolunu değiştirmesi ve karıncanın Hac’ca gitmek için yola çıkması örnek verilir. Ezop masallarından “Ağustos Böceği ile Karınca” masalına atıfta bulunulmuştur.

4.4.4.2. Gıt Gıt Gıdaaak!

Tavuklar ülkeleri neresi olursa olsun “Gıt Gıt Gıdaaak!” diye bağırın hayvanlardır. Bir de “Gıt Gıt Gıdaaak! Yumurtam sıcak, inanmazsan gel de bak!” diye dünyaca ünlü bir marşları vardır. Tavukların yavrularına cıvciv denir. Cıvcivler sarı, beyaz veya siyah renkte olurlar ve “Cikcik” diye konuşurlar. Erkek olanlara da horoz denir.

Hikâyede tavuklar, bazen yiyecek olarak örneklendirilmiştir. Yumurtanın hangi hallerde yenildiği ve yerken oynanan oyunlar anlatılmıştır. Hikâyenin sonunda da tavukların sevilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

4.4.4.3. Tin Tin Tilki

Tilkiler kurnaz hayvanlardır. Böcek, yılan, salyangoz, fare ve meyve gibi şeyler yeseler de çok acıktıklarında tavukların kümeslerine saldırırlar. Tavukları yemeseler bile, kümesteki bütün tavukları öldürürler. Kurnaz oldukları için arkalarında görgü tanığı bırakmak istemezler. Tilkilerin gözlerinin çekikliği, kemerli kaşları ve sivri burunları de onları sinsî görünüşlü yapar. Yoksa kurt kadar akılları

yoktur ve karganın peynirini bir oyunda alması karganın aptallığıdır. Tilkilerin kızıl olanları dışında, kutuplarda yaşayanları mavi ve beyazdır.

Hikâyede tilkilerin kurnazlıkları ile ilgili söylenen atasözleri kullanılmıştır. Ezop masallarından “Karga ile Tilki” masalına atıfta bulunulmuştur.

4.4.4.4. Evinden Bacaklı Kaplumbağa

Kaplumbağalar evlerini sırtlarında taşıyan ve tehlike anında hızlı bir şekilde kabuğunun içine girebilen hayvanlardır. Kaplumbağaların sırtlarında daha önce böyle bir kabuk yoktur. Bir gün hafif şiddetli bir deprem olur ve o sırada anne kaplumbağanın sırtına bir kaya parçası düşer. Kaya parçası, annenin sırtına yapışmıştır ve anne kaplumbağa bu şekilde yaşamaya devam eder. Daha sonra anne kaplumbağadan doğan yavrular ve o yavrulardan doğan diğerleri de sırtlarında sert kabuklu ve kambur olarak doğar. Kaplumbağaların bir ismi de “tosbağa”dır. Bazı türleri denizde, bazıları karada, bazıları da hem denizde hem karada yaşar.

Hikâyede La Fontaine masallarından “Tavşan ile Kaplumbağa” masalına atıfta bulunulmuştur. Kaplumbağaların sürünge hayvanlar grubuna dâhil olduğu bilgisi verilmiştir.

4.4.4.5. Federasyon İyi, Havuç ve Tavşanlar Peki

Tavşanlar, dört ayaklı ve uzun kulaklı hayvanlardır. Uzun kulakları sayesinde sesleri çok iyi duyarlar. Yürümek yerine hoplayıp zıplamayı tercih ederler. Tavşanlar büyüyüp ihtiyar olduklarında da kanguru kursuna yazılarak kanguru olurlar. Tavşan için havuç çok önemlidir. “Tavşanlar ve Havuçlar Federasyonu” adında kurdukları federasyona katılmanın ilk şartı, gözlük takmamak ve havuç yemektir.

Hikâyede tavşanlar ile ilgili söylenmiş atasözlerine sıkça yer verilmiştir.

4.4.4.6. Bir Oltanın İki Ucu

Balıklar kulakları ve ayakları olmayan, suda yaşayan hayvanlardır. En meşhurları hamsi, alabalık, sazan ve uskumrudur. En savaşçıları kılıç balıkları, en ustaları çekiç balığıdır. Deniz korsanlığını ilk başlatan balıklardır. Kafalarına kullanılıp denize atılan çorapları geçirerek batan gemilerin hazinelerini soyarlar. Çorapların kokusu da “balık baştan kokar” lafının icat edilmesini sağlamıştır. Denize

düşen köpekler eğitim alarak köpek balığı olarak denizde göreve başlar. Kedi balığı ve deniz kızı da aynı şekilde görevlendirilmiştir.

Hikâyenin sonunda balığın yiyecek olarak değerlendirilmesi yapılmıştır. Balıkların iyi hayvanlar oldukları söylenerek onların sevlmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Hikâyede sıkça, balıklarla ilgili atasözlerine ve hikâyeleşmiş açıklamalarına yer verilmiştir.

4.4.4.7. Pisi Pisi Miyav Kedi

Kediler, dört ayaklıdır ve ayaklarının altındaki mıknaş sayesinde hep dört ayakları üzerine düşerler. “Miyav” diyerek konuşan kediler, nereye bırakılırsa bırakılsın yemek verilen eve geri dönebilirler. Angora kedisi diye bilinen Ankara kedisi ve Van kedisi gibi türleri vardır. Kediler, kendilerine yemek verenlere köle olmadıkları için nankör ilan edilmiştir. Kedilerin hiç hoşlanmadığı şey ve çocukların çok hoşlandığı şey ise, kedilerin kuyruklarına teneke kutu bağlanmasıdır.

Hikâyede kedilerle ilgili atasözlerine sıkça yer verilmiştir. Sonunda kedilerin iyi hayvanlar olduğu ve kedileri sevmek gerektiği vurgulanmıştır.

4.4.4.8. Kıtır Kıtır Fare

Fareler; dört ayaklı, çıktığı deliğin nerde olduğu bilinmeyen ve en çok kedilerden korkan hayvanlardır. Kedilerden korkuları, “Fareli Köyün Kavalcısı” isimli hikâyeden sonra oluşmuştur. Fareleri peşine takarak gezen kavalcı, kedilerin olduğu şehre girer. Fareler çok acıttıkları için kedilerin evlerini basarak kendilerine ziyafet çekerler. O günden sonra kediler “Uluslararası Kedi Komitesi’nde aldıkları kararla farelere düşman olurlar. İnsanlar da kedilerin yanında yer alarak fareleri yok etmeye çalışırlar. Farelerin diğer adı da sıçandır. Tarla faresi ve şehir faresi olan türleri de vardır. Bir de “Miki Fare” vardır ki daha çok batılı bir insan gibi düşünüp hareket eder. Bu yüzden diğer fareler onu kendilerinden kabul etmezler.

Hikâyede fareler ile ilgili atasözlerine sıkça yer verilmiştir. Fareli Köyün Kavalcısı masalına atıf yapılmış ve masal yeniden kurgulanarak farklı bir şekilde anlatılmıştır. Walt Disney tarafından yaratılan karikatürlü karakter “Miki Fare”ye atıfta bulunulmuştur.

4.4.4.9. *Hav Hav Köpek*

Köpekler, dört ayaklı ve ulusal dilleri “hav hav” olan hayvanlardır. Kangal, çoban köpeği, kurt köpeği gibi türleri vardır. Kuduz köpek, aç köpek ve av köpeği diye tabir edilen köpekler de vardır. Bir de evcil köpek ya da süs köpeği denilen köpekler vardır ki diğer köpeklere göre daha naziktirler ve “hev hev” diye konuşurlar. Japonların ürettiği, icat yapan köpeklere de bilgisayar köpekleri adı verilir. Polis köpekleri ise sürekli hırsız yakalamak, uyuşturucu koklamak gibi işlerle uğraşır. Köpeklerin bir diğer adı da “it”tir.

Hikâyede köpeklerin isimleri mizahi bir şekilde açıklanmıştır. Köpeklerle ilgili atasözlerine sıkça yer verilmiş, tekerleme kullanılmıştır.

4.4.4.10. *Horoz Şekeri*

Sabahları vakitli vakitsiz bağırarak iki ayaklılara horoz denir. Kurmalı olanlara da horozlu saat denir. Horozlar aslında çok eskiden uykucu hayvanlardır. Hor hor uyudukları için horoz ismini alırlar. O zamanlarda sabahları uyandırma işi tavuklara aittir. “Gıdaak” diye bağırarak “kalk” demek isterler. Daha sonra yapılan genel seçimlerde aslanlar iktidara geçmiş, horozları “Sabahtan Sorumlu Devlet Bakanlığı”na getirince tavukların görevini horozlar alır. Vakitsiz öten horozun başı kesilir sözü ise bakanlığın aldığı kanun hükmündeki kararnamedir. Horozlar çok kavgacı hayvanlar oldukları için horoz güreşleri yaparlar. Eskiden horoz şekerleri de vardı.

Hikâyede horozlarla ilgili atasözlerine sıkça yer verilmiştir. Horozlar hakkında bilgiler, mizahi bir şekilde hikâyeleştirilerek anlatılmıştır.

4.4.4.11. *Pırasa ve Yarasa*

Yarasalar, gündüz uyuyup gece kanat çırpıp hayvanlardır. Bazıları meyve, böcek, kuş, kertenkele, balık gibi şeyler yerken vampir yarasalar uyuyan bir hayvanın derisine yara açarak akan kanı emerler. Herkes uyuduktan sonra gecenin derinliğinde uçmaya başlayan yarasalar romantik hayvanlardır. Bazen bir dala konup baş aşağı sarkarlar ve tekerleme söylerler. Yarasaların gözleri görmez ama çok iyi işiten kulakları sayesinde çok hızlı bir şekilde yollarını bulurlar.

Hikâyede yarasalar, mizahi bir bakış açısı ile anlatılmıştır. Atasözlerine sıkça yer verilmiştir. “Dal sarkar kartal kalkar, kartal kalkar dal sarkar” tekerlemesi yarasaya uyarlanmıştır.

4.4.4.12. Eşek Pijama Giyerse!..

Eşekler dört bacaklıdır ve alfabedeki “a” ve “i” harflerinden başka harf bilmezler. Hayvan aleminin en cahilleridir. Çok inatçı hayvanlardır. Kanat takanlarına eşek arısı denir. En meşhur eşek ise Nasreddin Hoca’nın ters bindiği eşektir. Eşeklerin küçüklerine sıpa denir. Pijama giyen eşeklere ize zebra denir.

Hikâyede eşekler ile ilgili bilgiler mizahi bir şekilde hikâyeleştirilmiştir. Atasözleri ve deyimlere sıkça yer verilmiş ve mizahi bir şekilde açıklamaları yapılmıştır. Nasreddin Hoca’nın eşeğe ters bindiği fıkraya atıfta bulunulmuştur. Argo “eşşoğluşek” kelimesine yer verilmiştir.

4.4.4.13. Mee Mee Koyun

Koyunlar pamuk gibi tüyleri olan ve “Mee” diye konuşmaktan başka bir şey bilmeyen hayvanlardır. Koyunlar felsefe düşkünü oldukları için aslında “Ne?” demek isterler. Bir diğer özellikleri de soğuk havalarda dip dibe girip kurultay toplantısı yapmalarıdır. Akkoyunlar ve Karakoyunlar Devleti’ni kuranlar bu kurnaz hayvanlardır. Koyunların en büyük düşmanları kurtlardır. En iyi anlaştıkları kişi ise, müziğe düşkün olan koyunlara kaval çalan çobanlardır. Merinos koyunu ve kıvırcık koyun türleri vardır. Koyunların yavrularına kuzu denir. Uyumak isteyen insanlar bazen yatakta koyun sayarlar.

Hikâyede koyunlar, mizahi bir şekilde hikâyeleştirilmiştir. Atasözleri ve deyimlere sıkça yer verilerek mizahi açıklamalar yapılmıştır. Koyunların iyi hayvanlar olduğu ve sevimleri gerektiği söylenmiştir.

4.4.4.14. Deve Misin, Kuş Musun?

Develerin deve, kuşların kuş olduğu zamanlarda bir köpek ile bir kurt, yalnızca kendi kendileri olmaktan sıkılıp kurt köpeği olmaya karar verirler. O günden sonra develer ve kuşlar da kendi aralarında anlaşır değişmeye başlarlar. Deve kuşları çok hızlı koşan hayvanlardır. Düşmanla karşılaştıklarında ise kafalarını kuma gömerler. Çünkü deve kuşlarının duyma yetenekleri çok hassastır ve kafaları toprağın içindeyken daha rahat duyarlar.

Hikâyede deve kuşlarının isminden yola çıkılarak özellikleri mizahi bir şekilde anlatılmıştır. Atasözlerine ve deyimlere sıkça yer verilmiştir. Deve kuşları ile ilgili bir de fıkra anlatılmıştır.

4.4.4.15. *Lak Lak Leylek!..*

Leylekler uzun gagalı ve iki ayaklı hayvanlardır. Parasızlıktan evlerin çatılarında otururlar ve çok yalan söylediklerinden gagaları uzundur. Yalan söylemeyi ise Hacca gittiklerinde bırakırlar. Mekke'nin üzerinden geçerken hacı leylek olurlar. Leylekler yaşadıkları evlerin baca kiralarnı veremedikleri için sık sık yer değıştirirler. Bunu görenler de leyleklerin göç ettiklerini söyler. Leyleklerin en ilginç özelliklerinden biri de mafya olmalarıdır. Ülkeler arası bebek ticareti yaparak anne ve babalara bebeklerini getirirler.

Hikâyede leyleklerin özellikle mizahi bir şekilde anlatılmıştır. Atasözü ve deyimlere sıkça yer verilerek mizahi bir açıklama yapılmıştır. Leyleklerle ilgili tekerlemelere yer verilmiştir. “Tilki ile Leylek” masalından alıntı yapılmıştır.

4.4.4.16. *Oku Bakiim: Ayı*

Ayılar güçlü ve vahşı hayvanlardır. Ayıdan korunmak için ya dayı demek gerekir ya da yere yatıp ölü taklidi yapılmalıdır. Armudun iyisini yiyen ayıların en sevdiği diğey şey de baldır. Bir de uyumayı çok severler. Kışın yattıkları uykudan ancak ilkbaharda kalkarlar. Armudun iyisini yiyip kürklerinin altına girince uyanmak zor olur. Ayıların kürkleri çok değeyli olduğı için avcılar tarafından öldürölürler. Bu yüzden nesilleri tükenmektedir. Ayıların arılarla tek ortak özelliğı bal sevmeleridir ama bazen “r” harfini söyleyemeyenler arıya ayı diyebilir. Astronot olan ayılara da büyük ayı ve küçük ayı denir.

Hikâyede arılar, mizahi bir şekilde anlatılmıştır. Atasözü ve deyimlere sıkça yer verilerek mizahi bir açıklama yapılmıştır.

4.4.4.17. *Karanfilin İçindeki Fil*

Filler, bir buçuk metrelik hortumu, yedi metrelik boyu, altı buçuk tonluk ağırlığı ve iki metrelik dişleri olan dört ayaklı bir hayvandır filler önceden bu görünüşte değildir. Bir filin sınıfta çok konuştugu için öğretmeni tarafından kulakları çekilince, bütün fillerin kulakları uzamaya başlar. Bu kulaklar sayesinde filler iyi duymaya ve duydukları sayesinde dedikodu yapmaya başlar. Dedikodunun peşinden yalanlar de gelince fillerin pinokyo gibi burunları uzamaya ve dişleri büyümeye başlar. Evcilleştirilen filler insanları taşıyıp onlara yardım eder. Bazı insanlar ise dişleri için filleri öldürölürler. Bayan olan fillere nafilye, fil sürüsüne kafilie, yoksul olana sefil, güvenilir olana kefil denir. Fillerin en sevdiği çiçeğinin adı da karanfildir.

Filler ölecekleri zaman bir karanfilin yanına uzanırlar. Bu yüzden her karanfilin içinde bir fil gizlidir.

Hikâyede fillerin dış görünüşleri mizahi bir bakış açısıyla anlatılmıştır. Bazı kelimelerin içinde bulunan “fil” hecesinden yola çıkılarak kelimelerin anlamları değiştirilmiştir. Pinokyo adlı masala atıfta bulunulmuştur.

4.4.4.18. Yok Deve!

Develerin ilk ataları bir yarış düzenleyerek Sahra Çölü’nü geçmeye çalışırlar. Kazanana altın bir nal hediye edilecektir. Yarış için dünyadaki bütün develer toplanır. Eskiden yeşil otlarla örtülü olan Sahra Çölü, develerin yarışından sonra otların ezilmesiyle çöl haline gelir. Yarış esnasında gökten meteor taşı yağar ve develerin sırtlarına denk gelir. Sırtlarının tam ortasına düşen meteorlar, develerin sırtında iki kambur oluşturur. Bu develere iki hörgüçlü deve denir. Sırtlarına iki meteor düşen develerin ise ön ve arka kısımları içine çökerek tek bir kamburları oluşur. Bu develere de tek hörgüçlü deve denir. Tek hörgüçlü develerin diğer adı de hecin devesidir, hacı devesi de denilebilir. Hecin develerinin ön ve arka kısımları kaybolduğundan diğer develere göre daha hızlı koşarlar. Çölde yaşamaların bir sebebi, kaybettikleri kısımları bulmak; diğer sebebi de yarış esnasında kaybolan altın nalı bulmaktır. Sırtlarına meteor düşmeyen develere ise lama denir. Lamalar diğer develere benzemedikleri için sinirlenmiştir bu yüzden herkese tükürebilirler. Topuk tabanlılar olarak bilinen develer hörgüçleri sayesinde altı gün susuz yaşayabilirler. Develerin kanatlı olanlarına deve kuşu denir. Develerin en sevdiği ot deve dikenidir. Bir de devetabanı vardır ama konuyla ilgisi yoktur.

Hikâyede deve ile ilgili bilgiler mizahi bir şekilde anlatılmıştır. Atasözleri ve deyimlere yer verilmiş ve mizahi bir şekilde açıklamaları yapılmıştır. İçinde “deve” kelimesi geçen kelimeler kullanılarak konuya uyarlanmıştır. “Leyla ile Mecnun” hikâyesine atıfta bulunulmuştur.

4.4.4.19. Deve Kulaklı, Somun Ayaklı Penguenler

Deve kulaklı, somun ayaklı penguenlerin ayaklarının altında muz kabuğu vardır. Bu yüzden düşmemek için paytak paytak yürürler. İki ayakları, güçlü ve kısa kanatları ile de dünyanın en iyi yüzücüleridir. Bütün gün deniz kenarında oturarak kendilerini kurtaracak beyaz gemili beyaz prens pengueni beklerler. Hepsi birbirine

benzediği için her şeyden şüphe edebilirler. İşlenen bir suçun kime ait olduğunu bulmak imkânsızdır.

Hikâyede penguenler hakkında eğlendirici bilgiler mizahlaştırılarak anlatılmıştır. Atasözleri, deyimler ve ikilemelerden yararlanılmıştır.

4.4.4.20. İçimizden Geçip Giden Atlar

Artık atlar sadece at yarışlarında koşar. Arap atı, Safkan İngiliz atı, Tennessee gezinti atı ve Midilliler artık bahis üzerine koşturur. Atların yavrularına tay veya kısarak denir. Arabası olan atlara at arabası, atları olan karıncalara atlı karınca denir. At sineği, atbalığı ve atkestanesi de bir başka türlerdir. Erkek atlara bayat, insana yaşam gücü verenlere bayat, iyi koşamayan atlara vasat, taksi kılığına girenlere murat, ders kılığında dolaşanlar edebiyat denir.

Hikâyede at ile ilgili atasözleri ve deyimler sıkça kullanılarak mizahi açıklamaları ile anlatılmıştır. İçinde “at” hecesi geçen kelimeler, eğlenceli bir şekilde yorumlanmıştır.

4.4.4.21. Anlayana Sinek

Uzun zaman önce sinekler çok uyuyan ve mizgin hayvanlardır. Bir gün uyku sineklere sormadan kaçıp gider ve bir adamın gözlerine yerleşir. Adam uyurken sinekler gidip uykularını almaya çalışırlar. Adam vermek istemez ve havluyla sinekleri kovalar. O günden beri sinekler insanlardan uykularını geri isterler. Sineklerin en yakın dostları da ineklerdir. İneklerle yakınlıklarının bir nedeni “s” harfi, bir nedeni de aralarındaki gizli antlaşmadır. İnekler süt yapar, süttten yoğurt elde edilir, yoğurdu yiyen insanlar uyur ve sinekler de uykularını alabilme fırsatı yakalar. İneklerle bu antlaşmayı yapan at sineğidir. Sineklerin sivri zekâlılarına sivrisinek denir. Bu sineklerin metodu, direkt olarak insanlara saldırmaktır. Sineklerin herkesten gizli tuttıkları meclise de “Sinek Meclisi” denir.

Hikâyede sineklerin uyku esnasında insanları rahatsız etmeleri, eğlendirici bir kurgulama ile anlatılmıştır. Atasözleri ve deyimlere sıkça yer verilmiştir. İçinde “sinek” geçen kelimelere özgün ve komik açıklamalar getirilmiştir. Red Kit adlı çizgi roman kahramanlarından Dalton’a atıfta bulunulmuştur.

4.4.4.22. Kelebek Öpücüğü

Tırtıllar kozalarına çekildikten üç hafta sonra kelebek olarak dünyaya gelirler. Kelebeklerin sadece o zaman evleri olur bir daha da olmaz. Kelebeklerin ömürleri de kendileri gibi narindir. Hemen biter, bu yüzden evleri yoktur. Kelebekler hep gülümseyen hayvanlardır, daldan dala zıplayıp dururlar. Onlara bakınca etrafımızda melekler olduğunu anlar, görmediğimiz şeyleri görürüz.

Hikâyede kelebeklerle ilgili bir tekerlemeye yer verilmiştir. Allah ve melek gibi dini terimler ve doğadan alınmış kelimeler sıkça kullanılmıştır. Hezarfen Çelebi ve Süpermen karakterlerine atıfta bulunulmuştur.

4.4.5. Dede Korkut Hikâyeleri (Hikâye)

Dede Korkut Hikâyeleri, 12, 13 ve 14. yüzyıla ait olduğu bilinen, Oğuz Boylarının kahramanlıklarını anlatan on iki hikâyeden oluşmaktadır. Türk Edebiyatının, destan döneminden halk hikâyeciliğine geçiş döneminin en önemli eserlerindendir. Hikâyeler, destansı bir özellik taşır. Türklerin İslamiyet ile tanışma sürecine denk geldiği için dini motiflere de sıkça rastlanır. Türklerin; insana, doğaya ve Tanrı'ya bakışını gözler önüne sererken hala sürdürülen örf ve adetlerin temelini oluşturur. Şiir ve düz yazının bir arada olduğu hikâyeler, değerler eğitimi açısından zengin terbiye kuralları barındırır.

H. Salih Zengin, bu hikâyeleri günümüz çocuklarının anlayabileceği bir şekilde sadeleştirerek yerli, milli ve evrensel nitelikleri de olan kahramanları çocuklara tanıtmak ve sevdirmek istemiştir. Hikâyelerde yer alan şiddet içerikli sahne ve dil kullanımını yumuşatarak çocuğa göre sunmuştur. Bunu yaparken de asıl metinlere sadık kalmıştır. Ortaya, bugünün Türkçesiyle yazılmış ama o dönemin ruhunu yansıtan hikâyeler çıkmıştır.

Kitap, hikâye kitabı boyutunda ve ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Sert kapak kullanılmıştır. Kapak resmi renkli ve kitabın içeriği ile uyumludur. Kitapta sekiz hikâye yer almaktadır. Hikâyeler, renkli resimlerle iç içe sunulmuştur. Kitabın çizeri, Mert Tugen'dir.

4.4.5.1. Dirse Han Oğlu Boğaç Han

Bayındır Han, hükmettiği halkına her sene şenlik düzenler. Şenlikte üç çadır kurulur. Ak çadırda oğlan çocuğu olanlar, kızıl çadırda kız çocuğu olanlar, kara çadırda ise hiç çocuğu olmayanlar konuk olarak ağırlanacaktır. Bahadır Han: "Oğlu kızı olmayanı Tanrı hor görmüştür, biz de hor görürüz, böyle bilinsin." demiştir.

Şölene katılan Dirse Han'ın oğlu da kızı da yoktur. Dirse Han'ı kara çadırdaki konuk ederler. Bu duruma kahırlanan Dirse Han, yanında getirdiği adamlarıyla birlikte kalkar ve gidip hanımına hesap sorar. Hanımı Dirse Han'a öğüt verir ve büyük bir ziyafet düzenlerler. Dirse Han, insanlara yardım eder, hayır dualarını alır. O günden sonra bir oğlan çocukları olur.

Oğlan on beş yaşına gelince Bayındır Han'ın ordusuna katılır. Bayındır Han'ın bir boğası bir de buğrası vardır. Bayındır Han ikisini güreştirip izler. Bir gün boğayı çıkarıp meydana getirdiler. Dirse Han'ın oğlu üç arkadaşıyla meydana aşıklar oynuyordur. Boğayı bırakıp oğlanlara kaç derler. Herkes kaçar, Dirse Han'ın oğlu kalıp boğayla savaşıyor ve boğayı öldürür. Herkes başına toplanıp “Yaşla!” der. Dede Korkut gelip oğlana Boğaç ismini verir. Babasından beylik isteyip taht verdirir. Dirse Han'ın kırk yiğidi bu durumu kıskanır. Dirse Han'a oğlunu çekiştirip öldürtmek isterler. Dirse Han kırk yiğidin sözünü dinler. Bir av düzenlenir ve Dirse Han kırk yiğidin yaptığı oyunlarla oğlunu vurur. Oğlunu av meydanında bırakıp kırk yiğitle beraber eve döner. Hanımı, oğluna ilk avından dönüşü için yemek düzenlemiştir, kırk ince belli kız çağırıştır. Dirse Han'ı yalnız görünce ağıt yakarak hesap sorar. Dirse Han cevap veremez, kırk yiğit de oğlanın yaşadığını ama av meydanında olduğunu, bir gün döneceğini söyler. Hanım bunu duyunca kırk ince belli kızı da alıp oğlunu aramaya gider. Kara kuzgunun dolaştığı yere gider. Oğlu orada yatmaktadır, iki köpeği de kuzgunu ve kargayı uzaklaştırmıştır. Oğlan orada yığılınca boz atlı Hızır yetişmiş, yarasını sıvazlamıştır. Hızır: “Korkma oğlan, sana bu yaradan ölüm yoktur. Dağ çiçeğiyle ananın sütü senin yarana merhemdir.” demiştir. Oğlanın anası oğlunu yerde kanlar içinde görünce başına gider, feryat eder. Oğlan anasının sesini duyunca uyanır, Hızır'ın söylediklerini anlatır. Anası oğlana sütünü verir, kızlar dağlardan çiçek toplar. Oğlanı herkesten gizleyip iyileştirirler. Bunu duyan kırk yiğit korkup Dirse Han'ı kaçar, sürükleyerek düşman eline götürmeye kalkar. Dirse Han'ın hanımı olanları oğluna anlatır, babasını kurtarmasını ister. Oğlan kırk yiğidin peşine düşer. Kendisini tanımayan babasına yaşadığını anlatır, kırk yiğitle savaşır babasını kurtarır. Hanlar Hanı Bayındır Han oğlana beylik ve taht verir. Dede Korkut boy boylar, soy soylar, dua eder.

4.4.5.2. Kam Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek

Bayındır Han bir sohbet düzenler ve bütün Oğuz beylerini çağırır. Büre Bey, Sohbete gelen oğlanları görünce kendisinin oğlunun olmadığına üzülür. Bütün Oğuz

beyleri el açıp dua eder, Büre Bey'e bir oğul, Bican Bey'e de bir kız evlat isterler. Duaları kabul olursa Bican Bey kızını Büre Bey'in oğluna verecektir, beşik kertme yavuklu olacaklardır. Beylerin duaları kabul olur. Büre Bey'in oğlu doğunca, Büre Bey bezirgânlarını hediye getirmeleri için yollar. O sırada oğlan büyür, on beş yaşına gelir. İsim almak için kan dökmesi gerekmektedir, oğlan da atlanır ve ava çıkar. Bezirgânlar İstanbul'a kadar gider, hediyeler alır, beye vermek için geri döner. Dönüş yolunda kâfirler saldırır, bir kişi yakalanır bir kişi de kaçıp Oğuz'a gelir. Bir söğüdün altında bey oğlunu bulur ama bunun kendi beylerinin oğlu olduğunu bilmez, oğlandan yardım ister. Oğlan; kâfirlerle savaşır, malları kurtarır, bezirgânları gidecekleri yere gönderir. Bezirgânların kendisine hediye getirdiklerini anlar ama onlara söylemez. Babasının yanına giderek bekler. Bezirgânlar Büre Bey'in çadırına girince oğlanı tanıyıp elini öperler. Büre Bey'den önce oğlanın elini öpmeleri, Büre Bey'i kızdırsa da olanları duyunca Dede Korkut'u çağırır ve oğluna isim ister. Dede Korkut oğlana Bamsı Beyrek adını verir.

Bamsı Beyrek ava çıkar. Peşine takılan geyikten kaçarken kırmızı bir çadırın önüne gelir. Geyiği orada vurunca çadırdaki hanımlar kendilerine gösteriş yaptığını düşünerek pay ister. Bamsı Beyrek kendisini tanıtır ve geyiği verir, çadırın kime ait olduğunu sorar. Çadırda Bican Bey'in kızı Banu Çiçek kaldığını öğrenir. Banu Çiçek, beyi yanına çağırır. Birlikte ava çıkarlar, ok atarlar. Bamsı Beyrek kazanır ve Banu Çiçek'e bir yüzük verir. Bamsı Beyrek eve döner ve babasına evlenmek istediğini söyler. Ama Banu Çiçek'in Deli Karçar adında bir kardeşi vardır, kızı isteyen öldürecektir. Oğuz beyleri aralarında düşünüp Dede Korkut'u göndermeye karar verirler. Dede Korkut gider Deli Karçar'la konuşur. Deli Karçar Dede Korkut'u atıyla kovalamaya başlar, öldürmek ister. On tepe aşarlar, Dede Korkut Allah'a sığınır ve Deli Karçar'a "Kılıcı açarsan elin kurusun" der. Bunun üzerine Deli Karçar'ın eli kurur, Dede Korkut'tan yardım ister, yardım ederse kızı vereceğini söyler. Dede Korkut yardım eder, kız için ne istediğini sorar. Deli Karçar bin deve, bin aygır, bin koç, bin köpek, bin de pire ister. Dede Korkut Büre Bey'e gelir, olanları anlatır, Deli Karçar'ın isteklerini söyler. Büre Bey istekleri hazırlar, Dede Korkut da köpekler ile pireleri bulur, kızı istemeye giderler. Deli Karçar pireleri görmek isteyince Dede Korkut onu pireleri kapattığı yere götürür. Pireler Deli Karçar'ı sarınca Dede Korkut'tan yardım diler, kendini suya atar, pirelerden temizlenir. Düğün hazırlıkları başlar.

Oğuz beyi oku nereye atarsa çadırı oraya kurulur. Banu Çiçek'in çadırı kurulur, diktiği kaftanı da Bamsı Beyrek giyer. Bamsı Beyrek kırk yiğitle otururken düşman beyinin casusları Bayburt Hisarı'nın beyine haber verir. Bican Bey sana vereceği kızı Bamsı Beyrek' vermiş der. Düşman gece uykuda yedi yüz kâfirle çadıra hücum eder. Bamsı Beyrek'i esir alır. Herkes karalar bağlar. Aradan on beş sene geçer. Deli Karçar, Bamsı Beyrek'in ölüm haberini getirene kardeşini vereceğini söyler. Bunu duyan Yalancı oğlu Yaltacık, Bamsı Beyrek'in kendisine verdiği gömleği kana bular, götürür, öldüğünü söyler. Düğün hazırlıkları başlar. Büre Bey şüphelenip bezirgânlarını Bamsı Beyrek'ten haber aramaya yolladı. Bezirgânlar Bamsı Beyrek'i buldu, olanları anlattı, Bamsı Beyrek çok üzüldü. Bunu gören kâfir beyin bekâr kızı, Bamsı Beyrek'e yardım edeceğini ama kendisini almasını ister. Bamsı Beyrek kurtulur, otuz dokuz yiğidi kâfirlere emanet bırakır, Oğuz'a gider. Yolda karşılaştığı ozandan kopuzunu alır. Deli ozan kılığında düğüne gider. Banu Çiçek'e kendisini tanıtır, herkes başına toplanır, ailesine haber verilir. Yalancı Yaltacık'tan hesap soracaktır ama Yaltacık yalvarıp ayağına kapanınca bağışlanır.

Güçlü Oğuz beyleri atlanıp Bayburt Hisarı'na gider. Otuz dokuz bezirgân ile Melik'in kızını aldılar. Kâfirin klişesini yıkıp mescit yaptılar, ezan okuturlar. Döndüklerinde otuz dokuz bezirgâna da kız verip kırk gün kırk gece düğün yaparlar. Dede Korkut gelir, soy soylar, boy boylar, dua eder.

4.4.5.3. Duha Koca Oğlu Deli Dumrul

Oğuz'da Duha Koca oğlu Deli Dumrul adında bir yiğit vardır. Deli Dumrul kuru bir çayın üstüne bir köprü yaptırır. Köprüden geçenlerden otuz üç akça, geçmeyenden de döve döve kırk akça alır. Sebebini ise kendisine karşı çıkacak kimsenin olmaması diye açıklar. Bir gün bir bölük oba köprüye gelir, hasta bir yiğitleri vardır. Yiğit ölür, feryat edip ağlarlar. Deli Dumrul yiğitlerinin canını kimin aldığını sorunca Azrail aldı derler. Deli Dumrul Azrail'le savaşıp yiğidin canını geri alacağını söyler. Bu söz Allah'a hoş gelmez, Azrail'i gönderip Deli Dumrul'u korkutur. Deli Dumrul'la savaşıp güvercin olup uçar. Deli Dumrul güvercinlerin peşine düşer, Azrail'i arar. Azrail Deli Dumrul'un atını ürkütür, at sıçrayınca Deli Dumrul düşer. Azrail ak göğsünün üstüne çöküp canını alacaktır. Deli Dumrul kendisin öldürmemesi için Azrail'e yalvarır. Azrail emir kulu olduğunu, Allah'a yalvarması gerektiğini söyler. Deli Dumrul Allah'a yalvarır. Bu

yalvarış Allah'a hoş gelir. Deli Dumrul'u bağışlar ama yerine bir can bulmasını ister. Deli Dumrul babasına gidip canını ister, babası can tatlıdır der kıyamaz. Deli Dumrul anasına gidip canını ister, anası can tatlıdır der kıyamaz. Deli Dumrul öleceğini anlayıp hanımının yanına gider, olanları anlatır, helallik ister. Hanımı olanları duyunca canını vermek ister ama Deli Dumrul kıyamayınca Allah'a yalvarır. Ya ikimizin canını bir al ya da ikimizi birlikte bağışla diye dua eder. Bu yalvarış Allah'a hoş gelir. Azrail'e Deli Dumrul'un anası ile babasının canını almasını söyler. Deli Dumrul'la hanımına da yüz kırk yıl daha ömür verir. Dede Korkut gelir, soy soylar, boy boylar, dua eder.

4.4.5.4. Kanlı Koca Oğlu Kanturalı

Kanlı Koca Han, oğlu Kanturalı'yı evlendirmek ister. Kanturalı kendinden bile güçlü bir kızla evlenmek isteyince babası bütün Oğuz'u gezip kız arar. En son Trabzon tekfurunun bir kızı olduğunu ve oğlunun istediği gibi olduğunu duyar. Ama kızın babası kız için üç canavarla savaşmış yenecek birini aramaktadır. Onlarca yiğit bir canavarı dahi geçememiş ve ölmüştür. Kanlı Koca Han oğluna durumu anlatır. Ama gitmesini istemez. Oğlanın anası ve babası gitmemesi için dil döker. Kanturalı gitmeye niyetlidir, kimseyi dinlemez ve adamlarıyla birlikte yola düşer. O sırada Trabzon tekfuruna haber gitmiştir. Tekfurun adamları Kanturalı'yı karşılayıp tekfurun yanına götürür. Kanturalı kızını istemeye geldiğini söyler. Tekfur, Kanturalı'yı soydurup karşısına boğayı çıkarır. Tekfurun kızı Selcen Hatun köşkten izler ve Kanturalı'yı beğenerek kazanmasını ister. Kanturalı boğayı yıkar, önüne aslan çıkarırlar aslanı yıkar, en son deve çıkarırlar deveyi de yıkar. Tekfur kızını Kanturalı'yı verir ve kırk yerde çadır kurdurur.

Kanturalı anasını ve babasının yanına gitmek ister. Yola düşerler. Dinlenmek için bir yerde dururlar. Kanturalı uyuyunca Selcen Hatun uyandırıp düşmanın geldiğini söyler. Trabzon tekfuru kızını verdiğine pişman olmuş, geri almak için altı yüz kâfir göndermiştir. Selcen Hatun da Kanturalı ile beraber savaşır. Sağ kalan çadıra gidip bekleyecektir. Selcen Hatun çadıra gider ama Kanturalı gelmemiştir. O sırada Kanturalı'nın anasıyla babası gelir. Kanturalı'yı bulmak için ovaya giderler. Selcen Hatun Kanturalı'nın yanına gidip onunla savaşır. Hep beraber Oğuz'a dönerler. Oğuz beyleri çağırılır, düğün yapılır, Kanturalı muradına erer. Dede Korkut gelir, soy soylar, boy boylar, dua eder.

4.4.5.5. *Kazılık Koca Oğlu Yeğenek*

Kan Gan oğlu Bayındır Han'ın düzenlediği şenlikte İç Oğuz ve Dış Oğuz beyleri toplanır. Bayındır Han'ın veziri Kazılık Koca akın için izin ister. Yanına aldığı işe yarar ihtiyarlarla yola çıkar, Karadeniz kıyısındaki Düzmürd Kalesi'ne gelir ve savaşmaya başlar. Düzmürd Kalesi'nin tekfurı çok güçlüdür. Kazılık Koca yenilir ve esir alınır. On altı yıl kalede tutsak kalır. O sırada Kazılık Koca'nın bir oğlu olmuştur, adı Yeğenek'tir. Yeğenek'in babasının esirliğinden haberi yoktur, öldü bilir. Bir gün beylerle sohbet ederken babasının tutsak olduğunu öğrenir ve Bayındır Han'a gidip babasını kurtarmaya gitmek için izin ister. Bayındır Han Yeğenek'in yanına yirmi dört yiğit verir, savaş hazırlıkları yapılır. O gece Yeğenek bir düş görür. Düşünde dayısıyla karşılaşır. Dayısı Emen, Düzmürd Kalesi'ni yedi kere kuşatıp alamadığını, Yeğenek'in de gitmemesini söyler. Yeğenek dayısına düşmanından dönüp kaçmayacağını söyler. Bu düşü yoldaşlarına anlatır. Meğer dayısı da onlara yakındır, yanlarına katılır. Hep birlikte yola düşerler. Düzmürd Kalesi'ne varıp savaşmaya başlarlar. Yirmi dört bey de Düzmürd tekfurunu yenemez. En son Yeğenek çıkar, Allah'a dua eder, yardım ister. Tekfurun karşısına çıkıp kellesini alır. Babası esirlikten kurtulur, kendisini kurtaranın da oğlu olduğunu öğrenir. Sarılıp hasret giderirler. Kalenin klisesini yıkıp mescit yaptırır, hutbe okuturlar. Aldıklarını Bayındır Han'a hisse olarak ayırırlar, gerisini gazilere verirler. Dönüp evlerine giderler. Dede Korkut gelir, soy soylar, boy boylar, dua eder.

4.4.5.6. *Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi*

Bir gün Oğuz otururken üstüne düşman gelir. Gece ürküp kaçarken Arız Koca'nın oğlu kaybolur. Oğlanı bir aslan alıp büyütür.

Oğuz bir gün yine dönüp eski yurduna konar. Aslan'ın yanındaki oğlanı duyan Aruz kendi oğlu olduğunu anlar ve yanına getirir. Dede Korkut gelir oğlana Basat ismini verir. Aruz'un diğer oğlunun adı da Kıyan Selçuk'tur.

Oğuzlar yaylaya göçerken Aruz'un çobanı Konur Koca Sarı Çoban önce gider. Bir yıl yine Sarı Çoban önce gider, pınar kenarında peri kızlarını görür ve peri kızlarından biriyle birlikte olur. Peri kızı çobana, bir yıl sonra gel emanetini al der ve Oğuz'ların başına felaket getirdiğini söyler. Bir yıl sonra çoban aynı yere gider. Yerde parlayan bir şey görür, vurur, vurdukça yerdeki şey büyür. Çoban bırakıp gider. Bayındır Han Oğuz beyleri ile orada gezerken parlayan nesneyi görür. Aruz Koca nesneyi yarıncı içinden tek gözlü bir oğlan çıkar. Aruz oğlanı alıp Basat'la bir

büyütmek için Bayındır Han'dan izin ister. Aruz Koca Tepegöz'ü alıp eve götürür. Tepegöz'e ne verseler doymaz, oğlanların burnunu ve kulağını yemeye başlayınca Aruz Koca'ya şikâyet ederler. Aruz Koca Tepegöz'le baş edemeyip onu kovar. Peri Kızı Tepegöz'e bir yüzük vermiştir. Yüzüğü taktıktan sonra Tepegöz'e hiçbir şey işlemeyecektir. Tepegöz bir dağın tepesine gider, gelenin önünü keser, önüne geleni yer, eşkıya olur. Aruz Koca oğlu Kıyan Selçuk da can verir. Oğuz Dede Korkut'u Tepegöz'e gönderir. Dede Korkut Tepegöz'le antlaşma yapar. Oğuz her gün iki adam ve beş yüz koyun ister. Herkes oğullarından birini verir. Bu böyle sürüp giderken sıra tekrar döner. Tek oğlu olan bir kadına tekrar sıra gelince kadın ağlar, sızlar.

Aruz oğlu Basat o sırada savaşa girmiştir, olandan bitenden haberi yoktur. Geri döndüğünde kadın derdini Basat'a anlatır. Olanları öğrenen Basat, çok üzülür, ağlar, getirdiği esirlerden birini kadına verir. Kadın oğlu yerine esiri Tepegöz'e gönderir. Basat gidip Tepegöz'le görüşmek ister. Anası ve babası gitmesini istemez ama Basat dinlemez. Tepegöz'ün yanına gidip onunla savaşır. Tepegöz'ün sadece gözünde et vardır, Basat da onu gözünden vurur. Tepegöz'ün türlü oyunlarından kurtulur. Tepegöz'ü öldürecek tek şey mağaradaki kınısız kılıçtır. Basat kılıcı almayı başarak Tepegöz'ün boynunu vurup öldürür. Aruz Koca'ya müjde gider. Tepegöz'ün başı ortaya getirilir. Dede Korkut gelir, neşeli havalar çalar, dua eder.

4.4.5.7. Begil Oğlu Emren

Bayındır Han'a Gürcistan'dan dokuz tümen haracı olarak bir at, bir kılıç ve bir topuz gelir. Bayındır Han bunun kimseye yetmeyeceğini söyleyerek kızar. Dede Korkut, hediyeleri Begil denen yiğide verelim, Gürcistan'a gözcü olsun diye öğüt verir. Begil, Gürcistan'a yerleşir, gelen kâfirin başını vurur. Bayındır Han bir gün tez gelsin diye haber gönderir. Begil gelir, hediyelerini verir. Bayındır Han'ın isteğiyle av ilan edilir. Kimi atını över kimi kılıcını över kimi kendini över. Salur Kazan da Begil'in hünerlerini övünce Kazan Han hünerin attı olduğunu söyler. Bu söz Begil'in hoşuna gitmez. Begil kızıp avdan çıkar, hanımına gidip Gürcistan'a gitmek istediğini ve Oğuz'a asi geleceğini söyler. Hanımı Begil'i sakinleşsin diye ava gönderir.

Begil kara yeleli cins atına binip ava gider. Av sırasında bir boğa ile savaşırken attan düşer, ayağı kırılır. Avdan evine döner ama ayağının kırık olduğunu bir süre gizler. Hanımı derdinin ne olduğunu sorunca olanları anlatır. Ayağının kırık

olduğu tez zamanda kâfir tekfurun kulağına gider. Tekfur bunu fırsat bilip savaşa gelmeye hazırlanır. Begil, kâfirin geleceği haberini alınca oğlu Emren'i çağırır ve Bayındır Han'a gidip yardım istemesini söyler. Emren yardım çağırmayacağını, babasının yerine kendisinin savaşacağını söyler. Emren babası Begil'in kıyafetlerini giyer, atına biner, düşmana karşı çıkar. Kâfir tekfur ile Emren uzun süre savaşır ama bir türlü yenilemezler. Emren Allah'tan yardım ister, dua eder. Tekfur senin bir Tanrı'n varsa benim de yetmiş iki putum var der. Allah, Cebrail'i göndererek Emren'e kırk yiğit kuvveti verir. Emren tekfur vurup yere serer. Tekfur yalvarıp şahadet getirir, Müslüman olur. Akıncılar kâfirin ilini vurup kızlarını ve gelinlerini alır. Emren'in babası oğluna hediyeler verir, gelin alır. Bayındır Han'a hisse ayırır, oğlunu alıp yanına götürür. Padişah, Kazan oğlu Uruz'un yanında ona yer gösterir, hediyeler verir. Dede Korkut gelir, neşeli havalar çalar, dua eder.

4.4.5.8. Uşun Koca Oğlu Segrek

Uşun Koca'nın iki oğlu vardır. Büyük olan oğlu Egrek, cesur bir yiğittir. İsteddiği zaman Bayındır Han'ın divanına geçip oturur. Beyleri çiğneyip Kazan'ın önünde oturunca Ters Uzamış denen bir yiğit burada oturmayı hak etmesi için kan dökmesi gerektiğini söyler. Egrek, Bayındır Han'dan akın diler. Beş yüz düz mızraklı yiğitle akına gider. Büyük ganimet toplar. Alınca Kalesi'ne gelince tekfurun hazırladığı tuzağa düşer ve esir alınır. Anası babası kara ağlaşır, karalar giyilir.

Uşun Koca'nın küçük oğlu Segrek büyür, cesur bir yiğit olur. Bir gün kardeşinin esir olduğunu öğrenir ve kurtarmaya gitmek ister. Anası ve babası izin vermez. Segrek'in bir tavuklusu vardır, alelacele düğün yaparlar. Segrek kızla arasına kılıç koyar ve kardeşini bulmaya gitmeden aynı yastığa baş koymayacağını söyler. Anasının, babasının ve hanımının dualarıyla yola düşer. Üç gün gece gündüz yol gider. Alınca Kalesi'ne varınca at çobanı kâfirleri döktür ve tepeler. Uykusuna yenik düşer ver bileğini atının yularına bağlayarak uyur. Haberi alan tekfur altmış adam gönderir. Segrek'in atı düşmanın geldiğini anlayınca çekip oğlanı uyandırır, Segrek gelenleri vurup kaleye koyar ve geri uyur. Tekfur bu sefer yüz adam gönderir, Segrek onları da vurup kaleye koyar. Segrek uykusuna yenik düşüp tekrar uyur ama atı oğlanın bileğinden boşanır ve kaçır. Tekfur bu defa üç yüz adam göndermek ister ama kimse cesaret edemez. Tekfur tutsak yiğidi çıkarıp onu göndermelerini ister. Egrek'i çıkarıp ilerideki yiğidin herkese zulmettiğini söyleyerek onu öldürürsen seni bırakırız derler. Egrek ileride yatan oğlanın yanına

gider ve kim olduğunu sorar. Segrek olanları anlatır. Egrek gelenin kardeşi olduğunu anlar ve tutsak olan Egrek'in kendisi olduğunu söyler. Sarılıp hasret giderirler. Birlikte kâfirlerin üstüne yürüyüp kaleye dökerler. Oğuz'un sınıra dönerler ve babalarına iki oğlunun da döndüğünü müjde verirler. Uşun Koca çok sevinir, davullar çalınır. Egrek'e de bir gelin getirilir. Muradlarına ererler. Dede Korkut gelir, soy soylar, boy boylar, dua eder.

4.4.6. İstanbul'u Tanıyorum Serisi (Masal)

H. Salih Zengin 2012 yılında yayınladığı İstanbul'u Tanıyorum Serisi ile, İstanbul'un doğal ve tarihi güzelliklerini anlatır. Seride dört kitap bulunmaktadır. Kitaplar büyük boy olarak kuşe kâğıdına basılmıştır. Sert kapak kullanılmıştır. Kapaklardaki resimler, konu ile uyumludur. Resimler renkli ve canlıdır, bu haliyle dikkat çekicidir. Serinin çizeri, Cem Kızıltuğ'dur. Hikâyeler resim ile iç içe sunulmuştur. Ana karakterler sincap, kedi, fare, güvercin ve martı gibi hayvanlar ve ağaçlardır. Hikâyelerde diyaloglardan yararlanılmıştır.

4.4.6.1. İstanbul'un Masal Ağaçları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-1/ Masal)

Gülhane Parkı'ndaki atkestanesi ağacı, rüzgârla birlikte dikenli meyveleri yere dökülür. Ağacın dibindeki sincap atkestanesini toprağa gömmeye çalışırken ağaç kendisine seslenir. Ağaç sincaba, habersiz aldığı atkestanesi ile ne yapacağını sorar. Sincap da kışın aç kaldığında yemek için toprağa saklayacağını söyler. Sincap atkestanesini toprağa gömerken ağaç, kendisinin de buraya gömülüp daha sonra unutulmuş bir atkestanesi olduğunu söyler. Aslında bir sürü ağacın bu şekilde oluştuğunu anlatır. İstanbul'un tepelerindeki fıstık ağaçlarından, yamaçlarındaki çam ağaçlarından, iskele ve meydanlarındaki servilerden bahseder. Sincap daha sonra tekrar gelebileceğini söyleyerek ağacın gösterdiği fıstıkçamlarına, biraz daha yiyecek saklamaya gider. Akçaağaçlardan gilibrışimlere, çınarlardan çitlenbik ağaçlarına zıplayarak fıstıkçamlarına ulaşır.

Çam fıstıklarını bir yandan yerken bir yandan da sağa sola gömmeye başlayan sincap, toprağın altında fıstıkların kurumasından korktuğunu söyler. Çamfıstığı ağacı, kuraklığa alışkın olduklarını ve güneşi çok sevdiklerini söyler. Hemen yanındaki çınar ağacı da insanların kendi gölgesini sevdiklerini söyleyerek araya girer. Kendisini övmeye başlayan çınar ağacının meyvelerinden de gömmeye başlayan sincap, yağmurun başlamasıyla gözden kaybolur. Gözlerini açtığında kendisini, Yıldız Parkı'ndaki bir karaağacın konuğunda bulur. Kar yapmış ve ağaçların üstü bembeyaz olmuştur. Çam ağacına doğru yürür ve hemen yanındaki

servi ağacının tepesine çıkar. Sincap, servi ağacının ne kadar yalnız olduğunu düşünürken servi, ileride arkadaşları olduğunu ve boyu uzun olduğu için onları görebildiğini, üzerine konan kuşlar sayesinde de konuşabildiklerini anlatır. İstanbul'un birçok mezarında da arkadaşlarının olduğunu söyler. Sincap, diğer sincapların servi ağacının altına sakladığı cevizleri yedikten sonra bir ağaç kavuğunda uyur. Uyandığında kendini Emirgan Korusu'ndaki ıhlamur ağacının kavuğunda bulur. ıhlamur ağacı şarkı söylerken dışarıdaki mor çiçekli erguvan ağaçları da ona eşlik eder. Sincap, etrafındaki diğer ağaçların ne ağacı olduğunu ıhlamura sorar. ıhlamur ağacı; çitlenbik, gilibrışimi ve söğüt ağacını sincaba tanıtır. Dişbudak ağacı, ladin, acem dutu, kavak, menengiç, akçaağaç, meşe gibi başka arkadaşlarının da olduğunu söyler. Sincap kendisinin hiç arkadaşı olmadığını söyleyip üzülürken, ıhlamur ağacı sincapların en yakın arkadaşları olduğunu söyler. Çünkü birçok ağaç, sincapların toprağa gömdükten sonra unuttukları meyvelerden oluşmuşlardır. Sincap ıhlamurun kovuğuna yerleşip ormanda kalabilmek için ıhlamurdan izin alır. Ağaçlar da sincap da bu duruma çok sevinir.

4.4.6.2. İstanbul'un Tarihi Sarayları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-2/ Masal)

Küçük kedi Topkapı Sarayı'nın kapısında etrafına bakınırken birileri onu kucaklarına alıp fotoğraf çekilir. Kediye bıraktıklarında çimenlerin üzerinden büyük bir avlunun içine girer. İnsanlar içerideki eşyaları inceliyor, fotoğraf çekiyordur. Kalabalığın içinde birisi kediye üstüne basacakken sarayda yaşayan okumuş bir fare kediye çekip yanına alır. Fare kendisinin ve ailesinin sarayda büyüdüğünü söyleyerek ailesinin maceralarını kediye anlatmaya başlar. Kedi, bu bilgili farenin kendisini gezdirmesini ister.

Fare, kediye bir sürü kapıya açılan geniş bir avluya çıkarır. Padişahların kıyafetlerini, değerli camları, porselenleri, saatleri, silahları ve hazineleri gösterir. İnsanlar bu eşyaları incelerken kedi ve fareyi bir çocuk fark eder. Kedi ve fare bir kaçarken bir tünele girer. Fare, tünelin Dolmabahçe Sarayı'na kadar gittiği söyler ve beraber Dolmabahçe Sarayı'na giderler. Fare, kediye saray hakkında bilgiler verir. İki kafadar içeri girerek gezmeye başlarlar. Kedi en çok Camlı Köşk'ü beğenir. Kedi biraz uyuyup dinlenmek ister ama fare izin vermez, yola birlikte devam edeceklerini söyler. Dolmabahçe Sarayı'nın denize uzanan terasından çıkıp Çırağan Sarayı'na giderler. Fare, kediye Çırağan Sarayı hakkında bilgiler verir. Çırağan Sarayı'na girecek yer bulamayan kedi, karşıındaki Beylerbeyi Sarayı'nı göstererek fareden

bilgi alır. Daha sonra kedinin bulduğu bir geçidin içine girerler. Girdikleri geçitten Yıldız Sarayı'na çıkarlar. Fare, Yıldız Korusu'nda bu saraydan başka Çadır Köşkü, Malta Köşkü, Yıldız Porselen Fabrikası'nın da görülmeye değer olduğunu söyler. Kedici, geç olduğu için farenin bu teklifini kabul etmez ama başka bir zaman gidebileceklerini söyler. Yeraltı geçidinden hızlıca geçerken kaybolurlar ve buldukları ışıklı yoldan kendilerini dışarı atarlar. Çıktıkları yerin neresi olduğunu fare hatırlamaz ama okumuş fare olduğu için tabelanın üstünde Aynalıkavak Kasrı yazdığını görür. Kedi ile fare, içeri girer ve farenin okuduğu levhalardan kasr hakkında bilgi edinirler. Artık veda vakti gelmiştir. Kedi teşekkür edip evine gider. Fare de bir gün karşılaşırlarsa diğer sarayları da gezdireceğini söyleyerek tekrar yer altına girer.

4.4.6.3. İstanbul'un Prens Adaları (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-3/ Masal)

Baba martı, yavru martıya yaşadığı şehri tanısın diye İstanbul'un Prens Adaları'nı göstermek ister. Denizin üstünden kanat çırpmağa başlarlar. Uzun süre uçtuktan sonra acıkıp aşağıdaki vapura yiyecek bulmaya giderler. İnsanların vapurdan kendilerine attığı simitleri yakalayıp yerler. Büyükada'ya yaklaşmışlardır ama yavru martı çok yorulunca Sedef Adası'na inip dinlenirler. Biraz dinlendikten sonra Büyükada'nın en yüksek tepesi olan Aya Yorgi'ye kadar durmadan kanat çırpırlar. Bir kilisenin üstüne konup adayı seyrederek. Baba martı aşağı inip bir faytonun üzerine konar. Oğlunu da yanına çağırır, bisiklet süren ve fotoğraf çeken insanların arasında faytonla gezerler. Masmavi denizin üzerinden kanat çırparak en yeşil ada olan ve yere bırakılmış bir heybeye benzeyen Heybeliada'ya varırlar. Tepelerin birinde bulunan Ruhban (Papaz) Okulu'nun üzerinde iki tur atıp Abbas Halim Paşa Köşkü'nün üzerinden Burgazada'ya yönelirler. Bayrak Tepe'nin üzerindeki Hristos Manastırı'ndan aşağı süzülerek ahşap köşklere birine konarlar. Sait Faik Abasıyanık'ın müzeye çevrilen evinin de orada olduğunu fark ederler. Küçük martı acıkınca babasıyla birlikte balık tutarak karınlarını doyururlar. Daha sonra kaşığa benzeyen ama kuşların bile uğramadığı Kaşık Adası'na varırlar. Burada çok durmadan Yassıada'nın üzerinde bir tur atarak büyük adaların en uzağındaki Sivriada'ya doğru kanat çırpırlar. Küçük martı uçarken İstanbulluların bu iki adaya neden 'Hayırsızada' dediklerini düşünür. Oradan çıkıp da en küçük ada olan Tavşan Adası'na geldiklerinde, adada yaşayan tavşanlardan korkan küçük martı adaya konmak istemez.

İstanbul'a doğru kanat çırpmaya başlarlar. İstanbul'a en yakın olan Kınalıada'ya uğrayarak denizin üzerinden uçmaya devam ederler. Aşağıdaki vapurdan kendilerine simit atanlar sayesinde karınlarını doyururlar. Baba martı İstanbul'a doğru bakarak oğluna tarihi yarımada'yı hiçbir şeye değişmeyeceğini söyleyerek İstanbul'un güzelliklerini över. İstanbul'a kadar yarış yaparak uçarlar.

4.4.6.4. İstanbul'un Süslü Çeşmeleri (İstanbul'u Tanıyorum Serisi-4/ Masal)

Güneş'in tepede parladığı sırada, Sultanahmet Meydanı gülümseyerek dolaşan insanlarla doludur. Caminin büyük kubbesi üzerinde duran iki güvercin, meydanı izlemektedir. Yavru güvercinin yaptığı oyunlara annesi gülerken öğle ezanı okumaya başlar ve kubbeden inerek aşağıdaki Alman Çeşme'sine inmek isterler. Yavru güvercin çok susamıştır ama çeşmenin etrafı çok kalabalıktır. Anne güvercin gidip başka bir çeşmeden su içelim deyince birlikte kanat çırpırlar.

İlk olarak Ayasofya'nın üstünden geçip Topkapı Sarayı surlarının önündeki Soğukçeşme Sokağı'nı geçerek III. Ahmed Çeşmesi'ne giderler. Çeşmenin mermer yalağında su içerler. Anne güvercin, yavru güvercin bir daha susarsa su bulabileceği çeşmeleri öğretsin diye bütün çeşmeleri göstermeye karar verir. Eminönü-Bahçekapı'ya ulaşarak Hatice Turhan Valide Sultan Çeşmesi'ne giderler. Oradan Yeni Camii'nin olduğu meydana gelerek güvercinlere yem veren insanların yanlarında diğer güvercinlerle karınlarını doyurup Unkapanı'na doğru havalanırlar. Köprü'nün üzerinden geçerken köprü'nün ayağındaki Saliha Sultan Çeşmesi'ne konarlar. Sularını içtikten sonra iyice yükselirler ve Galata Kulesi'ne kadar yarış yaparlar. Yavru güvercin yarış kazanıp erken gelince kulenin tam karşısındaki Bereketzade Çeşmesi'ni görür ve oraya gider ama hiç su kalmamıştır. Anne güvercin ile birlikte kanat çırpıp Maçka'daki Valide Sultan Çeşmesi'ne konarlar. Oradan da Tophane Çeşmesi'ne giderek kendilerine simit atan çocuklar sayesinde karınlarını doyururlar. Kız Kulesi'nin etrafından dolaşarak Üsküdar Meydanı'ndaki III. Ahmed Çeşmesi'ne konarlar. Biraz su içtikten sonra uzun süre uçarlar ve Beykoz'daki Onçeşmeler adıyla bilinen İshak Ağa Çeşmesi'ne varırlar. Bol bol su içtikten sonra tekrar Sultanahmet'e dönmek için kanat çırpırlar. Göksu üzerinden geçerken anne güvercin, daha önce hiç görmediği Mihrişah Valide Sultan Çeşmesi'ni fark eder ve önüne konarlar. Yavru güvercin çeşmede gezinirken yağmur yağmaya başlar ve Sultanahmet'e doğru kanat çırparak gözden kaybolurlar.

4.4.7. Masallı Eğitim Seti (Masal)

H. Salih Zengin'in 2008 yılında yayımladığı 'Masallı Eğitim Seti' okulöncesi çağındaki çocuklar için hazırlanmıştır. Kitaplar, uzman bir psikolojik danışman tarafından incelenerek 4 yaş ve üzeri çocuklar için uygun olduğu belirlenmiştir. Serinin içerisinde on kitap yer almaktadır. Kitaplar, büyük boy ve yatay kâğıt biçimde basılmıştır. Kitap kapakları, konuyla uyumlu ve renkli olarak resimlenmiştir. Kitabın içerisindeki hikâyeler de renkli resimlerle iç içe sunulmuştur. Serinin bütün kitaplarının çizeri, Bilal Özcan'dır. Okulöncesi çağındaki çocuklara uygun olarak, resimlerin daha ağırlıklı sunulduğu bir seridir.

H. Salih Zengin, Masallı Eğitim Seti ile okul öncesi dönemindeki çocuğa masal evreninde harfleri, sayıları, günleri, renkleri, zıt kavramları, sesleri, şekilleri, saatleri, ay ve mevsimleri, beş duyu organlarını anlatmaktadır. Dış dünyaya ait temel kavramları, didaktik ve alışılmışın dışına çıkarak masala dönüştürmüştür. Hikâyeler sadece öğretim amacı gütmeyen, çocuğun edebi haz duymasını sağlayacak ilkelere de uygun yazılmıştır. Masalların kahramanları, çocuklar ve hayvanlardır. Her hikâyenin sonunda, ebeveynleri konu ile ilgili bilgilendirmek için yazılmış metinler bulunmaktadır. Ebeveynin çocukla birlikte yapabileceği etkinliklere örnek verilmiştir. Ayrıca hikâyelerin sonunda, anlatılan konu ile ilgili çocuğun yapabileceği etkinliklere yer verilmiştir.

4.4.7.1. Kaplumbağa Rafi ve Arkadaşlarının Sesi (Masallı Eğitim Seti-1/Masal)

H. Salih Zengin, bu kitapta çocuklara hayvanları ve hayvan seslerini tanıtmak istemiştir. Çocukların sesleri taklit ederek öğrenmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Çocukların bu sayede dış dünyaya olan ilgisinin ve dikkatinin artacağını düşünmektedir. Çocuk, hayvanlarla tekrar karşılaştığında, öğrendiği sesler sayesinde onları tekrar hatırlayacaktır. Kitabın sonunda 'Büyüklerle Küçük Notlar' adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Kaplumbağa Rafi, uzun süre yürüdükten sonra gece olduğunu fark eder. Neresi olduğunu bilmediği bir yerde evi olan kabuğunun içine girerek uyur. Gece yanına gelen hayvanlar, Rafi'ye seslenerek dışarı çıkmasını isterler. Arı, köpek, eşek, horoz, tavuk, kurbağa, ördek, hindi, koyun, kedi ve inek sırayla gelerek Rafi'ye dışarı çıkmasını söyler. Rafi, bütün bu seslerden korkar ve dışarı çıkmaz. Sabah olduğunda kaplumbağa Rafi, kafasını dışarı çıkarır ve karşısında at ve serçeyi görür. Serçe sevinçle yeni arkadaşlarının dışarı çıktığını söyleyerek diğer arkadaşlarını

çağırır. Kaplumbağa Rafi, bir çiftliğin içindedir. Bütün hayvanlar sırayla Rafi'yi selamlar. Rafi çok mutlu olur ama aralarında kalamayacağını, kaplumbağalara yürümenin yakıştığını ve evim dediği bir kabuğunun olduğunu söyler. Arkadaşlarına el sallayarak çiftlikten uzaklaşır.

4.4.7.2. Pituki ve Bulut Bubi (Masallı Eğitim Seti-2/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara geometrik şekilleri öğretmeyi amaçlamıştır. Çocuğun öğrendiği şekillerle çevresindeki nesneleri ilişkilendirdiğinde daha etkili bir öğrenme gerçekleştireceğini düşünmektedir. Kitabın sonunda 'Büyükler Küçük Notlar' adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır. Ayrıyeten de öğrendiklerini değerlendirme bölümü bulunmaktadır.

Pituki, yaz tatilini geçirmek için köye gider. Köyde hiç arkadaşı olmayan Pituki, su değirmeninin yanında vakit geçirmektedir. Pituki, su değirmeninin okulda öğrendiği daire şeklinde olduğunu fark eder. Kendi kendine bunun bir daire olduğunu söylerken, Bubi adındaki bir bulut gelir ve Pituki'yi onaylar. Bulut Bubi; sırayla, daire, üçgen, kare, dikdörtgen, silindir ve altıgen şekillerine girerek Pituki'den şekli bulmasını ister. Pituki, bütün şekillerin isimlerini söyleyerek örnekler verir. Güneş batmak üzeredir, veda vakti gelmiştir. Yarın tekrar görüşeceklerini söyleyerek ayrılırlar. Pituki giderken bir kez daha gökyüzüne bakar ve Bubi'nin kalp şeklinde olduğunu görür. Gözlerinden yaşlar dökülür yağmur yağmaya başlar.

4.4.7.3. Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi (Masallı Eğitim Seti-3/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara renkleri tanıtmak istemiştir. Ana renklerden ve bu renklerle oluşturulacak ara renklerden bahsetmiştir. Çocuğun renkleri ayırt edebilmesi, gelişimiyle doğru orantılı ilerlemektedir. Çocuk daha küçük yaşlarda ana renkleri ayırt edebiliyorken zamanla diğer renkleri de ekleyerek ilerleyecektir. Hikâyenin sonunda çocuğun yapabileceği iki çeşit etkinlik bulunmaktadır. Kitabın sonunda 'Büyükler Küçük Notlar' adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Resim yapmayı çok seven Titi'nin canı hiçbir şey yapmak istemez. Arkadaşlarının nerelerde ve nasıl eğlendiklerini düşününce canı daha da çok sıkılır. Aklına bir fikir gelen Titi, sulu boyasını alıp aynanın karşısına geçer. Boyanın içinde sadece ana renkler olan sarı, kırmızı ve mavi vardır. Titi yüzünü bu renklerle boyarken kırmızı ve maviyi karıştırınca mor rengini elde eder. Bu duruma çok şaşırarak diğer renkleri de karıştırır ve turuncu ile yeşil renklerini elde der. Boyalarla bütün yüzünü boyadıktan sonra bir palyaço olduğunu söyleyerek çok eğlenir. O sırada annesi içeri girer. Titi'nin bu halini görünce sinirlenerek onu banyoya götürür.

4.4.7.4. Kalın-İnce Düz-Eğri Sizce Ne Yapmalı Kirpi Kiki? (Masallı Eğitim Seti-4/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara zıt anlamlı kelimeleri öğretmek istemiştir. Zıt kavramlar, çocukların nesneleri ayırt edebilmesini, karşılaştırabilmesini, gruplamasını ve eşleştirmesini sağlayarak öğrenmenin etkisini arttıracaktır. Hikâyede birçok kelime zıt anlamıyla birlikte verilmiştir. Zıt anlamlı kelimeler diğer yazı tipinden farklı yazılarak dikkat çekilmiştir. Yazı tipinde renklendirmeden yararlanılmıştır. Hikâyenin sonunda çocuğun yapabileceği dört çeşit etkinlik bulunmaktadır. Kitabın sonunda 'Büyüklerle Küçük Notlar' adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Kirpi Kiki karanlıktan korkarak bir süre uyuyamaz, daha sonra uyuyakalır. Uyandığında her yer aydınlıktır. Dışarı çıkarak dolaşmaya başlar. Biri küçük biri büyük iki kuşla karşılaşır. Sert ve yumuşak erikler yer. Yavaş koşan kaplumbağa ve hızlı koşan tavşan ile karşılaşır. Çok yapraklı ve az yapraklı iki ağacın yanında düz ve eğri olan iki yol vardır. Düz yoldan ilerleyerek uzaktaki inekler ile yakındaki koyunları görür. İki siyah, iki beyaz koyunun ırmaktan su içtiklerini görür ve yanlarına giderek ırmağa girer. İrmaktan çıktıktan sonra bir balıkla karşılaşır ve balığı yanına çağırır. Balık, ıslak olmaktan hoşlandığını ve kuru olan yerlere gidemeyeceğini söyler. Daha sonra ırmağın kenarına biri şişman biri zayıf olmak üzere iki at gelir. Kiki, ırmağın yanından ayrıldıktan sonra uzun boylu zürafa ve kısa boylu maymun ile karşılaşır. Zürafanın üzgün, maymunun neşeli olduğunu görünce nedenini sorar ama ikisi de sinirlenerek Kiki'yi kovalamaya başlar. Kiki, gözünü açtığında hala yatağındadır ve olanların düş mü gerçek mi olduğunu anlayamaz.

4.4.7.5. Fare Mumu ve Beş Duyu (Masallı Eğitim Seti-5/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta çocuklara beş duyu organımızı öğretmeye çalışmıştır. Çocuk, duyuları sayesinde karşılaştığı nesneleri daha çabuk kavramaktadır. Hikâyede hangi duyu organıyla neyi algılayacağımız sezdirilmiştir. Kitabın sonunda ‘Büyüklerle Küçük Notlar’ adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir ve duyu organlarının tanıtımı yapılmıştır. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Fare Mumu, yatağından uyandığında güzel kokular almaya başlar. Yaşadığı evin mutfağında bir ziyafet olduğunu düşünerek hazırlanır. Gözleri iyi görmediği için evin çocuğunun gözlüğünü almıştır. Gözlüğünü ve papyonunu takarak kokuya doğru gitmeye başlar. Yerde sert bir fındık bulur ve yer. O sırada evin kedisinin sesini duyar, hemen saklanır. Kedi gittikten sonra mutfığa gider. Koku fırındaki kekten gelmektedir. Fırının ve buzdolabının kapısı açık kalmıştır. Mumu, bu durumu fırsat bilerek önce kekin sert kısmını ve yumuşak kısmını yer. Daha sonra soğuk buzdolabına geçerek meyvelerde, sebzelerden ve peynirden yiyerek karnını tıka basa doyurur. Yemeğin keyfiyle arkasına yaslanmışken kedinin sesini duyar ve kendisine baktığını görür. Hızla yuvasına giderek kendisini yatağına atar.

4.4.7.6. Altı Yedi Sarı Kedi (Masallı Eğitim Seti-6/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara sayı saymayı öğretmek istemiştir. Hikâyede sırayla gelen hayvanları teker teker sayarak birden ona kadar sayma yapılmıştır. Hikâyenin sonunda çocukların yapabileceği sekiz farklı sayma etkinliği yer almaktadır. Kitabın sonunda ‘Büyüklerle Küçük Notlar’ adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Sarı kedi, deniz kenarında oynarken karşı kıyıda da arkadaşları oynamaktadır. Sarı kedi arkadaşlarının yanında gitmek ister ama yüzme bilmediği için karşı kıyıya geçemez. O sırada bir yunus balığı gelerek yardım etmek ister ama yunus balığı sürekli suya dalarak yüzdüğü için kedinin düşeceğinden korkar. Sesleri duyan fok balığı da yardıma gelir. Ardından yeşil kanatlı ördek, deniz kaplumbağası, haylaz martı, yaban kazı, sinirli balıkçıl, sekiz kollu neşeli ahtapot ve upuzun kılıçbalığı sırayla gelerek arka arkaya dizilir. Sarı kedi, üstlerine basarak karşı kıyıya

kadar gider ama tek bir adımlık yer kalmıştır. O sırada orada uyuyan yengeç sesleri duyup gelir. Sarı kedi, yengeçten de yardım ister ve karşı kıyıdaki arkadaşlarının yanına geçer. Sarı kedi, yardım eden on kişiye teşekkür eder.

4.4.7.7. Pazartesi Salı Şişman Bir Arı (Masallı Eğitim Seti-7/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara haftanın günlerini öğretmek istemiştir. Soyut bir kavram olan zamanı, çocukların algılayabilmesi kolay değildir. Bunun için soyut düşünebilmek gerekir ve bu da gelişimle doğru orantılıdır. Hikâyenin sonunda çocuğun yapabileceği ve haftanın günleriyle ilgili dört etkinlik bulunmaktadır. Kitabın sonunda ‘Büyükler Küçük Notlar’ adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Yeni doğan küçük arı, gözlerini açtıktan sonra sabah sporu yapmak için kanatlarını hızlıca çırpmaya başlar. O kadar hızlı çırp ki, hemen yanındaki papatya yapraklarının uçağından korkarak küçük arıya yel değirmeni gibi olduğunu söyler. Küçük arının ismi artık ‘Yel Değirmeni’ olmuştur. Yel Değirmeni özür diyerek uçmaya başlar. Pazartesi günü ilk olarak kiraz ağacına uçarak bolca kiraz yer. Salı günü sarı ve siyah üzümlerden yer. Çarşamba günü her çeşit erikten yer ama tatlı erik bulamaz. Arkadaşları artık bal yapması gerektiğini söylese de Yel Değirmeni bal yapmayı henüz öğrenmemiştir ve yemeye devam eder. Perşembe günü bir şeftaliye konarak bolca yemeye başlar. Cuma günü bir şey yememeye karar verir ama bir çocuğun portakal suyu içtiğini görerek yanına gider. Çocuk, Yel Değirmeni’ni görünce korkarak kaçar ve portakal suyu küçük arıya kalır. Yel Değirmeni şişmanlamaya başlamıştır ve uçamayacak duruma gelir. Cumartesi günü yumuşak bir armut bulur ve akşama kadar kendisine ziyafet çeker. Pazar günü bir şey yememeye karar verir. Kovanından çıkarak güçlükle bir bahçeye uçar. Bahçedeki çiçeklerin tatlarına bakar. Yel Değirmeni bir haftadır hiç bal yapmamıştır. Kraliçe Arı, Yel Değirmeni’ne artık bal yapması gerektiğini söyler. Yel Değirmeni, Kraliçe Arının sözünden çıkamayacağı için bal yapmaya başlar.

4.4.7.8. Tik! Tak! Tik! Tak! Ağaçkakan Susi’ye Bak! (Masallı Eğitim Seti-8/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara saatleri öğretmek istemiştir. Zaman algısı henüz tam anlamıyla oluşmadığı için saatleri anlamakta zorlanırlar. Çocuklara, saatler ile o saatlerde gerçekleşen olayları bağdaştırarak öğretmek amaçlanmıştır.

Hikâyede bu olaylara sıkça yer verilerek bağdaşıklık sağlanmaya çalışılmıştır. Hikâyenin sonunda saatlerle ilgili çocukların yapabileceği bir etkinlik bulunmaktadır. Kitabın sonunda ‘Büyüklerle Küçük Notlar’ adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Şehrin meydanındaki saat kulesi gece yarısını gösterdiğinde, sokakta karşısındaki ağaçtan saati izleyen Ağaçkakan Susi dışında kimse kalmamıştır. Susi, saat kulesinin gong sesiyle irkilir ve saati izlemeye başlar. Gözlerini ayırmadan sabaha kadar akrep ve yelkovanı takip eder. Susi gözleri dakikada bir kere kırpılmaktadır. Saat yedi olduğunda sokakta hareketlenmeler başlar. Dokuz olduğunda dükkânlar açılır, arabalar hızlı hızlı ilerlemeye başlar. Saat on olduğunda Susi’nin karnı acıkmıştır. On bir olduğunda kuleden üç güvercin havalanır. Saat on iki olduğunda Susi’nin arkadaşı Çiço gelir ve ailesinin Susi’yi aradığını söyler. Birlikte ormana dönerler. Susi, ormandaki ağaçların üzerine saat resimleri çizer. Saat olan ağaçların birinden birine giderken bir saat geçmektedir.

4.4.7.9. Ağustos Eylül Ekim Bizi İzleyen Kim? (Masallı Eğitim Seti-9/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara mevsimleri öğretmek istemiştir. Çocukların henüz zaman algısı gelişmediğinden, mevsimlerle ve aylarla o zamanda yaşanan olayları bağdaştırmıştır. Çocuk bu olayları hatırlayarak mevsimler ve aylar hakkında bilgi sahibi olabilecektir. Hikâyede mevsim isimleri ve ay isimleri büyük harfle ve kalın biçimde yazılarak dikkat çekmeye çalışılmıştır. Hikâyenin sonunda mevsimler ve aylar ile ilgili çocuğun yapabileceği iki etkinlik bulunmaktadır. Kitabın sonunda ‘Büyüklerle Küçük Notlar’ adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Ay Dede yüzünü küçük bir kasabaya çevirdiğinde mevsimlerden Kıştır ve aylardan ocaktır. Ay Dede’yi üzen şey geceleri yalnız kalan kardan adamın ağlamasıdır. Ocak ayını şubat ayı izler ve diğer aylardan kısa sürdüğü için mızımızlanmaktadır. Ay Dede tipi şeklinde yağan kardan çocukları göremeyip uyuyakalır. Uyandığında mart ayı gelmiştir. İlkbahar mevsiminin geldiğini anlar. Uykulu gözlerini Nisan ayının yağmurları yıkadığında bir ayın daha geçtiğini fark

eder. Ay Dede, mayıs ayını bu kadar erken beklemiyordum, diye kendi kendine konuşurken kendisine doğru gelen bir uçurtmayı görür. Haziran ayı, yaz mevsiminin geldiğini müjdelemek için acele etmektedir. Temmuz ayı ise oldukça sıcak olduğundan Ay Dede güneşten biraz uzaklaşmak ister. Ağustos ayında hızla çalışan karıncaları ve ellerinde sazla durmadan öten ağustos böceklerini görür. Göç eden leylekleri gördüğünde sonbaharın geldiğini anlar. Eylül ayı ile başlamıştır. Ekim ayının rüzgârı Ay Dede'yi üşütmüştür. Sonbaharın son ayı olan Kasım ayında ise hiç ortalıkta görünmez. Her yerde bulutlar vardır. Aralık ayı ile birlikte Kış mevsiminin geldiğini de çocuklar ninelerinden öğrenir. Sobanın üstünde kestane pişerken nineleri masallar anlatmaktadır.

4.4.7.10. Uykucu Pepe ve Abece (Masallı Eğitim Seti-10/Masal)

H. Salih Zengin bu kitapta, çocuklara harfleri öğretmek istemiştir. Alfabedeki 29 harfin kendi dillerinden tanıtımı yapılmıştır. Aynı harfin büyük hali ve küçük hali yer almaktadır. Çocuklara harf-ses ilişkisini vurgulanmak için harfle başlayan kelimelere yer verilmiştir. Hikâyenin sonunda harflerle ilgili çocukların yapabileceği iki etkinlik bulunmaktadır. Kitabın sonunda 'Büyüklerle Küçük Notlar' adlı bir bölüm yer almaktadır. Bu bölümde ebeveynlere bilgi verilmiştir. Ebeveynlerin çocuklarıyla birlikte yapabilecekleri etkinlikler bulunmaktadır. Çocuğun bu kitap sayesinde öğreneceği şeyler yer almaktadır.

Okumayı çok seven Pepe, her gece olduğu gibi odasına çekilmiş kitap okuyordur. Gözünde gözlüğü ve elinde kitabı ile uyuyakalır. Rüyasında, kitabın içindeki harflerin dışarı çıkarak konuştuklarını görür. Harfler alfabetik sıraya göre çıkarak kendini tanıtır ve kendisiyle başlayan kelimelerden örnekler verir. Bütün harfler çıktıktan sonra Pepe'nin annesi odaya girerek sesler duyduğunu söyler. Pepe gördüğü rüyadan bahseder. Annesi, Pepe'nin çok uykusu olduğunu söyleyerek odadan çıkar.

4.4.8. Türk Kahramanları Serisi (Masal)

H. Salih Zengin, 2019 yılında yayımladığı 'Türk Kahramanları Serisi' ile, tarihimizde yer edinen önemli insanları çocuklara tanıtmayı amaçlamıştır. Seride on hikâye yer almaktadır. Hikâyeler, dergi şeklinde büyük boy olarak kuşe kâğıdına basılmıştır. Hikâyeler, renkli ve canlı resimlerle iç içe sunulmuştur. Hikâyelerin çizeri, Dağıstan Çetinkaya'dır. Kapak resmi ve hikâyelerin içinde yer alan resimler konu ile uyumludur. Hikâyelerin hepsi, bir çocuğun etrafında gelişmektedir. Genel olarak çocuk ve kendisine

hikâye anlatan dedesi ana karakterlerdir. Dedesinin anlattığı hikâyeler ile hayallere dalan çocuğun gözünden, tarihi kahramanların hayatları anlatılmıştır. Betimleme ve benzetmelerden yararlanılmıştır. Diyaloglara yer verilmiştir. Hayal gücü en önemli öğelerdendir. Hikâyelerin sonunda, anlatılan kahramanın kısa bir tanıtımı yer almaktadır.

4.4.8.1. Türk Destanlarının Atası Dede Korkut (Türk Kahramanları Serisi-1/ Masal)

Dedesinin Arap alfabesiyle yazılmış kitaplarını inceleyen çocuk, Dede Korkut Hikâyelerini bulur ve okuması için dedesine götürür. Dedesi, Dede Korkut hakkında bilgi verdikten sonra kitabı okumaya başlar. Dedesi kitabı okurken çocuk da tahta atına binerek çimenlerin üzerinde hayallere dalar. Hayallerinde, dedesinin anlattığı hikâyelere göre önce boğa ile savaşıp ad alan Boğaç Han'ı görür. Ad koymaya gelen Dede Korkut'un peşine takılarak esirlikten kurtarılan Uruz Bey'in ovasındaki kutlamalarda bulunur. Daha sonra sırasıyla Salur Kazan'a, Kam Püre'nin oğlu Bamsı Beyrek'e, Koca oğlu Kan Turalı'ya, Kazılık Koca oğlu Yeğenek'e, Begil oğlu Emre'ye ve Uşun oğlu Segrek'e uğrarlar.

Atlı bir ulak gelerek Aruz Koca'nın Tepegöz'den kurtulmak için Dede Korkut'tan yardım istediğini ve görüşmek istediğini söyler. Dede Korkut Tepegöz'le görüşüp anlaşma yaptıktan sonra Aruz oğlu Basat savaştan dönmüş, Tepegöz'ün yanına gitmektedir. Tepegöz'ün tek gözünü kör ettikten sonra bir süre daha mücadele ederek Tepegöz'ü onun kılıcıyla öldürür.

Dedesi, çimenlerin üzerinde tahta atıyla yuvarlanan ve kendini Oğuz kahramanı sanan çocuğa gülümseyerek, atına binip içeriden limonata getirmesini ister. Çimenlerin üzerine oturup limonatalarını içerken Dede Korkut Hikâyelerine de devam ederler.

4.4.8.2. Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina (Türk Kahramanları Serisi-2/ Masal)

Dedesi hasta olan çocuk, dedesinin yanından ayrılıp uyumak için odasına gider. Odasında kitap okurken uyuyakalır ve rüyasında İbn-i Sina'nın yanındadır. İlk olarak Özbekistan'ın Buhara şehrinde, İbn-i Sina'nın yedi yaşındaki zamanındadır. Daha sonra İbn-i Sina'nın gençliğinde hocası Naturi'den ders aldığını görür. Deneyler yaptığını ve hastaları iyileştirdiğini, Sultan Nuh'un hastalığını iyileştirdiğini ve Sultan tarafından kütüphanede çalışması için ödüllendirildiğini görür. Sultan'ın ve babasının ölümünden sonra Harzem Devleti'nin Cürcan şehrine gidişini ve orada diğer bilim insanları ile tanışıp çalıştığını görür. Şehir şehir gezen

İbn-i Sina'nın son gittiği şehir İsfahan'da, Sultan'ın baş veziri olduğunu ve kendisini inek sanan bir hastayı iyileştirdiğini görür.

Küçük çocuk, dedesinin hastalığı için İbn-i Sina'dan yardım isterken kendisine seslenen dedesi tarafından uyandırılır. Dedesi, Avicenna dediği İbn-i Sina'yı, dünyadaki ününü ve yazdığı kitap ile çalışmalarını çocuğa anlatır.

4.4.8.3. Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna (Türk Kahramanları Serisi-3/ Masal)

Çocuk, dedesinin okuduğu 'Mesnevi' adlı kitabı çok merak eder. Dedesi çocuğa Hz. Mevlâna'nın 'Tavus Tüyleri' hikâyesini anlatmak ister. Öncelikle çocuğa Mevlâna'nın 'efendimiz' anlamına geldiğini açıklar. Dedesi Tavus Tüyleri hikâyesini anlatmaya başlar. Hikâyede Tavus Kuşu'nun hırs ve övünme tüylerini yolmak istemesi anlatılıyordur. Dedesi anlatırken çocuk tavus tüyünün peşinden hayallere dalar. Kendisini, Mevlâna'nın çocukken ailesiyle birlikte Konya'ya göçü sırasındaki kervanda bulur.

Kervanda Şeyh Ferididdin-i Attar'ın ve Muhyiddin İbnü'l Arabi'nin Muhammed Celaledin'i (Mevlâna'yı) övdüğü sözleri konuşan birilerine denk gelir. Çocuk Mevlâna'nın yanına gidecektir ki kendini çölün ortasında, bir çiftçinin kağnısında Mevlâna'nın babasının cenazesine giderken bulur. Kağnıda uyuyakalan çocuk, gözlerini açtığında Hz. Mevlâna'nın bir hücrede hocası Seyyid Burhaneddin'den ders aldığını görür. Çocuk elindeki tavus tüyünü çevirmeye başlayınca yer değiştirir. Bu sefer de bir ağacın altında, Hz. Mevlâna hocasına Şam yolculuğunu, Şems-i Tebrizi ile görüşmesini ve yüz yirmi gün boyunca nefisini temizleyişini anlatmaktadır. Çocuk tavus tüyünü bir kez daha çevirir ve bu sefer de bir kuşla onu elinde tutan avcının konuşmasına denk gelir. Kuş, avcıya oyun oynayarak nasihatte bulunur.

Dedesinin sesiyle irkilen çocuk, dedesine hepsi bu kadar mı diye sorar. Dedesi anlatacak daha çok şey olduğunu söyler ve Hz. Mevlâna ile Şems-i Tebrizi'nin buluşmasından bahseder. İnsanların ileri geri konuşmalarından sonra Şems'in Şam'a dönüşünü, Hz. Mevlâna'nın oğlu Sultan Veled'i Şam'a göndererek Şems'i tekrar Konya'ya getirişini ve Şems'in bir süre sonra tamamen ortadan kayboluşunu anlatır.

Çocuk dedesine, Hz. Mevlâna'nın da sema edip etmediğini sorar. Dedesi, Hz. Mevlâna'nın kuyumcu Şeyh Selahaddin altın döverken çekiç seslerinden

etkilenip orada sema etmeye başladığını ve vefatından sonra sevenlerinin sema etmeyi gelenek haline getirdiklerini anlatır. Son olarak da Hz. Mevlâna'nın vefatını ve o güne Şeb-i Arus denilmesinin nedenini açıklar. Daha sonra dedesi ikinci namazını kılmaya giderken çocuk da tavus tüyü ile Konya'ya gidip Konya şekeri almanın yollarını düşünür.

4.4.8.4. Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre (Türk Kahramanları Serisi-4/ Masal)

Sinan karın üstündeki kuşların bıraktığı ayak izlerini izleyip hayallere dalarken annesi seslenir. Mutfağa gidip annesinin verdiği kestaneleri alarak sobanın yanına gider. Dedesi kitap okuyor, radyodan da bir ilahi çalıyordur. Annesi ve dedesi ilahiye eşlik ederler. Dedesi, ne güzel söylemiş bizim Yunus, deyince Sinan, Yunus'un kim olduğunu sorar. Sinan sobanın yanına kıvrılıp dedesinin anlattıkları dinlemeye başlayarak hayallere dalar.

Sinan kendisini, Moğolların Anadolu işgali sırasında yaktıkları bir köyün tepesinde bulur. Olan biteni izledikten sonra bir ormanın kıyısında, eşiğinin ipini çekerek yürüyen adamın peşine takılır. Adam, birilerinin yanına gider ve yakın köylerden gelen bir çiftçi olduğunu, adının da Yunus olduğunu söyler. Köydeki kıtlık nedeniyle Hacı Bektaş-ı Veli ile görüşüp yardım almak ister.

Hacı Bektaş-ı Veli, buğday mı istersin dua mı deyince Yunus ısrarla buğday istediğini söyler ve eşiğinin taşıyabildiği kadar buğdayı alıp köyünün yoluna düşer. Yunus yolda, nasip istemeyip buğday istediğine pişman olur ve tekrar Hacı Bektaş-ı Veli'nin yanına gider. Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus'un geç kaldığını ve nasibini almak için Taptuk Emre'nin yanına gitmesini söyler.

Yunus, Taptuk Emre'den nasibini almak için kırk yıl dergâhında çalışmış ve odun taşımıştır. Sinan, bir pencereden tekkenin içini seyrederken Taptuk Emre'nin Yunus'a nasibini verdiğini, ilahi ve şiirler okuttuğunu görür. Yunus artık Yunus Emre olur. Sinan, Yunus Emre ve şiirleri ile birlikte Anadolu'nun birçok ilini gezer.

Bir ırmağın kıyısında adamın birinin elindeki şiirleri suya attığını ve birazını da yaktığını görür. Adam elindeki son şiirde Molla Kasım yazdığını görür ve Yunus Emre'ye dönerek onun şiirlerini dine aykırı bulduğu için suya atıp yaktığını söyler. Yunus Emre'nin ermiş bir insan olduğunu anladığı söyleyerek af diler. Sinan, yanan şiirlerin aleviyle gözlerini açtığında dedesi ve annesinin yüzüyle karşılaşmış gülümser.

4.4.8.5. Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet (Türk Kahramanları Serisi-5/ Masal)

Küçük çocuk dedesiyle gezmeye çıkar. Birlikte Panorama 1453 Tarih Müzesi'ne giderler. Dedesi çocuğa az ilerideki Topkapı surlarını, Edirnekapı surlarını ve Silivrikapı surlarını gösterir. Müzenin içinde dedesi İstanbul'un fethini anlatırken, küçük çocuk müzeyi inceleyerek hayallere dalar.

Küçük çocuk kendisini, odasında resim yapan küçük Fatih Sultan Mehmet'in yanında bulur. Az sonra babası gelmiştir ve yanına giderler. Babası, Akşemsettin Hazretleri'nin ve Molla Gürani'nin Şehzade Mehmet'e vereceği derslerden bahseder. Şehzade Mehmet biraz daha büyür ve at binmeyi, kılıç kullanmayı öğrenir. Bir yandan da top dökümü mesleğini öğrenir. Şehzade Mehmet on iki yaşındayken babası tahtı kendisine bırakır. Şehzade çocuk yaşta padişah olunca, Haçlı ordusu bunu fırsat bilip savaşa hazırlanır. Şehzade Mehmet, babasına emrederek ordunun başına getirir ve savaşmasını sağlar.

Çocuk, yirmi bir yaşındaki Fatih Sultan Mehmet'i gördüğünde ise gemileri karadan yürüterek İstanbul'un fethine hazırlık yapmaktadır. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'a girerek Ayasofya önünde halka konuşma yapar ve kimsenin hürriyetine dokunulmayacağını ve mallarının yağmalanmayacağını söyler.

Küçük çocuk daha sonra, bir mahkeme salonunda kolunu kestiği adam tarafından dava edilen Fatih Sultan Mehmet'in Kadı Hızır Efendi tarafından yargılanmasına şahit olur. Mahkeme çıkışında da Fatih Sultan Mehmet'in fırsatçı bir dilenciye söylediklerine gülen küçük çocuk, dedesinin sesiyle kendine gelir. Dedesi anlatmaya devam ediyordur. Fatih Sultan Mehmet'in Orta Çağ'ı kapatıp Yeni Çağ'ı açtığını anlatır. Çocuk dedesi ile Fatih'in türbesine gider ve dua eder.

4.4.8.6. Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi (Türk Kahramanları Serisi-6/ Masal)

Dedesi dinlediği müziğe eşlik ederken küçük çocuk da CD'yi çıkarıp 'İsmail Dede Efendi' yazısı ile karşılaşır. Müziğin sesiyle hayallere dalan çocuk, loş bir odada ağlayarak bir şeyler yazan İsmail Dede Efendi'yi görür. İsmail Dede Efendi daha sonra Ali Nutki Dede'nin kendisini çağırması ile yanına gider. Ali Nutki Efendi, İsmail'in bestesini çok beğenen III. Selim'in kendisini saraya çağırdığını söyler.

Genç İsmail müzisyenlerle birlikte Sultan III. Selim'e şarkı söyler. Saray görevlisinin verdiği altınları annesine vererek tekrar hücrelerine döner.

Genç İsmail hücrede çilesini doldurmayı beklerken Şeyhi Ali Nutki Dede gelir ve İsmail'in üç yılda dolması gereken çilesini on ayda sonlandırarak 'dede' unvanı verir. Yirmi bir yaşındaki İsmail Dede Efendi, padişahın yanında müzisyen olarak görevlendirilir. Her gece III. Selim'e şarkılar söylemeye başlar. Padişah bir gece İsmail'e 'seni artık evlendirelim' der.

Küçük çocuk daha sonra, İsmail Dede Efendi'nin hanımıyla birlikte bir odada ağladığını görür. Hanımının dediklerine göre; altı yıl içinde şeyhini, küçük oğlunu, annesini ve bugün de ikinci oğlunu kaybetmiştir.

III. Selim'in vefatından sonra saraydan ayrılıp Yenikapı Mevlevihanesi'nde, bestelediği Ayin-i Şerif'i seslendirmektedir. Dergâhtakilerden övgüler alırken semazenler dönmeye başlar.

III. Selim'den sonra tahta gelen II. Mahmut, İsmail Dede Efendi'yi baş müezzin yaparak tekrar sarayda görev almasını sağlar ve sadece devlet adamlarında bulunan bir nişan takar. Saraydaki bir diğer besteci Şakir Paşa, bir beste yaparak İsmail Dede Efendi'yi gözden düşürmeye çalışır ama İsmail Dede Efendi, aynı makamdan başka bir eser okuyarak ders verir.

II. Mahmut'tan sonra tahta çıkan I. Abdülmecit, sarayda daha çok Batı Musikisi'nin yankılanmasını ister. İsmail Dede Efendi, altmış iki yaşına gelmiştir ve yola çıkarak Kâbe'ye gider. Tavaf sırasında Yunus Emre'nin şiirini besler. Doğum gününde ve Kurban Bayramı'nın ilk gününde hayata gözlerini yumar.

Çocuk dinlediği şarkılardan ve hikâyeden etkilenecek ağlar. Dedesiyle birlikte, odayı dolduran müziğe eşlik ederler.

4.4.8.7. Bir Dünya Gezgini Evliya Çelebi (Türk Kahramanları Serisi-7/ Masal)

Küçük çocuk dedesi ile birlikte İstanbul'u gezmektedir. Evliya Çelebi'nin gezisinin başladığı yer olan Ahi Çelebi Camisi'ne giderler. Dedesi çocuğa, Evliya Çelebi'nin Peygamberimizi rüyasında görüşünü ve kırk yıl seyahat edişini anlatırken çocuk hayallere dalmıştır.

Çocuk kendisini, Evliya Çelebi'nin ilk gezisi olan Bursa Ulu Cami'de bulur. Hz. Süleyman'ın Bursa'yı yeniden imar ettiği hikâyesini dinler.

Babası, Evliya Çelebi'ye gezip gördüğü yerleri yazması şartıyla izin verir ve nasihatlerde bulunur. İlk olarak Rumeli civarına yolculuk yapıp Pravadi Kalesi'ne giderler. Evliya Çelebi orada karşılaştıklarını araştırdıktan sonra odasına geçip yazmaya başlar. Küçük çocuk, Evliya Çelebi'nin yazdıklarının içindeki Amber-i Çin Camii'nin amber kokma hikâyesini ve Erzurum'un soğuğunu anlatan hikâyeleri okur.

Çocuk daha sonra bir kahvehanede Evliya Çelebi'nin yaşadıklarını komik bir şekilde anlattığını ve oradakileri güldürdüğünü görür. O sırada içeri giren bir adam Evliya Çelebi'nin kulağına bir şeyler söyler. Evliya Çelebi, merhametli bir doktorun yapacağı ameliyatı izlemeye gideceğini söyler ve hastaneye giderler. Doktor, şakağına mermi girmiş bir hastayı ameliyat ettikten sonra yarayı at karıncası ile diker.

Çocuk, Evliya Çelebi ile birlikte birçok ülke gezer. Yanlarında sürekli Osmanlı Devleti'nin önemli adamlarından biri vardır. Evliya Çelebi, gittiği yerlerdeki her detayı inceler ve araştırır, daha sonra da not alır.

Evliya Çelebi, kırk gündür misafir olduğu yerden ayrılırken yaşlı bir adam Talih Çeşmesi'ne de uğramalarını önerir. Çeşmeden sadece temiz insanlar su içebilir, günahkâr biri geldiğinde su kesilir. Yetmiş kişiden sadece Evliya Çelebi'nin de içinde bulunduğu beş kişi çeşmeden su içebilir.

Küçük çocuk, tam çeşmeye uzanmış su içecektir ki dedesinin sesiyle Ahi Çelebi Camisi'ndeki şadırvandan su içtiğini fark eder.

4.4.8.8. Dünya Haritasını Çizen Denizci Piri Reis (Türk Kahramanları Serisi-8/ Masal)

Küçük çocuk, dünya küresi ile oynarken dedesi yanına gelir ve ona üç yelkeni olan bir gemi hediye eder. Çocuk gemisi ile dünya küresinin üzerinde gezintiye çıkar. Dedesi ise çocuğun bir pusulaya ya da haritaya ihtiyacı olduğunu söyleyerek Piri Reis'in yazdığı Kitab-ı Bahriye (Denizcilik Kitabı) kitabını getirir. Dedesi Piri Reis'in hayatıyla ilgili konulmaya başlar ve çocuk hayallere dalar.

Küçük çocuk kendisini karşısındaki gemiden top atılan bir geminin içinde bulur. Geminin kaptanı Piri Reis'in amcası Kemal Reis'tir. Piri Reis de henüz genç

bir tayfadır. Karşıdaki gemiyle olan savaşı kazandıktan sonra Piri Reis, kamarasına geçerek savaşları not alır ve uğradıkları yerlerin haritasını çıkarır. Küçük çocuk uyuyakalmıştır.

Çocuk gözlerini açtığında, Kemal Reis ile Piri Reis'in Osmanlı padişahı II. Beyazıt Han'ın karşısında olduklarını görür. Padişah, Venedik'e sefere çıkılacağını söyler ve Piri Reis'e deniz albayı rütbesi verir.

Piri Reis, odasında oturmuş haritasını çizmektedir. O sırada annesi içeri girerek bir şeyler yemesi gerektiğini söyler. Amcası Kemal Reis vefat ettikten sonra denizlere küsen Piri Reis annesinin yanına oturarak bir şeyler atıştırır. Çocuk, Piri Reis'in çizdiği haritaya bakıp hayallere dalar.

Küçük çocuk gözlerini açtığında, kendisini Piri Reis'in gemisinde bulur. Yavuz Sultan Selim'in emriyle Mısır Seferi'ne çıkmıştır. Mısır fethedildikten sonra Piri Reis, Yavuz Sultan Selim'in huzuruna çıkar ve haritasını gösterir. Yavuz Sultan Selim, dünya ne kadar küçük diyerek dünyanın Doğu tarafını ellerinde tutacaklarını söyler.

Küçük çocuk bu sefer de Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle, padişahın sadrazamı Pargalı İbrahim Paşa ve Piri Reis ile birlikte Mısır seferine çıkar. Sefer sırasında sürekli çizdiği haritayı inceleyen Piri Reis, sadrazamın dikkatini çeker. Sefer sonrasında haritaları temize çekip padişaha sunmasını ister. Kitap büyük bir hızla tamamlanır ve Piri Reis padişahın huzuruna çıkar. Padişah haritayı inceleyip çok beğenir ve Piri Reis'e övgüler dizer. Piri Reis odadan mutlu bir şekilde çıkar. Küçük çocuk arkasından seslenir ama cevap veren dedesidir.

Çocuk dedesine Piri Reis'in kitaplarının nerede olduğunu sorar. Dedesi kitapların yerlerini anlatarak bir gün birlikte gideceklerini söyler. Dünya'nın yuvarlak olduğunu ve Amerika kıtasının keşfini, Piri Reis'in 1500'lü yıllarda bildiğini anlatır.

4.4.8.9. Taşın Dili Mimar Sinan (Türk Kahramanları Serisi-9/ Masal)

Küçük çocuk dedesi ile gezmeye çıkmıştır. Dedesi onu, Osmanlı döneminde yaşamış Mimar Sinan'ın henüz çıraklık döneminde yaptığı Şehzadepaşa Camisi'ne götürür. Bir güvercin, onlarla birlikte caminin içine girer. Küçük çocuk, güvercinin kanat çırparak daireler çizmesini izlerken hayallere dalar.

Küçük çocuk gözlerini açtığı anda kendisini bir köyde, ırmağın kenarında çamur ve taşlarla bir şehir kurmuş olan çocuğun yanında bulur. Biraz daha yaklaşıp bakmak isteyince kendini bir köprünün yanı başında bulur. Fatih Sultan Mehmet, Mimar Sinan'a Prut seferi sırasında on üç günde yaptığı köprü için övgüler dizmektedir. Mimar Sinan'ı devletin baş mimarı yapar. Ordu körünün üstünden sevinçle geçtikten sonra köprüye bir de minare yaptırma fikrini sunar. Mimar Sinan, buraya geri dönene kadar düşmanın eline geçerse Osmanlı kalesini fethetmiş gibi davranacağını söyleyerek köprüyü geri yıktırır. Döndüklerinde tekrar yapacağını söyler.

Dedesı küçük çocuğa bunları anlatır ve Mimar Sinan'ın İstanbul'a dönünce mimarbaşı olarak yaptığı ilk caminin içinde oldukları Şehzadepaşa Camisi olduğunu söyler. Daha sonra birlikte Mimar Sinan'ın kalfalık eserim dediği Süleymaniye Camisi'ne giderler. Küçük çocuğun az önce gördüğü güvercin de onlarla birlikte Süleymaniye'ye kanat çırpır. Güvercin ile birlikte caminin içine giren çocuk, güvercinin uçuşunu seyrederken yine hayallere dalar.

Küçük çocuk kendisini bir minarenin yanında bulur. Bir çocuk minarenin eğri olduğunu söyleyerek Mimar Sinan'a düzelttirmeye çalışıyordur. Mimar Sinan, minareye ip takarak ipi işçilere çektirir ve minareyi düzeltmiş gibi yapar. Çocuğun bu inançla büyüüp başkalarını da bu inanca inandırabileceğini düşünen Mimar Sinan, böyle bir oyun oynamıştır.

Dedesinin, sence de haklı değil mi, sorusuyla sıçrar ve camiden çıkarlar. Birlikte Mimar Sinan ve Kanuni Sultan Süleyman'ın türbesine giderler. Küçük çocuk türbeye girdiği an kendini yine güvercinler gökyüzünde bulur.

Mimar Sinan'ın ustalık eserim dediği Edirne'deki Selimiye Camisi'ne giderler. Mimar Sinan'ın ihtiyarlamış olduğunu görür. Tekrar İstanbul'a döndüklerinde Kanuni ve Mimar Sinan'ın şehre su getirmek için konuştuklarını görür. Mimar Sinan, şehrin su ihtiyacını gidermiştir, çeşmelerden su akmaktadır.

Dedesı küçük çocuğa, Mimar Sinan'ın yaptığı eserleri sayar ve türbede Mimar Sinan'a Fatıha okuyarak çıkarlar.

4.4.8.10. *Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca (Türk Kahramanları Serisi-10/ Masal)*

Dedesi kafasına bir kavuk geçirerek torununa komik hikâyeler anlatır. Çocuk, bilgisayarla ilgili bir şey sorunca dedesi bilmediğini söyler. Küçük çocuk dedesine, eski âlimler gibi kavuk taktığını ama iş bilgisayara gelince bilmediğini söyler. Dedesi, keramet kavuktaysa al sen tak diyerek kavuğu küçük çocuğun kafasına geçirir.

Çocuk bir anda kendini kafasında kavukla, gülen bir bebeğin olduğu bir evde bulur. Bebeğin anne ve babası ismini Nasiruddin koyar. Bebekle birlikte anne ve babası da gülmeye başlar. Küçük çocuk da onlarla birlikte gülmeye başlayınca bir anda kendini, etrafında bir sürü çocuğun olduğu ve eşeğe ters binen Nasreddin Hoca'nın yanında bulur. Nasreddin Hoca, çocuklarla konuşarak evinin yolunu tutar. Küçük çocuk da onunla birlikte gider. Nasreddin Hoca, eşeğini ağaca bağlayıp göle abdest almaya ve maya çalmaya gider. O sırada birisi yanında gelip gölün maya tutmayacağını söyleyince 'Ya tutarsa' diye cevap verir. Adamın kafası karışır, Nasreddin Hoca da küçük çocukla birlikte kasabaya döner.

Küçük çocuk bu şekilde, Nasreddin Hoca ile birlikte dolaşarak Nasreddin Hoca'nın başına gelen komik olaylara şahit olur. Nasreddin Hoca ile birlikte eve dönen çocuk, Nasreddin Hoca'nın hanımıyla yaşadığı komik olayları da gülerek izler.

Kavuğu başına geçirince hayallere dalan küçük çocuk, dedesinin sesiyle kendine gelir. Dedesi, kaybolan bastonunu aramak için torunundan yardım ister. Çocuk bastonu ararken gülmeye devam eder. Dedesi, böyle gülerek baston aranır mı diye sorunca küçük çocuk 'El, elin bastonunu gülerek arar dedeciğim' diyerek cevabı yapıştırır. Dedesi bu cevaba çok güler. Bastonu kafasına geçirince Nasreddin Hoca gibi olduğunu söyler. Küçük çocuk, dedesini daha fazla kızdırmadan at olarak kullandığı bastonu çıkarıp dedesine verir.

4.4.9. Şişkonun Bütün Adamları

Kitap, hikâye kitabı boyutunda ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Sert kapak kullanılmıştır. Kapak resmi, hikâyeler ile uyumludur. Hikâyeler resimlerle iç içe sunulmuştur. Resimler, siyah-beyaz bir şekilde çizilmiştir. Kitabın çizeri, Dağıstan Çetinkaya'dır.

H. Salih Zengin, üniversiteyi kazandıktan sonra yurttan kalmaya başlamıştır. Yurtta yaşadığı ve gördüğü olayları, kendi hayal gücü ile birleştirerek 'Şişkonun Bütün Adamları' kitabını yazmıştır. Kitabın basımı çok daha sonra yapılmıştır. Kitapta, yurttan yaşayan çocukların birbirleri ile ve yurdun belletmeni Kalkuyruk ile mücadeleleri anlatılır. Kitabın kahramanları; Nane, Filozof, Palaska, Sırık, Dört İşlem, Pasaklı, Tırmık, Keçe, Kalkuyruk, Lüle, Kurdela, Kukila, Pinpon, Bayan Yamuk ve Süpürge'dir. Her karakterin isimleriyle uyumlu ve kendine özgü özellikleri vardır. Çocukların oynadıkları oyunla yaptıkları yaramazlıklar ve kavgalar anlatılır. Kitapta birbirleriyle bağlantılı yirmi iki bölüm bulunmaktadır. Kitapta; lakap takma, argo kelime kullanma, dalga geçme, yalan söyleme, kavgaya etme gibi davranışlar sergilenmiştir. Mizah ve hüznün bir arada verilmiştir. Edebi ilkelere uygun yazılmıştır. Yazarın kendine has kelime türetmeleri, hayal gücü ve olmazsa olmaz dediği renk kullanımı ile sıklıkla karşılaşılabilir.

4.4.9.1. Yurda Merhabanın İlk Günü

Dokuz yaşındaki Nane, yurttan kalmaya başlayacaktır ve babasıyla kayıt için müdürle görüşürler. Müdür Nane'nin on numarada kalacağını bildirir. Babasıyla ayrılık vakti gelir. Ayrılmakta zorluk çeken babasını Nane sakinleştirir fakat annesini kaybedeli henüz bir sene olan Nane, babası gittikten sonra gözyaşlarını tutamaz.

Eşyalarını alıp on numaralı odaya gittiğinde içeride bir gürültü kopmaktadır. Kapıyı açıp içeri girdiğinde sekiz çocuğun yastık savaşı yaptığını görür. İçerideki Çocuklar Nane'yi görünce donup kalır. Aralarındaki en büyük ve en uzun olan Sırık, Nane'ye ismini sorar. Kendi aralarında konuşan çocuklar kavgaya başlamaya başlar.

Nane yatağına oturup akşam olmasını bekler, arkadaşlarıyla tanışacaktır. Tanışma görevini Sırık üstlenir ve sırayla herkesi tanıtır. Nane; uykucu Keçe, şiirle ilgilenen Filozof, çıtkırıldım ve dağınık Pasaklı, şişman Fıçı, çalışkan Dört İşlem, kurnaz Tırmık, kavgacı Palaska ve uzun boylu Sırık ile teker teker tanışır. Tanışma sırasında birbirlerine laf atan çocukların arasında yeniden bir kavgaya çıkar. Odaya belletmen ve aynı zamanda müdür yardımcısı olan Kalkuyruk girer. Çocuklar

Kılkuyruk'un arkasına sıra olup idareye giderler. Müdür çocuklara uzun bir nutuk çeker ve Nane'ye dönerek "Sen de mi?" der. Nane ne demek istediğini anlayamaz. Odadan çıktıktan sonra oda arkadaşları kahkahadan kırılıyorlardır.

4.4.9.2. Kavgalı Bir Hoş geldin Töreni

Filozof, yurda yeni gelen Nane'ye yurdu gezdirir. Zemin kattaki yemekhaneyi, giriş katındaki idareyi ve depoyu, birinci kattaki en baş belası çocukların kaldığı on iki odayı gösterir. Ön bahçenin betondan ibaret olmasından şikâyetçidir. Bahçede Filozof'un bir de çok sevdiği gül ağacı vardır, kendisi ekmiştir. Nane'nin geldiği gün, gül ağacının bir yaşına girdiğini ve Nane'nin hediye olarak geldiğini düşündüğünü anlatır.

Odada Nane için hoş geldin partisi düzenlenir. Tırmık getirdiği sekiz külâhı herkese pul ve misket karşılığında satar. Nane yeni geldiği için ona hediye olarak verir. Filozof bir konuşma yapar, Tırmık'ın yemekhaneden aşırıldığı kibritlerle mumlar yakılır, parti başlar. Herkes şarkı söylerken Fıçı karanlıkta pastayı yemeye başlamıştır. Dört İşlem bir konuşma yapması gerektiğini söyler. Palaska ile aralarında tartışma çıkar. Palaska, Dört İşlem'e pasta fırlatır, hızını alamayınca bir pasta dilimini de Fıçı'nın kafasına geçirir. Bir anda herkes savaşa dâhil olur. Pastalar, kurabiyeler havada uçuşur, meyve suları odayı göle çevirir. Fıçı hala bir köşede oturmuş pasta yemektedir. Tırmık ise ortalığa saçılan yiyecekleri toplamaktadır.

Savaş bittikten sonra Tırmık, dolabından çıkardığı yiyecekleri satmaya başlar. Savaşmaktan hiçbir şey yiyemedikleri için herkes çok açtır. Tırmık, Nane'ye yiyecekleri bedava verir.

4.4.9.3. Tırmık İş Başında

Her akşam olduğu gibi etüt odasına ders çalışmaya giderler. Kalkuyruk da başlarında beklemektedir. Fıçı, cebine doldurduğu çerezleri yerken Keçe uykuya dalmıştır. Palaska ve Sırık ise çizgi roman okumaktadır. Aralarında çalışan tek isim Dört İşlem'dir.

Dört İşlem soru sormak için Kalkuyruk'un yanına gider. Tırmık hemen işe koyulur, cebinden çıkardığı sapanın ucuna leblebi takarak Dört İşlem'e fırlatır. Fakat leblebi, Kalkuyruk'un gözlüğüne denk gelir. Kalkuyruk çok sinirlenir, kimin yaptığını bulmak için çocukların üzerini arar. Tırmık'ta sapan yoktur ama Fıçı'nın

çerezleri onu ele verir. Dört İşlem haricinde herkes müdürün odasına gider. Müdürün nasihatlerinden sonra odadan çıkarlar. Nane Tırmık'a sapanı nereye sakladığını sorar. Kurnaz Tırmık, arama sırasında Palaska'ya verdiğini, Palaska'nın da Fıçı'ya vererek çöpe attırdığını anlatır.

4.4.9.4. Üç Saatlik Firar Denemesi

Okula giderken Keçe'yi uyandırmaya niyetlenen Nane, birçok yol denese de başaramaz. Keçe'yi her zamanki gibi hep birlikte okula taşırlar.

Fıçı, kurabiyelerini aldığını düşündüğü Pasaklı ile tartışmaktadır. Pasaklı ağlamaya başlar. Kavga çıkmadan sorun çözülecek derken içeri Tırmık girer ve dolabındaki kurabiyeleri arkadaşlarına satmaya çalışır. Fıçı, Tırmık'tan aldığı kurabiyelerin kendisine ait olduğunu görünce Tırmık'a tokat atar ve kavga başlar. Sessiz olmalarını söyleyen Dört İşlem de kavgadan nasibini alır, gidip Kılkuyluk'a şikâyet eder. Kılkuyluk odaya gelir ve Dört İşlem hariç herkese; yemek yememe, yastıksız uyuma ve etüt saatini arttırma cezası verir. Kılkuyluk odadan çıkınca Dört İşlem'e saldıran çocuklar, kapıda bekleyen Kılkuyluk'tan cezalarının ikiye katlandığını öğrenir.

İkinci gün yine akşam yemeği yoktur ve çok acıkmışlardır. Fıçı yurttan kaçıp lokantaya gitme fikrini sunar. Herkes kabul eder ve Dört İşlem'e gözükmenden tuvaletin penceresinden kaçarlar. Lokantaya gidip yemek yerler. En çok Fıçı yediği için başta Fıçı olmak üzere herkes yüksek bir hesap öder. Fişlerine bakıp gülüşerek yurda gelirler. Fıçı zorla pencereden içeri girmeye çalışırken Tırmık'ın çimdiği nedeniyle çılgın atar. Çok geçmeden Kılkuyluk gelir ve yakalanırlar. Kılkuyluk çocukların üstlerini arar ve lokantadan aldıkları fişleri bulur. Cebinden bir kâğıt kalem çıkarır ve hesap yapar. Çocuklara fişleri kendisine verilerse onları affedeceğini, yarın katma değer vergisinin son günü olduğunu söyler.

4.4.9.5. İlginç Adam Şu Kılkuyluk

Nane Kılkuyluk'u yurdun içinde bir süre takip eder. Cebinden çıkardığı sabunla sürekli ellerinin yıkayan Kılkuyluk, yurdun içinde bir aşağı bir yukarı çok hızlı hareket etmektedir. On numaranın önünden her geçtiğinde de kapıya yaslanıp içeriği dinler.

Yemekhanede akşam yemeğinden sonra, Kılkuyluk yedikleri pırasanın faydalarını anlatır ve sonra da portakalın içinde C vitamini olduğunu için sağlıklı

olduğundan bahseder. O sırada bazı çocuklar bunun P vitamini olduğunu söyleyerek tartışma başlatır. Fıçı da önemli olanın portakalın tadı olduğunu söyler ve hep beraber tartışmaya girerler. Dört İşlem'in ansiklopediye bakmalarını direktmesi üzerine, Fıçı ilk portakal kabuğunu Dört İşlem'in suratına atar. Tartışmadan sonra herkes etüt odasında ders çalışmak zorunda kalır. Kılkuyruk'un başka odalara gittiği zaman Tırmık, "Pırasa Kılkuyruk" diye bir resim yapar. Elden ele dolaşan resim Kılkuyruk'a yakalanır.

Filozof'un her sabah erkenden çıkıp nereye gittiğini merak eden Nane, bir sabah onu takip eder. Filozof, bahçedeki gül ağacının yanına gidip onunla konuşur. Gül ağacına, kış geldiği için ağacın soğuklara nasıl dayanacağını bilmediğini düşünerek üzüldüğünü söyler ve ağlamaya başlar. O sırada Nane'yi fark eder. Filozof ile Nane konuşup dertleşirler. Sonra da okula gitmek için arkadaşlarını uyandırmaya giderler.

4.4.9.6. Filozof'un Getirdiği Şey

Palaska'nın çok sevdiği ve hassas noktası olan mavi çizgili pijaması her zamanki gibi üzerindedir. Sırık ve Tırmık, Palaska'ya takılarak pijamasıyla dalga geçerler. Palaska çok güçlü olduğu için her ikisini de pataklar.

Filozof elinde uzun ve ince bir kutuyla içeri girer. Herkes bunun ne olduğunu tahmin etmeye çalışır. Tırmık ve Keçe kutunun içindekinin ne olduğuna dair iddiaya girerler. Kutunun içinden çıkan Neyin isminden dolayı bir kargaşa çıkar. Filozof bunun bir kaval olduğunu söyleyerek tartışmayı sonlandırır. Filozof'un elinden neyi alıp sırayla üflemeye başlarlar ama hiçbiri ses çıkaramaz. Aralarında tartışırken Filozof neyi alıp dolabına kaldırır. Hiç kimse ses çıkaramadığı için birbirleriyle dalga geçerler. Nane Filozof'a, neyin sesini merak ettiklerini söyler ve çalmasını ister. Filozof ışıkları kapatıp mum yakarlarsa çalabileceğini söyler. Tırmık'tan üç kartpostal karşılığında mum alarak yakarlar. Filozof ney çalarken odada daha önce hiç olmayan bir sessizlik olur. Işıkları açtıktan sonra eski haline dönen odada, Filozof'un karanlıktan faydalanarak neye ses aleti taktığını söyleyenler olur. Nane, çekemedikleri için böyle davrandıklarını söyleyince kafasına yastığı yer ve yeni bir kavga başlar. Dört İşlem'in şikâyet ettiği Kılkuyruk içeri girer ve çocukların tırnaklarına ney ile ikişer kez vurur.

4.4.9.7. Gökten Yağan Pamuk

Kış soğuklarla beraber kendisini hissettirmeye başlamıştır. Kalkuyruk, etüt sırasında çocuklara kışın nasıl giyilmesi ile ilgili bilgi verir. Keçe'ye kışın hangi renk giyinilmemesi gerektiğini sorar. Keçe, her yer beyaz olduğu için beyaz giyinirse arabaların bizi fark edemeyeceğini söyler. Kendi aralarında konuşur, birbirleriyle dalga geçerler.

Filozof yine erkenden uyanıp gül ağacının yanına gitmiştir. Nane de peşinden gider ve Filozof'un yanında getirdiği kutulara kar doldurup odadaki balkona taşırlar. Uykudan uyanan Dört İşlem balkona çıkınca, kalıp kalıp kar yağdığını söyler ve diğer çocuklarla şaşkınlık içinde balkondaki karlara bakarlar.

Günlerden cumartesidir ve dışarıda kar yağmaktadır. Yurttaki bütün çocuklar bahçeye iner, yan taraflarında bulunan kız yurdundaki kızlarla kar topu savaşı oynarlar. Sırık, Palaska'nın pijamalarından dolayı kızların tarafına geçmesi gerektiğini söyleyince, Palaska tarafından pataklanır. Palaska, Sırık'ı karın içine gömecekken Kalkuyruk gelir ve oyunu bitirip çocukların odalarına çıkmalarını söyler. Çocuklar odalarının balkonundaki karları kar topu yapıp aralarında bölüşürler. Caddeye bakan balkondan yoldan geçenlere kar topu atarlar. Tırmık'ın attığı kar topu bir adamın kafasına gelir ve adamın kafası kanamaya başlar. Tırmık kar topunun içine misket koyduğunu itiraf eder. Adam hızlıca gelip çocukları Kalkuyruk'a şikâyet eder, birlikte çocukların yanına giderler. Kalkuyruk kimin yaptığını hemen anlar.

Tırmık bir yandan ağlar bir yandan da adamdan özür diler. Adam Tırmık'ı affeder ve bir daha yapmaması için söz ister. Adam gittikten sonra Nane, Tırmık'a neden ağladığını sorar. Tırmık, kan görünce çok korktuğunu söylese de adama ameliyat parasını vermeyeceği için ağladığını itiraf eder.

4.4.9.8. Yurtta Cin Var!

Bir kış gecesi Filozof ve Nane sohbet ederler. Filozof, okula başlamadan önce ninesinin ona cin ve hayalet masalları anlattığını söyler. Bir gün bu masalların etkisinde kalarak çok korktuğunu ve kafasını duvara çarptığını anlatır. Daha sonra trafik kazasında annesini, babasını ve ninesini kaybettiği için bir daha kimseden böyle masallar dinleyemediğini söyler. Nane de annesini kaybettiği için Filozof'u çok iyi anlıyordur. İkisinin de göz yaşları akmaya başlar.

Etüt saatinden sonra küçük çocukların odalarında cin ve şeytan masalları anlatarak çocukları korkuttuktan sonra kendi odalarına giderler. Planları için hazırlanıp pencereden kaçarak bahçeye giderler. Yanlarında getirdikleri beyaz çarşafları üzerlerine geçirerek küçük çocukların pencerelerine taş atıp bağırırlar. Küçükler sırayla pencereden bakıp içeri kaçarlar. Planları bu kadarla bitmemiştir. Yurda girdikten sonra ikinci katın elektrik şalterini kapatırlar. Beyaz çarşafları tekrar giyerek ellerinde mumlarla koridorda dolaşırlar. Küçük çocuklar korkudan odalarına kapanmış, kapılarının önüne bir şeyler yığmıştır. Sabah küçük çocuklar cinleri görüp görmediklerini sorunca, hiçbir şey görmediklerini söylerler. Küçük çocuklar yemekhanede kahvaltıdan sonra olanları Kalkuyruk'a anlatır. Tirişko adındaki bir çocuk cinleri tarif eder. Bir tanesinin şişko olduğunu ve akide şekeri yediğini, bir tanesinin çok uzun boylu olduğunu ve dört kişi olduklarını söyler. Kalkuyruk olanları hemen anlar ve Fıçı'ya bakarak bir daha yapmamaları için konuşur. Gece olduğunda Nane, bulundukları katta sular kesik olduğu için alt kata inmiştir. Lambayı kapatıp çıkacakken ışık kendiliğinden kapanır. Nane'nin aklına çocuklara anlattıkları hikâyeler gelir ve ürpermeye başlar. O sırada omzunda bir el hissederek ve çılgın atar. Omzundaki el Filozof'a aittir. Nane'ye bağırmasını, ondan mum istemek için geldiğini söyler. Nane küçük çocuklara yaptıklarının kötü bir şaka olduğunu düşünür.

4.4.9.9. Dört İşlem'in Baş Belada

On numaralı odada yine hain planlar yapılmaktadır. Gece olmasını ve herkesin uyumasını beklerler. Planlarına kurban edilecek isim ise Dört İşlem'dir. Keçe'nin uykudan uyanması çok zor olacağı için ona bulaşmamaya karar verirler.

Tırmık ile Palaska, kimin yapacağına dair aralarında tartışır. Savaşı kazanan Palaska, Dört İşlem'in battaniyesini kaldırır ve onu iğne-iplikle pijamalarından yatağa diker. Oldukça zayıf olan Dört İşlem'i dikmekte zorlanmamıştır. Ertesi sabah Kalkuyruk herkesi uyandırmak için odaya girer. Dört İşlem yerinden kımıldayamaz, yatalak olduğunu düşünür. Kendine ne olduğunu anlamaya çalışırken, Pasaklı hemen gidip yan odadaki Kalkuyruk'a Dört İşlem'in kalkmadığını ve kalkmamak için ağladığını söyler. Kalkuyruk sinirlenerek Dört İşlem'in yanına gider, hemen yataktan kalkmasını ister. Dört İşlem kendisini yatağa diktiklerini söylese de pijamasıyla aynı renkte olan ipi Kalkuyruk bir türlü göremez ve daha çok sinirlenerek odadan çıkar. Dört İşlem'e de beş dakika içinde tekrar

geleceğini, o zamana kadar kalkmış olması gerektiğini söyler. Herkes Dört İşlem'in karşısına geçip kahkahalarla güler. Dört İşlem dört dakika içinde iplerden ve dayak yemekten kurtulur. On numaradakilerin hain planları devam etmektedir. Bir türlü uyanmayan Keçe'yi her zamanki gibi dört ayak yaparak okula taşıyacaklardır. Ama bu sefer onu kara gömeceklerdir.

4.4.9.10. Kalbine Oruç Kuşu Kondu

Güneşli günlere yaklaşmıştır ve Ramazan ayı gelmiştir. Filozof ve Nane oruç tutmayı çok özlediklerini söylerler.

Her ay sonu yapılan genel değerlendirme sonucunda Dört İşlem her zamanki gibi yedi alır. Diğer kâğıtları da okuyan Kılkuşruk, sekiz alan kâğıdın üzerinde isim yazmadığı için kimin olduğunu anlayamaz. Daha sonra anlaşılır ki, sekiz alan kâğıt Kılkuşruk'un hazırladığı cevap kâğıdıdır. Kendi kâğıdına sekiz veren Kılkuşruk'a bütün çocuklar çok güler, çok geçmeden dalga geçtikleri Kılkuşruk bunun hesabını sorar.

Ramazan ayına gireli beş gün olmuştur. Kılkuşruk her gece yurttakileri sahura kaldırır, Keçe'nin kaldırılma görevini de Nane ile arkadaşlarına verir. Keçe gece yedikten sonra uyuyacağını söyler ve çok geçmeden bu zorlu görevden kurtulurlar. Filozof ile Nane her gece sahura kadar muhabbet ederler. Filozof, kendisinin bir oruç kuşu olduğunu ve her Ramazan ayında yanına geldiğini söyler. Mavi, uzun kuyruklu bir kuştur. Nane kendisinin de kuşu olabilir mi diye sorar. Filozof Nane'den gözlerini kapatıp oruç kuşunu düşünmesini ister. Filozof'un dediklerini yapan Nane, kuşun geldiğini söyler ve onu kalbine alır. Oruç kuşu Nane'nin kalbine girmiştir. Nane, neden oruç kuşunun Ramazan ayının ilk günü kalbine girmediğini sorar. Filozof, kuşların zaten kalbinde olduğunu ama onları göremediğini söyler. Tüm çocukların kalbinde bir oruç kuşu olduğunu, onu çağırmasını bilmek gerektiğini söyler.

4.4.9.11. Kılkuşruk Enteresan Olmaya Devam Ediyor

Nane öğle tatilinde Fıçı'yı odada yemek yerken yakalar. Fıçı orucu yarım yarım tuttuğunu söyler. Nane bu duruma çok gülse de Tırmık ve Pasaklı'nın da yarım oruç tuttuklarını öğrenir.

On numaralı her akşam olduğu gibi bir olay vardır. Saklambaç oynamaya karar verirler ama ebenin kim olacağı tartışma konusudur. Dört İşlem'e en iyi sayı

sayanın kendisi olduğu söyleyerek gaz verip ebe olmasını sağlarlar. Dört İşlem ilk önce Pasaklı'yı sobeleyince oyunun sonu gelir. Palaska sarı saçlı olduğu için dikkat çektiğini ve her zaman ilk önce kendisinin sobelendiğini söyleyerek ağlamaya başlar. Pasaklı'ya göre bir oyun düşünürler ve kör ebe oynamaya karar verirler. İlk ebe, sürekli uyuduğu için gözleri hep kapalı olan Keçe olur. Keçe birkaç kere ranzaya çarptıktan sonra Fıçı'yı yakalar. Fıçı'nın elleri her zamanki gibi yağlı ve reçelli olduğu için herkes ranzaların üstleri çıkar, kimse Fıçı'nın peçetesi olmak istemez. Fıçı yakaladım diye bağırır ama gözlerini açtığında Kalkuyruk'u yakaladığını fark eder. Böylece Kalkuyruk da gürültü yapanları yakalamıştır ve cebinden çıkardığı sopayla hepsini sıra dayasına çeker. Palaska, Kalkuyruk'tan intikam alma fikrini ortaya atar. Tırmık dolabından ince ve beyaz bir ip çıkarır. Kapıya yakın olan iki ranzanın arasına ipi sıkıca bağlayıp gürültü yapmaya başlarlar. Çok geçmeden odaya hızlıca giren Kalkuyruk, ipe takılarak yere düşer. Kalkıp hepsini sıra dayasına çeker. Odadan çıkarken tekrar ipe takılır ve düşer, çocuklar gülmeye başlar ama Kalkuyruk bu sefer geri dönmek istemez. Gecenin ilerleyen saatlerinde Kalkuyruk'un sesi duyulur. Bütün çocukları sahura kaldıran Kalkuyruk, kendi odasının önünde içeridekilerin sahura kalkmasını söyleyerek bir de kapıyı kilitlemişler diye bağırmaktadır. Kimse korkudan bunu Kalkuyruk'a söyleyemez. Nane Kalkuyruk'un yanına giderek yukarı çıkıp değer odadakileri uyandırmasını söyler, biz sonra gelip sizi uyandırırız der. Kalkuyruk kendi odasının kapısına vurduğunu anlar.

4.4.9.12. Sihirli Mendil

Kalkuyruk yerine gelen gözetmen odasında televizyon izler. Yurdun sahibi gibi dolaşan üst sınıflar ile küçükler arasında mendil kapma yarışı yapılacaktır. On numaradakiler orta yaşta olduklarından yarışmaya katılmayacaktır ama küçüklerin kazanması onlar için çok önemlidir. Küçük çocuklar kazanırsa on numaradakiler de büyüklere karşı kafaları daha dik yürüyebilecektir. Akşam yemeğinden sonra koridorda yarış başlar. Mendilin sahibi Dört İşlem, ortada mendil tutan olarak görevlendirilir. Küçük çocuklar çok hızlı koşarlar ama mendili sürekli düşürdüklerinden yarışı büyükler kazanmak üzeredir. Nane oyuna mola verilmesini ister ve arkadaşlarıyla bir plan yaparlar. Plana göre mendili saklayarak küçüklerin mendil varmış gibi koşmaları gerekir. Planları yolunda giden küçükler yarışı kazanır. Büyükler hile yapıldığını söyleyip itiraz etseler de bunu kanıtlayamazlar. Küçük çocukları sıkıştırıp yaptıkları hileyi anlatmalarını isterler ama bu sırrı hiçbir

açıklamaz. Nane'nin yanına gelip hilenin ne olduğunu söylerse ona ne isterse vereceklerini söylerler. Nane de diğerleri gibi sırlarını saklar ve anlatmaz.

4.4.9.13. Elmanın Suyu Çıkarsa

Ramazan ayının son iki haftasına girmişlerdir. Nane'nin kalbindeki kuş gülümsemeye devam ediyordur. Fıçı pencereden aşağıya bakarak akşam yemekte hangi meyvenin verileceğini öğrenmeye çalışıyordur. Yurdun kapısından içeri giren arabanın elma getirdiğini gören Fıçı, elmaların birazını odalarına getirmeyi teklif eder ve plan yapılmaya başlanır.

Yemek saatinden önce çocukları yemekhanede gören şişman aşçı, merakla çocuklara bakar. Diğer çocuklar aşçının etrafını sararak onu lafa tutarken Fıçı, bir kova elmayı kapıp kaçmaya başlar. Durumu fark eden aşçı Fıçı'nın peşinden koşsa da bir süre sonra boş kova ile söylenerek merdivenlerden aşağı iner. Odaya giden çocuklar Fıçı'nın soluk soluğa kaldığını görür. Fıçı, elmaları hızla getirip yatağın üzerine döktüğünü ve üzerini kapatarak boş kovayı birinci kattaki koridora bıraktığını, sonra da etüt odasına saklandığını anlatır. Fıçı başarılı bir iş çıkarmıştır. Elmaları görmek için Fıçı'nın yatağına atlayan çocuklar, yatağın su içinde kaldığını görürler. Elmalar yıkanmak için su dolu kovaya konmuştur, Fıçı ise telaştan bunu akıl edemez. Akşam payına düşen elmaları beş dakikada bitiren Fıçı, kış olduğu için beş gün de yatağının kurumasını bekleyecektir.

4.4.9.14. Ne Diyorlarsa O!

Sırık koridora, odalarının yanına bir çerçeve asıldığı haberini verir. Birbirleriyle dalga geçerek çerçevenin içinde ne olduğunu tahmin etmeye çalışırlar. Koridora çıkıp çerçevenin içindeki kırk üç maddeden oluşan “Uyulması Gereken Kurallar” adlı yazıyı görürler. Kurallar Dört İşlem'in çok hoşuna gider ve tam dört kere okur. Dördünde de Palaska Dört İşlem'in ağzının üzerine patlatır.

Kurallar listesinde çocukların bugüne kadar yaptıkları her şey yazılıdır. Çocuklara yaşama hakkı vermeyen listede yasak olmayan bir şey kalmamıştır. Çocuklar sadece “Sabah erken kalkılmalıdır.” ve “Akşam etütlerine girilmelidir.” kurallarına uyarlar.

4.4.9.15. *Altmışiki = Tavşan*

İlkbahar gelmiştir. On numaradakiler odalarında her zaman yaptıkları şeyleri yapmaktadır. Filozof bir şiir yazdığını söyleyerek matematik dersine çalışan Dört İşlem'e ithaf eder. Şiirde altmış ikiden tavşan yaparak "iki çarpı iki kadar tavşan da tavşandır" yazılıdır. Dört İşlem matematikle dalga geçtiklerini söyleyerek Kalkuyruk'a şikâyet eder. Sinirle odaya giren Kalkuyruk, Dört İşlem'i yanlış anlamış olacak ki odada tavşan aramaktadır. Dört İşlem tavşanın şiirin içinde olduğunu söyleyerek Kalkuyruk'a şiiri gösterir. Kalkuyruk şiiri kimin yazdığını sorar, Dört İşlem'den Filozof'un yazdığını öğrenir. Filozof'a yazdığı şiirin bir suç olduğunu söyleyen Kalkuyruk, matematik defterlerine altmış iki kez "iki çarpı iki dört eder tavşan değil" yazma cezası verir.

Nane sabah uyandığında Filozof'un yine yatağında olamadığını görür. Nerede olduğunu tahmin ederek bahçeye gider. Filozof'u gül ağacının yanında, yeni tomurcuklanan güllerle ve gül ağacıyla konuşurken bulur. Filozof'u çok kederli gören Nane usulca yanına oturur. Filozof, anne ve babasını trafik kazasında kaybettiği günün dördüncü yılında olduğunu söyleyerek ağlamaya başlar. Nane de bir buçuk sene önce kaybettiği annesinden bahseder. Bir süre dertleşerek birlikte ağlarlar.

4.4.9.16. *Sakıncalı Oda*

On numara yurt idaresi tarafından "sakıncalı oda" ilan edilmiştir. Ardından ilk cezayı alan Fıçı olur. Öğle vakti yemekhaneye giden Fıçı, bir kazanda hoşaf olduğunu görünce dayanamaz ve planlara başlar. Hemen bir hortum bulur, bahçeye çıkarak pencereden hortumu içeri sarkıtır. Hoşaf kazanının içine giren hortumu derin bir soluktan sonra var gücüyle içine çekerek hoşafı içer. Kalkuyruk Fıçı'ya, "Üç tunç tas has hoş hoşaf" tekerlemesini söyletirken kulağından tutarak odasına getirir.

Fıçı odadakilere macerasını anlatır, herkes kahkahalarla güler. Keçe yine uyumakta, Dört İşlem ders çalışmaktadır. Filozof, uzayda rüya görülüp görülmeyeceğini sorar. Kendi aralarında tartışır. Pasaklı, Fıçı'nın yemek görebileceğini söylerken Palaska, uyanıkken ne görürsek onun dışında bir şey görülmeyeceğini söyler. Dört İşlem hemen atılıp bilimsel bir açıklama yapmaya çalışır fakat kafasına yediği yastıkla susturulur. Tırmık, Dört İşlem ile dalga geçer. Dört İşlem çaresizlikten ağlamaya başlar.

4.4.9.17. İntihar Eden Farecik

Küçük çocuklar ortalıkta görünmüyordur. Kalkuyruk, yurdun her yerini dolaşarak küçük çocukları aramaktadır ama bir türlü bulamaz. Akşam olmuş, etüt saati geçmiştir. Kalkuyruk küçük çocukların odalarına girerek hepsinin yataklarına dikilmiş oldukları görür. Bir hızla on numaralı odaya gider ama içerideki herkesin ders çalıştığını görerek anlam veremez.

Fıçı, hoşaf olayından sonra Kalkuyruk'tan intikam almak ister. Ölü bir fareyi odaya getirir, kafasına ip geçirerek bir de intihar mektubu yazar ve Kalkuyruk'un odasının kapısına asar. Çok geçmeden bir gürültüyle birlikte Kalkuyruk odaya girer ve Dört İşlem de dâhil herkese üç hafta yurttan çıkmama, az yemek yeme ve günde beş saat etüt odasında ders çalışma cezası verir. Yarım saat sonra odanın kapısı tekrar açılır. İçeri giren yan taraftaki kız yurdunda kalan Lüle'dir. Herkes çok şaşırır ve içeri nasıl girdiğini sorarlar. Lüle, pantolon ve şapka ile Kalkuyruk'un onu tanımadığını söyler. Bir planlarının olduğunu ve buraya katılıp katılmayacağını sormaya geldiğini söyler. Lüle, kamp yapma kararı aldıklarını, yarın sabah erkenden yola çıkılacağını, cesareti olan varsa okulun biraz ilerisindeki çınar ağacının altına gelmesini söyleyerek hızlıca odadan çıkar. Palaska, haydi hazırlanın arkadaşlar, sabah yola çıkacağız, dedikten sonra kimse itiraz etmez. Kalkuyruk'un verdiği cezadan da kurtulacaklardır. Sadece Dört İşlem, bunun kurallara aykırı olduğunu söyler.

4.4.9.18. Güneşin Doğduğu Tepe

Sabah çınar ağacının altında kızlarla ve kız yurdunun müdiresi Bayan İtir ile buluşurlar. Bayan İtir, erkeklerin Kalkuyruk'tan izin alarak geldiklerini düşünür ve yaşlılıktan söylenenleri pek duyamaz. Hemen yola koyulurlar ve güneşin doğduğu tepeye gitmeye karar verirler. Uzun bir süre yürüdükten sonra yemek molası verirler. Kızların hazırladığı domates ve salatalıktan oluşan çeyrek ekmekleri yerken bir yandan da o an yurttan neler olduğunu tahmin etmeye çalışırlar. Güneş ışığını kaybetmeden çadırları kurmak için tekrar yola düşerler. Yemekhaneden aldıkları masa örtüleriyle iki tane çadır kurarlar. Küçük olanda yedi kişi oldukları için kızlar, büyük olanda dokuz kişi oldukları için erkekler kalacaktır. Kızlar akşam yemeği hazırlarken erkekler Bayan İtir ile birlikte çimlerin üzerine uzanmış gökyüzünü seyrederek. Kızların yaptığı çorba ve makarnayı afiyetle yerken sularının az kaldığını fark ederler. Yarın gidip su bulana kadar idareli kullanmaya karar verirler.

Dört İşlem ve aynı özelliklere sahip Bayan Yamuk, su hesaplamaları yapmaya başlamıştır. Akşam yemeğinden sonra Keçe ve Bayan İtır, çadırlarına giderek uyurlar. Diğerleri ise muhabbet etmeye, birbirlerine masallar anlatmaya ve şarkı söylemeye devam ederler.

4.4.9.19. Korku Dolu Bir Keşif

Yurttan kaçmalarının ikinci sabahı, Lüle'nin sabah sporu için herkesi uyandırmasıyla güne başlanır. Keçe sporuna yatağında devam eder, Bayan İtır elindeki örgüyle uğraşır, diğerleri ise koşmaya başlarlar. Üçüncü turun sonunda kızlar yere yığılır ve erkekler kendilerini kanıtlamak için iki tur daha atar. Daha sonra kızlar tarafından odun toplamaya gönderilirler.

Etrafi keşfetme günüdür. Uykucu Keçe, ressam Kukila ve titiz Süpürge hariç herkes yola koyulur. Öncelikle bir kaynağa ulaşırlar ve su bidonlarını doldururlar. Daha sonra kayalıklara tırmanmaya karar verirler. Giderken Fıçı karanlık bir mağara keşfeder. Hepsi mağaranın ağzına toplaşır ama kimse içeri girmeye cesaret edemez. Fıçı'nın, mağaraya ilk girenin reisimiz olsun teklifinden sonra Nane girmek için atılır. Etraftaki poşetleri bir sopaya bağlayarak meşale yaparlar. Nane önden yürür, diğerleri korkudan el ele tutuşmuş bir şekilde Nane'yi takip ederler. Mağaranın sonuna kadar yürürler. O sırada Pinpon, yerdeki kemikleri göstererek çılgılık atar. Kemiklerin insanlara ait olduğunu, mağarada yamyamlar olabileceğini düşünerek çok korkarlar. Nane arkadaşlarını sakinleştirerek bunların hayvan kemikleri olduğunu söyler. Mağaradan çıktıktan herkes, yeni reisleri Nane'nin arkasına dizilerek kampa doğru yürümeye başlarlar.

4.4.9.20. Eyvah! Kızılderililer!

Akşam yemeğinden sonra, etraflarında Apaçiler geziyor gibi hissederek tedirginlik içinde otururlar. Yamyamlardan, Kızılderililerden ve Apaçilerden bahsedip örnekler vererek daha çok korkmaya başlarlar. Gece zor geçecektir, bu korkuyla nasıl uyuyacaklarını bilemezler. Çadırlara dağılırken en sakin duranlardan Nane, yine kendisi gibi soğukkanlı davranan Lüle'ye bir şey olursa haber vermesini söyler ve uyumak için çadırına gider.

Gece bir gürültü ile uyanırlar. Çadırın kapısından dışarı bakıp tekrar çadırın içine kaçarlar. Etraflarını Apaçiler sarmıştır. Hemen bir plan yapmak zorundalardır ve planı, kabile reisi olduğu için Nane yapmak zorundadır. Nane, hızlıca Apaçilerin

oluşturduğu çemberin için geçmelerini ve o sırada Tırmık'ın kızları kurtarmaya gitmesini söyler. Bu plandan sonra Apaçiler tarafından yakalanıp ağaçlara bağlanırlar ve kabile reisi Nane'ye başarısız plan için söylenmeye başlarlar.

Apaçiler büyük bir ateş yakarak değişik seslerle bağırılmaktadır. Ağaca bağladıkları kabilenin yanına gelip kabilenin dilinde tehditler savururlar. Apaçilerden bir tanesi sürekli hışırırken bir tanesi gözlüklü, bir tanesi şişmandır ve yüzlerinde yağlı boya sürülmüştür. Durumdan şüphelenen Filozof, arkadaşlarıyla birlikte Apaçilerin kızlar olduğunu fark eder. Kızların oyunu yarım kalmış olsa da yaptıkları oyun onları çok eğlendirmiştir, kahkahalarla gülerler.

4.4.9.21. Yağdı Yağmur, Çaktı Şimşek

Büyük bir gürültüyle uyanan çocuklar dışarıda gök gürültüsü olduğunu fark eder. Çadırın içinde ne olduğunu anlamaya çalışırken güçlü bir yağmur yağmaya başlar. Kukila resim yapmak için dışarı çıkmıştır ama boyalarını yağmur suyu akıtınca tekrar içeri girer. Dört İşlem yağmur hakkında bilimsel konuşmalar yaparken yağmur içeri kadar girmiştir. Yemek örtüsünden yaptıkları çadır az sonra üstlerine yıkılacaktır. Bir an önce kendilerini dışarı atıp kızların çadırına girerler. İçeride adım atacak yer kalmamıştır. Birbirleriyle tartışmaya başlamışlardır ki yağmurun bittiğini fark ederler.

Çadırdan dışarı çıktıklarında her yer pırıl pırıldır, bulutların ardından güneş sapsarı parlamaktadır. Filozof, gökkuşağını işaret ederek heyecanla arkadaşlarına gösterir. Kukila tuvalini alarak gökkuşağının resmini çizmeye başlar, Dört İşlem ve Bayan Yamuk renkleri sayarak olayın bilimsel yönünü tartışır, Filozof bir köşede şiir yazar, Fıçı ise iştahının açıldığını söyleyerek durmadan bir şeyler atıştırır. Pasaklı, gökkuşağının altından geçerse sarı saçlarının renginin değişip değişmeyeceğini sorar. Nane'den olumlu yanıt alınca gökkuşağına doğru hızla koşmaya başlar. Kısa bir süre sonra sürünerek geri döner ve yetişemediğini söyler. Saçlarının hep böyle sarı kalacağını söyleyerek ağlamaya başlar. Nane, üzülmemesini ve bir daha ki sefere başarabileceğini söyler. Pasaklı, her yağmuru heyecanla bekleyeceğini ve bir gün gökkuşağının altından geçeceğini söyler.

4.4.9.22. Sarımsak Kokulu, Vampir Kokulu Bir Gece

Yurttan ayrılalı beş gün olmuştur. Yağmur, çadırla birlikte erzakları da mahvettiği için kamp macerası kısa sürmek zorunda kalmıştır. Kızlar akşam yemeği

hazırlarken erkekler de doğanın ve doğayla iç içe olmanın güzelliğinden bahsetmektedir. Güneşin doğduğu tepede bir ülke kurmak isterler.

Yemekten sonra Kukila yaptığı resimleri arkadaşlarına gösterir. Kukila'nın dolunaylı gecede çizdiği vampir resmini gören Dört İşlem, korkuyla bağırır. Vampirin ne olduğu, nerede yaşadığı, ne zaman ortalıkta dolaştığı konuşulur. Filozof vampirlerin taze insan kanı ile yaşadığını ve çok hızlı hareket ederek yaşadıkları mezarlıktan çok uzaklara rahatlıkla gidebileceklerini söyleyince zaten korkmuş olan arkadaşlarını tir tir titretir. Nane bir çizgi romanda okuduğu vampirler ile ilgili bilgileri anlatır. Konuştukça daha da korkmaya başlarlar. Nane vampirlerin sarımsak kokusundan nefret ettiklerini söyleyince, Fıçı'nın erzaklarının içinden aşırıldığı sekiz sarımsağı alarak bölüşürler. Tırmık vampirleri öldürmenin bir yolunun da karınlarına sivri uçlu bir kazık saplamak olduğunu söyler. Çadır yaparken kullandıkları kazıklardan dört tane artmıştır, bir de çekiçleri vardır. Çekici ve kazıklardan birini en güçlü olan Palaska'ya verirler, diğer kazıkları da Nane, Lüle ve Kurdela alır. Güneş ışığında ölen vampirlerden kurtulmanın bir diğer yolu da sabahı beklemektir. Korkuda uyku girmeyen gözleriyle uyumaya çalışırlar.

Sabah Lüle'nin yurda dönmek için herkesi uyandırmaya çalışan sesi ile uyanırlar. Kahvaltının ardından hazırlanarak yola koyulurlar. İçlerinde güneşin doğduğu tepeden ayrılışın hüznü ile yurttaki kendilerini bekleyen ve ne vampirlere ne de Kızılderililere benzeyen Kalkuyruk'un korkusu vardır.

4.4.10. Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem

H. Salih Zengin, 'Şişkonun Bütün Adamları' kitabını yayımladıktan on dört yıl sonra kitabın devamı niteliğinde, 'Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem' kitabını yazmıştır. İlk kitaba göre daha uzun ve yaşadığımız dönemin gündemine uygun on bir bölüm yer almaktadır. Hikâye kitabı boyutunda ve parlak ikinci hamur kâğıda basılmıştır. Kitabın tamamındaki resimler, ilk kitaptan farklı olarak renkli çizilmiştir. Kitabın kapağındaki resim, konu ile uyumludur. Olaylar renkli resimlerle iç içe sunulmuştur. Kitabın çizeri, Dağıstan Çetinkaya'dır.

Kitabın kahramanları ilk kitapta olduğu gibi; Nane, Filozof, Palaska, Sırık, Dört İşlem, Pasaklı, Tırmık, Keçe, Kalkuyruk, Lüle, Kurdela, Kukila, Pinpon, Bayan Yamuk ve Süpürge'dir. Yeni olarak 'Herodot karakteri başta olmak üzere Bay Eksi, Bay Zırnıkkoklatmaz, Kıvırcık, Bay Aksi, Bay İlaçkolik, Bayan Pimpirik, Bayan Neşedenyana,

Bay Çokbilmiş, Bay Gevşek, Bayan Unutmabeni, Bay Çiçekdörbünü, Mr. Brown, Mrs. Brown karakteri eklenmiştir. Her karakterin isimleriyle uyumlu ve kendine özgü özellikleri vardır. Çocukların oynadıkları oyunla yaptıkları yaramazlıklar ve kavgalar anlatılır. Kitapta birbirleriyle bağlantılı on bir bölüm bulunmaktadır. Kitapta; lakap takma, argo kelime kullanma, dalga geçme, yalan söyleme, kavgaya etme gibi örneklere yer verilmiştir. Mizah ve hüznün bir arada verilmiştir. Yazar; belaötesi, porsiyonötesi, soğukötesi, fenaötesi, saçmaötesi, kıyakötesi, tatlıötesi, lüksötesi, süperötesi, iyiötesi, yamanötesi, kurtarıcıötesi, inanılmazötesi, gülünçötesi, uzunötesi, korkunçötesi ve dıngıllık gibi kendine has kelimeler türetmiştir.

4.4.10.1. Eyvah Kalkuyruk

Her sabah odaya bağırarak girip içeridekileri uyandıran Kalkuyruk, bir sabah çok sakin bir şekilde gelir. Herkesin uyanıp kendisini dinlemesini ister. Bir türlü uyanmayan Keçe'yi yakasından tutup yatağına oturtur. Odalarına ilçe belediye başkanının oğlu, konuk olarak gelecektir. Kalkuyruk odadakileri önceden uyarmaya gelmiştir. Nane, koskoca belediye başkanının çocuğunun neden bu yurttan kalacağı sorar. Kalkuyruk, başkanın çocuğunun biraz sorumluluk almasını istediğini, kendi ayakları üzerinde durarak hayatı öğrenmesi için bu yurda gönderdiğini söyler. Sırık, çocuk kreşi miyiz biz diye mırıldanırken Kalkuyruk'a yakalanır. Kalkuyruk çevik bir şekilde Sırık'ın kulaklarına yapışır ve çekerek Sırık'ı havaya kaldırır. Kalkuyruk herkesi uyardıktan sonra odadan çıkar.

Kalkuyruk çıkar çıkmaz aralarında bir tartışma başlar. Palaska'nın fikri ile planlara başlarlar. Kalkuyruk'un sahiplendiği biri, on numaradakilerin ancak düşmanı olacaktır.

4.4.10.2. Herodot'a Tarihi Karşılama Töreni

Yurt kapısına gelecek arabanın sesi duyulana kadar planlar yapılmaya devam eder. Birçok plan düşünseler de en sonunda Nane'nin dediği gibi zamana yayılmış sistematik bir program yapmaya karar verirler. Palaska bu işin tereyağından halat çeker gibi kolay olması gerektiğini söyleyince Dört İşlem hemen atlayarak onun halat değil ip olduğunu söyler. Palaska ile tartışmaya başlayan Dört İşlem, Palaska'dan güçlü bir tokat yer. Palaska, etüt odasına gitmek isteyen Dört İşlem'e yerine oturup sağır ve dilsiz olmasını söyleyince yapılacak ilk oyun da belli olur.

Yurdun giriş kapısından keskin bir fren sesi duyulur. Herkes balkona koşar, Kılkuyruk bahçeye giren cipin arka kapısında hazır ol vaziyette beklemektedir. Kılkuyruk arabadan inen belediye başkanının eline yapışı ama başkan tarafından itilince yeni gelen çocuğun üzerine düşer. Balkondakiler gülerek ranzalarındaki yerlerini alırlar. Kılkuyruk, yeni gelen çocuğa içerideki gürültüden korkmamasını anlatırken on numaralı odadan içeri girer. Kimseden ses çıkmıyordur. Odaya getirdiği çocuğun isminin Herodot olduğunu söyler. Hoş geldin demeleri için odadakileri konuşturmaya çalışır. Dört İşlem bile arkadaşlarının korkusundan sadece kafasını sallamakla yetinir. Kılkuyruk herkesle dalga geçerek odadakileri Herodot'a tanıtır ve odadan çıkar. Herodot, elinden ayırmadığı plastik sepeti ile Fıçı'nın ranzasının altındaki yatağına oturur. Bütün çocuklar Herodot'un üzerine yürümeye başlar. Herodot korkudan elindeki sepeti bile bırakmadan bağırarak odadan kaçır. On numaradan yükselen kahkahalardan içerideki kimsenin sağır ve dilsiz olmadığı anlaşılmaktadır.

4.4.10.3. Müzik Kutusundan İstek Şarkılar

Herodot, daha ilk dakikadan soluğu Kılkuyruk'un yanında alıp on numarada kalanların ceza almalarına sebep olmuştur. Cezalardan biri de Herodot'la selamlaşmaktır. Fıçı'nın reçelli elleri Herodot'un hiç hoşuna gitmez.

Herodot yatağını yerleştirmeye çalışırken, Tırmık'ın ayakkabı boyasıyla ranza tahtasının üzerine önceden çizdiği işaretleri fark eder. Palaska bu işaretleri Kılkuyruk'un yaptığını ve yurda geç gelenlerin bu tahtayı alıp Kılkuyruk'a damgalatması gerektiğini söyler. Palaska'nın kendinden emin sözlerine inanan Herodot, tahtayı kucaklayıp Kılkuyruk'un yanına gider. Bütün çocuklar koridora çıkıp tezahürat eder. Kısa bir süre sonra merdivenin ucundan Kılkuyruk ve Herodot, ranza tahtasını birlikte tutmuş on numaralı odaya gelirken görülür. On numaralı odadakiler, diğer merdivenden hızlıca aşağı tüyer.

Vakit epeyce geç olmuş, on numaralı odada sadece Herodot'un kulaklığından gelen müzik sesi duyulmaktadır, baş ucunda da yanından hiç ayırmadığı sepeti durmaktadır. Sesten rahatsız olan Palaska hızlıca kalkıp Herodot'u yerinden kaldırmaya çalışır. Pasaklı'nın da yardımıyla Herodot'u ellerinden ve ayaklarından tutarak henüz yerleşmediği çelik dolabının içine kapatırlar. Tırmık, ancak bir antlaşma yaparlarsa Herodot'un dolaptan kurtulabileceğini söyler. Antlaşmaya göre, dolabın içine para atarak Herodot'tan istedikleri şarkıyı

söylemelerini isteyeceklerdir. Herodot'u ve dolabını bir müzik kutusu haline getirmişlerdir. Dolaba sırayla para atarak oyunu başlatırlar. İlerleyen saatlerde diğer odalardaki çocuklar da on numaraya gelerek oyuna dâhil olur. Tırmık, yine işi ticarete dökerek çocuklara jeton ve kantinden aldığı çikolataları satmaya başlar. Vakit gece yarısını geçmiştir ve ellerinde hiç jeton kalmamıştır. Tırmık, Herodot'tan içerideki jetonların birazını tekrar dışarı göndermesini ister ama çok yorulan Herodot jetonları geri göndermek istemez. Tırmık, sinirlenerek dolabı yumruklamaya başlar. Epeyce bir yumrukladıktan sonra, telefon kulübesini yumruklayınca jetonları geri verdiğini ama bu müzik kutusunun vermediğini söyler. Herkes kahkahalarla gülerken Herodot, jetonların bitmesi sayesinde dolaptan kurtulur ve odadakilere Kızılderililere saldıran beyaz adamlar gibi olduklarını söyler.

4.4.10.4. Plastik Sepetin Uzun Kuyruklu Şifresi

Herodot'u sindirmeyi başarsalar da yanından hiç ayırmadığı sepette ne olduğunu öğrenememişlerdir. Dokuz kişinin bir kişiye saldırmasını gururlarına yediremediklerinden sepeti açmanın başka bir yolunu ararlar.

Aradan bir hafta geçmiştir. Herodot'a yapılacak oyunlar devam edecektir. Herodot, okuldan döndüğünde yatağının başucunda bir fotoğraf asıldığını görür. Fıçı, fotoğraftaki çocuğun daha önce bu yatakta yattığını ve rahmetli olduğunu söyler. Hâlbuki fotoğraftaki çocuk yan odada kalmaktadır. Bugün aramızdan ayrılışının yıl dönümü, diyerek Herodot'tan fotoğrafın bugünlük orada kalmasını ister. Pasaklı, fotoğraftaki çocuğun ruhunun bazı geceler odaya geldiğini söyler. Tırmık da ölen arkadaşlarının anısına helva yaptıracaklarını söyleyerek Herodot'tan yüklü bir para alır. Herodot anlatılanlardan sonra kulaklığını takar ve korkarak uyur. Herkes yatağında uyuyor taklidi yaparak gece neler olacağını izler. Tırmık sessizce odadan çıkarak yan odadan fotoğrafın sahibi olan çocuğu getirir. Çocuk, Herodot'un başucunu dikilir ve oranın kendi yatağı olduğunu söyler. Herodot koşarak Kılkuşuk'un yanına gider ve olanları anlatır. Kılkuşuk, böyle bir şeyin olamayacağını anlatarak Herodot'la birlikte odaya gelir ve kapıda bir süre bekler. Ama hiçbir şey yakalayamaz.

Okul çıkışından sonra, Tırmık'ın Herodot'tan aldığı paralarla kendilerine ziyafet çekerler. En çok yiyen yine Fıçı olur. Yurda döndüklerinde Fıçı'nın çok kilo aldığı için rejim yapması gerektiğini düşünen arkadaşları onunla konuşmak ister. Fıçı, Herodot'tan aldıkları parayla en çok kendisinin yediği için böyle

davrandıklarını söyleyince Herodot “Sahtekârlar!” diyerek Tırmık’ın üzerine atlar. Arkadaşları Fıçı’ya kilo vermezse onunla arkadaşlık yapmayacaklarını söyleyince Fıçı rejim yapmayı kabul eder.

Gece yarısı herkes uyuduktan sonra Tırmık ranzadan aşağı düşmüş, timsah gördüğünü söyleyerek yerde sürünmektedir. Arkadaşları rüya görmüş olabileceğini söyleseler de Tırmık sepetini yatağına yerleştirmekte olan Herodot’u fark eder. Sepetin içinde ne olduğunu sorarlar. Herodot sepetinin kendisine ait özel bir şey olduğunu söyleyince, burada özel olmaz deyip hep birlikte sepete hücum ederler. Palaska’nın tekmesiyle açılan sepetten yeşil, uzun kuyruklu bir hayvan çıkar. Herkes “Kaçın! Timsah!” diye bağırarak Kılkuyruk’un odasına gider. Kılkuyruk böyle bir şeyin yurt kurallarına aykırı olacağını söyleyerek odaya girer ama hayvanı görünce kendisini dışarı atar. Herodot içeriden, korkmamalarını bu hayvanın bir iguana olduğunu ve zarar vermeyeceğini söyler. Dört İşlem ansiklopediden okuduğu bilgileri anlatarak, iguanaların sebze ve meyve yiyebileceklerini söyler. Kılkuyruk, önden Dört İşlem’in odaya girmesini ister. Az sonra Dört İşlem, avucunda iguana ile dışarı çıkar. Diğer çocuklar kaçıırken Kılkuyruk da olayın çözüldüğünü söyleyerek odasına gider.

4.4.10.5. Fıçı Diyetle Niyet Edince...

Fıçı, bir şey yapmaya karar verdiğinde sonuna kadar direnen biridir. Diyet işine de aynı ıstıkrarla sarılacaktır.

Fıçı’nın diyetle girmesini fırsat bilen oda arkadaşları, Fıçı’nın erzak dolabı olarak kullandığı dolabına hücum eder. Dolapta bir insanı bir ay besleyecek kadar yiyecek vardır. Hep birlikte dolapta ne var ne yok yemeye başlarlar. Herodot da onlara katılmış, hatta iguanası için bir sürü meyve ayırmıştır. Fıçı, ağzının suyu akarak arkadaşlarını izlemektedir. Filozof, Fıçı’ya bir diyet listesi hazırlamıştır. Listeyi Fıçı’ya okuduğunda Fıçı, arkadaşlarının kendisini öldürmek istediğini söyler. Ona göre bu yiyeceklerle ancak kuşlar doyabilir. Arkadaşları Fıçı’nın zayıflaması için spor yapmasına da gerek olduğunu söyleyince, Pasaklı kız yurdundaki pinpon tenisinde masa tenisi oynayabileceğini söyler. Ama Fıçı’nın masa tenisinden anladığı yoktur.

Okula gidince kızlara Fıçı’nın diyetle olduğunu söylerler. Sürekli diyetle olan kızlar ve Fıçı gibi sürekli yemek yiyen Kurdela bu duruma çok şaşırır. Artık

bütün muhabbetleri diyet olmuştur. Birbirlerine türlü türlü diyet listelerinden bahsederler. Erkekler Herodot'un getirdiği dondurmaları afiyetle yerken, Fıçı ve kızlar onları izlerler. Daha sonra boş boş durarak kalori yakamayacaklarını düşünerek yürüyüş yapmaya karar verirler.

4.4.10.6. Fıçı'nın Başı Rejimle Fena Halde Dertte

Diyet yüzünden sürekli kızlarla dolaşan Fıçı, kızlar yurdunda masa tenisi oynamaktadır. On numaradaki arkadaşları ise bu işe kızmaya başlamıştır. Fıçı'ya bir ders vermek isterler. Her biri farklı bir fikir sunar. En sonunda Nane'nin söylediğini yapmaya karar verirler.

Kremalı bir bisküvinin kremalarını yalayıp içine Herodot'un getirdiği diş macunu ile doldururlar. Paketi tekrar kapatıp Fıçı'nın içinde yiyecek olmadığı için kilitlemeye gerek duymadığı dolabına koyarlar. Fıçı bisküviyi gizlice yiyince suçüstü yakalayıp bunun hesabını soracaklardır. Planın hazırlıklarını yaptıktan sonra, kızlar yurduna Fıçı ile Kurdela'nın masa tenisi maçını izlemeye giderler. Fıçı ter içinde kalmıştır ama kalori harcadığını düşündüğü için bu durumdan gayet mutludur. Arkadaşlarının geldiğini görünce onlara selam verir ama bu arada Kurdela'nın attığı topu kaçırmıştır. Bunun sayılmayacağını söyleyince aralarında bir tartışma çıkar. Birbirlerine attıkları top Fıçı'nın göbeğine gelir. Fıçı, Kurdela'yı kovalamaya başlar. Kızlar yurdunun üst katlarına erkeklerin çıkması yasak olduğu için Kurdela üst kata kaçar ve Fıçı merdivenin ucunda kızların ödleğ olduğunu söylemekle yetinir. Bu söze sinirlenen Lüle, asıl erkeklerin ödleğ olduğunu söyleyince aralarında kızlar ve erkekler arasında bir masa tenisi maçı yapmak kaçınılmaz olur.

Kızların arasından Lüle, Pinpon ve Kukila oynayacaktır. Erkeklerin hiçbiri masa tenisinden anlamıyordur ama Sırık, Palaska ve Tırmık'ın oynamasına karar verirler. Tırmık hayatında bir kere masa tenisi oynadığını söyler. Herodot, daha önce birkaç defa oynadığını ve Tırmık'ın yerine oynayabileceğini söyler. Palaska Herodot'un oynayamayacağını düşünerek dalga geçse de arkadaşlarının ısrarıyla kabul eder. Erkeklerin takımında Sırık, Palaska ve Herodot oynayacaktır. Dört İşlem hakem olarak oyuna katılır ve Herodot oyun oynayacağı için iguanasını ona bırakır. İlk maç, Sırık ve Kukila arasında oynanır. Sırık'ın boyu uzun olduğu için avantajlı gözükse de bu avantajı iyi kullanamaz. Kukila ise resim yaptığı için raketi bir fırça gibi tutarak oldukça hızlı hareket eder ve maçı kazanır. İkinci maç Palaska ile Lüle arasında oynanır. Masa tenisi konusunda her ikisi de beceriksizdir. Birinci seti Lüle,

ikinci seti Palaska almıştır, bu yüzden üçüncü set çekişmeli geçecektir. Set sürekli berabere devam eder. Maç skoru 41-41 olduğunda Palaska'nın sert hamlesi ile maçı kazanan erkekler olur. Üçüncü set Herodot ve Pinpon arasında oynanır. Pinpon masa tenisinde oldukça iyidir. Herodot ise arkadaşlarının ummadığı kadar iyi oynamaktadır. İlk seti iki sayı farkla Pinpon kazanırken, ikinci seti altı sayı farkla Herodot kazanır. Üçüncü set çok çekişmeli geçmektedir. Eşitliğin hiç bozulmamasına sinirlenen Palaska, Herodot'un iguanasını tutup eğer maçı kazanmazsa iguanayı duvara fırlatacağını söyler. Yaptığı tehdit işe yaramıştır, Herodot maçı kazanır. Erkekler takımı tezahüratlarla yurtlarına dönerler.

Yurda girdiklerinde Kalkuyruk'u karşılarında bulurlar. Palaska maçı kazanmanın sevinciyle eline aldığı iguanayı, Kalkuyruk'u görmenin korkusuyla yere atar. Sinirlenen iguana kuyruğunu hızlıca sallayarak kaçmaya başlar. Kalkuyruk, kaçan iguanadan sert bir kuyruk darbesi alınca iguananın kendisini ısırıldığını söyleyerek yere yığılır. On numaradakiler hep birlikte Kalkuyruk'u kaldırıp revire götürür. Revirde buldukları serumun içine Tırmık'ın getirdiği elma sularını boşaltıp serumun ucunu da Kalkuyruk'un ağzına sokarlar. Kalkuyruk serumdaki meyve suyunu içtikten sonra uyanır ve çocuklara ilk kez teşekkür eder. Herkes alkışlar içinde sevinirken Herodot iguanasını bulduğunu söyleyerek sevinçle içeri girer. Kalkuyruk iguanayı görünce tekrar bayılır. Çocuklar bu sefer onu revirde uyuması için bırakıp çıkarlar.

On numaralı odada herkes kendi işi ile uğraşmaktadır. Fıçı elindeki marul yaprağını kemirerek odaya girer ve dolabının önünde bir süre durduktan sonra hızlıca dışarı çıkar. Dolaptaki bisküviyi alıp bir yerlerde yiyeceğini tahmin eden arkadaşları, hemen peşine takılır ve Fıçı'yı merdivenin ucunda bisküvileri yerken yakalar. Palaska merdivenin üstünden Fıçı'nın üstüne atlar ama Fıçı'nın üstüne oturmasıyla hareketsiz kalır. Arkadaşları, bisküvilerin içindeki diş macunundan dolayı ağzından köpükler çıkan Fıçı'yı etkisiz hale getirip Kalkuyruk'a yaptıkları gibi taşıyarak yukarı çıkarır ama Fıçı'yı taşımak daha zor olmuştur.

Odaya çıktıktan sonra Fıçı'ya bir ders vermek istediklerini söyleyen arkadaşları bir tartı çıkararak Fıçı'nın her sabah tartılacağını ve zayıflamazsa midesindekileri çıkaracaklarını söylerler. İlk tartımı yaptıklarında Herodot Fıçı'nın kilosuyla dalga geçer ve kavga başlamak üzeredir. O sırada kendine gelen Kalkuyruk

içeri girer ve fazladan bir saat etüt cezası ile akşam yemeğinde tatlı yeme yasağı verir. Yasaklar Fıçı'nın işine yaramıştır.

4.4.10.7. Organik Kurtlu Meyve ve Sebzelerimiz Gelmiştir!

Her sabah Fıçı'yı tartmayı görev edinirler. İlk hafta Fıçı'nın kilosunda bir değişiklik yoktur. Tırmık'ın tartısının bozuk olduğunu tartışırken Fıçı'nın tam 250 gr verdiğini fark ederek sevinirler. İkinci görevleri ise Keçe'yi okula taşımaktır. Ama matematik öğretmenleri Bay Eksi, sınıfta pijamalı çocuk görmekten hoşlanmadığı için Keçe'nin ayılması gerekmektedir.

Okulun kantininin önünde her zaman uzun bir sıra olmaktadır. Ama o gün garip bir şekilde kantin çok sakindir. Kukila bu duruma sevinirken kantinci Zırnıkkoklatmaz, arkadaşları bu şekilde diyetle devam ederse iflas edeceklerini söyleyerek sinirlenir. Tırmık, Zırnıkkoklatmaz'ın yanına giderek uzun uzun bir şeyler konuşur. Bu yüzden derse geç kalır ve Bay Eksi tarafından çöpün yanında tek ayak durma cezasına çarptırılır.

Kantinin önünde her zamankinden daha uzun bir kuyruk oluşmuştur. Şaşılacak olan ise kuyruğu kızların oluşturmasıdır. Kantinin önüne diyet yiyeceklerinin geldiğini ve organik meyve ve sebzelerin bulunduğunu açıklayan bir yazı asılmıştır. İki ürün alana da kilosunu öğrenmenin bedava olduğu bir kampanya yapılmıştır. Kızlar ve Fıçı'nın neden kuyrukta olduğu anlaşılır. Tırmık ise yurttan getirdiği tartısıyla iki ürün alanları tartmaktadır.

Akşam yurttan Herodot, iguanası için Tırmık'tan kurtlu elma almak ister. Tırmık bunun için bir hafta beklemesi gerektiğini, kurtlu elmalar için pazara gidip pazardakilerin attığı meyve ve sebzeleri topladığını söyler. Bunu duyan Fıçı sinirlenerek Tırmık ile tartışmaya başlar. Tırmık sonuçta hepsinin organik olduğunu söyler. Tartışma büyüyünce elindeki organik domatesi Tırmık'ın suratına fırlatır. Organik yumruklarını da Tırmık'a suratına patlatacağı ki Kalkuyruk içeri girer.

Kavganın sebebini soran Tırmık'a Herodot, organik beslenme üzerine tartıştıklarını anlatan bir açıklama yapar. Kalkuyruk inanmamıştır, elindeki organik kiraz ağacından yapılmış sopasını kaldıracaktır ki telefonu çalar. Arayan Herodot'un babasıdır. Kalkuyruk önemli biriyle konuştuğunun bilinciyle ceketinin düğmesini ilikleyerek cevap verir. Belediye başkanı, hafta sonu çocukları huzurevine götüreceğini ve her şeyi ayarladığını bildirir. Kalkuyruk çocukları huzurevinde iyi

vakit geçirmeleri ve kendisini mahcup etmemeleri için uyardıktan sonra yaşlılara ne hediye götüreceklerini düşünmelerini söyleyip odadan çıkar. Tırmık, yaşlıların organik insanlar olduğunu mırıldanmaktadır.

4.4.10.8. Huzurevinin Küçük Ziyaretçileri

Huzurevine gitmek için iki günün geçmesini heyecanla bekleyen çocuklar, bir yandan da yaşlılara götürecekleri hediyeleri hazırlarlar. Nane, yaşlıların okuyabileceğini düşündüğü politika kitapları alır ama Filozof yaşlıların çocuklaştığı için çocuk kitaplarını okumak isteyeceklerini söyler. Dört İşlem ise yaşlıların çoğunun gözleri bozuk olduğu için bu kitapları okuyamayacaklarını söyler. Tırmık, havucun gözlere faydalı olduğunu söyleyerek havuç ve dişleri sağlam olmayanlar için yumuşak meyveler aldığını söyler. Palaska ise hediye olarak plastik 32'lik diş almıştır, ama vampir dişlerini daha çok andırır. Keçe, uyku sorunu çeken yaşlılara uyku bandı almış, Fıçı ise diyet bisküvilerden oluşan bir kutu hazırlamıştır.

Cumartesi sabahı Keçe de dâhil herkes erkenden uyanır. Çocukları huzurevine götürecek otobüs gelmiştir. Herkes, otobüsteki yerlerini kapmak için hediyelerini alıp yurttan çıkar. Kızların ellerinde büyük paketler vardır. Lüle, yaşlıların çok üşüdüklerini ve bu yüzden onlara polar, battaniye, hırka gibi şeyler aldıklarını söyler. Pinpon'un teklifi ile otobüse binmeden önce sabah sporu yapmaya karar verilir. Kızlar ve Fıçı, otobüsün etrafında koşmaya başlar. Kalkuyruk ve Bayan İtir'in gelmesiyle spor biter ve herkes otobüsteki yerlerini alır. Yolculuk başlamıştır. Bu sırada Süpürge, Bayan İtir'in hazırladığı sandviçleri peçetelere sararak herkese dağıtır. Kızlar ve Fıçı, sandviçlerden hoşlanmadıklarını söyleyerek diyet sandviç isterler. Bayan İtir'in bağırmasıyla susarlar fakat hiçbir sandviçlerini yemez. Kurdela ise fazla kalan sandviçlerden üçüncüsünü almıştır. Herodot, sandviçlerin tarihi olduğunu söyleyerek iguanası için de bir tane alır. Pinpon, Herodot'a saçmaladığını söyleyince Herodot sandviğin tarihini anlatmaya başlamıştır ki Lüle'nin attığı yastık kafasına isabet eder. Otobüs yavaşlar ve Pasaklı geldiklerini haber verir.

Huzurevi, küçük bir ormanın kıyısında iki katlı bir yerdir ve kapısında "Uzun Ömür Huzurevi" yazmaktadır. Çocukları huzurevinin müdiresi Kıvrıcık karşılar. Çocuklar da kendilerini tanıtarak içeri girerler. Büyük bir salonda koltuklar, kanepeler ve canlı çiçekler vardır. Çocuklar, yaşlıların ellerini öperek hepsiyle teker teker tanışır ve muhabbet ederler.

Huzurevinde; sürekli ilaç içen Bayan İlaçkolik, hiçbir şeyden memnun olmayan Bay Aksi, ikide bir hapşıran Bayan Pimpirik, sürekli gülümseyen Bayan Neşedenyana, bir köşede bulmaca çözen Bay Çokbilmiş, bastonu üzerinde uyuklayan çizgili pijamalı Bay Gevşek, alzheimer hastası olduğu için her şeyi unutan Bayan Unutmabeni, bahçede bahçıvanlık yapan Bay Çiçekdürbünü, evli ve emekli İngilizce öğretmenleri Mr. Brown ile Mrs. Brown ile tanışır. Getirdikleri hediyeleri yaşlılara dağıtırlar. Filozof, gül ağacından bir tanesi kökünden kopararak getirmiştir. Buna çok sevinen Bay Çiçekdürbünü ile birlikte bahçeye dikmeye giderler. Nane, getirdiği kitapları Bay Çokbilmiş'e verir. Tırmık organik meyvelerini, Fıçı diyet kurabiyelerini ve Kukila da yaptığı resimleri dağıtır. Kızların getirdikleri polar, battaniye ve giysilere ise en çok Bayan Pimpirik ve Bay Gevşek sevinmiştir.

Vakit çabucak geçmiş, çocuklar huzurevine geleli iki saat olmuştur. Yardımcı kız, yürüyüş saati olduğunu söyler. Çocuklar, yaşlılar ile teker teker vedalaşıp ellerini öper. Veda vakti gelmiştir.

4.4.10.9. Banyoda Ter Diyeti

Fıçı, on beş günün sonunda 66 kiloya düşmüştür. Sırık, Fıçı'yı zayıflatmanın bir yolu daha olduğunu söyler, banyoda yapılan ter diyetinden bahsediyordu. Herodot ve Dört İşlem, bu diyetin tarihsel ve bilimsel açıklamasını yaparken hep birlikte Fıçı'yı tutup banyoya götürürler. Fıçı'yı bir kurnanın üzerine oturturlar. Palaska Fıçı'nın başından aşağı bir sıcak su bir soğuk su döktükçe Fıçı bağıırır ve kendi kendine terleyeceğini söyleyerek arkadaşlarını gönderir. Herodot bir köşede duş almaktadır ama kafasına döktüğü şampuanı bir türlü köpürmez. Şampuanın tadına bakmayı akıl edince içindekinin pekmez olduğunu fark eder. Bu oyun Tırmık'ın işidir. Fakat intikamı gecikmez. Herodot da Tırmık'ın başından aşağı bir maşrapa soğuk suyu boca eder. Pasaklı ise, duş alan Keçe'nin başına şampuan döküp durur. Keçe tam köpükler bitti derken Pasaklı biraz daha şampuan döker. Sonunda Keçe bunu fark edip Pasaklı'nın peşinden koşacaktır ki yerdeki sabuna basıp düşer.

Filozof bir ara gözden kaybolur, bir plan hazırlığında olduğu bellidir. Palaska'nın yumrukları çok sert olduğu için genellikle kimse ona şaka yapmak istemez. Filozof'un ise bu sefer hedefi Palaska'dır. Filozof, şarkı söyleyerek duş alan Palaska'nın başından aşağı bir kiloluk un paketini boşaltır. Su ile ıslanan un, hamur

olmuştur. Herkes kahkahalara boğulurken içeri Kalkuyruk girer. Banyonun kapanma saati gelmiştir.

4.4.10.10. Pilates Topu Mu? O da Ne?

Etüt odasında ders çalışırken Fıçı, elinde büyük bir topa içeri girer. Arkadaşlarına bunun pilates topu olduğunu Süpürge'nin kendisine zayıflaması için verdiğini söyler. Arkadaşları topun nasıl zayıflatacağını merak edince Fıçı, topun üzerinde hareketler yapmaya başlar fakat az sonra yere serilir. Herkes gülmeye başlar. Kendisiyle dalga geçen Dört İşlem karnına sağlam bir kafa yer.

Palaska, pilates topunu alıp koridora çıkar. Fıçı topumu verin diye bağırırken yurttaki diğer çocuklar da başlarına toplanır. Tırmık, pilates topu ile kaslarını geliştirmek isteyenlerden para toplamaya başlamıştır bile, Pasaklı da çocuklara birkaç hareket göstererek bunları yapmalarını söyler. Fakat sonunda herkes yere serilmektedir. Top ile başka bir oyun oynamak istediğini söyleyen küçük bir çocuk, topun üzerine oturup topla birlikte zıplamaya başlar. Bunu daha eğlenceli bulan küçük çocuklar ile büyükler arasında bir yarış başlar. Kazanan takıma "Zıplayan Pilates Topu Ödülü" verilecektir. Küçük çocuklar daha hafif olduğu için yarışı kolayca kazanırlar. Yenilgiyi hazmedemeyen Palaska ise bu sefer de pilates futbol maçı yapmak ister. Koridorun iki ucunu kale yaparak maça başlarlar. Maçın sonucunda 5-2 galibiyet alarak timsah yürüyüşü yaparlar ve peş peşe topun üzerine atlarlar. Beş kişiyi taşıyamayan top patlayınca Kalkuyruk tüp patladı zannederek koridora gelir ve gürültünün nedenini sorar. Dört İşlem, pilates topu ile oynadıklarını söyler. Sinirlenen Kalkuyruk çocuklara, yemekhanede iki çuval patates soyma cezası verir.

4.4.10.11. Hayvanat Bahçesi Tam Bize Göre

Bir ayın sonunda Fıçı, tam yedi kilo vermiştir. Odadakilerin sevinçle çıkardıkları gürültüde bile uyanmayan Keçe ve Dört İşlem bir cezayı hak etmiştir.

Tırmık'ın getirdiği kovayı Dört İşlem'in kafasına geçirip temizlik fırçasını da eline tutuştururlar. Palaska eline aldığı sopayla Dört İşlem'in başına geçirdikleri kovaya vurmaya başlayınca Dört İşlem yerinden fırlayarak ranzaya çarpar. Olayın şokuyla kovayı kafasından çıkarıp elindeki fırçayla yerleri süpürmeye başlar. Kendine geldiğinde fırçayı Herodot'a fırlatır. Herodot kendini korumaya çalışırken iguanasını Palaska'nın önüne düşürür. İguanadan hoşlanmaya Palaska, Fıçı'nın

kucağına atlar. Bu sırada Palaska'nın elindeki sopanın kendi Ney'i olduğunu fark eden Filozof ile Palaska arasında kavga çıkar. Tırmık dolabından çıkardığı koli bandı ile Keçe'nin kafasını yastığına yapıştırır, şampuanı da yatağının önüne döker. Yangın var diye bağırarak Keçe'yi uyandırır. Hızla yerinden kalkan Keçe, kayarak düşer. O sırada Dört İşlem'in şikâyet ettiği Kılkuyruk içeri girer. Şampuanı fark etmez ve yere serilir. Yerinden kalkıp kızacaktır ki telefonu çalar. Arayan Herodot'un babasıdır. Ceketini ilikleyerek konuşmaya başlar. Herodot'un babası, huzurevi ziyaretinden çok memnun kaldıklarını ve karne hediyesi olarak çocuklar hayvanat bahçesine götürmek istediğini söyler.

Cumartesi sabahı hazırlanıp kızlarla birlikte otobüse binerler. Bu sefer yol biraz uzun sürecektir. Bayan İtır'ın yaptığı sandviçleri yedikten sonra uyuyakalırlar. Kılkuyruk'un bağırmasıyla uyanan çocuklar hayvanat bahçesine geldiklerini fark eder. Kapının önünde uzun bir kuyruk oluşmuştur. Kuralların yazılı olduğu panonun önünde beklerken, içeri evcil hayvan sokmak, hayvanlara yiyecek vermek gibi şeylerin yasak olduğunu okurlar. Herodot, iguanasını Kukila'nın çantasına gizlemek zorunda kalır.

Önce bir akvaryumun içinden geçerler, oradan maymunların yanına giderek onlara gizlice kuruyemiş ve muz verirler. Kabukları da maymunlar ile birbirlerine atarak oyun oynarlar. İki tane kocaman filin olduğu yere gelirler. Fıçı fillere elindeki diyet krakerler vermek isteyince filler kraker paketinin hepsini hortumlarıyla çekip yutar. Fıçı ağlamaya başlar. Lüle, burada Sırık'ın arkadaşları var diyerek zürafaları gösterir. Daha sonra yerinden kımıldamadan uyuyan aslanların yanına giderler, Kukila kendisine poz verdiklerini söyleyerek resimlerini yapar. Sürekli pijamalar ile gezen zebraaların çizgileri hakkında tartışan çocukların dikkatini çeken lamaların kafesine üşüşürler. Kılkuyruk, Lamalar hakkında bilgi veren yazıyı okurken Dört İşlem, lamaların kızdıklarında tükürebileceklerini söyler. Ama anlata kadar lamalar Kılkuyruk'un üzerine tükürmüştür. Kılkuyruk üzerini temizlemek için yakınlardaki çeşmeye gider ve uzun süre gelmez. Bu sürede çocuklar lamaların tükürüklerinden kaçma oyunu oynar. Sürüngenler bölümüne doğru ilerlerler. Herodot, iguanasını arkadaşlarını görmesi için Kukila'nın çantasından çıkarıp cama yaklaştıtır. Hayvanat bahçesinin görevlileri tarafından fark edilince iguanasını alırlar ve çıkışta kendilerinden almasını isterler.

Gezi sona erdiğince herkes çıkış kapısının önünde toplanır. Herodot ve Kilkuyruk, Herodot'un iguanasını almaya gitmiştir. Onlar gelene kadar çocuklar, çıkış kapısının önündeki karınca yuvasına bakarlar, karıncalara diyet krakerler verirler. Karıncalara öyle dalmışlardır ki, Kilkuyruk'un geldiğini bile fark etmezler. Bu duruma sinirlenen Kilkuyruk, karıncaları izlemek için geldiyseniz söyleseydiniz yurdun önünde karınca gezisi ayarlardım size, der.

4.4.11. Gazoz Kapağı

H. Salih Zengin, 'Kırmızı Bisiklet' adlı derginin çocuk sayfasında yayımladığı 'Gazoz Kapağı' yazılarını daha sonra kitap haline getirmiştir. Gazoz Kapağı, bir deneme kitabıdır. Kitabın içerisinde her biri bir ya da iki sayfadan oluşan elli üç deneme bulunmaktadır. Kitap hikâye kitabı boyutunda, birinci hamur kâğıda basılmıştır ve sert kapak kullanılmıştır. Kitap kapağının üzerindeki resim, konu ile uyumludur. Kitabın yazı sıklığı daha fazladır, resimlemeye az yer verilmiştir. Kapak resmi renkli, kitabın içindeki resimler ise renksizdir. Kitabın çizeri, Cem Kızıltuğ'dur.

Çocukların gelişim ve algılama düzeyleri düşünülürse, bu denemeler orta okul çağındaki çocuklar için daha uygundur. Yazar denemelere, 'orta ikiden terk çocuklar için denemeler' adını vermiştir. Sebebini ise, orta okul çağındaki çocukların kendilerini bulabileceği ve yansıtabileceği bir edebiyatın olmaması olarak açıklamıştır. Denemelerin geneline hüznün duygusu hâkimdir. Yazar denemelerde edebi bir üslup kullanmıştır. Benzetme ve hayale sıkça yer vermiştir. Denemelerde yer yer şiirsellik hâkimdir. Düz yazının içinde kafiye yaratılmıştır. Renklerden, kuş ve çiçek isimlerinden, oyunlardan, hayvanlardan, şarkı ve tekerlemelerden sıklıkla bahsetmiştir. Denemelerde, karşısındaki çocukla yüz yüze konuşur gibi yazmıştır.

4.4.11.1. Kapağın Altına Bak!

Yazar bu başlıkla, denemelere bir başlangıç yapmıştır. Okurla çıkılacak yoldan bahsetmiştir. Denemenin sonunda, okuru 'Merhaba...' diyerek selamlamıştır.

4.4.11.2. Şimdilik Merhaba

Yazar bu denemede 'Sevgili...' diyerek başlangıç yapmış ve sırasıyla nisana, yıldıza, güneşe, oyuna, rüzgâra, kuşa, çiçeğe, eve, gökyüzüne, kelebeğe, kitaba, yazara ve okura bir şeyler söylemiştir. Şiir gibi bir üslup kullanmıştır. Denemenin sonunda, 'Şimdilik Merhaba...' diyerek okuru selamlamıştır.

4.4.11.3. Balıkla Ay Arasında

Yazar bu denemeye, ömrümüzün kısa olduğunu ve yaşıyorken birbirimizi unuttuğumuzu söyleyerek başlamıştır. Edebi bir üslup kullanan yazar, gülünecek şeyler yazabileceğini ama soğuk kış günlerini unutan bir yazar olmak istemediğinden bahseder. Denemeye hüznün duygusu hâkimdir. Herkesin gittiğini söyleyerek okuyucuya sen kal der ve konuşulacak bir şeylerin olduğunu sezdirir. Denemenin sonunda şiir biçiminde yazılmış üç mısra bulunur.

4.4.11.4. Susmak İstiyorum

Yazar bu denemeyi Cahit Zarifoğlu'na ithafen yazmıştır. Susmak istediğini, konuşmak, yürümek, gülmek ve hiçbir şeye bakmak istemediğini söyler. Yıllardır eksik olan bir şeylerin varlığından bahseder. Denemeye hüznün duygusu hâkimdir. Denemenin sonunda, okurla birlikte bir dua için susmak ister.

4.4.11.5. N'aber?

Yazar bu denemede, mektuplaştığı birinin mektubunda karşılaştığı güzel şeylerden bahseder. Mektubun sahibiyle konuşur gibi yazmıştır. Mektubun sahibinin tatilde olduğunu sezdirerek bir çocukla mektuplaştığını sezdirir. Çocuğa, belki de uyuyorsundur der ve n'aber diyerek seslenir.

4.4.11.6. İstedğin Kadar Güzel Olabilirsin Bugün

Yazar bu denemede bir çocuğun ağzından birçok babaya seslenir. Sırasıyla; işe giden bir babaya, işten dönen bir babaya, yeni baba olmuş bir babaya, ölen bir babaya ve haziran ayının en güzel pazarında babalara güzel sözler söyler. Edebi bir üslup kullanılmıştır. Denemedeki yoğun duygu baba sevgisidir.

4.4.11.7. Nereye Gidiyorsun Böyle?

Yazar denemede, yaz tatiline girmiş bir çocuğa seslenir. Çocuğun tatil heyecanından ve karnesinden bahseder. Çocuğun tatilde güzel vakit geçirmesini istediğini sezdirerek tatilin de bir gün biteceğini söyler. Hayat bilgisi dersi sıfır olan çocuğun, hayatı kitap gibi okuduğunu söyler. Yazar, çocukla konuşuyormuş gibi yazmıştır.

4.4.11.8. Bir Şey Var, Tam Anlayamadım...

Yazar bu denemede, kötü anlarımızda zamanın geçmek bilmediğinden, güzel anlarımızın ise çok çabuk geçtiğinden bahsetmiştir. Bu durumu güzel birkaç örnekle

anlatmıştır. Denemede seslendiği kişiden mektup beklerken de zamanın çok yavaş ilerlediğinden bahsetmiştir.

4.4.11.9. İşe Bak!

Yazar bu denemede, okurun sevdiğini düşündüğü yıldızlardan, kuşlardan, çiçeklerden, meyvelerden, oyunlardan ve renklerden bahsetmiştir. Edebi bir üslup kullanmıştır. Denemenin bazı bölümlerinde, şiirde olduğu gibi kafiye kullanmıştır. Kafiye, düz yazının içine yerleştirmiştir.

4.4.11.10. Gözlerinden Uyku Akan Bir Yazı

Yazar bu denemede, uyku temasını işlemiştir. Sırasıyla; kediye, ırmağa, ayçiçeğine, horozlara, atlara ve balıklara uyku ile ilgili bir şeyler söylemiştir. Denemenin sonunda uykusunun geldiğini söyleyerek sonuca ulaşmıştır. Denemenin bazı bölümlerinde, şiirde olduğu gibi kafiye kullanmıştır. Kafiye, düz yazının içine yerleştirmiştir.

4.4.11.11. Birazdan...

Yazar bu denemede, ertesi günün bayram olduğunu sezdirmiş ve güzel şeyler görmeyi ummaktadır. Bayramın sevincini ve heyecanını yaşamaktadır. Bayramı karşılamak için uyumadan bekleyeceğini söylemiştir.

4.4.11.12. Sana Bir Şey Öğreteceğim

Yazar bu denemede, sadece derslerinin iyi olmasına odaklandığımız çocukların hayata dair bilmediği güzel şeylerden bahsetmiştir. ‘Sana pencereden bakmayı öğreteceğim.’ diyerek, dünyada görülmesi gereken güzelliklerin varlığını sezdirmiştir. Bu güzellikleri görmek gerektiğini anlatmaya çalışmıştır.

4.4.11.13. Resimler İçinde Sen!

Yazar bu denemede, çocuğun duygularından yola çıkarak bir resim yaratmaya çalışmıştır. Her bir duyguyu, doğadan seçtiği bir varlıkla ilişkilendirmiştir. Seçtiği varlığın rengiyle oluşacak bir resimden bahsetmiştir.

4.4.11.14. Işıkları Yakma!

Yazar bu denemede, yıldızlardan bahsetmiştir. Yıldızların yaşattığı duyguyu sezdirerek çocuğun da yıldızları izliyormuş gibi hissetmesini istemiştir.

4.4.11.15. Kuşlar Açabilir mi Kafeslerini?

Yazar bu denemede, biten şeylerin verdiği hüznü duygusunu işlemiştir. Denemede, eskiye ve yaşanmış güzel zamanlara özlem vardır. Biten şeylerin ve gidenlerin arkasından hissedilen duyguları anlatmıştır.

4.4.11.16. Sana Doğru Herhangi Bir Deniz

Yazar bu denemede, çocuğun hayatındaki varlıkların yerine geçerek çocuk için güzel sözler söylemiştir. Okuyan çocuğa, değerli olduğu hissini vermeye çalışmıştır.

4.4.11.17. Küçük Şeyler...

Yazar bu denemede, çocuğa anlattığı mavi, yıldız, su, çimen gibi küçük şeylerden bahsetmiştir. Söylediği sözden sonra çocuğun aklına gelen şeyin neler olabileceği, çocukça bir bakış açısıyla değerlendirmiştir.

4.4.11.18. Eksik Düğmeler

Yazar bu denemede, çocuğun hayatında yer alan bazı nesnelerden, olaylardan, duygulardan ve zamanlardan bahsetmiştir. Hayatı bir yolculuk olarak, çocuğun karşılaştığı şeyleri de bu yolculukta taşıyacağı yük olarak tasvir etmiştir. Çocuğun yükünün, kalbine sığacak kadar olduğunu söylemiştir.

4.4.11.19. Bir Irmağın Aynısı...

Yazar bu denemede, ağlanacak şeylerden bahsetmiştir. Bir çiçeğin koparılması, bir leyleğin göç etmesi gibi olayların kendisini üzdüğünü anlatmıştır. Denemeye hüznü duygusu hâkimdir.

4.4.11.20. Sen Git İstersen...

Yazar bu denemede, insanların yaşanan olayların çok çabuk unuttuğundan bahsetmiştir. Çocukların ise unutmayışlarında bir hüznü olduğunu söylemiştir. Denemenin geneline hüznü duygusu hâkimken, yazar yaşanabilecek kötü olayların korkusu ve tedirginliği altındadır.

4.4.11.21. Kısacık Bir Yazı...

Yazar bu denemede, merak duygusunu işlemiştir. Bir çocuğun, güneşin, kuşların, trenlerin duygularını merak etmiş ve onları anlamak istediğinden bahsetmiştir.

4.4.11.22. Bilmen Gereken Bir Şey Var

Yazar bu denemede, insanların eşyalara verdiği önemden, hayatın telaşı içinde yaşarken kalbimizde biriken yüklerden bahsetmiştir. Basit ve sade bir hayatın güzelliğinden, sürekli planlı yaşamının gereksizliğinden söz etmiştir. Denemede, bir şeyleri gösterme ve okuyana fark ettirme çabası vardır.

4.4.11.23. Sözlerinin Evi

Yazar bu denemede, sonbahar mevsiminden bahsetmiştir. Sonbaharın renklerinden ve yaprakların, derelerin, gecenin, bazı hayvanların seslerinden söz etmiştir. Çocuğun sesinin ise bunların içinde en güzel ses olduğunu sezdirmiştir.

4.4.11.24. Kalbimiz İçin Tek Bir Şey...

Yazar bu denemede, okura seslenerek bir şekilde kendisine ulaşacağını söyleyerek beklemesini istemiştir. Okur ile yapılacak en güzel şeyin, gülümseyerek birbirlerine bakmak olduğunu söylemiştir.

4.4.11.25. Ağaç Yapraklarını Okumak

Yazar bu denemede, çocukların hayal dünyaları sayesinde ve çocukça düşünceleri ile yetişkinlerin durup düşünmeyeceği şeyleri düşünmelerinden bahsetmiştir. İnsanların gürültü içinde yaşadığından bahsederek, hayatın içinden basit ve güzel örnekler vermiştir.

4.4.11.26. Büyüyen Kim, Büyüten Ne?

Yazar bu denemede, içimizde biriken duyguların arttıkça kalbimizin büyümesinden bahsetmiştir. Bu anlamda büyüebilmek için de karşılaştığımız ve gösterdiğimiz sevgiye, varlıklara güzel bakabilmeye ve güzel şeyleri düşünebilmeye ihtiyacımız olduğunu sezdirmiştir.

4.4.11.27. Toprakla Senin Aranda

Yazar bu denemede, çocuğun toprakla bağının kopmaması için toprağı sevmesini ve unutmamasını istemiştir. Kent çocuğunun topraktan uzak kalışını, asfaltta ve betonda yaşayışını anlatmıştır. Bir çiçek dikerek, toprağın üzerinde çıplak ayakla dolaşarak toprağı yakın olunabileceğini söylemiştir.

4.4.11.28. *Sen Neredeysen...*

Yazar bu denemede, doğadan aldığı varlıklarla örnek vererek çocuğun bulunduğu yerden ayrılmamasını istemiştir. Çocuğun bulunduğu yer, okuduğu kitabın bu sayfasıdır.

4.4.11.29. *Gazoz Kapakları Ne İşe Yarar?*

Yazar bu denemede, kitabın birinci bölümünün sonuna gelmiştir. Buraya kadar konuşulan konulardan bahsederek bir daha görüşebilmeyi temenni etmiştir. ‘Hoşça kalın’ diyerek veda etmiştir.

4.4.11.30. *II. BÖLÜM*

4.4.11.31. *Öyle Bitmişti, Böyle Başlıyor...*

Yazar bu denemede, birinci bölümde neler konuşulduğunu çocuğa hatırlatarak yeniden buluşmanın heyecanını yaşar. Dünyaya yeniden birlikte bakmak için gelmiştir. ‘Sana yeniden merhaba...’ diyerek okuru selamlamıştır.

4.4.11.32. *Altıncı Duyunun Aylak Yazısı*

Yazar bu denemede, altını duyum dediği kalbiyle yazılar yazdığını söylemiştir. Çocuğun kitabı alelacele okuyup derslerine dönmesine sitem etmiştir. Kitabın içinde çocuğun gelmesini beklediğini anlatmıştır.

4.4.11.33. *Bir Resim, Bir Çiçek, ve ve...*

Yazar bu denemede, anne temasını işlemiştir. Sırasıyla; işe giden bir anneye, işten dönen bir anneye, kahvaltı hazırlayan bir anneye, yeni anne olan bir anneye, kendi annesine ve mayısın ikinci haftası olan anneler gününde bütün anneler seslenerek güzel sözler söylemiştir.

4.4.11.34. *İyi Olduğum Bir Gün: Seyrek Cuma*

Yazar bu denemede, çocuğun hafta sonu tatiline girdiği cuma günleri, kitabı daha çok okuduğunu sezdirmiştir. Cuma günlerini sevmesinin nedenini, çocuk ile karşılaşmasına bağlamıştır.

4.4.11.35. *Renkler Okulu*

Yazar bu denemede, hayattaki renklerden bahsetmiştir. Dünyada var olan şeylerin renklerinden örnekler vererek, bir duygu yüklemiştir.

4.4.11.36. Yüzümü Biriktiren Sen!

Yazar bu denemede, yazmasının sebebinin çocuklar olduğunu sezdirmiştir. Çocuğu, güzel örneklerle betimlemiştir. Çocuk yazıyı okuyup bitirdiğinde, yazar kendisini boş bir ada gibi ıssız hissettiğini söyleyerek çocuklar olmadığında yalnız hissettiğini anlatmaya çalışmıştır.

4.4.11.37. Diyebilir miyiz?

Yazar bu denemede, anıların verdiği hüzünden ve hayallerin yaşattığı sevinçten bahsetmiştir. Dünyada üzülecek çok şeyin olduğunu söyleyerek az da olsa sevinçlerin de varlığından söz etmiştir. Sevincin de okur ile buluşmak olduğunu anlatmaya çalışmıştır.

4.4.11.38. Biz Buradayken...

Yazar bu denemede, hayatın nasıl ilerlediğinden bahsetmiştir. Biz görsek de görmesek de hayatın devam ettiğini ve dünyadaki her varlığın durmadan bir şeyler yaptığını anlatmıştır. Hayatın akışını betimlemiştir.

4.4.11.39. ... Diyor ki:

Yazar bu denemede, çocuğun hayatındaki bazı varlıkların dilinden çocukla konuşmuştur. Sırasıyla çocuğun; su içtiği çeşme, her sabah uykulu gözlerle gittiği okul, körebe oyununda en karanlıktakini bulan gözleri, dokunduğu turuncu çiçek, uçmayan uçurtması, birlikte uyuduğu kitap ve uzun zamandan beri söyleyemediği şarkı olarak çocuğa güzel şeyler söylemiştir. En sonunda yazıya yazan adam olarak kendisi konuşmuştur.

4.4.11.40. 'ArkaüstüSözcükler'

Yazar bu denemede, bazı sözcüklerin anımsattığı şeylerden ve duygulardan bahsetmiştir. Daha çok çocuğun hayatında belirgin olan sözcükler kullanılmıştır. Bazı sözcükler bir olayla bağdaştırılmış ve olayın duygusu sözcüklere yansıtılmıştır. Sözcükleri, bu duygular yolu ile çocukla konuşturmuştur.

4.4.11.41. Beş Şey ve Altıncısı...

Yazar bu denemede, çocuğun beş duyu organıyla yapabileceği güzel şeylere örnek vermiştir. Altıncı duyuyu ise 'söyle' olarak tanımlamıştır. Çocuğun kalbindekilere inanıp inanmadığı söylemesini istemiştir.

4.4.11.42. Bu Yaz...

Yazar bu denemede, yaz mevsiminde karşılaştığı güzel şeylerden bahsetmiştir. Daha çok yaz mevsimine ait simgeler kullanılmıştır. Denemenin sonunda okurun yaz tatilinin nasıl geçtiğini sorarak sohbet havası yaratmıştır.

4.4.11.43. Yeniden...

Yazar bu denemede, yaşadığımız duyguları ve öğrendiğimiz bilgileri ilk seferindeki gibi hissedebilmemiz için hiç yaşanmamış gibi yeniden yaşamamız gerektiğini anlatmaya çalışmıştır. Denemenin sonunda okura küçük bir oyun oynamıştır.

4.4.11.44. Bir Çift Kiraz Resmi Çiz!

Yazar bu denemede, yaz tatilinin bitişindeki hüznün içinde çocukla konuşmuştur. Çocuğun okula başlama telaşını ve heyecanını anlatmıştır. Okula gittiğinde, yaz tatilinden kalma bir anıyı resmetmesini istemiştir.

4.4.11.45. Saymazsak...

Yazar bu denemede, çocuğun yaşadığı duyguları küçük örneklerle anlatmıştır. Duyguları ve olayları kendi içlerinde karşılaştırarak yazmıştır.

4.4.11.46. Kafana Göre....

Yazar bu denemede, yaz tatilinin bitişinden bahsetmiştir. Sonbahar gelmiş, okullar açılmıştır. Yazar, okur ile daha az görüşebileceğini düşündüğünden denemeye hüznün duygusu hâkimdir.

4.4.11.47. Kuş İşaretleri

Yazar bu denemede, birçok kuş türünden bahsetmiştir. Kuşlarla karşılaştığımızda yaşanacak güzel şeyleri anlatmıştır. Bazı kuş türlerinin anımsattığı şeylerden söz etmiştir.

4.4.11.48. Nesin Sen?

Yazar bu denemede, okurun kendisi için ne anlama geldiğini anlatmaya çalışmıştır. Okurun kendisi için arkadaş, düşünce, mektup, sevinç, göz, dil, okur ve yazdığı yazı mı olduğunu sormuştur.

4.4.11.49. Biliyor musun?

Yazar bu denemede, savaşın içinde yaşayan çocuklardan bahsetmiştir. Savaş sırasında yaralanan veya hayatını kaybeden çocuklardan söz etmiştir. Denemede hüznün duygusu hâkimdir.

4.4.11.50. Yakana Taktığın O Çiçek!

Yazar bu denemede, okura bir yerlerden dokunabilmek istediğinden bahsetmiştir. Çocuğun etrafındaki herhangi bir şey olarak yanında olmayı hayal etmiştir.

4.4.11.51. Sahi Kimdi O?

Yazar bu denemede, şimdiye kadar nelerden bahsedildiğine kısa bir bakış yapmıştır. Bunları yazanın kim olduğunu sorgulayarak her şeyi unuttuğunu söylemiştir.

4.4.11.52. İşte Tam O Anlarda

Yazar bu denemede, çocuğun yaşadığı bazı anlarda kendisinin ne hissettiğinden bahsetmiştir. Çocuğun okumayı bırakacağından ve kitabın yarım kalacağından korktuğunu söylemiştir. Denemede korku ile beraber hüznün duygusu ağırlıklıdır.

4.4.11.53. Yazdığım Kim, Okuyan Kim?

Yazar bu denemede, yazılarını kimlere yazdığını anlatmıştır. Yıldızlar, balıkçı tezgâhları, ter dönmüş kaplumbağalar gibi birçok şeye yazdığını söylemiştir. En sonunda da gökyüzü daha eksiksiz ve gündüzü daha uzun olan okura yazdığını belirtmiştir.

4.4.11.54. Nereden Nereye...

Yazar bu denemede, yazıların nereden nereye uzandığından bahsetmiştir. ‘Nereden nereye...’ diyerek okura veda edilmiştir.

4.5. Eserlerin Kök Değerlere Göre İncelenmesi

Bireyi, topluma karşı sorumlu, toplumun ve kendisinin bilincinde, duygu ve davranış olarak sağlıklı, insan haklarına saygılı ve duyarlı birer vatandaş olarak yetiştirmek eğitimin temel hedeflerinden biridir. Bu doğrultuda MEB tarafından, öğrencilere kazandırılması gereken on kök değer belirlenmiştir. Öğretim programlarında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir.

Değerlerin bireye kazandırılmasında rol oynayan kurumlar arasında okul ve aile olabileceği gibi, kitaplar yolu ile de değer öğretimi sağlanabilir. Çocuk kitapları da çocuğun bu değerleri kazanmasına yardımcı olabilir. Bu çalışmada yer alan H. Salih Zengin'in eserleri, öğretim programlarında yer alan on kök değere göre incelenmiştir. Elde edilen bulgular, değerlerin başlıkları altında birleştirilmiştir. Eserlerde, özellikle yardımseverlik, öz denetim, sabır ve sevgi değerlerinin yoğun olduğu tespit edilmiştir.

4.5.1. Adalet

Adalet, karşılıklı insan ilişkilerini düzenleyen toplumsal düzenin mümkün, ama zorunlu olmayan bir niteliğidir (Kelsen, 2013). Adalet; hak, doğruluk, eşitlik ve tarafsız bir şekilde hukuk kurallarını yerine getirmek gibi anlamlara gelir. Adalet, hukuk kuralları ile sağlanabileceği gibi bazen örf ve adetlere göre bazen de dini kurallara göre sağlanabilir. H. Salih Zengin, adalet değerini ceza alma veya ödüllendirme ile yerine getirir. Bazı eserlerinde ise adalet değerini dini boyutlarla örneklendirmiştir.

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde, Fatih Sultan Mehmet’in haksız yere Rum mimarın elini kesmesi üzerine, Rum mimar Fatih Sultan Mehmet’e dava açar ve kazanır.

“Cami inşasında kullanılacak iki mermer sütunu davacı Rum mimar kısalttığı için padişahımız Fatih Sultan Mehmet tarafından ceza olarak eli kesilmiştir. Bu haksız ceza karşısında Fatih Sultan Mehmet suçludur.”

Mahkeme salonunda büyük bir gürültü yükseliyor. Kadı herkesi susturup konuşmasına devam ediyor:

“Ceza olarak mimara yapılan haksızlığın aynısının tatbik edilmesine, yani padişahın elinin kesilmesine karar verilmiştir.”

...

“Padişahımız ellerimin bir tanesini kestirdi. Ben de kendisini dava ettim. Ve davayı kazandım. Bu adil karar karşısında açıkçası çok şaşırdım. Ancak davamdan vazgeçiyorum kadı efendi.”

...

“Madem davandan vazgeçtin, ceza olarak Fatih Sultan Mehmet’in size günde on altın tazminat ödemesine karar verdim” diyor kadı.

...

“Eğer sen Allah’ın hükmünü uygulamayıp elim kesilmesin diye beni mahkûm etmeseydin bununla başını paramparça ederdim, Kadı Hızır Efendi.”

Kadı Hızır Bey ise kuşağına soktuğu büyük bir bıçağı göstererek cevap veriyor:

Sen de benim hükmümü kabul etmeseydin ben de bununla seni delik deşik ederdim.”
(TKS.FSM, 2019:18)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, on numaradaki çocuklar yaptıkları yaramazlıklar sonucunda belletmen Kalkuyruk tarafından cezalandırılır.

Sonuçta Dört İşlem hariç odadaki herkes ceza aldı. Cezamız şuydu: Bir gün akşam yemeği yememe, etütteki iki saatlik ders çalışma süresini dört saate uzatma ve bir hafta süresince yastıksız yatma... (ŞBA, 2018:34)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, on numaradaki çocuklar yaptıkları yaramazlıklar sonucunda belletmen Kalkuyruk tarafından cezalandırılır. Cezadan sonra on numarada kalanlardan Filozof, adalet hakkında konuşur.

Filozof, odadan ayrılan Kalkuyruk’un ardından “Uyarı olsun diye verilen bu cezada diğer insanların yararı gözetilse de ceza alan için bir zarar söz konusudur. Bu da adaletsizliktir.” diye mırıldandı. (ŞBA, 2018:121)

4.5.2. Dostluk

Dost; sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, gönüldaş, iyi anlaşılan kimse demektir. (TDK, 2021) Dostluk ise, dost olma durumudur. Arkadaşlığın belli bir boyut kazanarak karşılıklı güven ve sevgi bağı kazanmış şeklidir. Dostluğun temelinde karşılıksız sevgi,

paylaşmak, fedakârlık gibi samimi duygular yer alır. İnsanlar, birbirleriyle olduğu gibi hayvanlarla da dost olabilirler. H. Salih Zengin de eserlerinde dostluk kavramına çeşitli örnekler verir. Özellikle çocukların hayvanlarla olan dostluğunu konu edinir. Ağaçların, hayvanların ve insanların birbirleri ile olan dostça sohbetlerine yer vererek dostluğun önemini sezdirir.

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, çocukların mahalledeki söğüt ağacı ile dostlukları anlatılır.

Mahallemizin geleceğini ilgilendiren en önemli kararları da söğüt ağacımızın altında alırız. Sırlarımızı yalnızca o bilir. Hiç kimseye söylemez bunları. O yüzden de yaşlı söğüt ağacı bizim en yakın dostumuzdur. (ÇMH, 2013:44)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “İçine Kuş Eklenen Bir Sabah Vakti” adlı hikâyede, çocuk küs olduğu arkadaşı Ahmet’le barışır.

Evden fırlayıp kendimi sokağa attığımda arkadaşlarımı bir araya toplanmış, parkta paralarını ve şekerlerini sayarken buluyorum. Bayramlıklarını birbirlerine gösterme yarışında birkaçı da. Hepsinin elini sıkarak birer birer bayramlaşıyoruz. Fakat sıra Ahmet’e gelince biraz duraklıyorum. Onunla iki gün önce, bir meseleden dolayı küs olduğumuzu hatırlıyorum. En iyisi hiç umursamadan geçmek galiba...

Ama dedemin üç günden fazla küs kalmamakla ilgili söylediklerini hatırlar hatırlamaz elimi uzatıyorum. “Üstelik bugün bayram” diyorum içimden. Elim sevinç içerisinde sıkarak gülümsüyor. Özür dileyip bayramımı kutluyor oracıkta. Gözlerine biriken gözyaşlarını görmezlikten geliyorum. Arkadaşlarıma katılıp yirmi sekiz tane şeker de ben topluyorum komşulardan. (ÇSH, 2010:28)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Yağmurun Bir Adı Daha Var” adlı hikâyede çocuk, arkadaşı Cemil geleceği için çok mutludur. Çocuk, Cemil ile olan dostluklarından bahseder.

Bugün çok sevinçli olmamın iyi bir nedeni var. Çok sevdiği bir insanla karşılaşacak olan herkesin duyacağı türden bir sevinç benimkisi. Çok sevdiğim arkadaşım Cemil gelecek birazdan. Cemil benim sınıf arkadaşım. Birazdan annesiyle birlikte misafirlğe gelecekler. Bu misafirlik denen şeyi icat edenı tutup yüzlerinden öpmek lazım. Yalnızlığın sokaklarını, arkadaşımıla doldurup dilediğimce eğlenecğim bugün. (ÇSH, 2010:29)

...

Cemil beni görür görmez yanıma koşuyor. El sıkışıyoruz birer kovboy gibi. Bir haftadır birbirimizi ne kadar çok özlediğimizi anlıyoruz o an. Yarıyıl tatili başladığından beri ilk kez görüşüyoruz. Dostluğumuz, kol kola açan çiçekler kadar güzeldir Cemil’le. Sınıfta da aynı sırayı paylaşıyoruz. Birbirimize ait sırlarımız saklıdır kalbimizde. (ÇSH, 2010:30)

“İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Masal Ağaçları” adlı eserde, ağaçların birbirleri ile arkadaşlıkları ve ağaçlarla arkadaş olmak isteyen sincap anlatılır.

"Evet doğrusu o kadar çok arkadaşım var ki, saymakla bitiremem. Dışbudak ağacı, ladin, acem dutu, kavak, menengiç, akçaağaç, meşe... Minicik kuşların, senin sincap arkadaşlarının, gölgesinde serinlemek isteyenlerin, saklambaç oynayan ve salıncak kuran çocukların dostuyuz hepimiz."

"Ama benim dostum yok." diye üzüntüyle boynunu büktü sincaplar.

Ihlamur ağacı kaşlarını çattı:

"Olur mu hiç öyle şey! Sincap bizim en yakın arkadaşımızdır. Çünkü bizden kışın yemeniz için toprağa gömdüğünüz meyvelerimiz olmasa belki bu kadar çeşit ağaç hiç olmayacaktı."

"Peki, ben artık bu küçük ormana yerleşsem, sizin kovuğunuzu kendi evim olarak kullanabilir miyim?"

"Elbette, ne zaman istersen! Böyle bir teklife sadece ben değil bütün ağaçlar sevinir..."

Küçük sincap sevinç içerisinde ön ayaklarını birbirine çırptı. Orada bulunan bütün ağaçlarda yapraklarını hışırdatarak sincabı alkışladılar. Ancak o bunları duymadı bile. Sevinçten içi içine sığmıyordu. Diğer ağaç ve sincaplarla tanışmak için acele etmesi bu yüzdendi. (İTS.İMA, 2012:19)

“İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Tarihi Sarayları” adlı eserde, farenin kedi ile arkadaşlığı anlatılır. Arkadaşlıkla ilgili şöyle bir söz geçer:

Fare kararlı, kedi çaresizdi. Doğrusu arkadaşını yarı yolda bırakmak yakışık almazdı. (İTS.İTS, 2012:13)

Aynı eserin sonunda fare, arkadaşı kediye nasıl eve gidebileceği konusunda yardım eder ve tekrar görüşüp gezebileceklerini söyler.

“Deniz kenarından gidersen kaybolmadan ulaşabilirsin.” diye fikir verdi fare.

“Eğer bir gün yine karşılaşırsak sana diğer sarayları da gezdirebilirim.” diye de ekledi.
(İTS.İTS, 2012:20)

“Masallı Eğitim Seti Kaplumbağa Rafi ve Arkadaşlarının Sesi” adlı eserde, gezerken hayvanat bahçesine giden ve oradaki hayvanlarla arkadaş olan kaplumbağa Rafi anlatılır. Hayvanat bahçesinde yaşayan bütün hayvanlar Rafi’yi görünce arkadaş olmak ister. Hepsi teker teker hoş geldin der ve Rafi’nin kendileri ile kalmasını ister.

“Yaşasın, işte kabuğunda gizlenen arkadaşımız” diye bağırdı elma ağacında sabah kahvaltısını yapan serçe. Sonra da sevinçle öttü: “Cik cik!”

“Günaydın çiftliğimize hoş geldin” diyerek selamladı beyaz alınlı tay ve arkasından “İii hii!” diyerek kişnedi.

...

Hepsi bir ağızdan “Burada bizimle kalabilirsin Rafi” dediler. (MES.KRAS, 2008:25-31)

“Masallı Eğitim Seti Pituki ve Bulut Bubi” adlı eserde, Bulut bubi ile arkadaş olan Pituki ve aralarında geçen sohbet anlatılır. Pituki ile Bulut Bubi vedalaşırken hüzünlenirler.

Pituki’nin gözünden iki damla yaş düştü ve hüzünle gülümsedi. Çok kısa bir süre sonra da hafiften bir yağmur yağmaya başladı. (MES.PBB, 2008:27)

“Türk Kahramanları Serisi Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna” adlı eserde, Hz. Mevlâna ile Şems’in dostluklarına yer verilir.

Hz. Mevlâna ile Şems’in Konya’da buluşması da çok önemlidir. Bu iki dost bir odaya çekilerek günlerce sohbet ediyorlar. Dünyanın en iyi iki dostunun bu sohbetini kıskananlar, ikisi hakkında ileri geri konuşmaya başlıyorlar. Hâliyle Şems inciniyor ve Hz. Mevlâna’nın yalvarmalarına rağmen Şam’a dönüyor. Şems’in ayrılığına dayanamayan Hz. Mevlâna, güzel bir mektup yazarak oğlu Sultan Veled’i Şam’a gönderiyor. (TKS.M, 2019:20)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, Filozof’un yurda yeni gelen arkadaşı Nane ile ilgili duygularına yer verilir.

İnsanın hayatında unutamayacağı, güzel bir anı olarak hatırlayacağı günler vardır. İşte bugün de o güzel günlerden birisidir. Aramıza katılan Nane dostumuzun bize kazandıracığı

samimiyete olan inancım tam. Nane'nin benim yüreğimde bulduğu anlam çok derin. Umarım böylesi içten duygular sizin için de geçerlidir. Hepiniz adına dostumuza tekrar hoş geldin diyorum. (ŞBA, 2018:22)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde Nane, Filozof’tan bahsederken iyi arkadaşlıktan bahseder.

Filozof bir ara gözden kayboldu ve aradan 10 dakika geçmeden geldi. Bana göz kırpmasından ciddi bir şakaya hazırlık yaptığını anlamıştım. Umarım bana yapmazdı. Gerçi ondan bana şaka yapmasını hiç beklemem. Sonuçta biz gerçekten iyiötesi arkadaşız. İyi arkadaşlar birbirine çok sulu şakalar yapmaz. (ŞBA2, 2013:125)

“Gazoz Kapağı” adlı eserde, arkadaşlığa verilen değer sembolik olarak ifade edilir.

Arkadaşımsan;

Biliyor olmalısın ekmek sırası önündeki küçüklüğümü. Ellerimizin birbirimizin omuzlarında gezindiği, dünyanın en sevimli pozunun yer aldığı fotoğrafı bir hazine gibi sakladığımı bilmelisin. (GK, 2013:97)

4.5.4. Öz Denetim

Öz denetim; bireyin davranışlarını ve duygularını, topluma daha uyumlu olabilmek için düzenleyebilmesidir. İnsanların bir olayın doğruluğuna ya da yanlışlığına karar verebilmesi, kendini denetleyerek hareket edebilmesi ve yapmak istediği şey için çaba gösterebilmesi demektir. H. Salih Zengin eserlerinde; kendini sorgulayan, hatasını fark edip telafi etmeye çalışan ve istediğini elde edebilmek için çabalayan karakterlere yer verir.

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Yağmurun Bir Adı Daha Var” adlı hikâyede, annesine kötü davranan Cemil hatasını anlar ve telafi eder.

Camiden çıkınca, utancından kızaran yüzünü benden gizlemeye çalışıyor Cemil.

...

Cemil, bütün hatalarını silmiş olarak annesinin elini öpüyor. Sonra da boynuna sarılıyor uzun uzun. (ÇSH, 2010:34)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Kedicik Babası” adlı hikâyede, hayvanlara kötü davranan çocuk hatasını anlar çok üzülür. Hayvanlardan özür dilemeye çalışır.

Kalbimi bir korku kaplıyor. Kuyruğuna teneke bağlayıp kovaladığımız kediler, içimden acı acı miyavlayarak geçiyorlar. Sapanımla ağaçtan armut gibi düşürdüğüm kuşları düşünüyorum. Taşlarla kovaladığımız köpekleri...

“Hayvanlardan özür dilenir mi anneciğim?”

...

Annemle konuştuktan sonra evden koca bir parça et, biraz süt ve ekmek parçaları alarak çıkıyorum dışarıya. Caminin kenarındaki boşluğa ekmekleri, parçalayarak atıyorum. Biraz sonra her şeyi unutmuşlar ve sanki beni affetmişler gibi konuyor kuşlar yanıma.

Kediler tam bir şenlik! Etleri poşetten çıkarır çıkarmaz, on bir tane kedi kuyruklarını sallayarak çevreliyorlar beni. Bacaklarıma sürtünüp miyavlayarak et istiyorlar. “Seni affettik” der gibi çıkıyor miyav sesleri. Et ve sütü eşit bir şekilde pay ediyorum hepsine. (ÇSH, 2010:60)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Burnum Uzamayınca” adlı hikâyede, yalan söyleyerek arkadaşını suçlu düşüren çocuk bir daha yalan söylememe kararı alır ve hatasını düzeltmeye çalışır.

İçimdeki bütün yalanlar siliniveriyor bu sözle. Ne olursa olsun yalan bir sözü ağzıma bulaştırmama kararı alıyorum.

“Selma,” dedim, onun oturduğu sıraya dönerek. O an içimden neler geçtiğini anlatmam uzun sürer. Ama kendi sesimi benim bile tanıyamadığım bir gerçek. Çağrımaya cevap vermedi. Soru gibi baktı gözlerime. Gözlerimin tâ içine...

“Ben Allah katında doğrulardan yazılmak istiyorum.”

Gülümsedi ve vaktin henüz geçmemiş olduğunu söyledi. (ÇSH, 2010:81)

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserdeki “Kumruların Hüzünlü Şarkısı” adlı hikâyede; birbirine çok bağlı olan iki kumru, etraflarındaki insanları kıskanç ve kötü bakışları yüzünden ayrı ayrı uçuşma kararı alır. Birbirlerinden ayrı olmak ikisine de zor gelir ama iradeli davranırlar.

“Sayılı öpüyorum güzel boynundan senin. Tüylerinde berrak göklerin soluğu geziniyor sanki. Bugün birlikte ama iki ayrı kumru gibi uçalım seninle. Bakarsın düzelir her şey. Yok,

eğer böyle devam edersek kara sözler kanatlarımızı ağırlaştıracak gibime geliyor. Ne dersin?”

Zavallı bayan kumru ne desin?

Çaresiz öne eğiyor başını. Gözlerinden düşen deniz mavisi bir damla gözyaşını, erkek kumrudan saklamayı başarıyor.

“Yoksulluk şimdi başlıyor sanki” deyip, uçup gidiyor erkek kumru. Ardından da bayan kumru... Uçabileceği her yerde uçup göstermeliler kendilerini. Diğer kumrular “İşte oldu!” diyene kadar uçmalılar... (DPY, 2013:44)

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserdeki “Devekuşları Plan Yapmaz” adlı hikâyede; plan ve programının dışına çıkmayan, her işini kontrollü ve düzenli yapan bir prens anlatılır.

Prens defterde yazılan programlara öylesine uyuyor ki programsız derin bir nefes almaktan bile çekiniyor. Sarayın penceresini şöyle bir aralayıp gökyüzünü, bahçedeki çiçekleri, hayvanları izlemesi mümkün bile değil. Defterinde yazıyorsa ve saati gelmişse çiçeklere bakar ancak, bundan dolayı da hiç üzülmez. Yeter ki plan ve programa uygun olsun her şey. (DPY, 2013:58)

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserdeki “Dikkat Tren Var” adlı hikâyede; uzun süre kullanıldıktan sonra hangara atılan ve kimsenin ilgilenmediği tren, istasyondan ayrılma kararı alır. Özgür bir tren olarak raylardan bağımsız dolaşır.

Ya içeriye girip çıkan görevlilerin selam bile vermeden çekip gitmeleri... Artık insanlar için ölü, işe yaramaz hurdadan başka bir şey olmadığını kendisi de kabul etmeliydi. Zaten buna karar verir vermez de sarı renkli dört vagonunu arkasına takarak istasyondan ayrılmıştı. Bu kararı daha önce almamış olmasına hayıflanıyordu şimdi. (DPY, 2013:67)

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserdeki “Kanatları Kapanmayan Kelebekler” adlı hikâyede, en güzel kelebekleri biriktirmek için çabalayan bir kelebek koleksiyoncusu anlatılır.

Çünkü bir kelebek koleksiyoncusuydu o. Yıllarını, en güzel kelebekleri yakalayıp biriktirmek için harcamış bir koleksiyoncu... Tâ çocukluğundan beri, dünyanın en güzel kelebeklerini koleksiyonuna katmak için çalışmıştı. (DPY, 2013:71)

“Dede Korkut Hikâyeleri” adlı eserdeki birçok hikâyede beyler, yapmak istediklerini tamamlamadan muradlarına ermeme kararı alır ve irade gösterirler.

—*Yer gibi oyulayım, toprak gibi savrulayım, kılıcıma doğranayım, okuma saplanayım, oğlum doğmasın, doğarsa on güne varmasın; eğer bey babamın, kadın anamın yüzünü görmeden ben bu gelin odasına girersem...* (DKH, 2019:108)

...

—*Ağamın yüzünü görmeyince, ölmüşse kanın almayınca; kılıcımla doğranayım, okuma saplanayım, oğlum doğmasın, doğarsa on yaşına varmasın ki ben seninle aynı yastığa baş komam.* (DKH, 2019:172)

“Masallı Eğitim Seti Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi” adlı eserde, Titi eğlenmek için çabalar ve bir çözüm bulur.

Birden aklına parlak bir fikir geldi. Madem şu an hiçbir şey kendisini gülümsetemiyordu, o hâlde o da kendi kendisini gülümsetecekti. Hemen masasının çekmecelerini açtı ve sulu boya kutusunu aldığı gibi aynanın karşısına oturdu. (MES.SKMÜPT, 2008:11)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Şiirinin Süt Dişi” adlı eserde; Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli’den yardım istemeye gider. Hacı Bektaş-ı Veli, nasip ve buğday seçenekleri sunar. Yunus Emre, buğdayı seçip yola düştükten sonra tercihini sorgular.

“Acaba yanlış mı yaptım? O büyük veli, bana maddi bir şey yerine manevi bir ikramda bulundu. Bense birkaç ay karnımızı doyuracak buğdayı tercih ettim. Ne dersin bu işe, bu bir kusur değil mi sence de?” (TKS.YE, 2019:14)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Şiirinin Süt Dişi” adlı eserde; Molla Kasım, Yunus Emre hakkında kötü düşünerek hata yaptığını anlar ve kendini sorgular.

“Vay be Yunus, ben senin şiirlerini dine aykırı bulduğum için bin tanesini yakmış, bin tanesini suya atmıştım. Oysa ermiş bir adammışsın. Kendi adımı şiirinde görünce hatamı anladım. Affet!” (TKS.YE, 2019:21)

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde; Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u fethedebilmek için çaba gösterir.

Topları büyük bir hayranlıkla inceliyor. Kim bilir belki de İstanbul'u fethetmenin hayalini kuruyor. Bir süre sonra da top dökümü mesleğini öğrenmeye başlıyor. Neredeyse bütün günümüz tophanede geçiyor. (TKS.FSM, 2019:11)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde; on numarada kalan çocuklar, yurttaki küçük çocuklara oyun oynayarak korkuturlar. Nane, elektrikler kesilince korkar ve çocuklara oynadıkları oyunu sorgular.

İçimden derin bir nefes alıp verdim. O an, dün gece küçüklere oynadığımız oyunun kötü bir şaka olduğunu düşünmedim değil. Bir daha cin olmaya kalkışırsam iki olsun. (ŞBA, 2018:78)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, çocuklar kampa gider. Nane, kamp reisi seçilir ve reis olduğu için duygularını kontrol ederek belli etmemeye çalışır.

Doğrusu onların duydukları korkunun bir kısmını da ben duyuyordum. Ama güçlü olmak durumundaydım. Çünkü ben reistim. Liderler hiçbir şeyden korkmaz. (ŞBA, 2018:156)

...

Bir reis olarak iyi bir plan yapmak da bana düşüyordu. Onların yapacağı eylemlerden ben sorumluydum. Ortaya çıkacak olan sonuç nihayetinde hepimizin ortak bir sonucu olacaktı: Ya galibiyet ya mağlubiyet! Plan hazır. (ŞBA, 2018:22)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde, Fıçı’nın hedefine giderken gösterdiği azimden bahsedilir.

Fıçı’nın en sevdiğim yanı bir şeye karar verince ona uymak için sonuna kadar direnmeyi becerebilmesidir. Yalnızca yemek hariç... Kendi başına aldığı kararları mutlaka uygular. (ŞBA2, 2013:53)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde, yarış sırasında Palaska’nın duygularını kontrol ederek hedefine ulaşma çabasından bahsedilir.

Maçın ilk setini kazanan Lüle şişinerek “Buna bilek derler.” Deyip Palaska’ya doğru imalı bir bakış fırlattı. Palaska çok sinirlenmişti ama her şeye rağmen kendisini kontrol ediyordu. (ŞBA2, 2013:77)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde, diyetle giren Fıçı’nın başarısından sonra kutlama kararı alırlar. Fıçı pasta yemeyi teklif eder ama arkadaşları hedeflerinden sapmadan Fıçı’yı zayıflatma görevlerine devam ederler.

“Bunu kutlayalım, hep birlikte pasta yiyelim.”

Düştüğü yerden doğrulmaya çalışan Fıçı’nın teklifi süperdi ama hepimiz buna çok kızdık. Fıçı’nın rejimi tehlikeye girmemeliydi. Onu zayıflatmak birinci vazifemizdi. (ŞBA2, 2013:94)

4.5.3. Dürüstlük

Dürüstlük; yalandan uzak durmak, söz ve davranış olarak doğrudan ayrılmamak anlamlarına gelmektedir. İnsanların birbirlerine güvenmelerinin ön koşulu dürüstlüktür. H. Salih Zengin eserlerinde, yalan söylemenin kötü bir davranış olduğunu sezdirerek dürüstlüğün önemini vurgular. Hikâyede yalan söylemenin dini boyutlarına da değinilir.

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Burnum Uzamayınca” adlı hikâyede, yalan söyleyerek arkadaşını suçlu gösteren çocuğun pişmanlığı anlatılır.

“Sen yalana sığınmakla nereye kadar gideceğini sanıyorsun. Öğretmeni kandırabilirsin ama omzumuzdaki her şeyi yazan meleklerden senin haberin yok galiba. Şu ayeti de hatırlamanı isterim ayrıca. ‘O (insan) bir söz söylemeye dursun, mutlak onun yanında görüp gözetlemeye hazır bir melek vardır.’ Gün gelir bir sürü yalanla yaşayamaz olursun. Yalancının mumu yatıya kadar yanar çünkü.”

...

“Doğruluk insanı iyiliğe, iyilikte cennete götürür. İnsan doğru söyleye söyleye sonunda Allah katında doğrulardan yazılır. Yalancılık insanı günahkârlığa, günahkârlık da cehenneme ulaştırır. İnsan yalan söyleye söyleye, sonunda Allah katında yalancılardan yazılır.”

İçimdeki bütün yalanlar siliniveriyor bu sözle. Ne olursa olsun yalan bir sözü ağzıma buluşturmama kararı alıyorum. (ÇSH, 2010:81)

4.5.5. Sabır

Sabır; sıkıntı, maddi geçimsizlik, hakkının elinden alınması gibi kişiyi zor durumda bırakan üzücü olaylar karşısında kötü davranışlara yönelmeden başındaki sıkıntıların geçmesini bekleme olgunluğunu gösterme anlamına gelmektedir. (TDK, 2021) Sabır, sadece

beklemek değil, beklerken de sıkıntının geçmesi için çabalamaktır. Sabreden kişi, olaylar karşısında sakin davranarak sonuca ulaşmayı hedefler. H. Salih Zengin, eserlerinde sabır kavramını sezdirmek için sabır kelimesini birçok yerde kullanır. Özellikle “Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Sabredince” adlı hikâye, sabrın önemini anlatır. “Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede ise sabır kavramını oruç tutmak ile bağdaştırır.

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Her Şeye Selam” adlı hikâyede, çocuk arkadaşlarının sabırsız davranarak sürekli kendisini çağırdıklarından bahseder.

“Haydi Yusuf çabuk ol! Postacılık oynamak için seni bekliyoruz.”

Arkadaşlarım da çok sabırsız doğrusu.

...

Arkadaşlarım sabırsız, bağırıyorlar:

“Yusuf nerede kaldın? Biz postacılık oyununa başlıyoruz.” (ÇMH, 2013:16)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, orucun sabırla ilgisinden bahsedilir.

Peygamberimiz “Oruç kalkandır” diye buyurmuş. Bizim kalkanımız oruçtur. Hem ülkenizden ayrılmamız için de o kadar acele etme. Çünkü aynı zamanda oruç sabırdır. (ÇMH, 2013:47)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, oruç tutan çocuğun yemek yememek için gösterdiği sabırdan bahsedilir.

Mis gibi yemekler mideme dalış yapmak üzere sofranın üzerine sıralanmışlar. Elimi su dolu bardağa uzatmamak için kendimi zor tutuyorum. Ama orucumu sudan önce bir hurma yiyerek açacağım. (ÇMH, 2013:50)

...

Büyük bir sabırsızlıkla sofraya oturuyorum. (ÇMH, 2013:65)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Yolculuk Nereye?” adlı hikâyede, dünyanın bir yolculuk olduğu sembolik olarak anlatılır. Sabır ile mutluluğa erişilebileceği söylenir.

“Bu yolculukta çeşitli istasyonlar vardır. Herkesi bir trenin içinde kabul et. Sonra dönüşsüz bir yolda olduğumuzu düşün. Ve bu trenin son istasyonda durması gerektiğini ve sonuna kadar gitme sabrını gösterenlerin mutlu olacaklarını düşün. Ve bu trenin dünyaya bir kez uğradığını...” (ÇSH, 2010:43)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Sabredince” adlı hikâyede, çocuklar halalarıyla sabır hakkında konuşur. Sabrın ne olduğu ile ilgili örnekler verilir.

Sabır konusunda halam bir sürü şey anlatıp duruyor. Halam her şeyde sabırlı olmamız gerektiğini söyler söylemez, gözlerimi usulca kardeşim Yunus’a çeviriyorum. Çaktırmadan ekmeklerden parça parça koparıp midesine yuvarlamaya başladı bile. Hadi be baba, nerede kaldın?

...

Hep birlikte oturuyoruz masaya. Yemekten kalkarken halam, yemek duasını beklememiz için bizi uyarıyor. Bir yandan da parmağını bilgiç bilgiç sallıyor.

“Hımm, sabır dersinden bu ikinci kırık notunuz çocuklar, ona göre.”

...

“İşte bak” diyor gülümseyerek, “Sabır taşının başına oturmuşsunuz işte. Satranç oyunu, sabredip düşünmenin biçimlendiği bir oyundur. Aferin size.”

...

“Sabır, ip üzerinde yürüyen bir cambazın sahip olduğu dikkat ve özeni gerektiren bir davranış işidir.”

“Nasıl yani?” diye atılıyor Yunus. “Ancak cambaz olanlar mı sabırlı davranabilirler?”

“Birazcık sabredersen anlatacağım. Cambazı ipin sonuna kadar sağ salım götüren ve yere düşmesini önleyen şey, sabırla ilgilidir demek istiyorum. İp cambazı hareketlerini yaparken acelecilik yapmaz. Bir saniye sonra atması gereken adımı, aceleyle bir saniye önce atsa ne olur?”

“Cambazlığının sonu olur.”

“İyi tahmin ettin Bilal. Aynı şekilde birkaç saniye önce atması gereken adımını unutkanlık veya tembellikten birkaç saniye sonraya bıraksa yine aynı sonuç! Öyleyse sabır, acelecilik ve

tembellikten ayrı bir yerdedir. Buna verdiğimiz örnekten yola çıkarak ipin üzerinde dengede kalma diyebiliriz.

Acelecilik ve tembelliğin orta noktası olan bu zamana, kaderin belirlediği zaman demek daha doğru olacak herhalde. Her iş olacağına varır çünkü. Ne er ne de geç! Onun için sabır bilgisi ve kader bilgisi, bir saatin akrep ve yelkovanına benzer.” (ÇSH, 2010:72)

...

“Anneler en büyük sabır çiçekleridir. Bizleri dokuz ay karnında taşıyan, besleyip büyüten, kendisi için bile yapmayacağı şeyleri bizler için yapan annelerdir. Hastalandığınızda bizden çok ıstırap çeken, bizim için sabreden yine onlardır. Sabrın özüdür anneler.”

“Peki, oruçluyken iftar saatini beklemek de bir çeşit sabır sayılır mı?”

“Sayılmaz olur mu?” diyor halam: “Sabrın en büyüklerindendir o. Sadece oruçken değil yapılan her iyi ve güzel işte sabretmek sevaptır.

“Bildiğiniz gibi, Peygamberimizin, peygamberliğinin ilk yılları çok zor geçmiştir. Öyle ki, ona karşı çıkanlar tarafından hep aşağılanmış, geçtiği yollara dikenler ve pislikler dökülmüş, hatta taşlanmıştı. Ama o tüm bu zorluklara ve baskılara rağmen İslâm dinini anlatmaktan vazgeçmemiştir. Onun Uhut’ta yaptığı savaşta çektiği sıkıntıları bilmeyen yoktur. Bir de Yakup peygamberle ilgili anlatılanlar var. Çocukları arasında en çok sevdiği Yusuf adındaki oğlunu, kardeşleri kuyuya atarlar. Kıskançlıklarından elbet. Gözü görmeyen Yakup peygamber, oturduğu post üzerinde yıllardır oğlundan gelecek müjdeli bir haberi bekler. Bu olayların sonucunu size daha önce anlatmıştım zaten. Şimdi söyler misin Yunus, nedir bütün bunlar?”

“Tabi ki sabırdır halacığım. Hem de büyük bir sabır.”

...

Halam, yüzünde biriken bir aydınlıkla gülümsüyor. Yüzünde, üç yıl önce ölen kocasının ardından gösterdiği sabrın derin izini görüyorum. Artık bir şeyi çok iyi biliyorum: Halamın herkese olan yardım isteği, sabır ve namaza tutunuyor. (ÇSH, 2010:77)

“Türk Kahramanları Serisi Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina” adlı eserde, İbn-i Sina’nın babası, başarı elde edebilmek için sabır göstermek gerektiğini söyler.

Sina, daha yedi yaşındasın oğlum. Gündüz ve gecelerini sürekli okuyorsun ama sabırlı olmalısın. (TKS.İS, 2019:6)

4.5.6. Saygı

Saygı; değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu, hürmet, ihtiram anlamlarına gelmektedir. (TDK, 2021) Toplum düzeninin aksamaması, insan ilişkilerinin güçlü olması ve bir arada sorunsuz bir şekilde yaşamın sürdürülmesi için saygı gereklidir. İnsanlar din, dil, ırk, yaşam tarzı, düşünce biçimi gibi birçok konuda kendisinden farklı olanlara karşı saygı göstererek bir arada kalabilir. Sadece insanlara değil dünyada var olan her türlü canlıya saygı göstermek gerekir.

Türk gelenek ve göreneklerine saygı göstermenin birçok sembolik biçimi vardır. Bir büyüğün elini öpmek, önemli bir insanın karşısında ceketinin düğmesini iliklemek, kafasını öne doğru eğmek gibi biçimlerle saygı gösterildiği ifade edilir. H. Salih Zengin de saygıya daha çok sembol olarak örnek verir. Saygının güzel bir davranış olduğunu sezdirmeye çalışır.

“Türk Kahramanları Serisi Türk Destanlarının Atası Dede Korkut” adlı eserde Dede Korkut; herkesin saygı gösterdiği, sözünü dinlediği ve önemli olaylarda başvurduğu bir karakterdir.

Para almadan kimseyi köprüden geçirmeyen Deli Dumrul, Dede Korkut’u görünce hemen elini öptü, yol verdi. (TKS.DK, 2019:14)

“Türk Kahramanları Serisi Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina” adlı eserde, İbn-i Sina’nın hocasına gösterdiği saygı örneklenir.

“Estağfurullah efendim, siz benim hocamsınız. Sizi geçmek ne haddime!” diyerek mahcup bir şekilde cevap veriyor genç İbn-i Sina.

İbn-i Sina’nın hocası Natûlî, ayağa kalkıp izin istiyor. İbn-i Sina hemen eline sarılıp büyük bir hürmetle öpüyor hocasının elini. (TKS.İS, 2019:9)

...

“Estağfurullah efendim. Sizler benim hocalarımsınız. Siz bu sorunu çözememişken ben ne yapabilirim ki?” (TKS.İS, 2019:12)

“Türk Kahramanları Serisi Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna” adlı eserde, saygın bir kişilik olan Hz. Mevlâna’nın isminin de saygınlıktan geldiği ifade edilir. Hz. Mevlâna’ya gösterilen saygı örneklendirilir.

“Mevlâna, efendimiz anlamına geliyor. Asıl adı Muhammed Celâleddin olmasına rağmen onu sevenler saygıdan dolayı ona Mevlâna adını vermişler.” (TKS.M, 2019:6)

...

“Muhammed Bahâeddin Veled ile birlikte yolculuk etmek büyük bir lütuf.”

“Oğlu Muhammed Celâleddin’i de unutma hanım. Nişabur’daki büyük âlim Şeyh Ferîdüddin-i Attar’ın Celâleddin’e gösterdiği hürmeti fark etmedin mi?” (TKS.M, 2019:10)

“Türk Kahramanları Serisi Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna” adlı eserde Hz. Mevlâna’nın, hocası Seyyid Burhaneddin’e gösterdiği saygı örneklendirilir.

Hz. Mevlâna eğilip “Artık babam da sensin, hocam da” deyip o mübarek elleri öpüyor. (TKS.M, 2019:15)

“Türk Kahramanları Serisi Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna” adlı eserde, Hz. Mevlâna’ya gösterilen saygıdan bahsedilir.

Hz. Mevlâna bir gün kuyumcular çarşısından geçerken; içeride çekiçle altın döven kuyumcu Şeyh Selâhaddin ve çıraklarının çekiç darbelerinden çıkan sesler onu etkilemiş. Ve o sırada sema etmeye başlamış. Şeyh, altının eriyip gitmesine aldırış etmeden çıraklarına vurmaya devam etmelerini söylemiş. Sonra da dışarı fırlayarak Mevlâna’nın ellerini öpmüş. Onun vefatından sonra da sevenleri, beyaz elbiseleriyle sema etmeyi bir gelenek hâline getirmişler. (TKS.M, 2019:21)

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde Fatih Sultan Mehmet’in, hocasına gösterdiği saygı örneklendirilir.

Fatih bu kez kendisine uzatılan çiçekleri almıyor ve Akşemsettin’i göstererek sesleniyor:

“Çiçekleri ona veriniz. Sultan Mehmet benim ama o benim hocamdır.” (TKS.FSM, 2019:16)

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde Fatih Sultan Mehmet’in, İstanbul’u fethettikten sonra orada yaşayan halka gösterdiği saygı örneklendirilir.

“Ben Sultan Mehmet; hepinize söylüyorum ki bu andan itibaren ne hürriyetleriniz ne de hayatlarınız hakkında korkmayınız. Kimsenin malı yağma edilmeyecektir. Kimseye zulüm yapılmayacaktır. Hiç kimse dinî inanışlarından dolayı cezalandırılmayacaktır. Bundan sonra tahtım İstanbul’dur.” (TKS.FSM, 2019:17)

“Türk Kahramanları Serisi Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi” adlı eserde, İsmail Dede Efendi’nin hocasına gösterdiği saygı örneklendirilir.

“Padişahımız III. Selim de dinlemiş ve çok beğenmiş, seni saraya çağırır. Ne dersin?”

“Efendim, siz ne derseniz o olur” diyor İsmail mahcup bir edayla. (TKS.İDE, 2019:7)

...

Dün gördüğüm beyaz sakallı Ali Nutki Dede bu. İsmail, rahlenin başından kalkıp şeyhinin elini öpüyor. (TKS.İDE, 2019:11)

“Türk Kahramanları Serisi Bir Dünya Gezini Evliya Çelebi” adlı eserde Evliya Çelebi’nin, babasına gösterdiği saygı örneklendirilir.

Evliya Çelebi babasının elini öpüyor hürmetle, birlikte Fatıha Suresi’ni okuyorlar. (TKS.EÇ, 2019:11)

“Türk Kahramanları Serisi Dünya Haritasını Çizen Denizci Piri Reis” adlı eserde Piri Reis’in, padişaha gösterdiği saygı örneklendirilir.

Her iki kaptan da padişahın önünde eğilerek huzurundan çıkmak için izin istiyorlar. (TKS.PR, 2019:11)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde, saygılı bir davranışa örnek verilir.

“Hoş geldiniz çocuklar. Ben huzurevinin müdiresi Kıvırcık.”

Biz de kendimizi tanıttık sırayla. Çünkü öyle yapmamız gerekirdi. Birisi size kendini tanıtırsa sizin de kendinizi nazıkçe tanıtmanız icap ederdi. Tanıtmazsanız çok ayıp olurdu, saygısız biri olurdunuz. Oysa hiçbirimiz saygısız olmak istemiyorduk. (ŞBA2, 2013:110)

4.5.7. Sevgi

Sevgi; bir insana, bir hayvana, bir bitkiye veya herhangi bir şeye karşı duyulan özel ilgidir. İnsanlar sevdikleri şeylere karşı yakınlık hisseder ve daha bağlı olurlar. Sevgi değerine sahip olmak ve sevgi gösterebilmek için küçük yaşlarda sevmiş ve sevilmiş olmak gerekir. Sevgisiz büyüyen çocuk, büyüdüğünde sevgisini gösteremez. Bu yüzden çocuklara sevgi değerini etkili bir şekilde aktarmak gerekir. H. Salih Zengin, eserlerinde sevgi ile ilgili sözlere ve sevgi içeren davranışlara sık sık yer verir. Sadece insana karşı duyulan sevgiden değil; hayvana, bitkiye, eşyaya veya bir eyleme karşı da duyulan sevgiden de bahseder.

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki birçok hikâyede çocuğun, sevdiği şeylere ve kişilere yer verilir.

Her şeyin ilkini seviyorum. İlk yağmuru, ilk karı görünce sevinçten hopluyor kalbim. İlk leyleği görünce el çırpıp, “Leylek leylek havada, yumurtası tavada. Aş pişirdim yemedi, su getirdim içmedi.” tekerlemesini söylüyorum. Yeni açmış bir çiçeği, tomurcuklanmış bir erik ağacını ilk kez görünce yüzümü bir gülümseme kaplıyor. Kalbime bir hafiflik giriyor. (ÇMH, 2013:7)

...

Babaannemi seviyorum, o da beni çok seviyor. Saçlarımı okşuyor, güzel masallar anlatıyor. (ÇMH, 2013:13)

...

Ninem kocaman kocaman elleriyle okşuyor saçlarımı. Onun nasırlı ellerini seviyorum. Elleri ne güzel kokuyor. (ÇMH, 2013:22)

...

Mahallenin bütün çocukları söğüt ağacımızın altında toplanmışlar bile. Bu söğüt ağacını hepimiz çok severiz. Üzerine tırmanıp kovboyculuk oynar, ince dallarından düdük yaparız. (ÇMH, 2013:43)

...

“Haydi hazırlan bakalım gidiyoruz.”

Babamı severim. Bir konuda böyle ani kararlar vermesini de seviyorum. Nereye diye bile sormadan aceleyle hazırlanıyorum. (ÇMH, 2013:53)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki birçok hikâyede çocuğun, sevdiği şeylere ve kişilere yer verilir. Sevgi ile ilgili sözler söylenir.

Ağaçları babam sevdirdi bana. Ağacın, dalı ile gürleyip; ağacın ağaç içinde büyüyeceğini öğrendim. Ağaçsız büyüyen bir insanda sevgiden eser olmayacağını öğrendim sonra. (ÇSH, 2010:8)

...

Dedemler iki gün öncesinden geldiler bu kez. Bayramın dedemleri bize getiren bu yönünü çok seviyorum. (ÇSH, 2010:23)

Yarın bayram ya, duramıyorum yerimde. Bir ninemin kucağına atlıyor bir dedemin omzuna tırmanıyorum. Evin en çok bu halini seviyorum. (ÇSH, 2010:24)

...

Bu zil sesine bayılıyorum. Her çalışı bir sürpriz üzerine... Babamın gelişi ondan, annemin gelişi ondan. Zil çalınca görünür abim ve ablam. Zil çalar, bakarsın çıt yok. Kapıda saçlarımı tarayan hoş bir rüzgâr bulursun. Mutluluk ve sevinç kelimelerini en çok karşılayan eşyadır zil. (ÇSH, 2010:30)

...

“İnsan sevgisi diye uğraşırken hayvan sevgisini atlamamalı. İyiliğin yikanmadığı ırmak yok dünyada,” dedi. (ÇSH, 2010:65)

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserde, ağaçların çocuklar için önemi ve çocukların ağaç sevgisinden bahsedilir.

Kuş sesleri ne kadar ağacın bir parçasıysa, ağaç da o kadar parçasıydı çocukların. Ağaç büyük bir yer tutardı çocukların içlerinde. Hep bekleyerek yaşarlardı. (DPY, 2013:18)

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserde, bulutun rüzgâra olan sevgisi şiir ile anlatılır.

Çok sevindim rüzgârı gördüğüme

Böyle rüzgâr az bulunur

Yalnız güneş can sıkıcıdır, üzücüdür biraz

Rüzgârsız dolaşamam, sakalsız hiç yapamam

Eteğini silkeleyince uçurur beni

Eteği, ağaçların sesi

Uçurup uçurup durur beni

Çok sevindim rüzgârı gördüğüme. (DPY, 2013:35)

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserde, kumruların birbirlerine karşı sevgisi anlatılır.

Kumrular bambaşka. Birbirlerinin ötesine geçmelerine imkân yok. Birbirlerinden ayrı kalmalarına verilmiş bir izin kâğıdı da. O yüzden iki kumru birlikte uçar hep. Kanatları birbirlerinin içine düşer adeta. Bir dala birlikte konup, aynası kırılmış eski bir çeşmeden yine birlikte su içerler. (DPY, 2013:41)

...

Bulut nasıl gökyüzünden ayrılmaz bir parçaysa, gökyüzünün nasıl kanıtıysa bulut, bu iki kumru içinde geçerliydi bütün bunlar. “Birbirimizin kanıtıyız biz” diyorlardı kendilerine yöneltilen eleştirilere cevap olarak. Çok seviyorlardı birbirlerini. (DPY, 2013:44)

“Dede Korkut Hikâyeleri” adlı eserde, baba ile oğul arasındaki sevgi örneklendirilir.

Babasıyla Yeğenek, sakın bir yer bulup koklaştılar. İki hasretli birbiriyle buluştular, ıssız yerin kurdu gibi uluştular, Allah’a şükürler kıldılar. (DKH, 2019:129)

“Masallı Eğitim Seti Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi” adlı eserde, Titi’nin resim yapma sevgisinden bahsedilir.

Titi, resim yapmayı çok seviyordu. Eline ne zaman boya kalemi geçse defterleri, kitapları, mobilyaları ve duvarları boyamaya başlardı. (MES.SKMÜPT, 2008:2)

Masallı Eğitim Seti Uykucu Pepe ve Abece” adlı eserde, Pepe’nin kitap okuma sevgisinden bahsedilir.

Pepe, her gece olduğu gibi yine odasına çekilmiş ve yatağında kitap okumaya başlamıştı. Masal okumayı öyle çok seviyordu ki! Harflerin kelimeleri, kelimelerin cümleleri kovalaması çok hoşuna gidiyordu. (MES.UPA, 2008:3)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Destanlarının Atası Dede Korkut” adlı eserde, saygın ve keramet sahibi Dede Korkut’a olan sevgiden bahsedilir.

Dede Korkut’un gelmesiyle hepsinin daha çok sevindiği belliydi. Dede Korkut, kopuz denilen sazını çıkarıp onlara neşeli havalar çalınca daha bir sevindiler. (TKS.DK, 2019:13)

“Türk Kahramanları Serisi Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina” adlı eserde, İbn-i Sina’nın ilime olan sevgisinden bahsedilir.

İbn-i Sina bu görevi istemeyerek de olsa kabul ediyor. Artık gündüzleri saray için, geceleri ise yine çok sevdiği ilim için uğraşıyor. (TKS.İS, 2019:19)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde Filozof, bahçede yetiştirdiği gülüne olan sevgisini anlatır.

“Sevgili gülüm, kış yaklaşıyor artık. O soğuklarda ne yaparsın bilemiyorum. Bu incecik bedenle dondurucu soğuklara nasıl dayanacaksın, bunu da bilmiyorum. Seni yatağımın başucuna koymak isterdim ama bu mümkün değil. Herkes kendi dünyasına ait çünkü. Sen kendi dünyana aitsin, ben de kendi dünyama. Ama bu, seninle aynı hisleri paylaşamayacağımız anlamına gelmiyor. Seninle aynı duyguları paylaşmak için hiçbir engel yok, olamaz da. Aramızda akıp giden bir şeyler var ve bu da bana yetiyor dostum. Lütfen kızma bana. Seni tabiatın yani sahip olduğun yerin kollarına bırakıyorum. Sen solmayasın diye dua edeceğim hep. Duam sıcacık saracak seni.” (ŞBA, 2018:49)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, Filozof’un oruç kuşuna ve Ramazan ayına olan sevgisinden bahsedilir.

“Bilmiyorum adını. Ama küçük, mavi renkli, upuzun kuyruklu bir kuş bu. Oruç kuşu diyorum adına. İlk tuttuğum oruçla benim olmuştu bu kuş. O günden beri kalbimde saklıyorum onu. Ramazan ayını, orucu çok sevmemin nedeni belki de bu. Kuşumu verdiği için bana...” (ŞBA, 2018:88)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, sevgi ile ilgili sembolik örnekler verilir.

Suskunluk keskin bir rüzgâr gibi aramıza girmişti. Yalnız, tomurcuklanmaya başlayan iki kırmızı gül, hayatın iyi ve güzel olduğunu fısıldıyordu. Sevgi denen şey binlerce gelincik dolu bir vadide değil, bu iki kırmızılıkta gizliydi... (ŞBA, 2018:125)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde, arkadaşı Herodot’un iguanasını seven Dört İşlem, iguanayı alınca çok sevinir.

Herodot, iguanasını omzundan kaldırıp Dört İşlem’e uzattı. Dört İşlem buna çok sevinmişti. Hemen gözlüklerini düzeltti ve sevgiyle iguananın başını okşamaya başladı. (ŞBA2, 2013:79)

4.5.8. Sorumluluk

Kişinin, davranışlarını veya sebep olduğu olayların sonuçlarını üstlenmesine sorumluluk denir. Kişi, üstlendiği veya kendisine verilen işlerden sorumludur. Toplumda herkesin üzerine düşen sorumluluklar vardır. Toplum düzeninin aksamaması için herkesin sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir. Sorumluluk, bir işin gerektirdiği görevler olabileceği gibi, bir davranışın veya tutumun sonuçlarını üstlenmek de olabilir. H. Salih Zengin, eserlerinde sorumluluk bilincini, daha çok, yapılması gereken görevi yerine getirme, anlamında kullanmıştır. Sorumluluk sahibi, işini aksatmayan, çalışkan karakterler ile sorumluluk değeri örneklendirilir.

“Devekuşları Plan Yapmaz” adlı eserdeki “Devekuşları Plan Yapmaz” adlı hikâyede, sorumluluklarını aksatmayan, plan ve programına sadık kalan bir prensten bahsedilir.

Prens, yine defterinde yazıldığı üzere çalışma odasında oturmuş, randevu defterini karıştırıyor ve otuz yıl boyunca her şeyin defterdeki gibi gerçekleşeceğine inanmış olarak keyifle gülümsüyordu. (DPY, 2013:58)

...

“Hem randevu defterimde bulunmayanlarla görüşemem ben. Ülkemin geleceğini tehlikeye atmış olurum şüphesiz. Bu yüzden size ancak randevu verebilirim, üzgünüm.” (DPY, 2013:59)

...

“Ama plan ve program gereğince davranmak durumundayım. Yoksa aksar bütün işler. Sen anlamazsın bunun ne demek olduğunu. Ağır sorumluluk gerektiren bir iş bu. Bunları ben yapmazsam ipin ucu kaçır anlıyor musun?” (DPY, 2013:60)

“Masallı Eğitim Seti Pazartesi Salı Şişman Bir Arı” adlı eserde, bal arısı Yeldeğirmeni’nin sorumluluğundan bahsedilir.

“Arkadaşların gibi senin de bal yapmayı öğrenmenin zamanı geldi. Artık yaramazlık yok, çalışmak var. Bu şişmanlıkla bir kovan bal bile yapabilirsin “diyen kraliçe arı, Yeldeğirmeni’ni çalışmaya başlaması için kovanın bal yapma bölümüne gönderdi.

Bir arı, kraliçe arıya itiraz edemezdi. Yeldeğirmeni de bir bal arısıydı ve çiçek tozlarından bal yapmasını öğrenmek zorundaydı. (MES.PSSBA, 2008:25)

“Masallı Eğitim Seti Ağustos Eylül Ekim Bizi İzleyen Kim?” adlı eserde, karıncaların sorumluluklarını yerine getirmek için çalıştıklarından bahsedilir.

“Bu karıncaları anlamak gerçekten zor. Ağustos ayının bu dayanılmaz sıcaklığında bile harıl harıl çalışıyorlar” diye söylendi ay dede. (MES.AEEBİK, 2008:17)

“Türk Kahramanları Serisi Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina” adlı eserde İbn-i Sina’nın, sorumluluğunu aksatmadan çalışmasından bahsedilir.

Hapsedilme ve öldürülme korkusu yüzünden şehirden şehire gezip duruyoruz. Bu sırada yazmakta olduğu kitapları bir an olsun yanından ayırmıyor İbn-i Sina. (TKS.İS, 2019:19)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre” adlı eserde Yunus Emre’nin, kırk yıl aksatmadan sorumluluğunu yerine getirdiği belirtilir.

“Sana hayranım Yunus” diyor derviş, “tam kırk yıldır buradasın ve bir gün dahi tekkeye eğri bir odun getirdiğini görmedim. Neden böyle yapıyorsun?”

“Çünkü” diyor Yunus, elinde kalan son odun parçasını da yerleştirirken: “bu tekkeye eğri şey yakışmaz.” (TKS.YE, 2019:16)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde belediye başkanı, çocuğunun sorumluluk sahibi olabilmesi için geçici olarak yurttan kalmasını ister.

“Başkanımız, çocuğunun biraz sorumluluk almasının iyi olacağını düşünüyor. Hayatı öğrenmesini, kendi ayakları üzerinde durmanın ne demek olduğunu bilmesini istiyor.” (ŞBA2, 2013:12)

4.5.9. Vatanseverlik

Vatanseverlik; vatanını, milletini sevmek ve korumak, daha iyi olabilmek için çabalamak anlamlarına gelir. Eğitimin başlıca hedeflerinden biri de vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan bireyler yetiştirmektir. Vatan, Türk kültüründe çok önemli bir yere sahiptir. Vatanseverlik, vatanın ve milletin tarihini bilmeyi de gerektirir. Çocuklara tarihi değerler aktararak onlarda bu bilincin oluşması sağlanabilir. H. Salih Zengin’in eserlerinde vatanseverlik değerine de yer verilir. Bazen çocukların oyun oynarken söyledikleri bir söz içinde, bazen de tarihi kahramanların başından geçen olayları anlatırken vatanseverlik değerini sezdirir.

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki *“Kuş Olsaydınız Anlardınız”* adlı hikâyede, çocuklar Kovboyculuk oynar. Oyun sırasında vatansever sözlere yer verilir.

“Ugh! Solukbenizli ağzından çıkanı işitsin. Bir ağaç onu seven herkesindir. Siz bizi bu ülkeden kovabilir, hatta bizi hapse bile atabilirsiniz de. Ama şunu bilin ki; bizlerin yüreğinden bir ağacı, bir ülkeyi asla söküp atamazsınız.” (ÇMH, 2013:47)

“Dede Korkut Hikâyeleri” adlı eserde Begil, Gürcistan’ı korumakla görevlendirilir.

Begil, yiğit, koç atını çekti, bindi. Yakınını akrabasını ayırdı, otağını çözdü. Oğuz’dan göç eyledi. Berde’ye, Gence’ye varıp oraları vatan tuttu. Dokuz tümenle Gürcistan ağzına varıp konakladı. Gözcülük etti. Yabancı kâfir gelse başını vurup Oğuz’a hediye olarak gönderdi. (DKH, 2019:150)

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatın Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde, Fatih Sultan Mehmet’in vatanı için mücadelesi anlatılır.

İstanbul’u fethederek Orta Çağ’ı kapatıp Yeni Çağ’ı başlatan Fatih Sultan Mehmet, daha sonra Avrupa’nın birçok yerini fethediyor ve Osmanlı topraklarını genişletiyor. (TKS.FSM, 2019:21)

4.5.10. Yardımseverlik

Yardımseverlik; herhangi bir konuda sıkıntı yaşayan birisine, karşılık beklemeden, kendi menfaatini düşünmeden maddi veya manevi destekte bulunmaktır. Yardımseverlik

değerini kazanmış bireyler, dayanışma, birlik ve beraberlik gibi toplumun refah içinde yaşamasını sağlayacak değerleri de kazanırlar. Çocukların toplumsal sorunlara duyarlı bir vatandaş ve paylaşmayı, yardımlaşmayı seven bireyler olarak yetişmesi için yardımseverlik değerini küçük yaşlardan itibaren benimsetmek gerekir. H. Salih Zengin, eserlerinde yardımseverlik değerini sık sık kullanır. Bazen bir çocuğun arkadaşına bir işinde yardımcı olması, bazen hayvanlara yemek vermesi, bazen insanların kuşlara yem vermesi, bazen de ihtiyaç sahibi insanlara maddi ve manevi olarak yardım edilmesi gibi birçok örnekle karşılaşılır. Yardımseverlik değeri, bazı hikâyelerde dini boyutları ile de değerlendirilir.

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuş Olmak İstiyorum” adlı hikâyede; çocuk ile babası, yaşlı ve fakir birisine zekât vererek yardım ederler. Zekât ile yardım ederek yoksulluğun önlenebileceği söylenir.

“Ne kadar sade bir ev” diye düşünürken babam, cebinden bir zarf çıkartıp usulca bir kenara bırakıyor. Hatice teyzenin o anda gözleri doluyor, ağzından dualar çıkıyor.

“Hatice teyze kim babacığım? Oraya bıraktığın zarfın içerisinde ne vardı?”

Babam elimden tutarak konuşmaya başlıyor.

“Yaşlı ve fakir bir insan Hatice teyze. Kimsesi yok. Yaşlıları, ziyaret etmek dinimizin gereğidir oğlum. Onlara yardım etmek, gönüllerini almak, onları hoş tutmak gerekir.”

“Ya zarfın içindeki?”

Babam gülümsüyor.

“Sen de çok meraklısın minik tavşan. Zarfın içinde zekât vardı.” (ÇMH, 2013:54)

...

Mesela herkes zekatını verse ülkedeki insanların yoksulluktan kurtulacağını biliyorum artık. (ÇMH, 2013:56)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Serçelerin Oyunu” adlı hikâyede çocuk, serçelere buğday vererek yardım eder.

Cebime buğday taneleri doldurmuştum; tavuklarımıza vermek için. Ama ne yapalım? Serçeciğin rızkı varmış demek ki!

Yerdeki buğday tanelerini yedikten sonra, tekrar erik ağacına uçuyor serçe. Bu kez daha aşağıdaki bir dalı tercih ediyor.

“Buğday için teşekkür ederim.” (ÇSH, 2010:12)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Dört Çay Söylüyorum; Biri Kuşlara” adlı hikâyede çocuk, pencereden bakarken kimsesiz ve zor durumda olan iki çocuğu görür. Çocuklara yiyecek ve giysi vererek yardım eder.

Mutfığa giderek dört bardak çay dolduruyorum. Kimselere görünmeden yapıyorum bu işi. Çayların biri bana, ikisi çocuklara. Dördüncüsü mü? O da kuşlara...

İki çocuk aşağıda, kuşlar çatıda hâlâ.

...

“Bir dakika bekleyin!” deyip odama koşturuyorum. Dolabımdan, üzerlerine olabilecek ne kadar giysi varsa alıp geliyorum. İki gıcır ayakkabıyı da ekliyorum bunlara. Kumbaramda biriken paraları da bir ceketin cebine boşaltıyorum.

“Bunlar sizin, hediyem.”

...

Kendilerine olmayan giysileri de diğer arkadaşlarına vermek üzere ellerine alıyor ve teşekkür ederek uzaklaşıyorlar. (ÇSH, 2010:53)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Gökyüzünün Tadı” adlı hikâyede Sinan, yardımsever Ayşe Teyze’nin eşyalarını evine kadar taşımasına yardımcı olur. Yardımlaşmanın öneminden bahsedilir.

“Poşetlerin yarısını bana verebilirsin Ayşe nine.”

Cadde kenarındaki ağaçlar kuşlarla doluydu. Ayşe ninenin elleri ise poşetlerle... İçlerinde yiyecek değil yorgunluk taşıyordu adeta.

“Hay Allah razı olsun Sinan evladım!” dedi beni görünce. Yorgunluğu silinip gitti elinden.

...

“İyiliğin tek taraflı olması eksikliklidir. Bunun için yardımlaşmamız gerekir. Senin, poşetleri taşımam için bana yardım etmen bir iyilik, aynı zamanda iyilikte yardımlaşma idi. İyilik iyiliği besler anlayacağın.”

“İyilik et, iyilik bul diye bir atasözü var. Öğretmenimiz söylemişti.” (ÇSH, 2010:63)

...

Kuşlar asmadan uçup yere konunca Ayşe nine aceleyle kalktı yerinden. Bir tabak buğdayla döndü geriye. Kuşlar omzuna kondular sevinçten.

“İnsan sevgisi diye uğraşırken hayvan sevgisini atlamamalı. İyiliğin yıkanmadığı ırmak yok dünyada,” dedi. (ÇSH, 2010:65)

...

Akşam için bir koşu sıcak pide alıp geliyorum Ayşe nineye. Yaşlı gözlerle, alnımdan öpüyor beni. Çaktırmadan cebime bırakıyor şekerleri. (ÇSH, 2010:66)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Kapıları Açan Ne?” adlı hikâyede, yardımlaşmanın öneminden bahsedilir. Pamuk Dede’nin çocuklara yardımlaşma ile ilgili söylediği sözlerden sonra çocuklar, en sevdiği şeyleri birbirlerine hediye eder.

Cömertliğin açmadığı kapı yoktur çocuklar. Kalplerin zenginliği, ceplerimizin zenginliğinden önemlidir. İhtiyaç sahibine elimizden geldiğince yardımcı olmak, bizi basamakların en üstüne çıkaracaktır. (ÇSH, 2010:87)

...

Diğer gün, meydana toplandığımızda karşılaştığımız manzara olağanüstüydü. Herkes ama herkes, en çok sevdiği neyi varsa onları alıp meydana koşmuştu. Ne ararsanız vardı meydana. Misketler, bisikletler, bir kedi, çember, topaç, fotoğraf makinesi, tablet, uçurtma, saksıda bir çiçek, pul koleksiyonundan oluşan bir albüm, uzaktan kumandalı arabalar, tavşan vesaire...

Birileri bu manzarayı görse, meydana çocuk bitpazarı kurulmuş zannederdi. Herkes getirdiği oyuncakları birbirine hediye etmeye başladı sonra. En fazla yükü olan ise Tolga’ydı. Yüzü yıldızlar gibi parlıyor ve kuşlar gibi gülüyordu. (ÇSH, 2010:87)

“Dede Korkut Hikâyeleri” adlı eserde, Dirse Han’ın yaptığı yardımdan bahsedilir.

Dirse Han, hanımının bu sözleri üzerine büyük bir ziyafet düzenledi. Attan aygır, deveden buğra, koyundan koç kestirdi. İç Oğuz'un, Dış Oğuz'un beylerini başına topladı. Aç olanı doyurdu, çıplak olanı giydirdi. Borçluları borcundan kurtardı. Tepe gibi et yığdı. Göl gibi kırmızı sağdırdı. (DKH, 2019:13)

“Dede Korkut Hikâyeleri” adlı eserde, insanlar yardım istemek için Hanlara veya Dede Korkut’a gider. Yardım isteyeninin isteği çevrilmez.

Kara başımı kaldırdım, sana geldim. Kara başının sadakası, yiğit yardım et bana, dedi. (DKH, 2019:34)

...

İki oğlancığım vardı; birini verdim, biri kaldı. Döndü sıra, bana geldi, onu da istiyor. Hanım bana yardım et! (DKH, 2019:137)

“İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Tarihi Sarayları” adlı eserde, sarayda ezilmek üzere olan kedinin yardımına fare koşar ve birlikte sarayları gezerler.

Zavallı kedicik de insanların ayakları altında ezilmemek için bir sağa, bir sola koşmak zorunda kalıyordu. Soluk soluğa kalıp da bir duvarın dibinde durduğu an, dikkatsiz bir kişinin üzerine doğru attığı adımı fark etti. Kaçmaya fırsatı bile yoktu. İşte tam o sırada...

Küçük bir el kendisini kuyruğundan tuttuğu gibi geriye çekti. Ve hoop bir deliğin içine giriverdi yuvarlanarak.

“Dikkatli olmalısın.” dedi kendisini ezilmekten kurtaran sesin sahibi. (İTS.İTS, 2012:6)

“İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Sultan Çeşmeleri” adlı eserde insanlar, güvercinlere simit ve yem vererek besler.

Meydanda kendileri gibi yüzlerce güvercin vardı. İnsanların yem satıcısından alarak attıkları yemleri diğerleri gibi iştahla yediler. Karınları bir güzel doyunca da Unkapanı'na doğru havalandılar. (İTS.İŞÇ, 2012:11)

...

Kendilerine simit veren çocuklar da bundan büyük keyif almış olacak ki, simidin hepsini parça parça yapıp güvercinlere atmaya başladılar. (İTS.İŞÇ, 2012:15)

“İstanbul’u Tanıyorum Serisi İstanbul’un Prens Adaları” adlı eserde insanlar, martılara simit ve yem vererek besler.

Gerçekten de vapurdan kocaman bir simit parçası küçük martıya doğru atılmıştı. (İTS.İPA, 2012:6)

“Masallı Eğitim Seti Altı Yedi Sarı Kedi” adlı eserde, Sarı Kedi karşı kıyıda arkadaşlarının yanına gitmek ister ama sudan geçemez. Diğer hayvan arkadaşları arka arkaya dizilir ve Sarı Kedi’nin üstlerine basarak geçmesine yardımcı olurlar.

Sevimli Yunus, Sarı Kedi’nin sıkıntısının nedenini öğrendiğinde çok üzüldü. Sarı Kedi’ye üzerine binmesini teklif etti. Böylece onu karşı kıyıya götürebilirdi.

...

“Söylediklerinize istemeden kulak misafiri oldum. Karşı kıyıya geçmek isteyen biri var galiba. Ben de size yardım edebilirim.”

...

Sarı Kedi hem sayı sayarak hem de yumuşak patileriyle üzerine bastığı yardımsever arkadaşlarının isimlerini söyleyerek ilerlemeye başladı.

...

Yardımlarından dolayı Sevimli Yunus’a, Fok’a, Yeşil Kanatlı Ördek’e, Deniz Kaplumbağası’na, Haylaz Martı’ya, Yaban Kazı’na, Sinirli Balıkçıl’a, Sekiz Kollu Neşeli Ahtapot’a, Upuzun Kılıçbalığı’na ve Huysuz Yengeç’e teşekkür etti. (MES.AYSK, 2008:2-22)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre” adlı eserde Yunus Emre, yardım istemek için yardımseverliği ile bilinen Hacı Bektaş-ı Veli’ye gider. Hacı Bektaş-ı Veli, kendisinden istenen yardımı geri çevirmez.

“Adım Yunus’tur. Yakın köylerden birinde tarla ile uğraşan bir çiftçiyim. Bu yıl malumunuz çok kıtlık oldu, köyümüzde yiyecek ekmek bile kalmadı. Birçok keramet ve yardımseverliğini duyduğum Hacı Bektaş’ı görmek ve ondan yardım dilemek isterim.” (TKS.YE, 2019:11)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde Nane, her sabah odasının balkonundan güvercinlere ekmek parçalarından vererek besler.

Caddeye bakan küçük bir balkonumuz var odada. Ve buraya güvercinlerin gelmesi çok hoş! Her sabah benim vereceğim ekmek parçalarını bekliyor ve ekmek kırıntılarını verene kadar homurdanıp duruyorlar. (ŞBA, 2018:26)

...

Bu arada balkondaki güvercinler iyice alıştılar bana. Ne zaman odamızın küçük balkonuna çıksam hemen kanat çırparak konuyorlar yanıma. Her defasında da ekmek vermek zorunda kalıyorum tabii. (ŞBA, 2018:90)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde çocuklar, korkudan bayılan belletmen Kalkuyruk’a yardım eder.

Kalkuyruk’un yüzü gerçekten korkudan bisküvi kreması gibi bembeyaz olmuştu. Hemen yere yatmasını söyledik. Ben ve Filozof iki kolundan Palaska ve Sırık ayaklarından tuttu. Pasaklı, Keçe, Dört İşlem ve Tırmık ise Kalkuyruk’un tam altına girip alttan itekleyerek taşımamıza yardım ettiler. (ŞBA2, 2013:82)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde çocuklar, huzurevine giderek oradaki yaşlıları ziyaret ederler ve hediyeler verirler.

Önce yanımızda getirdiğimiz hediye paketlerini verdik. Kimisi gerçekten çok yaşlı olduğu ve elleri titrediği için paketleri açmakta zorlandı. Biz de onlara yardım ettik. (ŞBA2, 2013:114)

4.6. Eserlerdeki Dini Öğeler

Din; Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum, diyanet anlamına gelmektedir. (TDK, 2021) Çocuklara din öğretimi, soyut düşünme becerisini kazandıktan sonra verilebilir. Çocuklar, 7-11 yaş aralığında soyut düşünme evresine geçebilecek olsa da din öğretimi ancak 11-12 yaşlarında başlamalıdır. Çocuklara din öğretimi yaparken onları korkutmadan ve iyiye, güzele yönlendirerek güzel ahlak sahibi bireyler yetiştirmek amaçlanmalıdır. H. Salih Zengin, eserlerinde dini öğelere çok fazla yer verir. Dini terimleri ve ibadetleri çocuklara öğretmeye çalışırken edebi üslup ve mizah kullanarak sevdirmek ister. “Çok Mavi Hikâyeler” ve “Çok Serin Hikâyeler” adlı eserlerde, din öğretimi baskın olarak görülür. Diğer eserlerinde ise günlük sohbet içinde kullanılan dini sözlere sık sık yer verir.

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Pencereniz Açık Olsun” adlı hikâyede, çocuğun penceresine bir kuş konar. Çocuk, kuş ile dualar hakkında sohbet eder. Birbirlerine dualardan ve anlamlarından örnekler verirler.

“Benim ilk duamı bilir misin sen?”

Kuş da kuş yani! Bilmediği şey yok. İlk duamı bir çırpıda söylüyor: “Bismillahirrahmanirrahim.”

“Aferin sana! Anlamını da ben söyleyeyim istersen. ‘Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla başlarım’ demektir. Besmele bizim en büyük duamızdır.” (ÇMH, 2013:8)

...

Ona ezberlediğim ilk sûreyi okuyorum.

“Elhamdulillahi Rabbil-âlemin. Er-Rahmani'r-rahim... Mâliki yevmi'd-din. İyyake nâ бүdү ve iyyake nestain. İhdina's-sırâta'l müstakim. Siratellezine en'amte aleyhim. Ğayril-mağdûbi aleyhim vela'd dâllin.”

“Okuduğun Fâtîha sûresi.” (ÇMH, 2013:8)

...

Kuş hemen söylüyor kelime-i şehadeti:

“Eşhedü enlâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Rasûlühû.”

Eee biz de boru değiliz yani! Bu sözün anlamını Kur’ân kursunda öğrenmiştim. “Ben şehadet ederim ki, Allah’tan başka ilâh yoktur ve yine ben şehadet ederim ki, Hz. Muhammed (s.a.v.) O’nun kulu ve Resul’üdür.” (ÇMH, 2013:10)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Her Şeye Selam” adlı hikâyede, çocuk ile ninesi arasında selam vermenin önemi ve anlamı hakkında bir sohbet geçer. Dini terimlere ve Peygamber’in selam verme tutumundan örnek verilir.

Selam vermek karşıdaki insana dua etmektir. Allah’ın yardım etmesini dilemektir. Peygamberimiz çocukları bile gördüğünde onlara selam verirmiş. (ÇMH, 2013:14)

...

“Selamların en güzeli Selamün Aleyküm diye söylenen selamdır.” diye de ekliyor.

“Selamün’ ne demek, ‘Aleyküm’ ne demek?” diye Soruyorum.

“Selamün Aleyküm; Allah’ın selamı, esenliği ve rahmeti üzerine olsun demektir. Bu selam, karşıdaki insana güzel bir duadır aynı zamanda.” (ÇMH, 2013:15)

...

Odadan çıkarken, “Selamün Aleyküm babaanneciğim,” diyorum.

“Aleyküm selam,” diyor. Haydaaaa, bu da ne öyle? Aleyküm Selam ne demek şimdi?

Benim selamıma karşılık vermemiş o. “Allah’ın selamı rahmeti senin de üzerine olsun” demekmiş. Bunu öğrenince yüzüme tatlı bir tebessüm yayılıyor. (ÇMH, 2013:16)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Elifba’mı Okurken” adlı hikâyede çocuk, ninesine Kur’an okur.

“Kur’an okumayı öğrenmeli ve bunu da herkese öğretmeliyiz.” diyor ninem.

Gülümsüyorum ve “Bak,” diyorum. “Hemen nasıl da okuyacağım bir solukta. Elif, be, te, se, cim...” (ÇMH, 2013:19)

...

Soluklanarak başlıyorum: “Elif, be, te, se, cim, ha, hı, dal, zel, rı, ze, sin, şın, sad, dad, tı, zı, ayın, gayın, fe, kaf, kef, nun...”

...

Tekrar geri dönüyorum. “Ayın gayın, fe, kaf, kef, lam... mim... nun, vav,”

“Evet, şimdi oldu işte.”

“He, lamelif, ye...”

...

“Üstün ne okutur?”

“a, e,”

“Peki esre?”

“ı, i,”

“Ötre?”,

“u, ü,”

“Öyleyse şimdi tekrar oku elifi.”

“Elif üstün e, elif esre i, elif ötre ü.” (ÇMH, 2013:20)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kalbimde Uyuyan Güneş” adlı hikâyede, iki kardeş Kur’an kursuna gitmeye başlar. Kur’an ve Kur’an okumak hakkında hadislerle bilgiler verilir.

Kahvaltıdan hemen sonra kardeşim Bilal’in elinden tutarak, hızlı adımlarla camiye yöneliyorum. Ben de kocaman bir Kur’ân-ı Kerim, Bilal’in elinde kalbi kadar sıcak Elifbası...

...

Bize gösterilen yere oturuyor ve besmele çekerek ilk dersimize başlıyoruz. Bilal, Elifbayı okumaya çalışırken, ben Kur’ân’ı açıyor ve Fatiha sûresinden okumaya başlıyorum. (ÇMH, 2013:26)

...

“Kur’an okumak kalbimizdeki güneşi uyandırmaktır. Kalbimizdeki güneşin doğmasıdır.” diyor Abdullah Hoca.

...

Babam, “Sizin en hayırlınız Kur’ân’ı öğrenen ve öğretendir.” diye bir hadis okumuştı. (ÇMH, 2013:27)

...

“Kur’an zaten şifa vermek için indirilmiştir. Cennetten uzatılan bir ağaç gibidir Kur’an.”

...

Abdullah Hoca, uzun uzun anlatıyor Kur’ân’ı... Dört kutsal kitaptan en sonuncusu olan ve hiç eksilmeyecek olan kitabı... Allah’ın peygamberimize indirdiği bu şifa kitabından tüm insanların sorumlu olduğunu, orada emredilen şeyin hep insanların yararı için olduğunu, Kurân’ın mucize bir kitap olduğunu söylüyor.

6666 âyet ve 114 sûreden oluşuyormuş. Kurân’ın bölümlerine sûre, cümlelerine âyet deniyormuş. Peygamberimiz Hz. Muhammed’e (s.a.v.) Cebrail meleği tarafından Arapça olarak tam 23 yılda indirilmiş. (ÇMH, 2013:29)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Güvercin Serinliği” adlı hikâyede çocuk, arkadaşı Semih ile birlikte abdest alır. Abdest almanın aşamaları anlatılır.

“Haydi çabuk olalım. Ezan okunmak üzere...”

Tatlı bir telaşla oturup, kollarımızı sıvıyoruz. “Bakalım kim daha önce abdest alacak?” diye yarıştı başlatıyor Semih. (ÇMH, 2013:31)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Uzun Bir Yolculuk” adlı hikâyede dede, torunlarına namaz hakkında bilgiler verir. Namaz kılmanın bütün aşamaları ve dualar anlatılır.

Dedem tatlı, sakın ve bilge dili ile öyle güzel şeyler anlatıyor ki.

“Namaz kılmak, uzun bir yolculuğa çıkmaktır yavrularım.” (ÇMH, 2013:37)

...

“Abdestin alınmasıyla başlar bu ışıltılı yolculuk. Arabanıza benzin doldurmak gibi bir şeydir abdest. Namaza niyet ederek tekbir aldığınızda, güzel bir yere güzel bir araçla gitmeye başlamışsınız demektir.”

“Yani ellerimizin ve kalbimizin götürdüğü bir yere.” diyorum heyecanla.

“Elbette yavrum. Kıyamda iken, ellerimiz sımsıkı birbirine bağlıken, Allah’ımıza itaat etmenin en güzel görüntüsünü veririz. Sonra Sübhaneke’yi okuyup besmele ve Fâtiha ile devam ederiz yolculuğumuza.”

...

“Fatiha’dan sonra bir sûre daha okuyup Allahu ekber diyerek Rukû’ya eğiliriz. Rukû yolculuğumuzun ilk durak yeridir.”

“Orada üç defa Sübhâne Rabbiye’l-A’lâ deriz di mi?”

Sibel’e “Hayır,” diyorum gülümseyerek. “O secdede söylenir. Rukûda, ‘Sübhane Rabbiye-l Azim’ deriz.” (ÇMH, 2013:38)

...

“Sabah namazı 4 rekât mesela (2’si sünnet, 2’si farz), Öğle namazı 10 (4’ü sünnet, 4’ü farz, 2’si son sünnet), İkindi 8 (4’ü sünnet, 4’ü farz), Akşam 5 (3’ü farz, 2’si sünnet) ve Yatsı 10 rekât (4’ü sünnet, 4’ü farz, 2’si son sünnet ve ayrıca 3 rekât da Vitr namazı).”

Dedem namaz çeşitlerinden bahsediyor biraz da. Sonra diyor ki: “Namazın sonundaki tahiyyat oturushlarında salli ve barik okunur.”

“Ondan sonra da önce sağa sonra sola ‘es-Selamü aleyküm ve rahmetullah’ diyerek selam veririz.” diyorum. (ÇMH, 2013:40)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, çocuklar Ramazan ayı ve oruç hakkında konuşurlar.

“Merhaba arkadaşlar!” diye bir selam çakarak İsmet’le söğüt ağacının dibine oturuyoruz. Mahallenin çocukları Ramazan ayı ve oruç hakkında ateşli ateşli tartışıyorlar. (ÇMH, 2013:44)

...

“İftar da ne demek?” diye soruyor Okan.

Ali hemen bilgçlik taslıyor. “İftar vakti orucun başladığı zamandır. Orucun bittiğı zamana ise imsak denir.” (ÇMH, 2013:46)

...

Peygamberimiz “Oruç kalkandır” diye buyurmuş. Bizim kalkanımız oruçtur. Hem ülkenizden ayrılmamız için de o kadar acele etme. Çünkü aynı zamanda oruç sabırdır.” (ÇMH, 2013:47)

...

“Akşamleyin teravih namazında buluşuruz.” diyorum.

“Teravih namazının kaç rekât olduğunu unuttum ben. Upuzun bir namaz olduğunu biliyorum sadece.”

Osman’a, Erol cevap veriyor: “Tam yirmi rekât. Buna bir de on üç rekâtlık yatsı namazını eklersen otuz üç rekât ediyor.” (ÇMH, 2013:50)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuş Olmak İstiyorum” adlı hikâyede, çocuk babası ile birlikte maddi durumu iyi olmayan Hatice teyzeye zekât vermeye gider. Zekât ile ilgili bilgilere yer verilir.

“Zekât, İslam’ın beş şartından olan ve mal ile yapılan bir ibadettir. Malı olan her Müslümanın vermesi farzdır. Ben de bu sene zekatıma düşen payı Hatice teyzeye para olarak verdim.” (ÇMH, 2013:54)

...

“Namazı dosdoğru kılınız ve zekâtı tam veriniz.” âyetini de öğrendim. (ÇMH, 2013:56)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kırk Kelebek Olmak” adlı hikâyede, çocuğun anne ve babası Hac’dan gelir. Hac ile ilgili bilgilere yer verilir.

“Hac her şeyden önce insanın kendi kalbine yaptığı bir yolculuktur. Kâbe, Allah’ı özleyen insanların buluştuğı kutsal bir yerdir kızım.”

...

“Davet edilen yerde buluşuyor tüm Müslümanlar. Tavaf yapılıyor, Hacer’ül Esved taşı öpülüyor, Safa ile Merve arasında gidip geliniyor, şeytan taşlanıyor, ihrama giriliyor, ihramdan çıkılıyor.” (ÇMH, 2013:60)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Ucundan Accık” adlı hikâyede, Gökhan sünnet olmaktan korkar. Sünnet ile ilgili dini bilgilere yer verilir.

“Sünnet olmak, dinimizin bir emridir ve sağlık için gereklidir. Peygamberlerden Hz. İbrahim’e kadar dayanır bu sünnet. Bir rivayete göre Hz. İbrahim (a.s.) ilk misafir edinen ve ilk kez sünnet olan kimsedir. 10-17 civarında Peygamber sünnetli doğmuştur. Bunlardan birisi de Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)’dir. Sana gelince; birincisi sen sünnetli doğmadın, ikincisi altı yaşındasın ve hâlâ sünnet olmamışsın. Üçüncüsü de yarın sünnet olmak zorundasın.” (ÇMH, 2013:67)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Gökten Sarkan İp” adlı hikâyede çocuk, dedesine sorar:

“Nasıl bir şey Rabbimizin adıyla okumak?”

“Kâinatı okumak!” diye ağır ağır konuşuyor dedem. (ÇMH, 2013:74)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Kuşlar da Kaderle Uçar” adlı hikâyede, çocuklar sınıfta kaza ve kader hakkında konuşur.

“Ben imanın şartlarından olan kazadan bahsediyorum. Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanmak nasıl imanın şartıysa, kadere ve kazaya inanmak da bu şartlardan birisidir.”

...

“Her şeyi Allah’ın önceden bilmesine kader, zamanı gelince de o işin olmasına kaza denir.” (ÇMH, 2013:78)

...

“Biz suçlu aramıyoruz ki Mehmet? Ömer gelmek için elinden geleni yapmış olabilir. Sonra da olacakları Allah’a bırakmış ki buna da tevekkül denir.” (ÇMH, 2013:80)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Melekler Sizin Şehrinize de İnsin” adlı hikâyede, kar yağışı duaya ve meleklerle benzetilir. Melekler hakkında bilgi verilir.

“Ne güzel dua yağıyor değil mi?” diye soruyor İdris.

“Dua mı?”

“Elbette dua. Bilmiyor musun yoksa? Her kar tanesini bir melek indiriyor yeryüzüne.”
(ÇMH, 2013:84)

...

“Ben dört tanesini biliyorum İdris. Mesela Cebrail meleği, peygamberlere Allah’ımızdan vahiy indiren, O’nun söylediklerini bildiren bir melektir. Azrail meleği, ölüm meleğidir. Allah’ın emretmesiyle insanların canını alır. Mikail, tabiat olaylarından sorumludur. Tıpkı şu an karın yağmasında olduğu gibi... İsrâfil ise kıyamet günü sûr denilen boruya üfleyecek olan melektir. O, boruya üfler üflemez kıyamet kopacak. İkinci üfleğinde ise bedenlerimiz dirilecek ve mahşer yerinde toplanacağız.”

“Bu dört melek dışında cennet ve cehennemde bekleyen görevli melekler de var.” diyor.

...

“Bu meleklerle ‘Kirâmen Kâtibin melekleri’ denir. Sağ omuzumuzdaki melekler iyilik işlediğimizde sevapları, sol omuzumuzdaki melekler ise bir kötülük yaptığımızda günahlarımızı yazar.” (ÇMH, 2013:86)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Annem Bir Melek” adlı hikâyede, çocuğun annesi vefat eder. Hikâyede ölüm ile ilgili ayet ve dualara yer verilir.

Babam, ablam, Hatice teyzem ve komşularımızdan Ayşe ve Sevgi teyzeler, annemin başucunda durmadan Kur’ân okuyorlar. Annemin dudakları kıpır kıpır, belli ki o da dua mırıldanıyor.

...

Başını yastığa koyduğunda “Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Rasûlühü.” diyor, gülümseyerek. Öylece susuyor. (ÇMH, 2013:92)

...

“Yukarı da çıksak aşağı da insek, âyetle buyurulduğu gibi, ‘Her nefis mutlaka ölümü tadacaktır.’ Ölümün güzelliğine boyanmak gerekiyor oğlum.”

...

Babam yavaşça, “Ruhuna birer Fâtiha okuyalım,” diyor.

Hepimiz Fâtihalar okuyoruz annem için. (ÇMH, 2013:94)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserdeki “Avucumuzda Biriken Yağmur” adlı hikâyede, yağmur hakkında konuşan abi kardeş, yağmura bereket ve dua benzetmesi yapar.

“Abi, yağmur bereket demek değil mi?”

...

Yağmur dua mıydı gerçekten? Toprağın duası olamaz mı? Üzerimize gökten ışıltılı ve tertemiz düşen bu damlaların dokunduğu her yer bereketlenmiyor mu? İyileştirmiyor mu değdiği yerleri? (ÇMH, 2013:99)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki birçok hikâyede, ayet ve hadisler kullanılarak anlatılan hikâye zenginleştirilir.

“Biraz sonra kıyametin kopacağını bilseniz bile, elinizdeki fidanı dikiş” Hadis-i Şerifini defalarca hatırlatırdı. (ÇSH, 2010:10)

...

“Sadaka der insanlar bunun adına. Yarım hurma bile olsa sadaka vererek, cehennemden korunmamız gerektiğini söyler peygamberimiz.”

“Peygamberimiz Hz. Muhammed, siz kuşların da mı peygamberi?” diye hayretle soruyorum.

“Elbette” diyor serçe; “O, on sekiz bin âlemin peygamberi olarak gönderilmiştir dünyaya.” (ÇSH, 2010:12)

...

“Hayır için ne harcarsanız, Allah bunun ardından daha iyisini lütfeder” diyor yüce kitap. Sen bana cimrice davranmadığın için Allah’ta sana cimrice davranmayacaktır.”

...

“Sadakanın çeşitleri vardır. Bir taşı yoldan kaldırıp kenara koymak da bir sadakadır. Vücudumuzun her eklemine karşılık, her sabah birer sadaka gerekir. Her tespih bir

sadakadır. Her hamd cümlesi sadakadır. Kuşluk vakti kılınan iki rekât namaz bunların yerini tutar” diye buyuruyor Peygamberimiz. Buradan yola çıkarak bir düşün bakalım, sadakanın dokunmadığı bir nokta kalıyor mu?” (ÇSH, 2010:14)

“Her sabah iki melek yeryüzüne iner ve biri, ‘Allah’ım, malını verene, verdiğinin yerine başka mal ver’ diye dua ederken, diğeri de ‘Allah’ım malını kıskançlıkla elinde tutana zarar ver’ diye beddua eder.” (ÇSH, 2010:15)

...

Peygamberimiz bir hadisinde şöyle buyuruyor: “Benim bildiklerimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız.” Bu ne demek biliyor musun Ali? Ağlamak için her şeyden önce bilmemiz gerekiyor demek. (ÇSH, 2010:20)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “İçine Kuş Eklenen Bir Sabah Vakti” adlı hikâyede çocuk, Ramazan Bayramı ile dedesi ve ninesinin gelişine sevinir. Dedesine bayram ve bayram namazı hakkında merak ettiklerini sorar.

Bugün son oruçlarımızı tuttuk. Ramazan ayındaki sınavımız böylece bitmiş oldu. Bayram kuşunun uçup kalbimize girme zamanı geldi. (ÇSH, 2010:23)

...

Bayram namazının niye kılındığını soruyorum dedeme. Hem böylece yatağa girişimi biraz daha geciktirmiş olacağım.

“Bayram namazla başlar çünkü; sabahleyin kılınan bayram namazıyla,” diye cevaplıyor dedem.

Susmasına fırsat vermeden ikinci soruyu soruyorum.

“Niye yapıyoruz bayramı?”

“Bayram bizim zaferimizdir. Allah’ın bize verdiği sevinç kapılarından birisidir. O kapıyı tıklatmak ise ancak Müslümanların hakkı. Orucunu tutup sabreden Müslümanlara bundan daha güzel bir hediye ve teselli olamaz herhalde. Vücut ağırlığının oruçla giderilip, kalbin hafifleyen bir kuşa dönüşünün sevinci bu. Sevincin çınlaması bayram.” (ÇSH, 2010:24)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Yağmurun Bir Adı Daha Var” adlı hikâyede Cemil, annesi ile tartışır ve sinirlenir. Cemil ve arkadaşı cuma namazına giderler. Cuma hutbesinde anne-babaya iyi olmanın öneminden bahsedilir ve Cemil yaptığı hatayı anlar.

Bugün Cuma. Adımlarımız, gölgelerimizi kovalayarak caminin önüne getiriyor bizi. Çam ağaçlarının yanına dizilmiş çeşmelerde aldığımız abdestle, havayı okşar gibi kanat çırpın kuşlara benziyoruz. (ÇSH, 2010:31)

...

Peygamberimize Abdullah bin Mes’ud adlı sahabe sordu: “Amellerin hangisi Allah’a en yakındır?”

Peygamberimiz “Vaktinde kılınan namaz” buyurdu.

“Sonra hangisi Ya Resûllulah?” diye sordu.

Peygamberimiz; “Anne babaya yapılan iyilik” buyurdu. Anne-babaya hürmet ve iyiliği tavsiye eden Yüce Allah, Kur’an’da, şöyle buyuruyor: “Rabbin, sadece kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine “of” bile deme; onları azarlama, ikisine de güzel söz söyle. Onları esirgeyerek alçakgönüllülikle üzerlerine kanat ger ve: “Rabbim! Küçüklüğümde onlar beni nasıl yetiştirmişlerse, şimdi de sen onlara (öyle) merhamet et!” diyerek dua et! Cemil’le göz göze geliyoruz. Gözleri denize düşmüş iki çiçeği andırıyor.

Cuma hutbesi, okunan şu hadisle son buluyor: “Bir sahabe, Peygamberimizin yanına gelerek savaşa gitmek için izin ister. Peygamberimiz ona, ana-babasının sağ olup olmadığını sorar. O “evet” cevabını verince Peygamberimiz, “Şu hâlde sen onların rızasını almaya çalış!” buyurur. (ÇSH, 2010:34)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki birçok hikâyede, ayet ve hadisler kullanılarak anlatılan hikâye zenginleştirilir.

“Şüphesiz cennet ehli, sizin (dünyada) gökyüzündeki yıldızları gördüğünüz gibi, cennette yüksek köşkleri görürler” diye buyuruyor Peygamber efendimiz. İyi yaşayıp da cennet ehlinden olanlar ne kazançlı insanlar öyle değil mi? (ÇSH, 2010:37)

...

Ahmet amcaya, Kur'an'dan bir ayeti önce Arapça, sonra Türkçe olarak okudu: "Takva sahipleri muhakkak cennetlerde pınar başlarındadır. Selâmetle korkusuz girin oraya. Biz onların göğüslerindeki kiri söküp attık (atacağız. Onlar) kardeşler halinde karşı karşıya tahtlar üzerindedirler. Orada bunlara hiçbir yorgunluk ve zahmet değmeyecek, oradan bunlar çıkarılacak da değillerdir" diyor yüce Allah. (ÇSH, 2010:37)

...

"Cennette bir ağaç vardır ki; antrenmanlı, süratli bir ata binen bir süvari, onun gölgesi altında yüz sene gitse, o gölgenin sonuna varamaz."

"Sen mi söylüyorsun bunları bay serçe?"

Serçe beni duymamış gibi, kendi halinde. Ama yine aynı ses tonuyla bir söz duyuyor kulağım.

"Peygamberimiz söylemiş bunu. Bir Hadis-i Şerif bu." (ÇSH, 2010:40)

...

Ancak sana Peygamberimizin, akrabalarını ziyarete giden bir sahabe için yaptığı duayı okuyayım: "Ne mutlu sana! Ne güzel, o yolculukla kendine cennette bir yer hazırladın" (ÇSH, 2010:46)

"Çok Serin Hikâyeler" adlı eserdeki "Kedicik Babası" adlı hikâyede, hayvanlara kötü davranan ve hayvan sahiplenmek isteyen bir çocuğa annesi, Peygamber'in yaşadığı bir olayı örnek gösterir.

"Peygamberimiz, Medineli bir kişinin duvarının yanından geçerken bir deve görmüş. Deve oraya bağlanmış. Peygamberimizi gören deve ağlamaya başlamış."

"Deve mi ağlamış?"

"Hı hı, deve ağlamış. Peygamberimiz bunun üzerine, "Bu devenin sahibi, bakıcısı kim?" diye seslenmiş. Oradan bir genç çıkarak; "Benim ya Resûllullah" deyince Peygamberimiz gence şöyle demiş: "Sen Allah'tan korkmaz mısın? Bu deveyi sana ihsan buyurmuş, bu hayvan seni bana şikâyet ediyor. Sen bunu iyi beslemiyor, yükünü de ağır yükletiyorsun."

"Peygamberimize bu şikâyetleri deve mi bildirmiş?"

"Deve söylemiş elbette. Hayvanları biz ne kadar da konuşmuyor bilsek de aslında konuşur onlarda. Hem hepsi ahirette bizler gibi konuşacaklar" (ÇSH, 2010:59)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserdeki “Gökyüzünün Tadı” adlı hikâyede Sinan, Ayşe Nine’nin eşyalarını evine taşımasına yardım eder. Ayşe Nine’nin evinde, ibadet eşyalarını görür ve Ayşe Nine’nin namaz kılmasına tanıklık eder.

Ayşe ninenin kokusu her yeri sarmıştı sanki. Huzur doluydu burası. Ortada bir seccade, bir de doksan dokuzluk tespih duruyordu. Ayşe nine, abdestini tazeleyip namaza durdu. Sanki onunla birlikte sustu asmada ötüşen kuşlar. Namaz uzun bir dua ile sona erdi. (ÇSH, 2010:63)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserde, bazı hikâyelerde hadislere ve dualara yer verilir.

Peygamberimiz, “Nefsim kudret elinde olan Allah’a ant olsun ki ya iyilikleri emreder kötülükten sakındırırsınız ya da Allah size yakında bir bela gönderir. Sonra Ona dua edersiniz ancak duanız kabul olmaz” buyurmuştur.” (ÇSH, 2010:63)

...

Peygamberimiz bir hadisinde şöyle buyuruyor: “Sevdiğiniz şeylerden başkalarına vermedikçe gerçekten iman etmiş olmazsınız.” (ÇSH, 2010:87)

...

Ayrılmadan önce Pamuk Dede, bir de şu hadisi fısıldadı kulaklarımıza: “Cennetin kapısını cömertler açacaktır.” (ÇSH, 2010:87)

...

Sübhânallâh, elhamdülillâh, lâ ilâhe illallâh ve Allahu ekber demek bana göre üzerine güneş doğan her şeyden daha sevimlidir. (ÇSH, 2010:92)

“Bir Miyav İki Hav Hav” adlı eserdeki “Karınca Kararınca” adlı hikâyede, karıncaların tanıtımı yapılırken karıncalar ile ilgili Hz. Süleyman’ın yaptığı bir davranışa ve dini bir hikâyeye yer verilir.

Yolda yürürken önümüze karınca sürüsü çıkarsa üzerlerine basmadan zıplamalıyız. Çünkü peygamberlerden Hz. Süleyman (a.s.) bile, ordularıyla savaşa giderken, önlerine çıkan karıncalara basmamak için ordusunun yolunu değiştirmişti. (BMİH, 2013:8)

...

Hani karıncanın birisine sormuşlar:

“Böyle ağır ağır nereye gidiyorsun?”

“Hacca gidiyorum” diye cevaplamış karınca.

“İyi de” demişler; “Kaç yılda varacaksın oraya? Bu gidişle asla ulaşamazsın ki.”

“Olsun,” demiş bizimkisi; “Ulaşamazsam da yolunda ölürüm ya!..” (BMİH, 2013:10)

“Dede Korkut Hikâyeleri” adlı eserde, Dede Korkut’un ve o zamanın beylerinin kerametlerine, dualarının gücü ile elde ettikleri sonuçlara sık sık yer verilir. Padişahlar Tanrı’nın gölgesi olarak algılanır. Tanrı’nın ve duaların gücüne inanılır.

Sonra hep birlikte el kaldırıp Allah’tan Dirse Han için bir çocuk dilediler. Bir ağzı dualının hayır duasıyla dilekleri kabul oldu. Hak Teala, Dirse Han’a bir erkek çocuk verdi. (DKH, 2019:13)

...

Bu oğlanın adı Boğaç olsun adını ben verdim, yaşını Allah versin. (DKH, 2019:16)

—Yüce Allah sana bir erkek evlat versin! dediler.

...

O zamanın beylerinin duası da bedduası da kabul olurdu. (DKH, 2019:31)

...

Dede Korkut şöyle söyledi:

—Kılıcını çalarsan elin kurusun.

Dede bunu der demez Allah’ın emriyle Deli Kaçkar’ın eli yukarıda asılı kaldı. Çünkü Dede Korkut keramet sahibiydi, dileği kabul oldu. (DKH, 2019:45)

...

—Allah’ın emri, erenlerin himmeti oldu. Kızı aldım, dedi. (DKH, 2019:46)

...

Azrail şöyle dedi:

—*Bre, deli! Bana ne yalvarıyorsun? Yüce Allah’a yalvar. Benim elimde ne var? Ben de bir emir kuluyum.*

Deli Dumrul şöyle dedi:

—*Peki canı veren de Allah, alan da Allah mıdır?*

—*Evet, odur. (DKH, 2019:84)*

...

Adı güzel Muhammed’e salavat getirdi (DKH, 2019:103)

...

Kalenin kilisesini yıkıp yerine güzel bir mescit yaptılar. Ulu Tanrı adına hutbe okuttular. (DKH, 2019:129)

...

Basat’ın diline “Lâ ilâhe İllallâh, Muhammed’ün Resûlallah” sözü geldi. O vakit kümbet yarıldı, yedi yerden kapı açıldı, birinden dışarı çıktı. (DKH, 2019:144)

—*Yiğidim, bey yiğidim! Padişahlar Tanrı’nın gölgesidir, padişaha isyan edenin işi rast gitmez. (DKH, 2019:153)*

...

Parmak kaldırıp şehadet getirdi, Müslüman oldu. (DKH, 2019:164)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Destanlarının Atası Dede Korkut” adlı eserde, Dede Korkut’un ibadetinden bahsedilir.

Bir ırmak kıyısının yanına gelince Dede Korkut atından indi, önce ırmaktan su içti. Ardından abdest alıp namaz kıldı. (TKS.DK, 2019:14)

“Türk Kahramanları Serisi Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina” adlı eserde İbn-i Sina’ya tedavi olmaya gelen hasta ile aralarında geçen muhabbette dini terimlere yer verilir.

İbn-i Sina hafiften tebessüm ediyor. “Sizi sağlığa kavuşturan yalnızca Allah’tır, ben sadece bir aracıyım. Buyurun içeri geçin.” (TKS.İS, 2019:11)

...

Yoksul olduğu giysisinden belli olan adam, “Allah razı olsun İbn-i Sina. Borcumuz nedir?” diye soruyor. “Ücret istemez. Şifa bulursanız dua edin yeter.” (TKS.İS, 2019:11)

“Türk Kahramanları Serisi Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna” adlı eserde, Hz. Mevlâna hakkında söylenen bir söze yer verilir.

Babasının arkasında yürüyüp giderken şöyle mırıldandı: “Sübhânallah! Bir okyanus, bir denizin arkasında gidiyor!” (TKS.M, 2019:11)

“Türk Kahramanları Serisi Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna” adlı eserde, dedesi torununa Hz. Mevlâna kitabını okur. Kitap bittikten sonra namaz kılmak için camiye gideceğini söyler.

Dedem ağır adımlarla kapıya doğru yürürken geri dönüp sesleniyor: “Hadi bakalım ufaklık. Vakit epey ilerlemiş. Ben ikinci namazı için camiye gidiyorum. Sen de ödevlerini yap bakalım.” (TKS.M, 2019:22)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre” adlı eserde, Yunus Emre’ye ait bir ilahiye yer verilir.

“Şol cennetin ırmakları

Akar Allah deyu deyu

Çıkmış İslam bülbülleri

Öter Allah deyu deyu” (TKS.YE, 2019:6)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre” adlı eserde Yunus Emre, Hacı Bektaş-ı Veli Hazretleri’nden yardım istemeye gider. Sohbet sırasında dini terimler kullanılır.

“Selamünaleyküm”

“Aleykümselam yolcu, nereden gelir, nereye gidersin?”

...

“Pekâlâ, sen biraz dinlen ey Yunus! İkinci namazından sonra Hacı Bektaş-ı Veli Hazretleri ile seni görüştüm.”

“Allah razı olsun.” (TKS.YE, 2019:11)

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatın Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde, Allah, dua gibi dini terimler kullanılır.

“Babam Sultan Murat, tahtı bana bırakmış. Bundan böyle ömrünü ibadet ederek geçirmek istiyor.”

Odada bulunan herkes tebrik ediyor yeni padişahı, dualar ediyorlar.

...

Allah’ın izniyle yarın İstanbul fethedilmiş olacak. (TKS.FSM, 2019:15)

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatın Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde, çocuk dedesine Fatih Sultan Mehmet’i anlattırır. Birlikte Fatih Camisi’ne ve Fatih’in türbesine giderek Fatiha okurlar.

Fatih’in İstanbul’a girdiği Edirnekapi’den geçip Fatih Camisi’ne ulaşıyoruz. Caminin içinde bulunan Fatih’in türbesinde dedemle birlikte ellerimizi açıyor ve birer Fatiha okuyoruz. (TKS.FSM, 2019:22)

“Türk Kahramanları Serisi Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi” adlı eserde, dini terimlere ve dualara yer verilir.

“Musiki sana Allah vergisi. Öyle görüyorum ki geleceğin en büyük musiki üstadı olacaksın. Var git, Allah yolunu açık etsin.” (TKS.İDE, 2019:11)

...

Gözlerimi açtığımda kendimi Kâbe’de buluyorum. Dede Efendi, Kâbe’yi tavaf ederken gözyaşları içinde. “Lebbeyk! Lebbeyk!” seslerinden öyle çok etkileniyor ki hıçkırığa hıçkırığa ağlıyor.

...

“Yürük değirmenler gibi dönerler

El ele vermişler Hakk'a giderler..."

...

"Efendim, doğum gününüz! Kurban Bayramı'nın ilk günü" cevabını veriyor. (TKS.İDE, 2019:21)

"Türk Kahramanları Serisi Bir Dünya Gezgini Evliya Çelebi" adlı eserde, Evliya Çelebi'nin rüyası ile Peygamberlerden Hz. Süleyman'ın başına gelen bir olay anlatılır. Fatiha, bismillah gibi dini terimlere yer verilir.

"Evliya Çelebi, bir gece rüyasında Peygamberimizi Burada sahabeleriyle birlikte görmüş. O kadar heyecanlanmış ki onun mübarek ellerini öperken 'Şefa'at Ya Resulallah' diyeceği yerde 'Seyahat Ya Resulallah' deyivermiş. Peygamberimiz onun iki dileğini de yerine getirmiş." (TKS.EÇ, 2019:6)

...

"Peygamberlerden Hz. Süleyman taht üzerinde havada uçarken Ruhban Dağı'nın (Uludağ) tepesinde durmuş ve vezirine 'Şu ferah yerde bir büyük şehir olsaydı ne güzel olurdu, değil mi?' diye sormuş. Veziri 'Ey Allah'ın peygamberi! Tufandan önce burada büyük bir şehir ile eski bir kale vardı. Kale tufanda suya batarak kaybolmuş' deyince Hz. Süleyman emir vererek cinlere burasının taş ve toprağını temizletmiş. Sonra yine Hz. Süleyman'ın emri ile şiddetli bir rüzgâr esmiş, o eski kapı ve bacalar ortaya çıkmış. Burayı Belkıs'a taht şehri yapmış. Yani bu şehir tufandan sonra Hz. Süleyman tarafından imar edilmiş." (TKS.EÇ, 2019:9)

...

Beni en çok güldüren şey ise görüp geçtiğimiz yerlerdeki binaların duvarlarına "Evliya'nın ruhu için Fatiha" yazması... (TKS.EÇ, 2019:19)

...

Evliya Çelebi biraz da korkuyla suya yaklaşır "Büyük dedem Hoca Ahmet Yesevi hazretlerinin ruhaniyetine bismillah" diyerek bu temiz sudan bol bol içiyor. (TKS.EÇ, 2019:21)

...

“Evliya Çelebi’nin ruhu için bismillah” diyerek şadırvanın çeşmesinden akan suyu son kez içiyorum. (TKS.EÇ, 2019:22)

“Türk Kahramanları Serisi Taşın Dili Mimar Sinan” adlı eserde de “Fatih suresi” dini terimi kullanılır.

Mimar Sinan’ın ruhuna Fatih okuyup küçük türbesinden dışarı çıkıyoruz. (TKS.MS, 2019:21)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde; melek, dua, ramazan ayı, oruç gibi dini ifadeler yer verilir.

“Günaydın Filozof! Bizden habersiz nasıl yaşıyor bu karlar, anlamıyorum.” dedim.

“Melekler.” diye tek kelimeyle karşılık verdi. (ŞBA, 2018:61)

...

Dün küçüklere anlattığımız cin hikâyeleri beynimden film şeridi gibi geçmeye başladı. Müthiş bir ürperti bedenimi sarıverdi, ayaklarım olduğum yere çivilenmişti adeta. Bir çılgılık atsam devamı gelecek ve oraya yığılıp kalacaktım. Bu yüzden elimle ağzımı kapadım ve arkama bakmamaya gayret göstererek lavabodan çıktım. Bu durumlarda dua insanın en büyük silahıdır. Dudağımdan belli belirsiz bir sesle dualar mırıldanarak üst kata çıkmaya başladım. (ŞBA, 2018:77)

...

Bir hafta sonra da ramazan ayı geliyor. Oruç tutmayı özlediğini söylüyor Filozof. (ŞBA, 2018:86)

4.7. Eserlerdeki Mizahi ögeler

Mizah, gülmece anlamına gelmektedir. Hayattın güldürücü yanlarını gösteren, insanları eğlendirerek gülmeye yöneltten her türlü söz, davranış veya görüntüye gülmece denir. Çocuk kitaplarında olması gereken önemli niteliklerden biri de mizahtır. Çocuk, kitap okurken eğlenmek ister, gülmek ister. Mizah sayesinde çocuğun dikkati ve ilgisi sağlanır. Bir konuyu öğretmek amacıyla yazılan, açıkça yönlendirme yapılan metinler çocuğu sıkar. Çocuğa bir şey öğretmek için amaca yönelik bir biçimde konu veya üslup mizahi şekilde oluşturulmalıdır. H. Salih Zengin'in çocuk edebiyatında olmazsa olmaz diye nitelendirdiği unsurlardan biri de mizahtır. Yazar, hikâyelerinde mizahi öğelere sık sık yer verir. Özellikle “Bir Miyav İki Hav Hav” adlı hayvanları tanıtan mizah kitabı ile “Şişkonun Bütün Adamları” ve “Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı romanlarında mizah baskın olarak görülür.

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Penceranız Açık Olsun” adlı hikâyede, kuşun gelişini anlatırken mizahi bir ifadeye yer verilir.

Evimizin bahçesinde bulunan kiraz ağacının dalına konmuş bu kuşu ilk kez görüyorum. Uzun bir zamandır bulunduğu daldan odamın içini izliyor. Pencereye koyduğum ekmek kırıntılarını görünce de uçarak geliyor. Eh, koşarak gelecek hali yok ya! (ÇMH, 2013:8)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Elifba’mı Okurken” adlı hikâyede, çocuk ninesine Kur’an okur. Nine, kendilerine eşlik eden kuşlara cevap verir.

“Kur’an okumayı öğrenmeli ve bunu da herkese öğretmeliyiz.” diyor ninem. Gülümsüyorum ve “Bak,” diyorum. “Hemen nasıl da okuyacağım bir solukta. Elif, be, te, se, cim...”

Kuşlar burada “cik cik” diye ötüşüyorlar.

Ninem, kuşlara kaşlarını çatıyor.

“Hayır, torunum doğru okudu. Cik değil Cim’dir o.” (ÇMH, 2013:20)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, kardeşini uyandırmak isteyen çocuk eğlenceli bir çözüm düşünür.

Ama kardeşim İsmet’i uyandırmak için güçlü birisine gerek var. Ya da bir kova suya! (ÇMH, 2013:43)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, oruç hakkında konuşan çocuklar arasında esprili bir sohbet geçer.

“Ben geçen sene on üç buçuk tane tutmuştum.” diye ekliyor.

Bir kahkaha patlatıyor Ali. “Demek oruçları böyle yarım yarım tutuyorsun ha!” (ÇMH, 2013:44)

...

“Orucun başlamasına imsak, bitmesine iftar denir. Peki sahur bunun neresinde?”

Bu soruya hepimiz gülüyoruz.

“Sahur, gece yarısı kalkıp yediğin yemek zamanıdır Okan. Hani şu davulların çalmaya başladığı zaman.”

“Şimdi anladım.” diyerek kafasını onaylarcasına sallıyor Okan.

“Anlayana sivrisinek saz, anlamayana davul zurna az.” diyerek kahkaha atmayı sürdürüyor Ali. (ÇMH, 2013:46)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, çocuk “karnı zil çalmak” deyimini abartarak zil yerine davul kelimesini kullanır.

Saatime bakıyorum. Akşama yani iftar vaktine iki saat kadar bir zaman var. Bu kadar zaman nasıl geçecek bilmiyorum. Karnım da öyle acıktı ki, içinde davul çalınıyordur herhalde. (ÇMH, 2013:49)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, oruç hakkında konuşan çocuklar arasında esprili bir sohbet geçer.

“Ama bilerek orucunu bozarsan tam altmış bir gün ceza orucu tutarsın.”

“Altmış iki olsaydı tavşan yapıp orucu ona tuttururduk,” diye espri yapıyor Selçuk. Hepimiz gülüyoruz. (ÇMH, 2013:50)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kuş Olsaydınız Anlardınız” adlı hikâyede, çocuk öğleye kadar tuttuğu oruca kuş orucu ismini veren kardeşi ile dalga geçer.

“Abi n’aber?” diyor keyifle. “Ben kuş orucu tutuyorum, kuş.”

“Öğleye kadar tuttuğun oruca mı kuş orucu diyorsun sen?” (ÇMH, 2013:51)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kuş Olmak İstiyorum” adlı hikâyede, çocuksu bir düşünce ile mizah sağlanır.

Zekât verince kuş gibi hafifliyoruz demek.

...

“Babacığım,” diyorum. “Ben de zekât verebilir miyim?”

Babam anlamlı anlamlı yüzüme bakıyor. Ne söyleyeceğini tahmin edebiliyorum.

“Elbette verebilirsin Betül’cüğüm ama önce büyümeli ve bir meslek sahibi olmalısın. Hem bunu niçin bu kadar istiyorsun bakalım?”

Cevabı hemen yapıştırıyorum:

“Hafifleyip kuş olmak istiyorum, kuş!” (ÇMH, 2013:57)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kırk Kelebek Olmak” adlı hikâyede, çocuğun dini bir terimi yanlış söylemesi ile mizah sağlanır. Annesi babası Hac’dan gelen çocuk, annesine sorar:

“Anneciğim, orada söylenen bir söz vardı ya. Leblebi gibi bir şeyle başlıyordu.”

Annem ve babam bu sözlerime kahkahalarla gülüyorlar.

“Lebbeyk Allahümme Lebbeyk...” diye başlayan sözü tekrarlıyorlar. (ÇMH, 2013:63)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Ucundan Accık” adlı hikâyede, sünnet olmaktan korkan Gökhan, karyolanın altına saklanır.

Karyolanın altına bakmak için eğildiğimde Gökhan’la burun buruna geliyoruz.

“Heyy n’apıyorsun burada sen? Üç saattir seni arıyorum. Az kalsın meraktan çatlayacaktım.”

“Yavaş konuş abi. Sesimizi annem ve babam duymasın. Yoksa beni bulurlar.”

Yine ne suç işledi acaba diye düşünürken, Gökhan korku içinde konuşmaya başlıyor.

“Yarın beni sünnet ettireceklermiş Fatih Abi, korkuyorum.”

Gökhan'ın gözleri doluyor birden ve ağlamaya başlıyor. O ağladıkça ben kahkahayı basıyorum. (ÇMH, 2013:66)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Ucundan Accık” adlı hikâyede, sünnet olmaktan korkan Gökhan’ı ikna etmek için söylenen bir sözü Gökhan da diğer sünnet olan çocuklar için kullanır.

“Aşağı mahalleden İbrahim, Murat, Kemal, Orhan, Aykut, Bilal, Taşkın, Aydoğan, Abdullah, Faruk, Canpolat, Aybars, Hüseyin, Ahmet ve Yusuf da bugün sünnet olmuşlar. Toplu sünnet mi ne varmış, orada olmuşlar. Hepsi de yatıyorlar şimdi. O yüzden buraya gelemediler. Bir haber vereyim dedim.”

Selim'in bu haberine kahkahalarla güliyoruz. Neden sonra Gökhan, yatağından başını hafifçe kaldırıp, yüzünü kırıştırarak şunları söylüyor:

“Onların da ucundan accık mı?” (ÇMH, 2013:70)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Gökten Sarkan İp” adlı hikâyede, çocuksu düşünceler ile mizah sağlanır.

“Okumak,” diyor; “Harflerden ve kelimelerden örülerek uzatılmış olan ipe sarılmaktır. Yeryüzüne gökyüzünden sarkıtılan ipe sarılmaktır.”

Dedem bunları söylüyor ve susuyor... Sessizlik büyüyor. Kardeşim Büşra birden yerinden fırlayarak odaya koşuyor.

“Heyy Büşra! Nereye koşuyorsun böyle?” diye sesleniyorum ardından.

“Şeye koşuyorum Emre Abi!” diyor Rabia incecik sesiyle; “Gökyüzünden sarkan ipi tutmaya...” (ÇMH, 2013:75)

“Çok Mavi Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Avucumuzda Biriken Yağmur” adlı hikâyede, anneleri dışarı çıkmalarına izin vermediği için çocuk ile kardeşi Emre yağmurun yağışını pencereden seyreder. Emre, kendilerini şarkıda geçen Arap kızına benzetir.

“Çünkü biz de Arap kızı gibi pencereden bakıyoruz. Elimize, başımıza, ayaklarımıza yağmur damlası değmiyor ki?”

...

Gökyüzünün su borusu patlamış sanki, yağmur habire yağıyor. (ÇMH, 2013:97)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Ağlarsam Uçabilirim” adlı hikâyede, çocuksu düşünceler ile mizah sağlanır.

“Ağlamak insanı hafifletiyor Ali. Kuşlar gibi hafifletiyor. Onun için az gülp çok ağlamalı.”

“Abi” diyorum, “Yoksa kuşlar çok ağladıkları için mi bu kadar hafif ve bu kadar bilgililer. Ondan mı kolayca uçuyorlar dersin?” (ÇSH, 2010:22)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kedicik Babası” adlı hikâyede, hayvanlara kötü davrandıktan sonra hatasını anlayan çocuk, kedilere yemek verirken bir adam ile karşılaşır. Kedilerin daha önceden de tanıdığı adam, onlara yemek vermektedir. Çocuk, adama esprili bir işaret eder.

“Sen de mi kedilerin kuyruğuna teneke bağlamıştın küçükken?” dercesine, elimi makas yaparak işaret ediyorum.

Amca, gülümseyerek başını sallıyor. Kaybolup gidiyor kedilerin arasında. (ÇSH, 2010:61)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Burnum Uzamayınca” adlı hikâyede, söz hakkında mizahi bir anlatıma baş vurulur.

Söz bu, dilerse tilkinin kuyruğundan kaplumbağanın kabuğuna kadar gider. (ÇSH, 2010:81)

“Çok Serin Hikâyeler” adlı eserde yer alan “Kapıları Açan Ne?” adlı hikâyede, sokakta oynayan çocukların yanına Pamuk Dede gelir. Cemal, Pamuk Dede’nin sorusuna mizahi bir cevap verir.

“Ne o çocuklar?” dedi tatlı bir sesle. “Yüzünüzde limon yemiş gibi bir hâl var. Öyle boş boş oturacağınıza bir iş yapsanız ya! İşsize şeytan çok iş bulur.”

“Biz şeytana külahını ters giydiririz Pamuk Dede.” diye karşılık verdi Cemal. (ÇSH, 2010:84)

“Bir Miyav İki Hav Hav” adlı eser, tamamı mizahi anlatımlardan oluşan bir hayvan tanıtımı kitabıdır. Kitapta birçok yirmi iki hayvanın tanıtımı bulunur. Her hikâyede hayvanların bazen isimleri, bazen görünüşleri, bazen yaptıkları işlerin nedenleri, bazen insanlar tarafından algılanışlarının nedenleri mizahi hikâyelerle anlatılır. Tanıtılan hayvan hakkında atasözü, deyim ve fıkralara da yer verilir.

Karıncaların yeraltındaki evlerini çok merak ederiz. İster istemez de kuşkulandırız onlardan. Yoksa şu meşhur yeraltı dünyasının elemanları karıncalar mıdır diye... Karıncaların mafya örgütü olabileceği yönünde şüpheler biriktiririz içimizde. (BMİH, 2013:7)

...

Karınca ordusunun öncü kuvvetleri 'atlı karıncalar'dır. (BMİH, 2013:7-8)

...

Bu tavuklara bayılmamak elde değil! Gıt deyip durur, gıt deyip yürürler.

Geveze olanları yani çene ishali hastalığına yakalananları ise, "gıt gıt gıdaak!" diye bağırırlar.

...

"Gıt gıt gıdaak! Yumurtam sıcak, inanmazsan gel de bak!" sözleriyle bilinen dünyaca ünlü bir marşları vardır ki, şöyle böyle düiiil! Mozart'a bile böyle bir beste yapmak nasip olmamıştır.

...

Rafadan ve kafadan olarak ikiye ayrılır yumurtalar. Rafadan, yumurtayı ilgilendiren bir durum iken; kafadan, insanların aklî dengeleri ile alâkalıdır. (BMİH, 2013:11)

...

Günün birinde, hafif şiddette bir deprem meydana geldi dünyada. Ve bu depremde kimsenin farkına varmadığı bir olay gerçekleşti. Anne bir kaplumbağanın üzerine depremin etkisiyle bir kaya parçası düşmüştü. Anne kaplumbağa ölmedi ama üzerine düşen kaya inanılmaz bir biçimde sırtına yapışıp kaldı. Bir kaplumbağa için korkunç bir olaydı bu! Kaya parçası, kaplumbağanın üzerinde bir kambur gibi duruyor ve taşınması her geçen gün anne kaplumbağa için dayanılmaz bir hâl alıyordu. Zamanla anne kaplumbağanın üzerindeki kaya parçası aşındı, şekil değiştirdi ve bugünkü bildiğimiz görünümünü aldı. (BMİH, 2013:19)

...

Şimdi diyeceksiniz ki peki ya kangurular? Kangurular da aslında tavşandır. Cidden bak! Nasıl mı? Tavşanlar zamanla büyür ve ihtiyar olurlar. Sonra da kanguru kursuna yazılıp kurs bitiminde kanguru olurlar. Kavak ağacı olacak halleri yok ya... (BMİH, 2013:22)

...

Önümüzdeki yüzyılda dünyayı büyük bir havuç kıtlığı saracak ve havuçsuzluk felaketi insanları havuç havuç pardon kara kara düşündürecektir. (BMİH, 2013:24)

...

“Balık baştan kokar şeklinde bir atasözleri vardır ki, şöyle böyle diiiil yani... Atalarımız bunu şu tespit sonucu uydurmuşlardır: Balıklar eskiden soyguncu ve hırsız hayvanlardı. Deniz korsanlığı denilen işi icat eden onlardı. Denizin dibini boylayıp batan gemilerin hazinelerini soymak için balıklar, kafalarına ince lastik filmlerinde görürüz ya, bu çoraplar genellikle insanların kullandıktan sonra denize attıkları kötü, işe yaramaz çoraplardır. Ve kullanılmış olmalarından dolayı çok berbat kokarlar. Bunu kafasına geçiren bir balığın kafası da elbette aynı oranda kokmak zorundadır. Atalarımız, bir gün balık avlarken başına kokmuş çorap geçirmiş bir soyguncu balığı yakalamış ve;

“Hımm... Balık baştan kokar” diyerek bu sözü icat etmiştir. (BMİH, 2013:27)

..

Bir köpek suya düşerse ne olur? Elbette ıslanır. Ancak suya düşen köpek sadece ıslanmakla kalmaz, balıklar tarafından özel bir okulda eğitimden geçirilir. Sonra o eğitilen köpek, köpek balığı olarak denizde göreve başlar. (BMİH, 2013:27)

...

Balıkların en yakın dostları tava ve sıvı yağdır. Soğan ve ekmek de uzaktan akrabası sayılır. (BMİH, 2013:28)

...

Ankara kedisi değişik renklerde, kravatlı ve takım elbiselidir. Ne de olsa başkentin kedisi! Nazik miyavlarlar.

...

Günün birinde karşınıza karnı aç bir kedi çıkar ve size “miyav miyav miyav” derse ve o anda sizin ona vereceğiniz bir parça etiniz veya ekmeğiniz yoksa, “Bizde de yok beyav beyav beyav” deyin. Eminim sizi anlayacaktır. (BMİH, 2013:31)

...

Dişlerini gösteren köpekler kuduz, karnını gösterenlere aç köpek denir. Sırtını kaşıyanlar ise genellikle uyuz köpeklerdir. Av köpeklerini zaten biliyorsunuz. Hiçbiri tüfek kullanmayı beceremez. (BMİH, 2013:39)

...

Horozların isminin bile olmadığı çok eski zamanlarda horozlar, tam anlamıyla uykucu yaratıklarımız. Öyle ki sabah akşam uyumakla geçirmiş günleri. Hor hor sesleri çıkararak uyuyan bu hayvanlara HORoz denirmiş.

O zamanlar insanları uyandırma görevi de tavuklardaymış tabii. Gıt gıt gıdaak diye yorumladığımız “kalk kalk” sesleri ile herkesi erkenden uyandırıyorlarmış. (BMİH, 2013:43)

...

Belki de yarasalar görmedikleri için romantiklerdir. Ne dersiniz?

Peki romantik olmaları böcek tutmaya yarar mı?

Adam sen de!

Yarasa ne yaramasa ne? (BMİH, 2013:48)

...

Eşekler hoşafın ne anlıyorsa alfabeden de aynısını anlar yani. Hoşafın suyunu içip tanesini bıraktıkları gibi alfabenin de “a” ve “i” harflerinden başkasını ezberleme gereği duymazlar. (BMİH, 2013:49)

...

Eşeklerin kanat takanlarına eşek arısı denir; ama eşek arılarının anırma gibi bir kabiliyetleri yoktur. (BMİH, 2013:52)

...

Aslında mee sesi, “ne?” şeklindeki bir sorudan başka bir şey değildir. Çünkü koyunlar felsefe düşkünü varlıklardır. Günlerinin büyük kısmını soru sorarak ve hayatlarının anlamını aramakla geçirirler. (BMİH, 2013:53)

...

Günün birinde kurt ile köpek yalnızca kendi kendileri olmaktan sıkılıp kurt köpeği olmaya karar verdiler ve oldular.

...

Develer ve kuşlar da kendi aralarında anlaşıp değişmeye karar vermişler hemen.

...

Devekuşu yüke gelince “kuşum!”, uçmaya gelince “deveyim!” demeye başlamış.” (BMİH, 2013:59)

...

Leylekler, ülkeler arası bebek ticareti yaparlar. Kimsecikler de şüphelenmez onlardan. Evlerimizin bacalarına yuva yapmaları da bu sebeptendir. “Biz göç ediyoruz” ayakları ile birkaç ay boyunca kaldıkları ülkelerden kaçırdıkları bebekleri, başka bir ülkedeki ailelere satarlar. Hava korsanıdırlar bir nev’i...

...

Allah bilir, siz hangi ülkeden geldiniz buraya? Şaka, şaka...

...

Leylekler neden tek ayak üzerinde dururlar?

Cevabı ise çok basit: İki ayaklarını birden kaldırırlarsa düşerler de ondan akıllım!

Hah hah haah!... (BMİH, 2013:65)

...

Bir de “r” harfini söyleyemeyen çocuklar arkada uçan bir arı için; “Hey aykanda ayı vay dikkat et!” diyerek sizi korkutabilirler. (BMİH, 2013:69)

...

Fil sürüsüne de kafile denir. Yoksul olan fillere sefil, güvenilir olanlarına ise kefil... Fillerin en çok sevdiği çiçeğin adı karanfildir. Eskiden ismi sadece 'karan' olan bu çiçeği filler çok sevdiği için, karanfil adı verilmiştir. (BMİH, 2013:71)

...

Yarışın tam ortasında, gökyüzünden taşlar dökülmeye başlar. Bunlar meteor denilen göktaşlarından başka bir şey değildir. Doğal olarak bu taşlar develere isabet eder. Tüm dört ayaklılar gibi sırtları düz olan develerin kaderini değiştirir bu olay. Üzerlerine düşen göktaşları sonucunda çeşitli şekillere girer develer.

...

Develerin kanatlı olanlarına devekuşun denir. Ama pilotluk eğitimi almadıklarından uçuşmasını beceremez devekuşları. Develerin en sevdikleri çiçek, deve dikenini çiçeğidir. (BMİH, 2013:75)

...

Bütün penguenlerin ayaklarının altında muz kabuğu vardır. İnanmayacaksınız belki ama bu böyle. Her an ayaklarının kaymasıyla birlikte düşme tehlikesi ile karşı karşıya olan penguenler bu yüzden paytak paytak yürürler. Biz de onların bu yürüyüşlerine katıla katıla güleriz. (BMİH, 2013:80)

...

Arabası olan atlara at arabası, atları olan karıncalara ise atlı karınca denir. Ata binmiş bir karınca düşünebiliyor musunuz? Hah hah haa...

Ya at sineğine ve at balığına ne demeli! At kestanesinin komikliği de bir başka. Durun bakalım söyleyeceklerim bitmiş değil henüz. Erkek atlara bayat, insana yaşama gücü verenlere hayat, iyi koşamayan atlara vasat, taksi kılığına girenlere murat, ders kılığında dolaşanlara ise edebiyat denildiğini birçoğunuz bilmiyordur herhalde. (BMİH, 2013:86)

...

Sineklerin en yakın dostları ineklerdir. Sineğin başındaki "s" harfini atarsanız, ikisi de inek olur. Yalnız bu mu? İneklerin başına "s" harfini koyduğunuzda da ikisi sinek olur.

...

Sinekler ile inekler arasındaki bu iş birliğinin mimarı, at sinekleridir.

...

Sineklerin çok sivri zekalılarına sivrisinek denmektedir. (BMİH, 2013:90)

“Türk Kahramanları Serisi Türk Destanlarının Atası Dede Korkut” adlı eserde, çocuk dedesinden kitap okumasını ister. Dedesi “Dede Korkut Hikâyeleri” ni okuyacaktır. Çocuk kitabı görünce dedesi ile aralarında mizahi bir sohbet geçer.

“Dedeciğim, bu kitapta bir sürü savaş resimleri var. Oldukça maceralı görünüyor. Üstelik bir tane de sakallı bir dede var, sana çok benziyor.”

Gülümsüyor dedem... Sakalları hop aşağı hop yukarıya kalkıyor gülerken.

“O bana benzettiğin kişi” diyor, “Dede Korkut.”

“Yani insanları korkutan birisi mi?”

Dedem gülüyor yeniden. (TKS.DK, 2019:6)

“Türk Kahramanları Serisi Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-i Sina” adlı eserde, kendisini inek zanneden bir adamın İbn-i Sina’ya getirilmesi ve İbn-i Sina’nın adama oyun oynayarak tedavi etmesi hikâyeyi daha eğlenceli bir hale getirir.

Adam gerçekten de kendisinin bir inek olduğunu sanıyor ve kesilmesini istiyor.

İbn-i Sina adamın yanına diz çöküyor. “Ben kasabım ve seni kesmek istiyorum. Ancak görüyorum ki çok zayıfsın ve kesilmeye uygun değilsin. Böylesine zayıf bir ineğin etini kim yemek istesin ki? Seni kesmem için iyice beslenmeli ve semirmelisin.”

Hasta adam böğürmeyi bırakıp bağırarak konuşuyor: “İyi bakın bana, yedin içtin çabuk. Bir an önce semirmek istiyorum.”

Adamı alıp götürürlerken İbn-i Sina, Sultan’ın kulağına eğilip konuşuyor: “Merak buyurmayın efendim, hastamız düzenli beslendiği zaman bir ay içinde sağlığına kavuşacak ve inek olduğunu düşünmekten de vazgeçecektir.” (TKS.İS, 2019:21)

“Türk Kahramanları Serisi Çağ Açıp Çağ Kapatın Padişah Fatih Sultan Mehmet” adlı eserde, Fatih Sultan Mehmet ile kendisinden para isteyen dilenci arasında geçen sohbeta yer verilir. Fatih Sultan Mehmet’in verdiği cevap ile mizah sağlanır.

“Aman Sultan’ım, koskoca bir padişah, kardeşine bu kadar para verir mi?”

“Nereden kardeşiz seninle?”

“İkimiz de Hazreti Adem’in çocukları değil miyiz? Elbette kardeşiz.”

Dilencinin bu cevabı üzerine Fatih Sultan Mehmet gülümsüyor ve dilencinin kulağına eğilerek şunları söylüyor:

“Bu keşfini sakın başkasına söyleme. Diğer kardeşlerimiz de pay isterse sana zırnık bile düşmez.” (TKS.FSM, 2019:20)

“Türk Kahramanları Serisi Bir Dünya Gezgini Evliya Çelebi” adlı eserde, Evliya Çelebi’nin gördüğü yerlerle ilgili anlattığı fıkralara ve mizahi değerlendirmelere yer verilir.

Evliya Çelebi gördüğü yeni şeyleri yazadursun, ben gözlerimden uyku akmasına rağmen okumayı sürdürüyorum:

“Halkın ağzında şöyle bir fıkra vardır: Bir dervişe ‘Nereden geliyorsun?’ demişler. O da ‘Kar rahmetinden geliyorum’ demiş. Bunun üzerine ‘O ne diyardır?’ demişler. Derviş, ‘Soğuktan insana zulüm olan Erzurum’dur’ demiş. ‘Orada yaz olduğuna rast geldin mi?’ demişler. Derviş ‘Vallahi 11 ay 29 gün oradaydım. Halk hep ‘Yaz gelecek’ dedi. Ben göremedim’ demiş.

Bir diğer fıkra da şudur: Kedinin biri, kara kışta bir damdan diğer dama sıçrarken havada donup kalmış. Sekiz ay sonra don çözülünce ‘mınav’ deyip yere düşmüş ve yürüyüp gitmiş. Gerçekten de bir adamın eli yaş iken bir demir parçasına yapışsa derhâl donar. Elini demirden koparmak ihtimali olmaz. Ancak bir miktar derisi yüzülerek demirden kurtulabilir.”

...

Gülümseyerek uykuya dalıyorum. (TKS.EÇ, 2019:15)

Kahvesini içen Evliya Çelebi “Bizim Anadolu’da Bitlis diye bir şehir var. Şehir o kadar dağlık ve tepelik ki bana ikram ettikleri kahveyi içtikten sonra fincanı koyacak düz bir yer bulamadım deyince bir kahkaha tufanı kopuyor.” (TKS.EÇ, 2019:16)

“Türk Kahramanları Serisi Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca” adlı eserde, çocuk ile dedesi arasında Nasreddin Hoca fıkrasına benzer bir diyalog geçer.

“Dedeciğim” diyorum. “Bilgisayarımdaki şu resmin ekran görüntüsünü almam gerekiyor. Ne yapmam lazım, yardımcı olabilir misin?”

Dedem gülümseyerek cevap veriyor:

“Ben ne anlarım bilgisayardan, ekrandan evladım? O senin işin.”

“İyi de dedeciğim, eski alimler gibi kavuk takmayı biliyorsun ama. İş bilgisayara gelince ‘Ben anlamam’ diyorsun.”

“Keramet kavuktaysa al bunu, tak kafana” deyip kavuğu birden kafama koyuyor dedem. (TKS.NH, 2019:5)

“Türk Kahramanları Serisi Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca” adlı eserde, Nasreddin Hoca fıkralarından anlatımlar yapılır.

Nasreddin Hoca, çocukların bağırış çığırışları arasında kaftanının cebinden bir tane düdük çıkararak düdük isteyen çocuğa uzatıyor.

“Al bakalım istediğin düdük!”

Diğer çocuklar hemen seslerini yükseltiyor:

“İyi de ya bizimkiler?”

“Eee çocuklar, pazara giderken sadece bu arkadaşınız para verdi ve düdük almamı istedi. Siz para falan vermediniz. Parayı veren düdüğü çalar.” (TKS.NH, 2019:9)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, yurda yeni gelen Nane’nin çocuksu ve komik düşüncelerinin anlatımına yer verilir.

“Gözünü dört aç! Oda arkadaşların kelimenin tam anlamıyla birer canavar... Senin uslu bir çocuk olmanı istiyorum.” dedi.

Gözüm iki taneydi, nasıl dört açabilirdim ki?.. Kendisinin gözlüğü olduğu için bir sorun olmayabilirdi. Ama benim için mümkün olmayan bir şeydi bu söylediği. (ŞBA, 2018:8)

...

O gece altı yüz seksen sekiz koyun saymama rağmen uyuyamadım. Üstelik altı yüz seksen dokuzuncu koyunun da ayağı sakattı. Bir türlü çitten atlayamıyordu. Sabaha kadar zavallı hayvanı çitten atlatmak için uğraşıp durdum. (ŞBA, 2018:28)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, Yurttan kaçan çocuklar tuvalet penceresinden yurda geri girerken belletmen Kalkuyruk’a yakalanır.

“Ne geziyorsunuz bu saatte burada?” diyerek tekrar bağırdı Kalkuyruk.

“Tuvalete gelmiştik hocam.”

“Yaa... Bir oda dolusu insanla mı iniyorsunuz tuvalete siz? Üstelik bu şık giysilerle.”

“E... evet hocam. Akşam yemeği midemizi bozdu herhalde.”

Palaska’nın sözlerini sekiz kafa aynı anda onayladı.

“Peki dışarıda gezen bu ileri zekalılara ne demeli?”

“Yapacak bir şey yoktu hocam. İçerisi çok kalabalık olduğu için dışarıya çıkmak zorunda kaldılar. Çok sıkışmışlardı da...” (ŞBA, 2018:40)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, Kalkuyruk’un ‘C vitamini’ hakkında bilgi vermek istemesi, çocukların komik fikirler yürütmelerine neden olur.

Kalkuyruk’la birlikte doksan sekiz öğrenci portakalın vitamini hakkında ileri geri fikir yürütüyor. Çünkü Kalkuyruk portakalda “C vitamini” olduğunu söyledi. On iki numaralı odanın öğrencileri ise portakalda “P vitamini” olduğunda ısrar ediyorlar, portakalın baş harfinin bu gerçeğe işaret ettiğini savunuyorlardı. (ŞBA, 2018:45)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, belletmen Kalkuyruk’un sorusu ve Keçe’nin çocuksu cevabı ile eğlenceli bir sohbet gelişir.

“Söyle bakalım, kışın hangi renk elbiseler giyilmez?” diye sordu. [Kalkuyruk]

Keçe tatlı uykusundan Sırık’ın ikazıyla uyandı ve “Beyaz” diye mırıldandı.

...

“Çünkü kışın her yer kardan dolayı bembeyaz olur. O zaman da araba şoförleri bizi ayırt edemez, her an bir araba çarpabilir.” şeklinde anlamsız cümleler mırıldandı.

Kahkahadan kırılıyorduk. (ŞBA, 2018:60)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, *Fıçı yemekhaneden gizlice hoşaf içmeye çalışırken yanlışlıkla kaynar su içer. Daha sonra hoşafı bulup içmeyi başarsa da arkadaşlarının diline düşmüştür.*

“Bu kez tamamdı hoşaf kazanını tutturmuştum. Doğrusu hoşaf buz gibi ve çok nefisti.”

“Tabii nefis olur” dedi Filozof, “Kaynar sudan ağzı yanan, hoşafı zevkle içer.”

“Ha ha ha... çok komik.” (ŞBA, 2018:129)

“Şişkonun Bütün Adamları” adlı eserde, çocukların çocuksu ve komik düşünceleri birbirleri ile diyalog içinde verilir.

“Galiba Ay’ın şarjı biraz zayıflamış” diyen Tırmık’a, “Sahi mi söylüyorsun?” diye merakla sordu Süpürge. “Ben de hep merak eder dururdum, her gece Ay’ı, kim yakıyor diye?” (ŞBA, 2018:185)

“Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem” adlı eserde, on numaradaki çocukların banyoda birbirlerine yaptıkları şakalar ve belletmen Kılkuyluk ile mücadelelerine yer verilir.

Kafasındaki şampuan köpükleri tam bitmek üzereyken Pasaklı çaktırmadan Keçe’nin kafasına bir miktar daha şampuan döktü. Keçe yeniden saçını duruladı. Köpükler bitmek üzereyken Pasaklı bir kez daha şampuan sıktı başına. Keçe ne olduğunu hâlâ anlamamıştı. Kafasındaki köpükler bir türlü bitmek bilmiyordu ama o ısrarla su dökmeyi sürdürüyordu. Sonra bir daha, bir daha...

Kahkahadan kırılıyorduk. Bir şişe şampuan ziyan olmuştu ama beş dakika boyunca bir araba dolusu gülmüştük. (ŞBA2, 2013:125)

...

Palaska, bir maşrapa suyu kafasından aşağıya tam boca etmek üzereyken Filozof elindeki bir kiloluk un paketini Palaska’nın başından aşağı boşaltıverdi. Muhteşemdi!

Su ile karışan un birden hamura dönüştü. Vıcık vıcık Palaska. İlk kez onu bir hamur kadar yumuşak görüyorduk. Bu da bizi çok güldürdü. Öyle ki kahkaha seslerimiz bir üst kata kadar ulaşmıştı sanırım. Yoksa Kılkuyluk neden banyodan içeri girsindi ki?

Hamura bulaşmış Palaska’nın hali hiç hoşuna gitmemişti.

“Hayırdır, kendini ıslak kek mi zannediyorsun sersem? Çabuk temizle şu üzerini!” diye bağırdı. (ŞBA2, 2013:126)

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Çağdaş çocuk edebiyatı yazarlarından H. Salih Zengin, 1974 yılında Maraş'ın Andırın ilçesinde doğmuştur. Ailesinin ve çevresinin de etkisiyle, 1996 yılında çocuk edebiyatı alanında çalışmalar yapmaya başlamış, çocuklara yönelik yazılar yazmış, dergiler çıkarmış ve çocuk kitapları yayımlamıştır. Bu araştırmada H. Salih Zengin'in çocuğa, çocuk eğitimine ve çocuk edebiyatına karşı tutumu ve düşünceleri incelenmiş; çocuklar için yazdığı beş hikâye kitabı, iki romanı, bir deneme kitabı, on kitaptan oluşan Masallı Eğitim Seti, on kitaptan oluşan ve Türk büyüklerini tanıtan Türk Büyükleri Serisi ve dört kitaptan oluşan İstanbul'u Tanıyorum Serisi incelenip değerlendirilmiştir.

H. Salih Zengin, her yaş grubundan çocukları tanımak ve onların dünyalarını daha iyi anlayabilmek için sık sık çocuklarla bir araya gelir. Çocukların dünyasında yer alan en önemli şeyin hayal olduğunu savunan yazar, her yaş grubu için çeşitli dergi ve gazetelerde yazdığı hikâyeler ve masallar ile çocuklara seslenmektedir. Çocuğun eğitim çağını doğumundan başlatan yazar, çocuk edebiyatının asıl amacının eğitim olmadığını savunmaktadır. Çocuğun hoş vakit geçirerek kendisinden bir şeyler bulabileceği, dünyayı ve kendisini anlayarak hayaller kurabileceği, kendi dünyasına ve düşünce sistemine uygun hikâyelerle eğlenebileceği, okuma alışkanlığı ve kitap sevgisi kazanabileceği bir ortam olan çocuk edebiyatının amacının çocuğu eğlendirmek olduğunu belirtir.

H. Salih Zengin'in çocuklar için yazdığı kitaplar, çocuk bakış açısına yakın, düş gücü yüksek, sade ve anlaşılır bir dil ile yazılmış ve çocuğa göre kurgulanmıştır. Eserlerin genelinde kullanılan en belirgin ürünler doğa ve doğadan alınmış renkler ile hayvanlardır. Mavi ve yeşil, doğada en çok bulunan iki renk olduğu için sık sık kullanır. Zengin'e göre, hayvanlarla çocukların arasında gizli bir dil vardır. Bu yüzden hikâyelerinde de sık sık çocuklar ve hayvanları arkadaş yapar. Özellikle kuşlara daha çok yer verdiği hikâyelerinde kuşlar ile çocuklar arasında öğretici diyaloglar kurar. Eserlerde kahraman olan çocuk; meraklı, öğrenmeye istekli, sorgulayan ve hayal kuran niteliklere sahiptir. Çocuğun ailesi ve arkadaşları ile iyi örnek teşkil edecek diyaloglara yer verir. Önemli değerler, dinsel ve ahlaki öğretiler hikâyelerin içine yedirilerek çocuğun eğlenerek öğrenmesi sağlanmıştır. Yazar sade ve anlaşılır bir dille anlatır. Söz oyunlarına ve mizahi bir nitelikte türettiği kelimelere sık sık yer verir. Zaman zaman da argo ifadelerle rastlanmaktadır. Zengin bir kelime dağarcığına sahip olduğu görülmektedir.

H. Salih Zengin, on kitaptan oluşan Masallı Eğitim Seti ile anaokulu çağındaki çocuklara hitap etmektedir. Tekerleme gibi başlıklar verdiği on kitabın boyutu büyük ve yatay biçimde tasarlanmıştır. Kitapların tamamında konuyla alakalı renkli resimlere yer verilmiştir. Kitaplarda sırasıyla hayvanların sesleri, geometrik şekiller, renkler, zıt anlamlı kelimeler, duyu organları, sayılar, günler, saatler, aylar ve harfler öğretilmeye çalışılmıştır. Her kitabın sonunda konuyla ilgili öğretici oyunlara ve aileleri bilgilendiren önerilere yer verilmiştir. Hikâye; görsel, oyun ve aile ile iş birliği sağlayan önerileri ile anaokulu çağındaki çocuklara seslenen nitelikli bir eserdir.

H. Salih Zengin, Çok Mavi Hikâyeler adlı 15 hikâyeden oluşan ve Çok Serin Hikâyeler adlı yine 15 hikâyeden oluşan kitaplarında temel dini kavramları öğretmeye çalışmıştır. Hikâyelerin baş kahramanı bir çocuk olarak seçilmiştir. Dini kavramların yanında doğadan ve hayvanlardan alınmış örneklerle de sık sık yer verilmiştir. Çocuğun ailesi ve arkadaşları ile güçlü ve saygılı iletişimi diyaloglarla gösterilmiştir. Çocuk, sorgulayarak ve araştırarak dini kavramları öğrenmektedir. Bu eserler ile çocuğu eğlendirerek dini kavramları öğretmeyi amaçlamıştır.

Pedagoglara göre; çocuk, 7-11 yaş grubu aralığında soyut düşünme evresine geçse de din öğretimi 11-12 yaşından sonra verilmelidir. Çocuk, dini terimler ve hikayelerle karşı karşıya gelmeden önce din hakkında az da olsa bilgi sahibi olmalıdır. Öğrendiği bilgiler çocuklarda fazlasıyla yer edinerek duygusal baskı ve korku yaratabilir. Bu yüzden din öğretimi yapılacaksa hassas ve dikkatli olunmalıdır. Çocuklara iyilik, dürüstlük, sevgi gibi değerler kazandırmak için çocuk edebiyatının gücü kullanılabilir. Bu değerler, farklılık gözetmeksizin her insanda olması gereken erdemli davranışlar olduğu için çocuklara sezdirilmesi ve benimsetilmesi gerekir.

H. Salih Zengin, Şişkonun Bütün Adamları ve Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem adlı devam niteliği taşıyan romanlarında, yurttan kalan çocukların birbirleri, yurt müdürü ve öğretmenleri ile maceralarını anlatmaktadır. Kahramanların isimleri, karakterlerini yansıtacak bir şekilde seçilmiş ve görsellerle tanıtılmıştır. Karakterler, kişisel farklılıklara dikkat çekmektedir. Çağa uygun olaylar ve güncel kavramlar ile orta okul çağındaki çocukların daha iyi algılayabileceği bir eserdir. Yazar, kendine özgü kelimeler türeterek kelime oyunlarına başvurmuştur. Lakap takma, argo kullanma, kavga etme, hile yapma, hırsızlık yapma, yalan söyleme, alay etme gibi kötü örnek teşkil eden davranışlara da sık sık rastlanılmaktadır. Olaylar eğlenceli ve dikkat çekici bir şekilde anlatılır.

H. Salih Zengin, Bir Miyav İki Hav Hav adlı 22 hikâyeden oluşan eserinde, hayvanları eğlenceli bir şekilde tanıtır. Tanıtılan hayvan ile ilgili çok bilinen hikâyelerden

alıntılar yapar, atasözleri, deyimler ve kelime oyunlarına yer verir. Hikâyelerin geneline mizahi bir anlatım hâkimdir. Mizah, kelime oyunları ve yanlış anlaşılmalara ile sağlanır. Hikâyelerde dinsel öğelere de yer verilerek bazı öğretiler sezdirilmeye çalışılır.

H. Salih Zengin, Deve Kuşları Plan Yapmaz adlı 10 hikâyeden oluşan kitabında canlı (fil, kuş, ağaç, kurbağa, kumru, devekuşu, kelebek) ve cansız (şemsiye, bulut, fincan, tren) varlıklar duygusal bir şekilde anlatılır. Hikâyeler, anlatılan varlıkların gözünden değerlendirilir. Renklere ve doğadan alıntılara sık sık yer verilir. Anlatımda duygu yoğunudur. Yaratıcı adlandırmalara ve kelimelere rastlanmıştır.

H. Salih Zengin, Gazoz Kapağı adlı 53 denemeden oluşan eserinde eğlenceli ve duygu yüklü, okuyanla konuşuyormuş gibi hissettiren denemeler yazmıştır. Orta İkiden Terk Denemeler adını da verdiği eserinde daha çok orta okul ve lise çağındaki çocukların algılayabileceği denemeler kaleme almıştır. Yazarın edebi yönü baskın, şiirsel üslubu ile çocuk edebiyatında olması beklenen önemli bir ilkeye sahip yazılar yazdığı söylenebilir. Deneme türünde çocuk edebiyatında az sayıda yayınlanan eserlerden biri olması dolayısıyla önemlidir.

H. Salih Zengin, Dede Korkut Hikâyeleri adlı eserinde UNESCO Kültür Mirası kabul edilen Dede Korkut Hikâyeleri'nden 8 tanesini sadeleştirerek çocuklara sunmuştur. Hikâyeleri yaşadığımız çağın çocuklarının algılayabileceği bir şekilde düzenlemiş, çocuklar için sakıncalı sayılabilecek yerleri çıkarmıştır. Türk milletine ait önemli bir eserin çocukların anlayabileceği bir şekilde düzenlenip sunulması, hikâyelerin daha iyi tanınması açısından önemlidir.

H. Salih Zengin, İstanbul'u Tanıyorum Serisi ile İstanbul'un ağaçlarını, saraylarını, adalarını ve çeşmelerini tanıtmıştır. 4 kitaptan oluşan set, büyük boy olarak ve tamamı renkli resimlerle basılmıştır ve hikâyelerin kahramanları, hayvanlardan ve ağaçlardan oluşmaktadır. Kitaplar basım kalitesi, resimlendirilmesi ve akıcı anlatımı ile dikkat çekicidir. Hikâyelerde kültürel ve tarihi değerlere de sık sık yer verilmiştir.

H. Salih Zengin, Türk Kahramanları Serisi adlı 10 kitaptan oluşan seti ile, Türk milletine ait önemli değerlere sahip tarihi isimleri tanıtmıştır. Kitapların tamamı, büyük boy ve her sayfası renkli resimlerle kaplı olarak basılmıştır. Dış yapı özellikler dikkat çekici olduğu için çocukların dünyasına girmeyi başarabilecek, çocukların eğlenerek Türk milletine ait değerleri tanıyabilmelerini sağlayabilecek eserlerdir. Hikâyelerin tamamında kahraman olan çocuk, dedesiyle sohbet ederek sorular sorar ve dedesinin anlattıklarıyla hayallere dalar. Hikâyelerdeki belirgin özelliklerden biri de düş gücünün yoğun olmasıdır. Çocuğun kurduğu hayaller içinde, anlatılan Türk Kahramanına ait bilgiler olay örgüsü içerisinde aktarılır.

Çocuk edebiyatı ilkelerine uygun, edebi yönü güçlü, çocuğun hayal dünyasına girebilecek ve çocuğa milli değerleri aşılayabilecek bir kaynak olduğu için önemli bir eserdir.

H. Salih Zengin'in eserlerinin geneline baktığımızda, yazarın edebi bir üslup kullandığı ve bazen şiirsel bir anlatıma başvurduğu söylenebilir. Yazar, çocuğun dünyasına girebilmek için çocuğun hayatını ve yaşadığı dönemi göz önünde bulundurur. Çocuğun gelişimsel dönemlerini göz önünde bulundurarak farklı yaş gruplarına yönelik eserler yazar. Atasözü, deyim ve kelime oyunlarına yer verir.

H. Salih Zengin, eserlerinde çocuğun ailesi ve arkadaşları ile güçlü diyaloglarına yer verir. İyilik, sevgi, arkadaşlık, dürüstlük, yardımlaşma, saygı gibi değerleri sezdirmesi açısından çocuğa eğitsel olarak katkı sağlayabilecek eserler yazmıştır. Çocuk ile hayvanları arkadaş ederek hayvan sevgisini de vermeye çalışır.

H. Salih Zengin, çocuk edebiyatı alanında eserleri ile ismini duyurmayı başarmıştır. Her yaş grubundaki çocuklar için farklı türler kullanarak her çocuğa ayrı ayrı seslenir. Çocuk kitapları yazmasının yanında çocuk dergiciliği ile de uğraşır.

Zengin'in eserlerinde dikkat çeken en belirgin öğeler; düş gücünün, renklerin, doğanın, hayvanların ve kelime oyunlarının yoğun bir şekilde kullanılmış olmasıdır. Yazar, hikâyelerinde dinsel kavramlara, tarihi ve milli değerlere de sık sık yer vermiştir. Baskın olarak görülen bir diğer öğe ise mizahdır. Çocuğun gülmek istediğini dikkate alan yazar, mizahi öğelere sık sık başvurur. Mizah bazen bir söz bazen bir davranış bazen çocuksu bir düşünce ve bazen de hikayelerle sağlanır. Çocuk edebiyatında dikkat ettiği bir diğer şey ise resimlerdir. Kitapların resimlendirilmesi aşamasında da oldukça titiz davranarak konuyla alakalı dikkat çekici görsellere yer vermiştir.

H. Salih Zengin, 2-16 yaş aralığındaki çocukların her birinin gelişim düzeyini ve ihtiyaçlarını dikkate alan, çocuğu önemseyen ve çocuk dünyasına hitap eden, kendisini çocuğa ve çocuk edebiyatına adanmış ve eserleri ile çağdaş bir çocuk edebiyatı yazarıdır.

5.2. Öneriler

Bu araştırmada H. Salih Zengin'in çocuğa ve çocuk edebiyatına bakışı incelenmiş, çocuk edebiyatı kapsamına H. Salih Zengin'in yeri ve eserlerinin tanıtımı yapılmıştır. H. Salih Zengin'in eserleri, ayrı ayrı ele alınarak başka çalışmalar ve değerlendirmeler yapılabilir, farklı bakış açıları ile literatüre yeni çalışmalar eklenebilir. Yazarın eserlerinde kullanılan atasözü ve deyimler gibi nitelikler incelenerek söz varlığı değerlendirmeleri yapılabilir. Eserler farklı yönlerden incelenerek literatüre yeni araştırmalar sunulabilir.

H. Salih Zengin'in Türk Kahramanları Serisi ve İstanbul'u Tanıyorum Serisi, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde yararlanılabilecek kaynaklar olabilir.

H. Salih Zengin'in Gazoz Kapağı ve Dede Korkut Hikâyeleri adlı eserlerinde, resimlemenin az olduğu görülür. Kitaplara daha fazla resim eklenerek daha dikkat çekici bir biçimde yayımlanabilir.

H. Salih Zengin'in Çok Serin Hikâyeler ve Şişkonun Bütün Adamları adlı eserlerinde, yazarın diğer eserlerinden farklı olarak renksiz resimlerin yer aldığı görülür. Çocukların görsel uyaranlara ilgisi göz önüne alınarak, kitapların yeni basımlarında renkli resimlemeye geçiş yapılabilir.

H. Salih Zengin'in Şişkonun Bütün Adamları ve Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem adlı eserlerinde; lakap takmakta, alay etmekte, yalan söylemekte, kavga etmekte, argo kelimeler kullanmaktadır. Eserlerin samimi ve eğlenceli anlatımının yanında, arkadaşlık, yardımlaşma, sevgi, iş birliği yapabilme, hoş görü gibi iyi örneklerle yer verilmiş olsa da çocuğa kötü örnekler de sunulması eserlerin olumsuz yanlarıdır.

H. Salih Zengin'in kitapları dışındaki yazıları, editörlüğünü yaptığı MinikaÇocuk ve MinikaGo dergilerinde yayınlanmaktadır. Yazarın diğer yazıları ve dergiciliği, ayrıca ele alınmalıdır.

Bu çalışmada H. Salih Zengin'in, çocuk edebiyatı literatürüne katkısı araştırılmıştır. Araştırmanın, daha sonra yapılabilecek çalışmalara yol göstereceği ve kaynaklık edebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

6.1. İncelenen Eserler

- Zengin, H. S. (1998). Yaprak Yaprak Bir Kuş . Konya : Konya Büyükşehir Belediyesi.
- Zengin, H. S. (2008). Ağustos Eylül Ekim Bizi Bekleyen Kim?/Masallı Eğitim Seti-9. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Altı Yedi Sarı Kedi/Masallı Eğitim Seti-6. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Fare Mumu ve Beş Duyu/Masallı Eğitim Seti-5. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Kalın-İnce Düz-Eğri Sizce Ne Yapmalı Kirpi Kiki? / Masallı Eğitim Seti-4 . İstanbul : Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Kaplumbağa Rafi ve Arkadaşlarının Sesi/Masallı Eğitim Seti-1. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Pazartesi Salı Şişman Bir Arı/Masallı Eğitim Seti-7. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Pituki ve Bulut Bubi/Masallı Eğitim Seti-2. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi/Masallı Eğitim Seti-3. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Tik! Tak! Tik! Tak! Ağaçkakan Susi'ye Bak!/Masallı Eğitim Seti-8. İstanbul : Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Uykucu Pepe ve Abece/Masallı Eğitim Seti-10. İstanbul: Erdem Yayınları .
- Zengin, H. S. (2010). Çok Serin Hikâyeler. İstanbul : Ağaç Kitabevi Yayınları.
- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Masal Ağaçları/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-1. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Prens Adaları/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-3. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.

- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Süslü Çeşmeleri/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-4. İstanbul : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Tarihi Sarayları/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-2. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, H. S. (2013). Bir Miyav İki Hav Hav. İstanbul: Venüsya Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Çok Mavi Hikâyeler. İstanbul : Venüsya Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Deve Kuşları Plan Yapmaz. İstanbul : Venüsya Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Gazoz Kapağı. İstanbul: Venüsya Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem. İstanbul: Venüsya Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2018). Şişkonun Bütün Adamları . İstanbul : Venüsya Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2019). Bir Dünya Gezgini Evliya Çelebi/Türk Kahramanları Serisi-7. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş. .
- Zengin, H. S. (2019). Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet/Türk Kahramanları Serisi-5. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık.
- Zengin, H. S. (2019). Çocuklar Okumak İçin Hazır! Peki Kütüphaneler? Çeto Dergisi.
- Zengin, H. S. (2019). Dede Korkut Hikâyeleri. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık.
- Zengin, H. S. (2019). Dünya Haritasını Çizen Denizci Piri Reis/ Türk Kahramanları Serisi-8. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.
- Zengin, H. S. (2019). Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca/Türk Kahramanları Serisi-10. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş. .
- Zengin, H. S. (2019). Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna /Türk Kahramanları Serisi-3. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.
- Zengin, H. S. (2019). Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi/Türk Kahramanları Serisi-6. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş. .

Zengin, H. S. (2019). Taşın Dili Mimar Sinan/Türk Kahramanları Serisi-9. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.

Zengin, H. S. (2019). Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-İ Sina/ Türk Kahramanları Serisi-2. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.

Zengin, H. S. (2019). Türk Destanlarının Atası Dede Korkut/Türk Kahramanları Serisi-1. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.

Zengin, H. S. (2019). Türk Şiirinin Süt Dişi Yunus Emre/Türk Kahramanları Serisi-4. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.

6.2. Faydalanılan Eserler

- Aisopos (2001). Aisopos Masalları, Çev. Nurullah Ataç, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel , F. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Çılgın, A. (2007). Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (1996). Çağdaş Çocuk Yazını-Yazın Eğitime Atılan İlk Adım. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Enginün, İ. (1991). “Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış”. Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, 392-399.
- Kanık, Orhan Veli, (2007) La Fontaine’in Masalları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kelsen, H. (2013). Adalet Nedir? (Çev. Ali Acar). Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 107, 432-454.
- Krefting, L. (1991). Rigor İn Qualitative Research: The Assessment Of Trustworthiness. The American Journal Of Occupational Therapy(45 (3)), 214-222.
- Oğuzkan, F. (1976). Çocuk Yazınının Gelişimine Toplu Bir Bakış. Türk Dili (S. 261-277). İçinde
- Şimşek , T., & Yakar, Y. (2016). Çocuk Edebiyatı. T. Şimşek (Dü.) İçinde, Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya (S. 9). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şimşek , T., Arslan, A., & Yakar, Y. (2018). Çocuk Edebiyatı Tarihi. T. Şimşek, & T. Şimşek (Dü.) İçinde, Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı (S. 43-68). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Şimşek, T. (2002). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Rengarenk Yayınları.
- Şimşek, T. (2006). Çocuk Edebiyatı. T. Halman, O. Horata, Y. Çelik , N. Demir, M. Kalpaklı, R. Korkmaz , & M. Oğuz (Dü) İçinde, Türk Edebiyatı Tarihi 4. Cilt (S. 543). İstanbul: Tc Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- Şimşek, T. (2006). Çocuk Edebiyatı. T. Halman, O. Horata, Y. Çelik, N. Demir, M. Kalpaklı, R. Korkmaz, & M. Oğuz (Dü) İçinde, Türk Edebiyatı Tarihi-4 (S. 551). İstanbul: T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Şimşek, T., & Yakar, Y. (2018). Çocuk ve Edebiyat. T. Şimşek (Dü.) İçinde, Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı (S. 39-40). Ankara: Grafiker Yayınları .
- Şirin , M. (2019). Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Uçan At Yayınları.
- Şirin, M. (2007). Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış-Çocuk Edebiyatı Nedir Ne Değildir? Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tdk. (2021). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2005). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama A.Ş.
- Zengin, H. (2018, Nisan 29). H. Salih Zengin: " Masalsız Bir Çocukluk Yitik Bir Çocukluktur." . Egoist Okur Dergisi. (G. Börekçi, Röportaj Yapan)
- Zengin, H. S. (1998). Yaprak Yaprak Bir Kuş . Konya : Konya Büyükşehir Belediyesi.
- Zengin, H. S. (2008). Ağustos Eylül Ekim Bizi Bekleyen Kim?/Masallı Eğitim Seti-9. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Altı Yedi Sarı Kedi/Masallı Eğitim Seti-6. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Fare Mumu ve Beş Duyu/Masallı Eğitim Seti-5. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Kalın-İnce Düz-Eğri Sizce Ne Yapmalı Kirpi Kiki? / Masallı Eğitim Seti-4 . İstanbul : Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Kaplumbağa Rafi ve Arkadaşlarının Sesi/Masallı Eğitim Seti-1. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Pazartesi Salı Şişman Bir Arı/Masallı Eğitim Seti-7. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Pituki ve Bulut Bubi/Masallı Eğitim Seti-2. İstanbul: Erdem Yayınları.

- Zengin, H. S. (2008). Sarı Kırmızı Mavi Üzgün Palyaço Titi/Masallı Eğitim Seti-3. İstanbul: Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Tik! Tak! Tik! Tak! Ağaçkakan Susi'ye Bak!/Masallı Eğitim Seti-8. İstanbul : Erdem Yayınları.
- Zengin, H. S. (2008). Uykucu Pepe ve Abece/Masallı Eğitim Seti-10. İstanbul: Erdem Yayınları .
- Zengin, H. S. (2010). Çok Serin Hikâyeler. İstanbul : Ağaç Kitabevi Yayınları.
- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Masal Ağaçları/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-1. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Prens Adaları/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-3. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Süslü Çeşmeleri/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-4. İstanbul : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, H. S. (2012). İstanbul'un Tarihi Sarayları/İstanbul'u Tanıyorum Serisi-2. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, H. S. (2013). Bir Miyav İki Hav Hav . İstanbul: Venüsyä Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Çok Mavi Hikâyeler. İstanbul : Venüsyä Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Deve Kuşları Plan Yapmaz. İstanbul : Venüsyä Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Gazoz Kapağı. İstanbul: Venüsyä Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2013). Şişkonun Bütün Adamları 2. Dönem. İstanbul: Venüsyä Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2018). Çevrim İçi Çocuklara Çevrim Dışı Bir Dil Önermesi. Açık Medeniyet Dergisi.
- Zengin, H. S. (2018). Çevrimiçi Çocukluk Çağında Çevrimdışı Bir Dil Önermesi. Türdeb Dergisi.
- Zengin, H. S. (2018, Mayıs). H. Salih Zengin İle Konuştuk. Diyanet Çocuk Dergisi, 32-33. (V. Kaya, Röportaj Yapan)

- Zengin, H. S. (2018). Şişkonun Bütün Adamları . İstanbul : Venüsyâ Çocuk Kitaplığı.
- Zengin, H. S. (2019). Bir Dünya Gezini Evliya Çelebi/Türk Kahramanları Serisi-7. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş. .
- Zengin, H. S. (2019). Çağ Açıp Çağ Kapatan Padişah Fatih Sultan Mehmet/Türk Kahramanları Serisi-5. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık.
- Zengin, H. S. (2019). Çocuklar Okumak İçin Hazır! Peki Kütüphaneler? Çeto Dergisi.
- Zengin, H. S. (2019). Dede Korkut Hikâyeleri. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık.
- Zengin, H. S. (2019). Dünya Haritasını Çizen Denizci Piri Reis/ Türk Kahramanları Serisi-8. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.
- Zengin, H. S. (2019). Dünyayı Güldüren Bilge Nasreddin Hoca/Türk Kahramanları Serisi-10. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş. .
- Zengin, H. S. (2019, Ekim). Edebiyatla Fırsat Suikastlığı. Lacivert Dergisi.
- Zengin, H. S. (2019). Gönüllerin Sultanı Hz. Mevlâna /Türk Kahramanları Serisi-3. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.
- Zengin, H. S. (2019, Mayıs). H. Salih Zengin: Çocukları Prizden Çekmek Lazım! Dünyabizim. (H. Yeğin, Röportaj Yapan) <https://www.dunyabizim.com/soylesi/h-salih-zengin-cocuklari-prizden-cekme-lazim-h35086.html> Adresinden Alındı
- Zengin, H. S. (2019). Müziğin Dehası İsmail Dede Efendi/Türk Kahramanları Serisi-6. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş. .
- Zengin, H. S. (2019). Taşın Dili Mimar Sinan/Türk Kahramanları Serisi-9. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.
- Zengin, H. S. (2019). Tıp İlminin Büyük Bilgini İbn-İ Sina/ Türk Kahramanları Serisi-2. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.
- Zengin, H. S. (2019). Türk Destanlarının Atası Dede Korkut/Türk Kahramanları Serisi-1. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.

Zengin, H. S. (2019). Türk Şiirinin Süt Dişı Yunus Emre/Türk Kahramanları Serisi-4. İstanbul: Turkuvaz Haberleşme Ve Yayıncılık A.Ş.

Zengin, H. S. (2019, Mayıs 15). Yeni Bir 'Çocuk Dini' Dili Bulmalıyız. Yeni Şafak Kitap Eki

EKLER

EK 1. Öğrencinin Akademik Özgeçmişi

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı	GİZEM KARA
E-postası/Web Sayfası	
Bildiği Yabancı Diller	İNGİLİZCE
Uzmanlık Alanı	SINIF EĞİTİMİ

Öğrenim Bilgileri

	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	2014-2018
Tez Başlığı	H. SALİH ZENGİN’İN ÇOCUK EDEBİYATI ÇALIŞMALARI		
Tez Danışmanı	DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET ÖZER		

Akademik Eserler

Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler

Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller

Ek.2 H. Salih Zengin ile Röportaj

25 Ekim 2019/Batman

Röportaj: Gizem Kara

Merhaba Salih Bey, öncelikle bize kısaca kendinizi tanıtır mısınız? Çocuk edebiyatına ve dergiciliğe olan ilginiz nasıl oluştu? Nasıl başladınız ve neler yaptınız?

1974 yılında Maraş'ın Andırın ilçesinde doğdum. Şansım şuydu: babamın büyük bir halk kütüphanesi vardı ve bu, ilçenin tek kütüphanesiydi. Evde bir odamızı kütüphaneye ayırmıştık. Babam çok okurdu. Her sabah daktilo sesi ile uyanırdık. Babam sabah namazına kalkar sonra yazmaya koyulurdu, hala yazıyor. Gözümü açtığım evde çok fazla okuyabileceğim kitap vardı. Tabi bizim okuyabileceğimiz Battal Gazi gibi kitaplar veya Teksas, Tommiks gibi çizgi romanlardı ve bunlar okumamı şekillendirmişti. İşte kitaplarla ilişkim bir şekilde sürdü. Biz beşi erkek dördü kız olmak üzere dokuz kardeşiz. En büyüğümüz rahmetli Nedim Ali abim Andırın Postası diye bir gazete çıkarıyordu. Gutenberg döneminden kalma bir matbaa makinası ile yazardı. Haftalık çıkardı bu dergi. Abimin de edebi dergileri vardı. O dönemde İkinci Yazıları diye bir edebiyat dergisi çıkardı. Biz o zamanlar orta okuldayız. 6 yapraklıydı dergi ve Türkiye'nin her yerine dağıtılırdı ve ben de o dönem onları okuyordum. Ama çok üst seviye olduğu için algılayabildiğim şeyler değildi ama dergiye karşı bir aşinalık oluştu. Gönüllü olarak arkadaşlarla ayda bir toplanırdık ve derginin basımından sonra son düzenlemeleri yapar postalardık. Buradan da bir dergicilik-gazetecilik ruhu işlemiş oldu bana.

Bir diğer şansım da Mevlâna İdris Zengin abimin de çocuk edebiyatı yazarı olmasıydı. Abim yazarken ben daha 11-12 yaşlarındaydım ve o kitaplara hayranlıkla bakardım. Ben de o dönem çok okurdum. Özellikle dergileri takip ederdim. Hatta Selam Çocuk dergisinde bir şiirim çıkmıştı. Sonra masallar merak saldım ve bir defter aldım. Kendim resimleyerek yazmaya başladım Saatsiz Karga diye 12 masaldan oluşan bir kitap yazdım ama basmadım hala duruyor.

Lisede Mavi Tilki adında bir duvar gazetesi çıkardım. Duvara iğneyle asardım, gelenler okurdu ve haftada bir değiştirirdim. Önemli günlerde ve şiir yarışmalarında şiir yazardım ve genellikle birinci olurdu. Bir ara Diyanet İşleri Bakanlığı'nın yaptığı Naat yarışmasında peygamber şiiri yazdım ve şiir ilk 100 şiir içine girmişti.

Lisede bölüm seçmemiz gerekti ve edebiyat seçenler genellikle başarısız olarak algılandığı için matematik bölümüne gittim. Hayatımın en büyük yanıışı oldu bu. Üniversiteyi de bu bölüme yönelik tercih etmek zorunda kaldım ve kazanamadım. Üniversite sınavına hazırlanmak için Konya'ya abimin yanına gittim ve bir sene orada sınava hazırlandım. Sözel alandan hazırlandım ve hedefim hukuktu. Konya'da da boş durmadım. Orada gençlerle toplanıp Yeni Meram gazetesinde her hafta “Şemsiye” diye çocuk sayfası çıkarmaya başladık. Üniversitesi sınavı tercihlerinde Galatasaray Hukuk'u 1 puanla kaçıarak ikinci tercihim olan Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne yerleştim ve yurttta kalmaya başladım.

Üniversite 3'te gazeteciliğe ve muhabirliğe başladım. Yurttta çok komik olaylar olurdu. Şakalar, kavgalar vs. yaşanırken bu olayları hikâyeleştirmeyi düşündüm ve Şişko'nun Bütün Adamları'nı yazmaya başladım. Yani bu kitapta yaşanan çoğu şey gerçektir. Sadece gördüklerimi değil duyduklarımı da yazdım. Kitap bitti ama ne olacağını tahmin edemedim, kime yazdım vs. gibi sorularla tereddüt ettim. Bu her yazar için geçerlidir. Her yazar yazdıklarıyla dünyayı değiştireceğini düşünür. Ama bu his ilk kitaptan sonra söner genelde. Kitabı basmadım bir süre beklettim.

Gazeteyi bıraktım ve bir dergi çıkarmaya başladım. 1996'da Mavi Kuş dergisi çıkarmaya başladım ve yazı işleri müdürü oldum. Bu dergi ile çocuk edebiyatını daha ciddiye almaya başladım. Bu alanda daha çok söyleyeceğim ve yapacağım şeyin olduğu fikri uyandı. Bu dergiye ciddi bir çita koyduk ve çok iyi ilerliyorduk. 18 yayından sonra benim dergide yazdığım hayvan tanıtımı hikâyeleri ve dini içerikli ama edebi yönü de olan hikâyeleri kitaplaştırdık. Bu sayede Çok Mavi Hikâyeler çıkmış oldu. Peşinden Çok Serin Hikâyeler'i yazdım ve Şişko'nun Bütün Adamları ile birlikte bastım. Bu 3 kitap Mevlâna İdris Zengin'in Gazoz Kitaplığı adındaki Kırk Ambar yayınlarından çıktı.

Bir yandan işin teorisini okumaya bir yandan yeni çıkan kitapları okumaya başladık. O zamanlar bu alanda daha çok boşluk vardı. Çocuk edebiyatı ile uğraşmak çocuk işi olarak algılanıyordu. Aslında çocuk edebiyatı şimdilerde popüler oldu diyebiliriz.

Bu kitaplardan sonra dergi kapandı. Daha sonra ABC Çocuk sayfasında yazdım. O sırada 1999 Marmara Depremi oldu. Depremden 1 yıl sonra çocuklarla ilgili bir kampanya başlattım. Gazeteden “Bir mektup arkadaşın olsun” diye bir haber yayınladık ve çocukların deprem bölgesindeki çocuklarla mektuplaşmasını istedik. Çok fazla mektup ve hediye gelmeye başladı. Hepsini yaş gruplarına göre koliledik ve dağıttık. Hala birbirleriyle görüşen

çocuklar olduğu haberini aldım, bize ulaşanlar oldu ve bu beni çocuk edebiyatına daha çok yöneltti. Dergilerin çocuklar üzerindeki etkisini görünce gazeteciği falan bırakıp sadece çocuk edebiyatına yönelme kararı aldım. Daha sonra “Kırmızı Bisiklet” diye bir dergi çıkardık. Birkaç sayısında yer aldıktan sonra oradan ayrıldım ama kurucusu bendim. Bu da çocuk edebiyatı dergisiydi ve her ay yayımlanırdı, 22-23 sayı yayınlandı. Derginin çocuk sayfasında “Gazoz Kapağı” adında denemeler yazardım. Çocuklarla beraber büyükler de ilgi gösterdi. Dergi kapanınca Gazoz Kapağı’nı bir ressam arkadaşına verdim ve kitaplaştırdık. Kitaba “Orta İki Denemeler” adını verdik. Çünkü orta 2 çocuğun kırılma noktasıdır. Çocuğun karar verdiği, sorguladığı, tercih yaptığı belki de büyüdüğü yaştır. Biraz kalburüstü, okuma işini geçmiş çocuklar içindir aslında bu kitap. Ben de adını orta 2 koydum; yönünü kitaptan, edebiyattan yöne seçen çocuklar için aslında. Türkiye’de çocuklar için deneme çok yoktur.

Dergiler kapanınca yine gazeteciliğe başladım. Mizahi röportajlar yaptım. Radyoda “Beyin Jimnastiği” adında bir program yaptım. Bir yandan gurmelik yazılar yazmaya başladım. Daha çok kıyıda köşede kalmış, halka daha yakın lokantaları tercih ettim. “Sonradan Gurme” adında yazılar yazdım ve bunu “İstanbul’un En Güzel Alkolsüz Lokantaları” adıyla kitap yaptım. Daha sonra isim babası olduğum “Sonradan Gurme” adıyla televizyon programına başladım ve 1-2 yıl sürdü. O sırada yine televizyonda “izlenimler” adında bir program da yaptık. Daha sonra da yine televizyonda “Masa Üstü” adında bir tartışma programı yaptık. Aynı anda radyo ve gazete devam ediyordu. Daha sonra “Aksiyon” dergisinde editör olarak devam ettim.

2017’de MinikaGo dergisi çıkarmaya başladık. Bir okul öncesi için ve bir de okul sonrası için yazılar planladım. Yazarlar, çizerler vs. her şeyi ayarladık. Gece gündüz çalıştık ve iki dergiyi 2 ayda hazırladık. Böylelikle tekrar dergiye dönmüş olduk. 30 bin kadar basıldı ve çok rağbet gördü. Böyle bir ihtiyaç varmış demek ki. Şimdi sanırım anne baba olarak da bir kaçış noktası arıyoruz. Kitaplara olan ilgi de bu yüzden artıyor. Çocuklara çok fazla yüklenmişiz. Sonuç olarak 1995-1996 yılında başlayan maceranın bu yaşına geldik. Şimdi ise tablete geri döndük. Aslında çemberi tamamladık dünya da böyle değil mi? Tablet ile başladık ve tablete döndük.

Kim için ve ne için yazıyorsunuz? Çocuğa bakış açınızı anlatabilir misiniz?

Büyüklerle iletişimi kestim. Çocukların ilgiye ve merhamete ihtiyacı var. Kendilerini anlatacak bir söze bir metne ihtiyaçları var. Bu da beni onların safında durmaya itiyor. Bu bir

anne baba hassasiyeti ya da bir öğretmenin bakış açısı değil. Beni ve çocuk edebiyatı yazarlarını ilgilendiren çocuğun ruhudur, yalnızlığıdır. Edebiyat, bu yalnızlıkla baş edecek yolları bulmasının yolunu açar. Onu güldürerek, hayaline seslenerek, sevdiği bir şeyi güzel bir dille anlatarak onda bir kıpırtı oluşmasını sağlar.

Ben belki daha çok kent çocuğu için yazıyorum diyebilirim. Her ne kadar ben de taşrada büyümüş biri olsam da taşradaki çocukların daha şanslı olduklarını düşünüyorum. Bu kentsel yalıttımdan daha uzak yaşıyorlar en azından. Her çocuk artık yalnız büyüyor. Hayatları büyük şehirlerde avm-ev-okul arasında geçiyor. Gün geçtikçe sokaktaki çocuk sesleri azalıyor. İngiltere’de yapılan bir araştırmaya göre 8 ile 13 yaş arasındaki çocukların artık %64’ü sokağa çıkmıyor. Bu korkunç! Bu gidişata sessiz mi kalalım? Sesimizi çıkaralım ve katabildiğimiz kadar edebiyatı da katalım. İstedığımız şey çocukta bir kıpırtı uyandırmaktır. Çocuk artık enerjisini boşaltacak, kendini gösterecek, gerçekleştirecek yer olan sokaktan uzaktır. Hareketli bir iş yapamadığı için hayalleri ve zihni ile bu ihtiyaçlarını giderebiliyor. Bunu da eyleme dökemiyor, enerjisini atamıyor. Çocuğu hayal gücü ile ancak biz besleyebiliriz. Yapmak istediğim şey de bu. O yüzden daha çok kent çocuğuna yönelik metinler yazdığımı düşünüyorum.

Çocuk edebiyatında ve çocuğa yönelik çalışmalarda fark ettiğiniz eksiklikler nelerdir?

Son dergilerin bana gösterdiği bir şey oldu. Okul öncesi çağındaki çocuklar ile çok ilgilenmediğimi fark ettim. MinikaÇocuk dergisiyle 3-6 yaşına seslendiğimde bu alanın ihmal edildiğini keşfettim. Okuma çağına gelmiş bir çocuğa sunduğumuz seçeceğin algılanma gücü çok fazla değil artık. Bu dönem çocuklarının aklını çelen, ayağına dolaşan çok fazla şey var.

12-16 yaş grubu arasındaki çocuklar için de metinler çok az bulunuyor. Zaten Türkiye’de de dünyada da 18 yaşına kadar çocuk sayıyoruz onları ama onlara yönelik çocuk metinleri yeterli değil. Bu çocuklar da sürekli bir arayış içindedir. O çocuğu yakalama potansiyelimiz çok az. Bu aralıkta bir kayıp var. 12-16 yaş grubu arasındaki çocukların ne okuması gerektiğine dair ciddi endişeler var. Bu çocukların ilgileri çok dağınık, hipermetin zihinlere sahipler. Elleriindeki dijital dünyaya açılmışlar. Çok da kitap okuma meraklısı değiller. Bir kimlik arayışı içerisindeler. Bu konuda bir şeyler yapılabilir mi diye kafa yoruyorum ama işin içinden çıkabilmiş değilim. Ergenlik dönemi, cinsellik, hayata bakış açısı, değişimleri derken birçok konu var. MinikaÇocuk ile bu yaş grubunu çok

yakalayamadık ama şunu anladım; çocuk edebiyatını sıfır yaşından başlatmak gerekiyor. Biz zaten Minik Adımlar ekiyle 0-3 yaş arasına sesleniyoruz. Ailelerin de talepleri bu yöndeydi. Hayatı yeni algılamaya başlayan çocuk bu ekler ile birçok objeye tanıklık ediyor. Bu aşinalık sayesinde çocuk bunlara çarparak büyür ve kitapla barışık olur. Bu arada okul öncesini ihmal ettiğimi fark ettim ve okul öncesi için yazmaya başladım. Sıkıntısını da yaşadım tabii. MinikaÇocuk’da masal yazalım dedim ama birçok yazar okul öncesi için kısa metin yazamıyor. Çocuğun dikkatini çekmek gerekiyor. Bu dönemdeki çocukların önüne yazı dolu bir kitap verirken ilgilenmezler. Minik Adımlar’da resimler, objeler, oyunlar ile bu ilgiyi çekebildik ve dergi oldukça da rağbet gördü. Ben de oturdum, benim ikizlerden de hareketle ikiz masalları yazmaya başladım. Böylelikle “Çıttı Pıttı” metinleri ortaya çıktı.

Bize biraz dergicilikten ve derginin çocuk edebiyatındaki yerinden bahsedermisiniz?

Dergi aslında edebiyatın birçok yönünü barındıran bir yapıt. Masaldan, çizgi romanda tut; macerasına, bilimsel metinlere kadar bütün edebiyatın birleştiği bir ortam. Dergide de okul öncesinin farklı boyutlarını fark ettim. Bir yandan benim ikizleri gözlemledim. Onların istekleri ve ilgileri benim için çok belirleyici oldu. MinikaÇocuk Türkiye’nin en çok satan çocuk dergisi oldu. Türkiye, okul öncesine yönelik çalışmalarda çok eksik. 0-6 yaş arası çocuğun şekillendiği dönemdir. Bir çocuğu şekillendiren şeyin %30’u gen, %70’i ise çevredir. Bu da büyük ölçüde 6 yaşına kadar şekillenir.

Çocuk edebiyatındaki tehlikeler nelerdir? Nelere dikkat etmek gerekir?

Edebiyatın yaptığı şey aslında geleceğe bir mesaj göndermektir. Okuyan çocuk da o mesajla şekillenir. Bu sorumluluk gerektiren, özen gösterilmesi gereken bir iştir. Geleceğe gönderdiğimiz canlı mesaj bir gün açılıp eyleme geçirilecekse orada yazarın da bir payı olacaktır. Bu yüzden çok dikkat edilmesi gerekir. Çocuk edebiyatı için de durum böyledir. Büyükler süzgeçtir, beğenmediğini atar ama çocuklar öyle değil. Çocuğa ne verirken direkt kabul eder, alır, tüketir, hazmeder ve uygulamaya geçirir. Sorgulamaz ve düşünmez.

Şu an dünya üzerindeki bir tehlike de cinsiyetsizlik pazarlamasıdır. Eskiden filmlerde ve bazı kitaplarda fitrat dışı cinsel yönelimlere yer verilirdi. Bu durum artık çocuk kitaplarına kadar indi. Burada pazarlanan şey eşcinsellik. Bu bir lobi, bir tekel ve bunu artık dünyaya pazarlamaya başladılar. Fitratın dışında bir yönelimi çocuğa aşlamaya çalışıyorlar. Çocukların deneme tahtası olarak kullanılmasına ve fitratın dışında bir yönelime sürüklenmesine karşıyım. Masal gibi, roman gibi okuyorsun ama bu bilgiler beyinlere

aşılıyor. 12-16 yaş grubu cinsel kimlik arayışında olduğu için genellikle bu yaş grubuna oynanıyor. Doğuştan gelen bir şeyin bile özgürlük adı altında seçilebileceğini empoze eden bir yaklaşım bu. Bunun edebiyat ile janjanlı kitaplarla yapılıyor olması dünyayı bekleyen bir tehlikedir. Bundan Hristiyan dünyası da aileler de rahatsız ama önüne geçilemeyen bir trend ve edebiyata kadar indi. Burada beyinlere bu tarz fikirleri empoze ederek başka bir dünya kurma stratejisi var. Bu da çocuk edebiyatını bekleyen başka bir tehlike.

Çocuk edebiyatında olması gereken şeyler nelerdir ya da sizin olmazsa olmaz dediğiniz nitelikler nelerdir?

Çocuk edebiyatında mizahın çok belirleyici olduğunu düşünüyorum. Korku da yazsan çocuklar gülmek ister. Zekice ve edebiyatı da bozmayan bir mizah olmalı. Edebiyat aslında bir duygu aktarımıdır. Sen yazıyorsun diye değil çocuk okuyacak diye yazmak gerekiyor. Dünyaya çocuğun gözünden bakabilmek gerekir. Tabi yetişmek de zor oluyor. Dijital bir dünyadayız ve sürekli değişen yeni şeyler var. Tam öğreniyorum yeni bir şey çıkıyor. Çocuklarla da çok muhabbet ediyorum. Bir de olmazsa olmazım mavi ve yeşil renkleridir. Çünkü nereye baksak mavi, gök, deniz, özgürlük bile mavidir. İmgelerimi genelde doğadan seçerim. Çiçek isimleri, ağaçlar vs. çok kullanırım. Çocuk geçmişini anlatan yazarı okumayı sevmez. Çocuk, kendi hayatını, kendi dilini yazanı arar. Geçmişini anlatan yazılar edebi değer taşısa da çocuğun ilgisini çekmez. Çocuğa bildiği ile gitmek gerekir. Çocuk, okuduklarında kendi hayatını bulmalıdır. Bu işte çocuğun okuma zevkini de azaltır, köreltir. Şu an edebiyatta, özellikle orta okulda korku edebiyatı yükselişte. Kızlar genellikle duygusal metinleri tercih ederken erkekler polisiye romanları ile ilgileniyor. Çocuklar 12 yaşından sonra kendini çocuk olarak görmez ve çocuk dergisi, çocuk kitabı veya renkli kitap taşımaktan utanır. Daha siyah-beyaz kitaplar taşır. Çocuğa, çocuksun, çocuk kitabı oku diye diretemezsin. Bu yaş grubundaki çocukları da bir yerden yakalamak gerekir.

Yazarın yazımı ortaya çıktığında düşündüğü bir diğer şey de çizerdir. Çizim de çocuk kitaplarında çok önemlidir. Türkiye çizir anlamında iyi durumdadır.

Çocuklar korku sever, korku yazayım, diye bir şey yoktur. Edebiyatın derdi kalıcı bir şey ortaya koymaktır. Zaten iyi edebiyat kitapları çok satmaz, çünkü alıcısı bellidir. Böyle kitapları belli bir okuma eşiğini geçmiş çocuk okur. İyi edebiyat herkesin anlayacağı bir şey değildir. Çocuk iyi bir kitap okumuşsa iyi edebiyatla karşılaştığında onu ıskalamaz.

Sizin Çocuk edebiyatında beğendiğiniz favori kitabınız nedir?

Favori kitabım “Küçük Prens”tir. Her yıl 1-2 kere okurum. Her okuduğumda başka bir anlam çıkarırım. Aslın bu bir felsefe kitabıdır. Daha sonra “Momo” gelir ve ardından “Ölüm ve Lale” diye felsefik ve dinler üstü olan çocuk psikolojisine de uygun olan kitaptır. Bu konu da yıllardır düşündüğüm bir şey. Ölüm, melek, iyilik, cömertlik gibi konuları okul öncesine nasıl anlatırım diye düşünüyorum. Kafamda böyle bir şey var ama henüz başlayamadım.

Eserlerinizde şiirsel bir üslup kullanıyorsunuz. Şiir denemeleriniz oldu mu ya da yazmayı düşünür müsünüz?

Şiir denemelerim oldu. 10-12 şiirim yayımlanmıştır. Şiir çok daha üst bir iştir, çok emek ister. Bir şair 200 sayfayı 1 sayfada anlatır. Şairim demek için ciddi emek harcamak gerekir. Şiire zaman ayıramıyorum, çünkü çok iyi yazmak gerekir. Bence herkes kendi işini yapmalıdır.

Peki son olarak amacınız nedir, ne yapmak istiyorsunuz?

Şu somurtkan dünyada çocuğu biraz güldürebilmek beni mutlu ediyor. Ben buna bakıyorum. Çocuğu da okuyacağı kitap konusunda iyi yönlendirmek gerekir. Ülkenin ne kadar değerli olduğu bilincini, iyiliği, güzelliği vermeye çalışıyorum.

